biblioteca rao

David Ebershoff

Daneza

editura rao

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
EBERSHOFF, DAVID
Daneza / David Ebershoff; trad.: Adania Ioana Folea prin Lingua Connexion București: Editura RAO, 2015
ISBN 978-606-776-072-9

I. Folea, Adania Ioana (trad.)

821.111-31=135.1

Editura RAO
Str. Bârgăului, nr. 9–11, sect.1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

DAVID EBERSHOFF
The Danish Girl
Copyright © David Ebershoff, 2000
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză
ADANIA IOANA FULEA
prin LINGUA CONNEXION

© Editura RAO, 2015
pentru versiunea în limba română

2015

ISBN 978-606-776-072-9

Lui Mark Nelson

Introducere

Într-o zi cenușie de aprilie, cu câțiva ani în urmă, aflându-mă la Dresda, am urcat cele patruzeci și una de trepte care duc pe Terasa Brühl, ca să admir priveliștea. Apele râului Elba curgeau repezi și întunecate, iar orașul, o umbră a ceea ce fusese odinioară, se întindea tăcut în fața ochilor mei, sub un cer îngreuiat de ninsorile întârziate. Dresda vuia de zgomot – tramvaie electrice, mașini micuțe, biciclete cu coșuri de răchită și o dubă a poliției gonind cu girofarurile aprinse. Dincolo de râu se înălțau blocuri de apartamente cu tencuială din ipsos, cu căzi de baie pe terase, și galerii comerciale sub ale căror arcade zăceau mormane de gunoi, răvășite de vântul rece.

În ziua aceea, Dresda mi s-a părut un oraș trezit din nou la viață, după un secol de tragedii. Din locul în care mă aflam, era aproape imposibil să-ți imaginezi Dresda de altădată, supranumită cândva „Florența Teutonică". Terasa pe care mă aflam, zgribulit de frig, era cunoscută sub numele de „Balconul Europei". „Cel mai frumos oraș de pe continent", așa îl numea un ghid de călătorie englezesc din anul 1909, Romantic Germany, *genul acela de carte cu ilustrații desenate de mână, înfățișând case de lemn și fântâni cu acoperișuri mici, de stuf. Astăzi e un oraș care a fost bombardat, pârjolit și sugrumat vreme de mai bine de cincizeci de ani de strânsoarea de fier a Estului comunist și pare chiar și el surprins de libertatea recent dobândită și de proaspăta sa prosperitate.*

Puține lucruri îți mai amintesc de Dresda anilor 1930. Priveliștea de pe terasă te trimite mai degrabă cu gândul la raidurile aeriene din februarie 1945; la divizarea națiunii germane, săvârșită cu câteva luni mai târziu; la îndelunga opresiune exercitată de regimul sovietic; la zidul ce se întindea cale de câteva ore spre nord, dărâmat abia în luna noiembrie a anului 1989. Dar eu eram aici ca

să mă documentez cu privire la trecutul minunat al acestui oraș, un trecut din care făceau parte Einar Wegener și Lili Elba.

Sufla un vânt tăios care mă silea să închid ochii și, în momentul acela, în fracțiunea de secundă a unei clipiri, am văzut vechea Dresdă, unde Einar sosea într-o zi rece din anii 1930 ca să se transforme, o dată pentru totdeauna, într-o fată drăguță și timidă, pe nume Lili. Sarcina mea era să îmi imaginez trecutul, să scormonesc printre rămășițele existente pe străzi și prin arhivele bibliotecilor, care să mă ajute să trasez conturul unei lumi de mult uitate. Eram singur în Germania și, în afară de bibliotecarii de la Muzeul Igienei din Dresda și de translatorul pe care îl angajasem și care studia microfilmele cot la cot cu mine, nu am stat de vorbă cu nimeni pe tot parcursul ședерii mele. Ziua aceea în care am urcat pe Terasa Brühl a fost ziua în care mi-am dat seama de una dintre responsabilitățile primordiale pe care le implică scrierea unui roman de genul „Danezei".

Orice roman este înzestrat cu propria memorie interioară, o creație organică pe care atât cititorul, cât și autorul o invocă, direct sau indirect, pe măsură ce acțiunea înaintează de la sine. Dar, în timp ce plăsmuiam povestea lui Einar, Lili și Greta, am început să mă întreb ale cui amintiri sunt mai relevante pentru mine, ca romancier. Căci Lili Elba, tânăra femeie trezită la viață de Greta Waud, avea un trecut și un set de amintiri care îi aparțineau lui Einar – dar oare chiar așa să fie? În ziua aceea cenușie am început să înțeleg câteva dintre întrebările pe care le ridică acest roman: cui îi aparțin amintirile care ne inspiră propriile amintiri? În ce fel se răsfrânge trecutul, aparent de mult uitat, asupra viziunii noastre despre lumea actuală și despre noi înșine?

Dresda fusese rasă de pe fața pământului în urma bombardamentelor de o eficiență uluitoare ale armatei americane și totuși orașul, în întregime, se așternea la picioarele mele: jos, la baza Terasei Brühl, unde îndrăgostiții închiriau bărci cu vâsle, în piața din fața Semperoperei, în iarba proaspătă ce creștea pe malurile Elbei. Anii 1930 erau în afara capacității mele de percepție, la fel și

Lili Elba. Ar fi însemnat să evoc amintirile unei persoane dispărute – dar nu de tot. Așadar, am ajuns la următoarea concluzie: în ziua în care profesorul Bolk a realizat intervenția chirurgicală asupra lui Lili Elba, Einar Wegener a dispărut – dar unde s-a dus? Cine avea să „găzduiască" amintirile lui de acum încolo? Einar era mort, dar nu îngropat, și Lili, care credea cu tărie că e o ființă distinctă de Einar, se vedea nevoită să trăiască toată viața cu un trecut care era și nu era al ei.

M-am întrebat atunci dacă lucrurile nu stau la fel și cu noi, ceilalți, vizavi de omenire, în ansamblul ei. Fiecare ființă umană e definită de propriul trecut, dar și de trecutul familiei sale, al partenerului de viață, al prietenilor și dușmanilor săi, precum și de trecutul colectiv al țării și civilizației din care face parte. În ziua aceea de aprilie, când vântul tăios mătura terasa și îmi biciuia obrajii, a început să prindă contur romanul despre Einar și Lili, care încă nu avea titlu și era departe de final.

Identitatea unui om – pierderea și dobândirea ei, trăsăturile împrumutate, cele furate, respingerea, acceptarea; cu toții creștem și la un moment dat ne afirmăm propria identitate, dar – cu toate astea – trecutul nostru, fie el frumos sau urât, rămâne pe veci cu noi. Sub mormanul de cenușă și moloz, dedesubtul plăcilor de beton și azbest, învolburate de vuietul fabricilor și huruiala motoarelor, înălțându-se în bătaia vântului, când vedem prima păpădie răsărind plăpândă de sub stratul de zăpadă, trecutul și amintirile se trezesc la viață prin puterea imaginației și a soarelui, strălucitoare ca un zmeu alb ce zboară deasupra râului. Nimic nu se pierde, mi-am spus în ziua aceea în Dresda. Un roman ia naștere și astfel nimic nu se pierde.

David Ebershoff

Partea I
Copenhaga, 1925

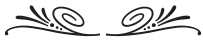

Capitolul 1

Soția lui fu prima care știu.

– Îmi faci un mic serviciu? strigă Greta din dormitor, în acea dintâi după-amiază. Mă ajuți puțin la ceva?

– Bineînțeles, rosti Einar, cu ochii ațintiți asupra pânzei. La orice.

Era o zi rece; un vânt tăios bătea dinspre Marea Baltică. Se aflau în apartamentul lor din Widow House, iar Einar, un bărbat mărunțel care nu împlinise încă treizeci și cinci de ani, picta din memorie o scenă de iarnă de pe malul mării Kattegat[1]. Apa întunecată era brăzdată de o spumă albă și plină de zbucium – cimitir al sutelor de pescari care se întorceau la Copenhaga cu peștii în saramură. Vecinul de dedesubt era marinar, un bărbat cu capul țuguiat care-și înjura întruna nevasta. În timp ce picta încrețiturile cenușii ale valurilor, Einar și-l imagina pe marinar pe punctul de-a se îneca, proferând insulte vulgare la adresa nevesti-sii, cu vocea-i răgușită de la atâta votcă și agitându-și disperat mâinile deasupra capului. Einar se pricepea de minune să combine culorile: griul era îndeajuns de sumbru încât să înghită un astfel de om, să-i înăbușe gemetele pe măsură ce pierea în valuri.

– Vin într-un minut, spuse Greta, o femeie frumoasă, cu fața lată și turtită, mai tânără decât soțul ei. Și putem să ne-apucăm de treabă.

[1] Kattegat – impropriu denumită „mare", este o strâmtoare localizată între coasta sud-vestică a Suediei și peninsula Iutlanda din Danemarca, care face legătura între Marea Baltică și Marea Nordului (n.tr.).

Și în privința asta Einar era diferit de soția lui. El picta pământul și marea – mici dreptunghiuri luminate de razele piezișe ale soarelui de iunie sau învăluite în lumina obscură a unui soare nevolnic de ianuarie. Greta, în schimb, prefera portretele, adesea în mărime naturală, ale unor personaje cvasiimportante, cu buzele roz și părul strălucitor. Herr I. Glückstadt, magnatul care finanța portul din Copenhaga. Christian Dahlgaard, blănarul regelui. Ivar Knudsen, membru în conducerea companiei de construcții navale Burmeister & Wain. Azi era rândul Annei Fonsmark, mezzosoprană la Opera Regală Daneză. Directori generali de firmă și titani din lumea industriei îi încredințau Gretei sarcina de-a le picta portretele, care mai apoi atârnau pe pereți, în birouri, deasupra dulapurilor clasoare sau de-a lungul coridoarelor cu pereții zgâriați de cărucioarele muncitorilor.

Greta își făcu apariția în pragul ușii.

– Ești sigur că nu te deranjează să te întrerupi un pic ca să mă ajuți? întrebă ea, dându-și părul pe spate. Nu ți-aș cere asta, dacă n-ar fi important. Dar Anna a contramandat din nou întâlnirea. Ai avea ceva împotrivă să-ți pui ciorapii ei? îl iscodi ea. Și pantofii?

Soarele de aprilie pătrundea pe fereastra din spatele Gretei, strecurându-și razele prin fâșiile subțiri de mătase ce-i atârnau inerte într-o mână. Pe geam se vedea Turnul Rotund[1], ca un horn imens de cărămidă, iar deasupra lui, avionul companiei Deutscher Aero-Lloyd, pe traseul său zilnic spre Berlin.

– Ce vrei să spui, Greta? făcu Einar.

[1] Turnul Rotund din Copenhaga sau Rundetaarn – cel mai vechi observator astronomic în funcțiune din întreaga Europă, stelele fiind urmărite de aici încă din 1642. Turnul, construit de regele Christian al IV-lea, este celebru datorită scării sale în spirală, lungă de 268 metri la peretele exterior și de doar 85,5 metri spre interior (n.tr.).

Un strop uleios de vopsea picură de pe pensulă pe gheata sa. Edvard al IV-lea începu să latre, rotindu-și capul acoperit cu blană albă de la Einar la Greta și înapoi.

– Anna a contramandat din nou ședința, spuse Greta. I-a intervenit o repetiție neprogramată la *Carmen*. Am nevoie de o pereche de picioare ca să-i termin portretul, altfel n-o să-l isprăvesc niciodată. Și m-am gândit că ale tale ar fi potrivite.

Greta se apropie de el cu ciorapii într-o mână, iar în cealaltă cu o pereche de pantofi de culoare galben mușchi, cu catarame argintii de metal. Era îmbrăcată cu salopeta ei de lucru, cu nasturi în față și buzunare largi, aplicate, în care dosea lucrurile pe care nu voia să le vadă Einar.

– Dar nu pot să mă încalț cu pantofii Annei, protestă Einar.

Privindu-i cu atenție, își spuse în sinea sa că, de fapt, pantofii i-ar fi venit perfect, căci avea picioarele mici, cu talpa arcuită și călcâiele moi. Degetele îi erau subțiri, presărate cu câteva fire negre de păr. Își imagină ciorapul de mătase alunecând și mulându-se pe glezna-i albă, de-a lungul gambei plinuțe. Apoi își imagină cum își prinde, cu un clic, încheietoarea jartierei. În punctul acesta, Einar închise ochii.

Pantofii erau aidoma celor pe care îi văzuseră săptămâna trecută în vitrina magazinului Fonnesbech, în picioarele unui manechin îmbrăcat cu o rochie de seară albastră. Einar și Greta se opriseră să admire vitrina cu pricina, împodobită, de jur împrejur, cu o ghirlandă de narcise. Greta spusese: „Frumos, nu?“ El nu-i răspunsese, fiind total absorbit de ceea ce vedea, așa că Greta aproape că fusese nevoită să-l tragă cu forța din fața vitrinei. Îl luase de braț și-și continuaseră drumul; prin dreptul magazinului de pipe, îl întrebase: „Einar, te simți bine?“

Camera de zi a apartamentului le servea drept atelier amândurora. Plafonul era traversat de grinzi subțiri și boltit asemenea unei bărci răsturnate. Ceața ce venea dinspre mare scorojise lucarnele din acoperiș și podeaua era înclinată ușor

– aproape imperceptibil – spre vest. După-amiaza, când razele soarelui inundau Widow House, din pereții acesteia răzbătea un vag miros de heringi. Iarna, pe la colțurile lucarnelor se prelingea o burniță rece, care făcea ca vopseaua de pe pereți să se umfle și să se umple de bășicuțe. Einar și Greta își puneau șevaletele sub cele două ferestruici învecinate, lângă bidoanele cu vopsea pe bază de ulei cumpărate tocmai din München, de la Herr Salathoff, și lângă etajera cu pânze goale, nefolosite încă. Când nu pictau, cei doi acopereau totul cu o prelată verde pe care vecinul lor, marinarul, o aruncase pe casa scărilor.

– De ce vrei să-mi pun pantofii ei? întrebă Einar.

Stătea pe scaunul cu șezut de sfoară împletită pe care îl găsise în hambarul de la ferma bunicii sale. Edvard al IV-lea îi sări în poală; câinele tremura din cauza răcnetelor marinarului din apartamentul de dedesubt.

– Pentru portretul Annei, îl lămuri Greta, după care adăugă: Eu aș face-o pentru tine, dacă mi-ai cere-o.

Pe unul dintre pomeți avea o cicatrice mică, de la vărsat de vânt. Acum și-o pipăia ușor cu degetul, un gest pe care-l făcea – Einar o știa – de câte ori era încordată.

Greta îngenunche pentru a-i dezlega șireturile ghetelor. Avea părul lung și blond, mai apropiat decât al lui de culoarea tipică danezilor. Avea obiceiul să și-l dea după urechi, ori de câte ori voia să se concentreze asupra unui lucru nou. Acum îi cădea pe față, în timp ce se chinuia să-i desfacă nodul de la șireturi. Mirosea a ulei de portocale, din care maică-sa îi trimitea în fiecare an o cutie întreagă. Pe sticluțele maronii erau lipite etichete pe care scria *Extract natural din Pasadena*. Mama ei credea că Greta folosește uleiul ca să facă prăjituri, dar, în realitate, ea se ungea cu el în spatele urechilor.

Greta se apucă să-i spele picioarele lui Einar într-un lighean. Mișcările ei erau delicate, dar precise, trecându-i rapid

buretele printre degete. Einar își suflecă și mai sus pantalonii. Gambele sale erau frumos proporționate – îi trecu lui prin minte în clipa aceea. Schiță un gest spre un picior și Edvard al IV-lea veni numaidecât să-i lingă apa de pe degetul cel mic, bont și fără unghie din naștere.

– O să rămână secretul nostru, Greta, da? șopti Einar. N-o să spui nimănui, bine?

Era deopotrivă speriat și emoționat, iar inima îi bătea nebunește, mai-mai să-i sară din piept.

– Cui să-i spun?

– Annei.

– Anna nu trebuie să știe de treaba asta, îl liniști Greta.

Și chiar dacă ar fi știut, Anna era cântăreață de operă, se gândi Einar. Era obișnuită să vadă bărbați îmbrăcați în haine de femeie. Și invers, ca în *Hosenrolle*, rolurile de operă în travesti. Era cel mai vechi șiretlic din lume. Pe scenă, asta nu însemna nimic – era un truc menit să creeze confuzie, atâta tot. O confuzie care se lămurea întotdeauna în actul final.

– Nu trebuie să știe nimeni nimic, spuse Greta, iar Einar, simțindu-se ca pe scenă, în lumina reflectoarelor, deveni mai relaxat și începu să-și tragă un ciorap de-a lungul gambei.

– Vezi că ți-l pui invers, zise Greta, îndreptându-i cusătura. Trage ușurel.

La al doilea ciorap se duse firul.

– Mai ai unul? o întrebă Einar.

Greta încremeni, de parcă abia acum își dăduse seama de ceva; rămase nemișcată preț de câteva clipe, apoi se duse la șifonierul cenușiu, în a cărui ușă era încastrată o oglindă ovală. În partea de jos a șifonierului erau trei sertare cu mânere de bronz, în formă de cerc. Pe cel de deasupra Greta îl încuia cu o cheiță.

– Ăștia sunt mai groși, spuse ea, dându-i lui Einar altă pereche de ciorapi.

Împăturiți într-un pătrat perfect, ciorapii arătau ca o fâșie de carne – un petic din pielea Gretei, bronzată după o vară petrecută la Menton[1].

– Te rog să ai grijă, mai zise ea. Aveam de gând să-i port mâine.

Cărarea din părul Gretei dezvăluia o fâșie îngustă de piele alb-argintie și Einar începu să se întrebe ce gândea ea dedesubtul podoabei sale capilare. Cu ochii ei migdalați și buzele țuguiate, părea că o preocupă ceva. Einar nu se simți în stare s-o iscodească; parcă era legat la gură cu o cârpă veche, dintre cele folosite pentru vopsea. Așa că se resemnă să-și rumege gândurile în tăcere; fața lui, palidă, netedă și catifelată ca o piersică, trăda un aer ușor indignat la adresa nevesti-sii.

– Chiar că ești un bărbat frumușel, spusese ea cu ani în urmă, când erau singuri pentru prima oară.

Greta îi sesizase, probabil, stânjeneala, pentru că se aplecă spre el numaidecât și, luându-i fața în mâini, adăugă: „N-are importanță". Și apoi: „Când o să încetezi să te mai gândești la ce spun alții?"

Lui Einar îi plăcea când Greta făcea astfel de declarații – felul vehement în care își plesnea palmele între ele, în aer, și-și afirma convingerile în fața lumii întregi. I se părea cea mai pregnantă trăsătură datorată originii ei americane – la fel ca preferința pentru bijuteriile din argint.

– Ce bine că nu ai prea mult păr pe picioare, spuse Greta, ca și când ar fi remarcat asta pentru prima dată.

Începu să-și amestece culorile în micile boluri de ceramică Knabstrup. Terminase de pictat jumătatea superioară a trupului Annei, pe care atâția ani de consumat somon în sos de unt îl înveliseră într-un strat impecabil de grăsime. Einar era impresionat de felul în care Greta pictase mâinile Annei

[1] Menton – oraș în sud-vestul Franței, pe litoralul Mării Mediterane, la 40 km est de Nisa, una dintre cele mai cunoscute stațiuni de pe Coasta de Azur (n.tr.).

ținând un buchet de crini. Degetele erau desenate cu mare migală, cu încheieturile ușor încrețite, cu unghiile mate, bine conturate. Crinii erau de culoare alb-gălbui, asemenea lunii, pătați cu polen roșiatic. Greta era o pictoriță inconsecventă, dar Einar nu-i spusese niciodată lucrul acesta. Dimpotrivă, o lăudase cât putuse de mult, poate prea mult. Pe de altă parte, o ajuta de câte ori putea și încerca s-o învețe tehnici pe care considera el că nu le știe, mai ales în privința luminii și a distanțelor. Dacă Greta avea să găsească vreodată subiectul potrivit, era convins că va deveni o pictoriță grozavă. În clipa aceea un nor alunecă de pe fața soarelui și lumina pătrunse în Widow House, inundând portretul, doar pe jumătate terminat, al Annei.

Podiumul pentru model folosit de Greta era un cufăr mare, lăcuit, cumpărat de la spălătoreasa cantoneză care venea să ia rufele o dată la două zile și-și anunța sosirea nu cu un strigăt din stradă, ci sunând din chimvalele aurite pe care și le prindea de degete.

Cocoțat pe cufăr, Einar fu cuprins de o senzație de amețeală și de căldură. Își privi picioarele învelite în mătasea fină, prin care răzbăteau câteva firicele de păr, asemenea codițelor din vârful păstăilor de fasole. Pantofiorii galbeni păreau prea fragili ca să-i susțină greutatea trupului, dar se simțea foarte comod pe tocuri, de parcă și-ar fi încordat niște mușchi pe care nu-i mai folosise de multă vreme. În mintea lui începură să se îngrămădească tot felul de gânduri; își imagină o vulpe vânând un șoarece de câmp: botul subțire, roșcat al vulpii scormonea prin iarbă, căutând să ia urma șoarecelui.

– Nu te mișca, îi ceru Greta.

Einar se uită afară pe fereastră și văzu domul canelat al Teatrului Regal, unde era chemat din când în când să picteze decorurile pentru spectacolele de operă. Chiar în momentul acela, înăuntru, Anna făcea repetiții la *Carmen*, cu brațele ei

cărnoase înălțate sfidător în fața pânzei pe care el pictase arena pentru coride din Sevilia. Câteodată, când el era la teatru și picta, auzea glasul Annei răsunând în amfiteatru, ca într-un jgheab de aramă. Asta îl făcea să tremure atât de tare, încât murdărea involuntar fundalul cu pensula și simțea nevoia să-și frece ochii cu pumnii. Vocea Annei nu era o voce frumoasă – era răgușită și tânguitoare, puțin uzată, cumva feminină și masculină deopotrivă. Cu toate astea, era mai vibrantă decât majoritatea vocilor daneze, de obicei diluate și neconvingătoare, prea ingenue ca să-ți stârnească vreun fior. Vocea Annei avea căldura Sudului; lui Einar îi încălzea sufletul, îi dădea senzația că Anna are în gâtlej cărbuni aprinși. Când o auzea, se dădea jos de pe scara lui din culise și mergea într-una dintre aripile laterale ale teatrului. De-acolo o urmărea pe Anna, în tunica ei din lână albă de miel, cum își căsca gura pătrățoasă, în timp ce repeta cu dirijorul Dyvik. Ea avea obiceiul să se aplece în față când cânta – spunea mereu că o forță irezistibilă, ca o gravitație a muzicii, o atrăgea spre orchestră. „Îmi imaginez un lanț subțire de argint legat la un capăt de vârful baghetei dirijorului și, la celălalt capăt, de mine", zicea ea, arătând spre alunița decolorată din mijlocul bărbiei sale, ce semăna cu o firimitură de pâine. „Fără lanțul ăsta, am senzația că nici n-aș ști ce să fac. N-aș ști cum să fiu eu însămi."

Când picta, Greta își prindea părul într-un coc cu un pieptăn de baga. Asta îi făcea fața să pară și mai lată, iar Einar avea senzația că o privește prin pereții unui vas cu apă. Greta era, probabil, cea mai înaltă femeie pe care o cunoștea; era atât de înaltă, încât putea să vadă pe deasupra perdelelor din dantelă pe care vecinii de la parter le atârnaseră, de la jumătatea geamurilor, la ferestrele dinspre stradă. Alături de ea, Einar se simțea mic, de parcă era un copilaș care își ridica ochii spre mama sa, așteptând ca aceasta să-i întindă mâna. Salopeta ei cu buzunare largi fusese făcută la comandă, de către croitoreasa

cu părul alb, strâns în coc, din colțul străzii. Aceasta îi măsurase Gretei pieptul și brațele cu o panglică galbenă și, plină de admirație, nu-i venise a crede că o femeie atât de masivă și de sănătoasă nu era de obârșie daneză.

Greta dădea dovadă de o mare atenție distributivă când picta, lucru pe care Einar îl admira nespus. Putea să picteze dintr-o trăsătură sclipirea din ochiul stâng al portretului și să se întrerupă din lucru, ca să-i deschidă furnizorului de lapte, iar apoi să-și reia, fără niciun efort, lucrul la ochiul drept, căruia îi dădea o tentă ceva mai stinsă, mai lipsită de sclipire. Obișnuia să fredoneze cântece de foc de tabără, cum le zicea ea, în timp ce picta. Persoanei care îi poza pentru portret îi povestea despre copilăria ei, petrecută în California, unde păunii își făceau cuib în livada de portocali a tatălui ei; femeilor le destăinuia lucruri intime – Einar o auzise odată, când se întorsese acasă și stătuse puțin la ușă, în capul scărilor, vorbind despre intervalele tot mai lungi ce se scurgeau între partidele lor de amor: „El o ia foarte personal. Dar eu nu-l învinovățesc niciodată", spunea ea și Einar parcă o și vedea cum își dă părul pe după urechi.

– Vezi că-ți alunecă, îl atenționă Greta, făcând semn cu pensula spre ciorapii de pe el. Trage-i la loc.

– Chiar trebuie să fac asta?

Marinarul de dedesubt trânti o ușă, după care se lăsă liniștea; nu se mai auzi niciun zgomot, în afară de chicotelile nevesti-sii.

– Of, Einar, spuse Greta. N-ai de gând să te relaxezi odată?

Zâmbetul îi dispăru de pe față. Edvard al IV-lea dădu fuga în dormitor și-și făcu culcuș în așternutul de pe pat, după care scoase un oftat de mulțumire. Era un câine bătrân, de la ferma din Iutlanda, născut în mlaștină; maică-sa și ceilalți frați ai lui se înecaseră în mocirlă.

Apartamentul era situat la mansarda unui imobil construit de stat cu un secol în urmă pentru văduvele pescarilor. Avea ferestre spre nord, sud și vest și, spre deosebire de majoritatea caselor din Copenhaga, era suficient de spațios și de luminos pentru niște pictori, cum erau ei. Fuseseră pe punctul de a se muta în cartierul Christianshavn, un cartier burghez situat pe malul celălalt al râului Inderhavn, unde artiștii își duceau veacul în compania prostituatelor, beților și cartoforilor, printre producători de ciment și companii importatoare de mărfuri. Greta spunea că ea putea locui oriunde, că niciun loc nu era prea „prăpădit" pentru ea; Einar, în schimb, care dormise sub un acoperiș de paie în primii cincisprezece ani de viață, nu fusese de acord să se mute în acest cartier și găsise apartamentul din Widow House.

Fațada imobilului, aflat la un bloc distanță de canalul Nyhavns, era vopsită în roșu. Lucarnele, decupate sus de tot, în tavan, se reliefau proeminent în acoperișul abrupt, ale cărui țigle de lut, de culoare neagră, erau acoperite cu mușchi. Celelalte clădiri de pe stradă erau văruite în alb, iar ușile cu opt panele aveau culoarea algelor. Peste drum de ei locuia un medic pe nume Møller, care primea telefoane în toiul nopții de la femei aflate pe punctul să nască. Era o stradă înfundată, ce dădea la capăt drept în râul Inderhavn, motiv pentru care pe ea nu circulau decât puține automobile și, în consecință, era liniște – atâta liniște, că puteai auzi plânsetul unei fete sfioase.

– Trebuie să mă reapuc de treabă, spuse Einar într-un târziu, obosit să mai stea cocoțat pe tocuri, mai ales că îl jenau grozav cataramele de metal.

– Asta înseamnă că nu vrei să îmbraci și rochia?

La auzul cuvântului „rochie", simți un nod fierbinte în stomac, care îl făcu să se rușineze.

– Nu, cred că nu, zise el.

– Nici măcar pentru câteva minute? insistă ea. Trebuie să-i pictez tivul, cum cade pe genunchi.

Greta ședea pe scaunul cu șezut de sfoară, lângă el, mângâindu-i pulpa prin ciorapul de mătase. Mâna ei avea un efect hipnotic, făcându-l să închidă ochii. Nu mai auzea nimic în afară de foșnetul aspru al degetelor ei pe materialul subțire, mătăsos.

Greta se opri brusc.

– Nu, îmi pare rău, spuse ea. N-ar fi trebuit să-ți cer asta.

Acum Einar observă că ușa șifonierului cenușiu era deschisă și înăuntru, pe umeraș, atârna rochia Annei. Era o rochie albă, până la genunchi, cu tivul și manșetele presărate cu o puzderie de perle mici. Prin geamul întredeschis intra o boare de vânt, care făcea ca materialul să fâlfâie ușor pe umeraș. Era ceva la rochia asta care-l atâța, făcându-l să-și dorească s-o atingă – cine știe, poate luciul delicat al mătăsii, corsajul din dantelă sau butonii desfăcuți ai manșetelor, ce arătau ca niște guriță deschise.

– Îți place? îl iscodi Greta.

Primul lui impuls fu să spună că nu, dar ar fi fost o minciună. Îi plăcea rochia; își simțea trupul încins pe sub pielea fierbinte.

– Ei, atunci, îmbrac-o puțin, doar câteva minute.

Greta îi aduse rochia și i-o lipi de piept.

– Greta, spuse el, dar dacă...

– Haide, scoate-ți cămașa, stărui ea.

El se supuse.

– Dar dacă...

– Acum închide ochii, zise ea.

Din nou, făcu precum îi ceruse.

Chiar și cu ochii închiși, i se părea obscen să stea acolo, despuiat până la brâu, în fața soției sale. Se simțea ca și când l-ar fi prins făcând un lucru pe care promisese să nu-l facă –

nu ceva de genul adulterului, ci mai degrabă ca și când și-ar fi reluat un obicei supărător, la care făgăduise să renunțe, cum era să bea aquavit[1] prin barurile de pe canal, să mănânce *frikadeller*[2] în pat sau să facă pasiențe cu cărțile având spatele din catifea pe care și le cumpărase într-o după-amiază solitară de la raionul cu articole pentru femei.

– Dă-ți jos și pantalonii, îl îndemnă Greta.

Întinse mâna spre el și-și întoarse, politicoasă, capul în altă parte. Fereastra dormitorului era deschisă, iar el simțea cum aerul proaspăt, cu miros de pește, îi făcea pielea de găină.

Einar își trase rapid rochia peste cap, aranjându-și-o pe șolduri. Transpirația i se prelingea pe sub brațe și pe șira spinării. Parcă tot trupul îi era cuprins de flăcări; își dorea să închidă ochii și să se întoarcă la vremurile copilăriei, când obiectul care-i atârna între picioare era mic și inutil, ca o ridiche albă.

Greta nu spuse nimic altceva decât un simplu „bine". Apoi își apropie pensula de șevalet. Ochii albaștri i se îngustară, de parcă se uita la un punct de pe vârful propriului nas.

O senzație stranie, cumva fluidă, îl cuprinse pe Einar în timp ce stătea pe cufărul lăcuit, scăldat în lumina soarelui și împresurat de mirosul sărat de heringi. Rochia îi era largă peste tot, mai puțin la mâneci, și avea senzația că se scufundă în apa caldă a mării, în toiul verii. Vulpea continua să vâneze șoarecele și, într-un cotlon al minții sale, răsuna o voce slabă: plânsetul domol al unei fetițe speriate.

Îi era tot mai greu să-și țină ochii deschiși, să privească mai departe mișcările rapide ale Gretei, ale cărei mâini alergau încoace și-ncolo pe pânză, făcând ca inelele și brățările ei de argint să se unduiască asemenea unui banc de pești. Îi venea

[1] Aquavit – băutură alcoolică specifică țărilor nordice (n.tr.).

[2] Frikadeller – preparat culinar specific danez, echivalentul chiftelelor de la noi (n.tr.).

tot mai greu să și-o imagineze pe Anna cântând pe scena Operei Regale, cu bărbia aplecată în față, înspre bagheta dirijorului. Einar nu se mai putea concentra decât la mătasea care-i învăluia trupul, ca un pansament. Da, asta fusese senzația lui la primul contact: mătasea era atât de fină și de vaporoasă, încât părea un tifon înmuiat în balsam și înfășurat mai apoi pe pielea-i supraexcitată, dornică de vindecare. Până și stânjeneala pe care i-o provoca faptul de-a sta astfel în fața soției sale păru să nu mai aibă nicio importanță, pentru că ea era preocupată de munca sa, ce-i absorbea toată atenția. Einar începu să alunece pe un tărâm iluzoriu al visării, în care rochia Annei putea aparține oricui, chiar și lui însuși.

Pe când pleoapele i se făceau tot mai grele și atelierul începea să se estompeze într-o lumină tulbure, chiar în clipa în care el oftă adânc și umerii îi căzură, neputincioși, în timp ce Edvard al IV-lea sforăia zgomotos în dormitor, ei bine, chiar în momentul acela se auzi, strident, glasul de aramă al Annei: „Ia uite-l pe Einar!"

Ochii i se deschiseră brusc. Greta și Anna se uitau țintă la el, cu fețele strălucitoare și buzele desfăcute într-un zâmbet larg. Edvard al IV-lea începu să latre în fața lui Einar. Iar Einar Wegener nu putu să schițeze nicio mișcare.

Greta luă din mâinile Annei buchetul de crini – un cadou din partea unui admirator – și i-l puse în brațe lui Einar. Cu botul înălțat în aer, ca un mic trâmbițaș, Edvard al IV-lea începu să alerge în cerc în jurul lui Einar, ca pentru a-l apăra. În timp ce femeile din fața lui continuau să râdă, Einar simți cum i se umplu ochii de lacrimi. Hohotele lor îi străpungeau inima, la fel ca parfumul pătrunzător al crinilor; pistilul lor ruginiu îi mânjea rochia chiar în dreptul umflăturii penibile dintre picioare, ciorapii de mătase și mâinile umede de transpirație.

– Ești o târfă, strigă marinarul de dedesubt, pe un ton afectuos. O târfă al dracului de frumoasă.

Liniștea care se așternu după aceea lăsă să se înțeleagă că urmase un sărut de împăcare. După câteva clipe de tăcere, Greta și Anna începură să râdă și mai tare și, chiar pe când Einar se pregătea să le implore să iasă din atelier, să-l lase să se dezbrace în liniște, Greta spuse cu o voce dulceagă, străină lui:

– Ce-ar fi să-ți zic de-acum Lili[1]?

[1] Lily – joc de cuvinte în lb. engleză, „lily" însemnând și „crin", și „homosexual" (n.tr.)

Capitolul 2

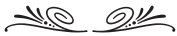

Greta Wegener era pictoriță și avea douăzeci și nouă de ani. Se născuse în California și se trăgea din familia Waud; bunicul ei, Apsley Haven Waud, se îmbogățise din concesionarea de terenuri, iar tatăl ei, Apsley Junior, își sporise averea cultivând portocali. Înainte de-a se muta în Danemarca, la vârsta de zece ani, cea mai lungă călătorie pe care o făcuse fusese din Pasadena în San Francisco, unde, într-o zi, când se juca cu cercul în fața casei mătușii ei, Lizzie, din Nob Hill, își împinsese din greșeală fratele geamăn în fața unei mașini. Carlisle supraviețuise accidentului, dar rămăsese cu o cicatrice urâtă pe picior; unii spuneau că n-a mai fost niciodată același după accident. Când au mai crescut, Greta avea obiceiul să spună despre Carlisle că n-avusese niciodată un „caracter occidental", cum îl numea ea. „Unii membri ai familiei Waud se nasc cu acest caracter", spunea ea la vârsta de zece ani, când era o fată înaltă de statură și exersa limba daneză pe vaporul ce avea s-o aducă în Danemarca, „și alții, nu". În mod cert, danezii n-aveau caracter occidental; de ce ar fi avut? Așa că Greta îi ierta – de cele mai multe ori. Îl iertă mai cu seamă pe Einar, primul ei profesor de artă și, totodată, al doilea soț al său. În primăvara lui 1925, erau căsătoriți deja de mai bine de șase ani. În unele dimineți, cei șase ani îi păreau Gretei abia șase săptămâni; alteori, ca șase vieți pline.

Einar și Greta se cunoscuseră la Academia Regală de Arte Frumoase, în ziua de 1 septembrie 1914, la doar câteva săptămâni după ce Kaiserul bombardase colinele din Luxemburg și

Belgia. Greta avea șaptesprezece ani pe-atunci. Einar trecuse de douăzeci de ani, era deja conferențiar la catedra de pictură, un burlac timid, care se simțea grozav de stânjenit în preajma adolescenților. Ea avea de pe atunci umerii lați și robuști, rezultatul anilor petrecuți în șaua calului, când era copilă. Își lăsă părul să crească până aproape de talie, ceea ce-i dădea un aspect destul de provocator pe străzile din Copenhaga, dintre care doar câteva mai aveau felinare pe gaz. Danezii o iertau, pe motiv că venea din California, un loc pe care aproape niciunul dintre ei nu-l văzuse vreodată, dar unde își imaginau că oameni ca Greta locuiau în case deschise tuturor, umbrite de curmali imenși și unde aurul se găsea la tot pasul, chiar și în pământul din grădină.

Într-o zi Greta exageră cu pensatul sprâncenelor și acestea nu-i mai crescură niciodată la loc; ea se bucură de asta, socotind că așa îi va fi mult mai comod. În fiecare dimineață și le desena cu creioanele cerate cumpărate de la raionul fără ferestre situat la etajul al treilea în Magasin du Nord, unde își făceau cumpărăturile, cu discreție, duduile cu anumite „probleme" legate de înfățișare. Greta avea obiceiul – pe care nu și-l putea stăpâni – de a-și râcâi punctele negre de pe nas ori de câte ori citea o carte, obicei care îi lăsase deja câteva cicatrice minuscule pe piele, ce îi dădeau mari bătăi de cap. Se credea cea mai înaltă femeie din Copenhaga, lucru care probabil că nu era adevărat, dat fiind faptul că în oraș locuia și Grethe Janssen, o femeie frumoasă și suplă – metresa primarului – care se perinda toată ziua prin magazinele de la parterul hotelului d'Angleterre, îmbrăcată în rochii cu mărgele de cristal, chiar și în toiul zilei.

În trecut, Greta fusese convinsă că n-o să-și dorească niciodată să se mărite. Când vreun tânăr – un danez cu fața ca o tigaie, dintr-o familie de aristocrați scăpătați, sau fiul unui magnat american al oțelului, aflat în vacanță în Europa – o

invita la balet sau la o plimbare pe canalele cartierului Christianshavn, primul ei gând era de fiecare dată: *N-ai să pui tu mâna pe mine.* Își dorea să fie o artistă, o intelectuală: o femeie veșnic tânără, liberă să picteze în fiecare zi la fereastră, a cărei viață socială să se desfășoare exclusiv noaptea. Își imagina cum împreună cu alți șapte amici se întâlneau la Sebastian's, barul ei preferat, și, după ce apucau să bea doar două înghițituri de lichior de cireșe, polițaii, cu fețele lor lungi, își făceau apariția la unu noaptea, ca să închidă localul.

Dar până și Greta își dădea seama că fanteziile sale erau nu doar prostești, ci de-a dreptul imposibile. Fără doar și poate, tinerei Miss Greta Waud nu i s-ar fi permis niciodată să ducă o astfel de viață.

Când era mică, obișnuia să scrie la nesfârșit în caietul ei de caligrafie „Greta Greta Greta", omițând dinadins numele de familie, de parcă voia să vadă cum ar fi să fie, pur și simplu, o Gretă banală, trecută de prima tinerețe – lucru pe care nimeni nu i-l spusese vreodată. Voia ca nimeni dintre cei din jur să nu știe din ce familie se trage. Chiar și în anii adolescenței, se ferea să-și dezvăluie descendența și evita orice aluzie în acest sens. Îi disprețuia pe cei care făceau paradă de înaintașii lor. Ce importanță avea lucrul ăsta?

Venise în Danemarca pe când era doar o copilă, împreună cu tatăl ei, un bărbat cu brațe lungi și favoriți uriași, care primise un post la ambasadă.

– De ce vrei să faci asta? îl întrebase ea pe taică-său când aflase de recenta numire.

– Ei, haide, Greta, intervenise maică-sa, poartă-te frumos! E tatăl tău.

Ce uita Greta era faptul că mama tatălui ei, adică bunică-sa, Gerda Carlsen, după care fusese botezată Greta, era daneză la origine, o daneză cu părul blond, de culoarea lemnului de fag. Născută și crescută pe insula Bornholm, Gerda era cunoscută

pentru macii roșii ca sângele pe care îi purta după urechi – și pentru faptul că era prima fată din familie care părăsise insula, plecând cu vaporul nu spre Copenhaga, cum făceau majoritatea tinerilor dornici să scape de familie, ci spre sudul Californiei, ceea ce pe vremea aceea era ca și când ai fi spus că vrei să emigrezi pe lună. După ce munci timp de câțiva ani în grajdurile fermei potrivite, Gerda fu remarcată de Apsley Waud Senior și, în scurtă vreme, fetișcana înaltă din Bornholm, care-și purta părul lung până la șolduri, prins cu maci după urechi, deveni doamna Waud, o californiancă în toată regula. Când tatăl său îi dădu de știre Gretei că are de gând să-și ducă familia înapoi în Danemarca, fu destul de urât din partea ei – până și ea recunoștea asta – să nu facă legătura și să nu realizeze faptul că, prin asta, el dorea să-și spele, oarecum, vina de a fi avut un rol în moartea mamei lui. Gerda Carlsen Waud, frumoasa cu ochi albaștri, își pierduse viața când fiul ei, Apsley Junior, pe-atunci abia un flăcăiandru, o dusese la marginea canionului Arroyo Seco, din Pasadena, ca să-i facă o poză în locul acela magnific și asistase înspăimântat la prăbușirea malului, surpat din pricina furnicilor. Mama lui căzuse în hăul de dedesubt și se izbise de crengile letale, în formă de Y, ale unui platan noduros.

La Academia Regală, în toamna anului 1914, Greta era convinsă că majoritatea celor din jur, mai cu seamă membrii conducerii, n-aveau decât două subiecte de discuție: războiul și persoana ei. Întotdeauna făcuse senzație, oriunde mergea, datorită părului blond ce-i curgea pe spate ca o cascadă. Mai ales în sudul Californiei. Și, ce să vezi, cu doar un an în urmă, când se întorsese în Pasadena, în vacanța de vară, ca să ia lecții de tenis și de călărie, îi căzuseră ochii într-o bună zi pe băiețandrul care conducea camionul măcelarului. Acesta avea părul negru și cârlionțat; cu mâinile lui fierbinți, o ridica pe bancheta din față a mașinii și mergeau împreună până în capătul

bulevardului Wilshire și înapoi. Ea îl urmărea mânuind cleștii de fier în timp ce livra costițele fripte și grătarele de miel la adresele din Hancock Park. Pe drum spre casă, băiatul încercase nu o dată s-o sărute, ceea ce o dezamăgise pe Greta, care pentru prima oară avea îndoieli cu privire la părul ei lung și blond. La sfârșitul plimbării cu mașina, băiatul nu-i spunea decât „la revedere". Greta ridica din umeri și se întorcea în camera ei. Dar, într-o dimineață, la micul dejun, maică-sa, o femeie cu buze subțiri, îi spuse:

– Greta, scumpa mea, îmi explici și mie ce-i cu asta?

Zicând aceste cuvinte, maică-sa despături ziarul *American Weekly,* aflat pe masă. Pe una dintre pagini era o notă scurtă și misterioasă, care suna în felul următor: „Oare Miss Greta Waud are de gând să-și facă o carieră în carmangerie?" Timp de câteva săptămâni, amenințarea expunerii publice le umbri viața locatarilor conacului. În fiecare dimineață, fluieratul puștiului care aducea ziarele îi făcea pe toți membrii familiei să încremenească. Povestea nu căpătă amploare, dar bineînțeles că zvonurile nu întârziară să apară. Vreme de două zile telefonul de pe holul de la etaj sună încontinuu. Tatăl Gretei nu-și mai putea lua prânzul la clubul California, din centru, iar maică-sa avu mult de furcă până să găsească altă sursă de carne. În curând părinții Gretei anulară vacanța pe care plănuiau s-o petreacă în California și ea fu nevoită să se întoarcă în Copenhaga – tocmai la timp pentru aurora boreală din luna august și pentru focurile de artificii din parcul Tivoli[1].

În luna septembrie a acelui an, care marcă sfârșitul adolescenței ei, pe când lumea se pregătea de război, Greta se înscrise la Academia Regală. În prima zi de cursuri, Greta fu surprinsă când Einar, stând în fața tablei prăfuite, de la lecția anterioară, o întrebă:

[1] Parcul Tivoli – parc de distracții din centrul capitalei Danemarcei, Copenhaga, inaugurat la data de 15 august 1843 (n.tr.).

– Și dumneavoastră, domnișoară? Cum vă numiți?

Când îi răspunse, Einar – sau profesorul Wegener, cum îi spunea pe vremea aceea – îi scrise numele în catalog și trecu mai departe. Ochii lui mari și căprui, ca de păpușă, se opriră o clipă asupra ei, apoi se întoarseră rapid în altă parte. La cât era de timid, Greta se gândi că acesta nu întâlnise niciodată un american. Și își aruncă pletele blonde peste umăr, de parcă ar fi fluturat un steag.

Apoi, la puțin timp după începerea cursurilor, cineva îi vorbi, probabil, lui Einar despre tatăl ei și postul său la ambasadă, poate chiar și despre povestea cu ucenicul măcelarului – da, se pare că bârfele traversau Atlanticul și pe vremea aceea –, căci Einar deveni tot mai stânjenit în prezența ei. Pe Greta o dezamăgea faptul că și el se dovedea a fi unul dintre bărbații aceia care se simt intimidați în preajma unei fete bogate. Asta îi rodea sufletul, pentru că nu-și dorise niciodată să fie bogată – nu că își bătea fără întrerupere capul cu asta, dar chiar și așa. Einar fu incapabil să-i recomande tablourile ce meritau a fi văzute la Muzeul de Artă și, în același timp, nu știu să-i spună care era cel mai bun traseu până la magazinul de materiale pentru pictură, aflat în apropierea Spitalului Municipal. Ea îl invită la o recepție la ambasada americană, organizată în onoarea unui constructor naval din Connecticut aflat în vizită, dar el refuză. De asemenea, o refuză și când îl invită s-o însoțească la operă. Abia se uita la ea când stăteau de vorbă. În schimb ea îl privea cu atenție, și atunci când erau față în față, și când îl vedea de la distanță, pe fereastră, în timp ce el traversa curtea academiei, cu pași mici și repezi. Era un bărbat cu umerii înguști, cu fața rotundă, pielea palidă și ochii atât de întunecați la culoare, încât Greta nu putea deslușI ce se ascunde în spatele lor. Era destul să-i vorbească și el se înroșea ca racul, de la gât până la tâmple. Era ca un copil, iar asta o fascina pe Greta, în parte fiindcă ea fusese întotdeauna atât de matură și de deschisă,

încât oamenii o tratau, chiar și în copilărie, mai mult sau mai puțin ca pe un adult. O dată îl întrebase: „Ești căsătorit, profesore?“, la care el clipise de mai multe ori, incontrolabil. Își țuguiase buzele, încercând să articuleze răspunsul „Nu“, de parcă ar fi fost un cuvânt complet ieșit din comun.

Ceilalți studenți șușoteau tot felul de lucruri răutăcioase pe seama profesorului Wegener.

– Se trage dintr-o familie de pitici, lansă o fată.

– A fost orb până la vârsta de cincisprezece ani, spuse alta.

– S-a născut în mlaștină, zise un băiat care se străduia să-i atragă atenția Gretei.

Acesta picta tablouri cu statui grecești și ea nu-și putea imagina ceva – sau pe cineva – mai plictisitor de-atât. Când se oferi s-o însoțească în Roata Mare din parcul Tivoli, ea își dădu ochii peste cap, fără nicio jenă. „Ei bine, n-o să te ducă profesorul Wegener, dacă asta aștepți“, rosti atunci tânărul, lovind cu vârful cizmei în trunchiul unui ulm.

Mama ei, care nu uitase de episodul cu ucenicul măcelarului, o studia cu atenție în fiecare seară când se întorcea acasă, însă ochii Gretei nu trădau nimic din simțămintele sale. Într-o seară, maică-sa îi spuse:

– Greta, scumpa mea, dacă nu-ți găsești un însoțitor pentru aniversarea zilei tale de naștere, mă văd nevoită să-ți găsesc eu pe cineva.

Zicând asta, maică-sa continuă să brodeze lângă șemineul din salon; între timp, Greta îl auzea pe Carlisle la etaj, în camera lui, jucându-se cu o minge de tenis.

– Sunt sigură că fiul contesei von der Recke ar fi bucuros să te însoțească, adăugă doamna Waud. E adevărat, nu știe să danseze, dar e un băiat tare chipeș, dacă-i treci cu vederea cocoașa aia oribilă, nu-i așa? Greta?

Mama își ridică spre ea fața ascuțită. Flăcările roșiatice din cămin erau aproape stinse și pocnetul ritmic, de deasupra, al mingii lui Carlisle făcea să se cutremure candelabrul.

– Când o să înceteze cu mingea aia? izbucni doamna Waud. Minge nesuferită! Își împături dantela la care broda și se ridică în picioare, cu trupul țeapăn, de parcă ar fi fost o săgeată cu vârful îndreptat spre camera lui Carlisle. Mă rog, la urma urmelor, îl avem pe Carlisle, oftă ea. Apoi, ca și când focul din șemineu s-ar fi reînsuflețit brusc, înviorând tot salonul, doamna Waud spuse: Păi da, chiar așa. Îl avem pe Carlisle. De ce să nu mergi cu el? Nici el nu și-a găsit o parteneră pentru petrecere. Ați putea merge împreună, ca un cuplu de sărbătoriți.

Auzind acestea, Greta, care stătea în pragul ușii de la salon, protestă, agitându-și brațele prin aer:

– Cu Carlisle? Nu mă pot duce cu Carlisle! N-ar fi deloc amuzant. Și-n plus, sunt în stare să-mi găsesc și singură un însoțitor.

Maică-sa își arcui sprâncenele sure, ca pana de porumbel.

– Zău? Pe cine?

Greta strânse pumnii, înfigându-și unghiile în carne și spuse:

– Așteaptă numai și o să vezi. O să vin cu cine vreau eu. În niciun caz n-o să merg cu frate-meu. Își răsuci o șuviță de păr în jurul degetului, privind-o țintă pe maică-sa; mingea de tenis continua să se audă ritmic în tavan. Așteaptă și o să vezi, repetă ea. La urma urmelor, o să împlinesc optsprezece ani.

În săptămâna următoare, Greta îl acostă pe Einar pe treptele Academiei Regale. Acesta se ținea cu mâna de balustrada albă, iar ea îi cuprinse încheietura și spuse:

– Pot să vorbesc ceva cu dumneavoastră?

Fiind destul de târziu, nu era nimeni prin preajmă. Pe scări era liniște. Profesorul Wegener purta un costum cafeniu cu un guler alb cu tente maronii. Avea sub braț o pânză goală, de mărimea unei cărți.

– Familia mea organizează un dineu cu prilejul zilei mele de naștere, explică Greta. O să împlinesc optsprezece ani. Eu

și fratele meu geamăn. Mă întrebam dacă n-ați dori să veniți și dumneavoastră.

Einar arăta ca și când ar fi mâncat ceva stricat; chipul i se făcu alb ca varul, de parcă tot sângele i s-ar fi scurs din corp.

– Domnișoară, vă rog, îngăimă el într-un târziu. Cred că ar trebui să vă înscrieți la alt curs. Așa ar fi cel mai bine.

Își duse mâna la gât, ca și când ar fi avut acolo un lucru delicat, de mare preț pentru el.

Abia în momentul acela Greta realiză că profesorul Wegener era, în anumite privințe, chiar mai tânăr decât ea. Avea chipul unui băiețandru, cu o gură mică și urechile în permanență roșii. Părul șaten îi stătea zbârlit pe frunte. Pe neașteptate, Greta simți un imbold de a-i cuprinde fața în mâinile sale. Einar tresări ușor când degetele ei îi atinseră obrajii, dar apoi rămase nemișcat. Ea prinse în palme capul îngust al profesorului, tâmplele lui fierbinți. Îl ținu așa câtva timp, iar el nu schiță niciun gest de împotrivire. Apoi îl sărută prelung, cu pânza ca un scut între trupurile lor. În momentul acela, Greta știu că Einar Wegener era bărbatul pe care și-l dorea nu doar ca însoțitor la petrecere, ci și ca soț.

– Chiar că ești un bărbat frumușel, spuse ea.

– Pot să plec acum? întrebă Einar, desprinzându-se de ea.

– La petrecere, vrei să zici?

– Păi, nu asta am...

– Bineînțeles că poți să mergi la petrecere. De-asta te-am și întrebat.

Atunci, spre surprinderea amândurora, Einar își întoarse fața spre Greta, pentru încă un sărut.

Dar, înainte de petrecere, înainte ca Greta să împlinească optsprezece ani, tatăl ei decise că nu mai puteau rămâne în Europa – era prea periculos. La scurtă vreme după ce Germania invadă Franța, domnul Waud își expedie familia din Danemarca.

– Dacă armata Kaiserului o să intre în Belgia, ce-l mai oprește să ajungă până aici? zise el, așezat la masa de lemn galben pal din sufragerie.

– Ai dreptate, aprobă mama Gretei, umblând de colo-colo cu brațele pline de legături de paie pe care avea de gând să le folosească la împachetarea lucrurilor.

Greta, simțindu-se ca o refugiată, se îmbarcă pe vaporul *Princess Dagmar;* nu avea în buzunar nimic altceva în afara unui singur bilețel, de la Einar, pe care scria: „Uită-mă, te rog! Probabil că așa-i cel mai bine".

Acum, după mai bine de zece ani, în primăvara umedă a anului 1925, Greta se simțea ca și cum ar fi ascuns un secret referitor la soțul ei. În primele câteva săptămâni de după ședința cu rochia Annei, ea și Einar nu vorbiră deloc despre asta. Își făcură de lucru amândoi, fiecare cu șevaletul lui, având grijă să nu-și stea în cale unul altuia. Portretul Annei era terminat și acum Greta era în căutarea unei noi comenzi. O dată sau de două ori, la cină sau când citeau amândoi, noaptea târziu, ceva îi reaminti Gretei de rochie și fu cât pe ce să-i spună soțului său Lili. Însă reuși să se oprească la timp. O singură dată, când el o întrebase ceva, îi zisese: „Ce-ai spus, Lili?" și își ceruse numaidecât scuze. Începură amândoi să râdă, iar ea îl sărută pe frunte. Nu se mai gândi la asta, de parcă Lili era, pur și simplu, un personaj dintr-o piesă pe care o văzuseră la Folketeatret.

Apoi, într-o seară, Greta citea despre Partidul Social-Liberal în ziarul *Politiken* și lampa împrăștia un con de lumină în jurul scaunului pe care stătea. Einar se apropie și i se așeză la picioare, punându-și capul în poala ei. Obrazu-i cald se odihnea pe coapsele femeii, în timp ce ea continua să citească ziarul. Greta îl mângâie prin păr, întrerupându-se din când în când, ca să întoarcă pagina. Când termină de citit, împături

ziarul, pregătindu-se să rezolve cuvintele încrucișate și-și scoase un creion din buzunarul salopetei.

– M-am gândit la ea, murmură Einar.

– La cine?

– La micuța Lili.

– Atunci ce-ar fi s-o vedem din nou? spuse Greta, fără să-și ridice ochii din ziar, pipăindu-și cu degetul murdar de cerneală tipografică cicatricea de pe obraz, cea rămasă de când fusese bolnavă de vărsat de vânt.

Uneori Greta spunea lucruri numai așa, într-o doară, fără să fie convinsă de ele; simțea mereu nevoia de-a se contrazice cu cei din jur, de-a face pe răzvrătita. De-a lungul căsniciei lor făcuse de multe ori propuneri absurde: Ce-ar fi să ne mutăm înapoi în Pasadena, să cultivăm portocali? Ce-ar fi să înființăm o mică clinică în apartamentul nostru, pentru prostituatele din Istedgade? Ce-ar fi să ne mutăm într-un loc total străin, de pildă în Nevada, unde n-o să știe nimeni cine suntem? Oamenii spun tot felul de lucruri sub umbrela încăpătoare și permisivă a căsniciei și, din fericire, majoritatea rămân suspendate undeva în aer, mici și negre și inofensive, răsturnate de-a-ndoaselea, ca niște lilieci adormiți. Cel puțin așa le vedea Greta; cum le vedea Einar, n-avea ea de unde să știe.

Odată încercase să picteze un liliac dormind, cu pielea-i neagră răsfrântă în jos, peste trupul firav, dar nu reușise. Îi lipsea abilitatea de a reproduce degetele prelungi ale acestui frate mai urât al șoarecelui ori pe cel mare, scurt și împodobit cu o gheară de toată frumusețea, și aripile-i întinse, de un gri translucid. Nu învățase să picteze animale. De-a lungul anilor, Einar, care din când în când, mai introducea câte-o purcea sau câte-o vrabie, ba chiar și pe Edvard al IV-lea în peisajele sale, îi promisese că o s-o învețe. Însă de fiecare dată când se pregăteau să facă asta, intervenea câte ceva: ba primeau o telegramă din California, ba o auzeau pe spălătoreasă zăngănindu-și chim-

valele din stradă, ba telefona vreunul dintre clienții lui Einar, care majoritatea erau oameni în vârstă, de viță nobilă și-și duceau veacul în spatele obloanelor verzi, înguste, încuiate în permanență cu un mic lacăt.

Câteva zile mai târziu, Greta se întorcea la Widow House de la o întâlnire cu proprietarul unei galerii de artă, care până la urmă îi refuzase toate lucrările. Negustorul, un bărbat chipeș, cu un pistrui ca o pată de ciocolată pe gât, nu-i spusese verde în față că nu-i plac lucrările ei; însă, după felul cum își freca bărbia cu degetele, Greta își dăduse seama că nu era deloc impresionat.

– Toate sunt portrete? o întrebase el.

Bărbatul știa, cum știa tot orașul, că Greta era măritată cu Einar Wegener. Probabil că – se gândi ea – din acest motiv, se așteptase să-i prezinte niște peisaje pitorești.

– Nu ți-a trecut niciodată prin minte că tablourile dumitale sunt poate prea... se căznise acesta să găsească termenul potrivit... entuziaste?

Asta o scosese din sărite pe Greta, care simțise cum o cuprinde fierbințeala pe sub rochia cu revere ca de smoching. Prea entuziaste? Cum poate fi un tablou prea entuziast? Își smulse portofoliul din mâna negustorului și îi întoarse spatele, fără un cuvânt. Era toată încinsă și transpirată la față când ajunse în susul scărilor, la Window House.

Când deschise ușa, dădu de o fată care stătea pe scaunul cu șezut de sfoară și la început nu realiză cine era. Fata avea fața întoarsă spre fereastră, o carte în mână și pe Edvard al IV-lea în poală. Era îmbrăcată într-o rochie albastră cu un guler alb, detașabil, și la ceafă i se putea zări unul dintre lanțurile de aur ale Gretei. Fata – oare Greta o cunoștea? – mirosea a lapte și a mentă.

Marinarul din apartamentul de dedesubt răcnea la nevastă-sa și, de fiecare dată când rostea cuvântul „târfă", grumazul fetei

se făcea roșu ca racul. Apoi roșeața dispărea treptat. „*Luder*[1]“, urla bărbatul din timp în timp, așa încât pielea de pe gâtul fetei își schimba întruna culoarea.

– Lili? îngăimă Greta într-un târziu.

– E o carte grozavă.

Lili îi arătă atlasul de istorie a statului California, pe care tatăl Gretei i-l trimisese într-o ladă cu conserve de lămâi zaharisite, împreună cu provizia obișnuită de *Extract natural din Pasadena* și un sac cu muguri de eucalipt, pentru baia de aburi a tenului.

– Nu vreau să te deranjez, zise Greta.

Lili murmură ceva nedeslușit. Edvard al IV-lea scoase un mârâit leneș, ciulindu-și urechile. Ușa apartamentului era încă deschisă și Greta nu-și dăduse haina jos de pe ea. Lili își reluă lectura, iar Greta îi contemplă gâtul palid, ce răsărea ca o floare dintre petalele gulerului. Nu știa exact ce-și dorea soțul ei să facă în continuare. Își spuse că e un lucru important pentru Einar, că ea e datoare să-i facă jocul – ceea ce nu-i stătea în fire Gretei. Rămase în ușa apartamentului, cu o mână pe clanță, în timp ce Lili ședea tăcută pe scaun, într-un con de lumină. Nu-i dădea nicio atenție Gretei, care tot spera că o să se ridice, s-o ia de mână. Dar nu se întâmplă asta și, în cele din urmă, Greta își dădu seama că-i mai bine s-o lase în pace, așa că se strecură afară din apartament și, coborând scările întunecoase, ieși în stradă. Se întâlni cu spălătoreasa cantoneză, căreia îi spuse să-și vadă de drum.

Mai târziu, când Greta se întoarse acasă, Einar picta. Era îmbrăcat cu pantalonii lui de tweed, în carouri, și cu o vestă; mânecile cămășii îi erau suflecate până la coate. Capul său părea mic comparativ cu gulerul cămășii și cu nodul proeminent de la cravată. Avea fața rotundă, cu obraji rozalii, și-și

[1] Luder – târfă, în lb. daneză în text (n.tr.)

ținea în gura mică și țuguiată capătul pensulei din lemn de alun.

– Am lucrat cu spor, o anunță el vesel. Am reușit, în sfârșit, să obțin nuanța perfectă pentru zăpada de pe câmp. Vrei să vezi?

Einar picta tablouri atât de mici, încât îți încăpeau în palme. Cel de-acum era foarte întunecat – o mlaștină într-un amurg de iarnă. Un strat subțire de zăpadă murdară separa pământul îmbibat de cerul plumburiu.

– E mlaștina din Bluetooth? întrebă Greta.

De-o vreme se cam săturase de peisajele lui Einar. Nu înțelegea cum de putea picta mereu același lucru. În seara asta avea să termine cu mlaștina și mâine-dimineața avea să se apuce de alt peisaj.

Pe masă era o franzelă de secară. Einar fusese la cumpărături, lucru ce nu-i stătea deloc în obicei. Mai erau și un vas cu creveți pe gheață și o farfurie cu fâșii de carne de vită. Și un bol cu cepșoare murate, care-i aduceau aminte Gretei de mărgelele pe care ea și frate-său le înșiraseră pe sfoară, odată, pe vremea când erau mici și Carlisle șchiopăta prea tare ca să se joace pe-afară.

– A fost Lili pe-aici? simți ea nevoia să deschidă subiectul, fiindcă știa că Einar n-avea de gând să zică nimic.

– Pentru o oră. Poate mai puțin. Nu-i simți mirosul? Parfumul? zise el, în timp ce-și clătea pensulele într-un borcan; apa albicioasă semăna cu laptele diluat pe care Greta se văzuse nevoită să-l cumpere imediat după ce se întorsese pentru prima oară în Danemarca, după război.

Nu știu ce să-i răspundă. Nu știa la ce replică se aștepta soțul ei.

– Și o să mai vină?

– Doar dacă ești de acord și tu, spuse Einar, cu spatele la ea.

Umerii lui nu erau mai laţi decât ai unui băieţandru. Era un bărbat atât de firav, încât Greta avea uneori impresia că şi-ar putea încolăci braţele de două ori în jurul lui. Văzu cum i se scutură umărul drept în timp ce-şi clătea pensulele şi ceva o îndemnă să meargă în spatele lui şi să-l prindă de mâini, să-i şoptească să stea nemişcat. Tot ce-şi dorea era să-l lase să-şi dea frâu liber tuturor pornirilor şi dorinţelor, dar în acelaşi timp simţea o nevoie irezistibilă să-l strângă în braţe şi să-i spună ce să facă în privinţa acestei Lili. Stăteau aşa în apartamentul lor de la mansardă, scăldat în penumbra amurgului – Greta ţinându-l strâns la piept şi Einar cu braţele atârnându-i ţepene pe lângă corp. Într-un târziu, ea spuse:

– Cum vrea Lili. E liberă să facă ce poftește.

În luna iunie, în oraş, avea loc la primărie Balul Artiştilor. Greta păstră invitaţia în buzunar timp de o săptămână, întrebându-se ce să facă. Einar îi spusese nu demult că nu vrea să mai meargă la nicio recepţie. Dar ea avea alte planuri; deslușea în ochii lui un dor lăuntric pe care încă nu era pregătit să-l recunoască.

Într-o seară, pe când erau la teatru, îl întrebă cu delicateţe:

– Ai vrea să te dai drept Lili la bal?

Îl întrebase pentru că bănuia că asta îşi dorea Einar. El nu şi-ar fi exprimat niciodată o asemenea dorinţă; rareori i se confesa, doar în cazul în care îl bătea la cap, caz în care îşi dădea frâu liber sentimentelor, iar ea îl asculta plină de răbdare, cu bărbia proptită în pumn.

Erau la Teatrul Regal, sus la balcon. Catifeaua roşie de pe braţele fotoliilor pe care şedeau era rărită de-atâta uzură. Deasupra avanscenei[1] trona inscripţia NU DOAR PENTRU PLĂCERE. Duşumeaua neagră, din lemn de stejar, fusese

[1] Avanscena – parte a scenei cuprinsă între cortină şi rampă (n.tr.)

lăcuită chiar în după-amiaza aceea și în aer plutea un miros dulceag, medicinal, aducându-i aminte Gretei de mirosul care domnea în apartamentul lor după ce Einar făcea curat și dădea cu mopul.

Mâinile lui Einar tremurau și gâtul i se făcuse trandafiriu. Se aflau cam la nivelul candelabrului electric din tavan, alcătuit dintr-o puzderie de becuri mari, afumate. Acestea luminau partea inferioară a feței lui Einar, dedesubtul urechilor, unde majoritatea bărbaților își lăsau perciuni. Barba lui era atât de rară, încât nu trebuia să se radă decât o dată pe săptămână. Pe buza de sus avea atât de puține fire de păr, încât i le-ar fi putut număra, dacă ar fi vrut. Iar obrajii lui aveau o culoare delicată, trandafirie, pe care câteodată Greta o invidia, privindu-l cu coada ochiului.

Membrii orchestrei își acordau instrumentele, pregătindu-se pentru îndelunga cufundare în *Tristan și Isolda*. Cuplul de lângă ei își scotea discret pantofii de seară.

– Credeam că ne-am hotărât să nu mai mergem la bal anul ăsta, spuse Einar într-un final.

– Nu e obligatoriu să mergem. Dar mă gândeam că...

Luminile scăzură și dirijorul își croi drum spre podiumul său, în fața orchestrei. Timp de cinci ore, Einar stătu țeapăn, cu picioarele lipite unul de celălalt și cu mâna încleștată pe programul primit la intrare. Greta știa că se gândește la Lili ca la o soră mai mică pe care n-o mai văzuse de multă vreme, dar care acum urma să se întoarcă acasă. În seara asta Anna interpreta rolul lui Brangäne, servitoarea Isoldei. Vocea ei te trimitea cu gândul la cărbunii din cuptor și, deși nu era frumoasă ca a unei soprane, era caldă și potrivită rolului; cum altfel ar fi putut să sune vocea unei slujnice?

– Unele dintre cele mai interesante femei pe care le cunosc eu nu sunt din cale afară de frumoase, îi spuse Greta lui Einar mai târziu, când se aflau amândoi în pat și ea își ținea mâna

sub șoldul lui fierbinte; era pe punctul să adoarmă și nu-și dădea seama prea bine unde se află, în Copenhaga sau în California.

A doua zi, când se întoarse de la întâlnirea cu un alt proprietar de galerie – un bărbat prea timid și neînsemnat ca s-o poată irita cu refuzul său –, Greta se apropie de Einar, să-l sărute. Pe obrazul lui și în păr se simțea mireasma lui Lili, mirosul acela persistent, de lapte și mentă.

– A fost iarăși Lili pe-aici?

– Toată după-amiaza.

– Și ce a făcut?

– S-a dus până la Fonnesbech și și-a cumpărat câteva lucruri.

– Singură? îl iscodi Greta.

Einar încuviință din cap. Terminase de pictat pe ziua aceea și ședea în scaunul din lemn de nuc, cel destinat lecturii, cu ziarul *Politiken* în mâini și cu Edvard al IV-lea ghemuit la picioarele sale.

– Mi-a zis să-ți spun că ar vrea să meargă la bal.

Greta nu spuse nimic. Avea senzația că tocmai învață regulile unui nou joc de salon: asculta și dădea din cap, dar, de fapt, în sinea ei își spunea „Sper că o să pricep mai bine, odată ce începem jocul".

– Și tu vrei să vină, nu? o întrebă Einar. E-n regulă dacă vine ea în locul meu?

Greta, care își răsucea gânditoare o șuviță de păr în jurul degetului, deși știa că avea să i se încâlcească, răspunse:

– N-am nimic împotrivă.

În timpul nopții, Greta stătea întinsă în pat, cu brațul petrecut de-a curmezișul pieptului lui Einar. Când se căsătoriseră, bunica lui le dăruise un pat din lemn de fag cu tăbliile curbate, ca o sanie. Era cam mic, pe potriva tuturor membrilor familiei Wegener, cu excepția tatălui lui Einar. În timp, ea se obișnuise să doarmă pe diagonală, cu picioarele peste ale soțului ei.

Câteodată, când avea îndoieli în privința vieții pe care și-o făurise aici, în Danemarca, se simțea ca o fetiță și se gândea la Einar, cu fața lui de păpușă de porțelan și picioarele lui drăguțe, ca la o jucărie mult iubită. În timp ce dormea, buzele țuguiate îi sclipeau. Fața îi era împodobită cu o cunună de cârlionți. Nici nu mai știa de câte ori stătuse trează în toiul nopții, privindu-l cum i se zbat genele lungi în timp ce visa.

Noaptea târziu, în dormitorul lor domnea o liniște deplină; nu se auzea decât sirena feribotului ce pleca spre Bornholm, insula din Marea Baltică de unde se trăgea bunica ei. Tot mai des, Greta stătea trează în pat și se gândea la Lili, la fața ei de țărăncuță, cu buza de sus cutezător-tremurătoare și ochii atât de căprui și de umezi, încât i se părea mereu înlăcrimată. Se gândea la năsucul ei senzual, care o făcea să arate ca o fetiță în trupul unei femei.

Lili se dovedi a fi și mai timidă decât Einar. Cel puțin la început. Când vorbea, își pleca privirea în pământ – asta când se întâmpla să spună ceva, pentru că, în unele momente, era atât de emoționată, că nu scotea niciun cuvânt. Dacă i se punea o întrebare simplă, de pildă: „Ați auzit de incendiul acela devastator de la docurile Companiei Regale de Comerț a Groenlandei?", se uita țintă la Greta sau la Anna, apoi se întorcea cu spatele și se îndepărta brusc. Lili prefera să scrie bilețele și să le împrăștie prin apartament; îi lăsa Gretei, pe șifonier sau pe rama șevaletului, cărți poștale pe care le cumpărase de la oarba aceea aciuată la porțile de metal ale parcului Tivoli.

Dar n-am să știu pe nimeni la bal. Chiar crezi că-i o idee bună să merg?

Nu-i nedrept să-l las pe Einar acasă și să mă duc în locul lui? N-o să se supere?

Altădată:

Cred că nu sunt suficient de drăguță. Te rog, ajută-mă cu niște sfaturi.

Greta îi răspundea prin bilețele pe care le sprijinea de bolul cu pere, chiar înainte să iasă din casă:

E prea târziu să te răzgândești. Deja le-am spus tuturor că o să vii. Te rog să nu-ți faci griji, toți știu că Lili este verișoara lui Einar din Bluetooth. Câțiva inși chiar au întrebat dacă nu ai nevoie de un însoțitor, dar le-am zis că nu-i cazul. Nu te superi, așa-i? M-am gândit că încă nu ești... oare cum să mă exprim?... pregătită.

Seara, Greta și Einar luau cina cu prietenii la cafeneaua lor preferată de lângă Nyhavns Kanal. Câteodată el se amețea cu aquavit și atunci începea să se laude ca un copil cu succesul vreuneia dintre expozițiile lui.

– Mi s-au vândut toate tablourile! spunea el, făcând-o pe Greta să-și aducă aminte de Carlisle, care mereu se lăuda cu câte ceva, cu notele bune pe care le luase la geometrie sau cu noile lui iubite, una mai frumoasă ca alta.

Însă vorbăria lui o stânjenea pe Greta, care detesta să asiste la discuții legate de bani; la urma urmelor, la ce bun să vorbești despre subiectul ăsta? Nu se puteau preface toți că nu îi interesează chestiunea asta? Atunci îi arunca o privire lui Einar, aflat de cealaltă parte a mesei, care își terminase de mâncat somonul și nu mai lăsase în farfurie decât oasele curate și lucioase. Greta nu-i spusese niciodată de banii pe care i-i dăduse tatăl ei când o trimisese în Danemarca și nici de sumele pe care acesta i le vira periodic în contul deschis la Landmandsbanken, la sfârșitul fiecărei recolte de portocale – nu din egoism, ci pentru că se temea ca nu cumva toți banii aceia s-o schimbe, s-o transforme într-o persoană dezagreabilă sieși. Într-o zi, pe care o regreta și acum, cumpărase toată clădirea de apartamente Widow House și nu fusese vreodată în stare să-i mărturisească lui Einar lucrul acesta; lună de lună, soțul ei îi înmâna casierului de la bancă cecul pentru chirie, cu un

aer nemulțumit. Greta știa că fusese o greșeală din partea ei, dar cum era s-o mai repare acum?

Când îl entuziasma ceva, Einar avea obiceiul să bată cu pumnii în masă; atunci părul îi cădea pe față, în dezordine, iar gulerul cămășii i se desfăcea, dezvelindu-i pieptul neted, trandafiriu. N-avea strop de grăsime pe trup, în afară de sânii moi și mici ca niște găluște. În acele momente Greta îi mângâia ușor încheietura mâinii, încercând să-i sugereze s-o lase mai moale cu aquavitul – la fel cum făcea maică-sa cu ea când era mică și nu se mai oprea din băut Tennis Specials la clubul Valley Hunt. Dar Einar părea să nu priceapă niciodată semnalele ei și, în schimb, continua să-și ducă paharul la buze și să le zâmbească celor din jurul mesei, de parcă le cerșea aprobarea.

Din punct de vedere fizic, Einar era un bărbat neobișnuit, Greta era conștientă de asta. Își dădea seama mai ales atunci când i se desfăcea cămașa și toți cei de la masă îi puteau zări pieptul gol, la fel de tentant ca sânii abia înmuguriți ai unei fete abia ajunse la vârsta pubertății. Cu părul lui frumos și bărbia netedă ca porțelanul, putea fi o imagine destul de derutantă. Einar era atât de atrăgător, încât uneori cucoanele în vârstă din Kogens Have încălcau legea și rupeau lalele din parc ca să i le ofere. Buzele lui erau mai roz decât orice ruj pe care și l-ar fi cumpărat Greta de la etajul al treilea din Magasin du Nord.

– Spune-le de ce nu vii la bal, îi zise Greta într-o seară, când erau la cină.

Era cald și ședeau cu toții la o masă afară, în lumina torțelor. Cu puțin timp în urmă, două vase se ciocniseră pe canal și în aer plutea un miros de kerosen și de lemn ars.

– La bal? făcu Einar, înclinându-și capul într-o parte.

– Greta ne-a spus că vine verișoara ta din Iutlanda, interveni Helene Albeck, care lucra ca secretară la Compania Regală de Comerț a Groenlandei.

Arăta cam îndesată în rochia ei verde, minusculă, cu talia căzută; odată, când băuse prea mult, îl apucase pe Einar de mână și i-o pusese pe coapsa ei. Einar își trăsese mâna ca ars, lucru care o încântase pe Greta, care urmărise tot incidentul printre scândurile ușii de la bucătărie.

– Verișoara mea? îngăimă Einar, părând cam dezorientat.

Buza de sus i se umezi și nu mai rosti niciun cuvânt, de parcă își înghițise limba.

Asta nu se întâmplă doar o dată. Când Greta vorbea despre Lili cu vreo prietenă, chiar și cu Anna, Einar făcea ochii mari, de parcă habar n-avea cine e Lili. El și Greta nu mai pomeneau ulterior despre jocul lui copilăresc de-a se preface că nu știe despre cine este vorba: Care Lili? A, da, Lili. Verișoara mea? Da, verișoara mea, Lili. A doua zi însă povestea se repeta. Era ca și când micul lor secret ar fi fost, de fapt, doar secretul Gretei, care complota pe la spatele lui Einar. La un moment dat ea se gândi să discute deschis cu el, dar până la urmă se răzgândi. Probabil se temea să nu-l zdrobească o astfel de discuție. Sau să nu-l supere faptul că ea se amesteca. Sau poate cel mai mult se temea ca nu cumva Lili să dispară pe veci, lăsând în urmă doar adierea unui guler alb, detașabil, și pe Greta, singură în Widow House.

Capitolul 3

Tatăl lui Einar fusese fermier, un cultivator de cereale eșuat, exclus din Societatea Agricultorilor. Prima dată când acesta plecase de la ferma mamei sale din Bluetooth fusese în seara în care se dusese la Skagen, în capătul Danemarcei, ca să-și aducă mireasa de la un atelier unde se fabricau plase de pescuit. Dormise la un han cu acoperișul din alge și se trezise în zori, ca să se căsătorească. A doua și ultima noapte petrecută departe de Bluetooth fusese atunci când se întorsese la Skagen cu trupul neînsuflețit al soției sale și cu Einar, pe atunci doar un țânc, învelit într-o pătură. Întrucât în Skagen pământul era prea înghețat ca să poată săpa un mormânt, cei doi înfășuraseră trupul mamei într-un năvod pe care îl curățaseră de solzi și îl scufundaseră, ca pe o ancoră, în marea înghețată. Cu o săptămână înainte, niște valuri uriașe înghițiseră hanul cu acoperiș din alge, așa că de data asta tatăl lui Einar dormise în atelierul de năvoade, printre cârlige ruginite și frânghii; în atelier plutea un miros vag de ciuboțica-cucului, floarea preferată a mamei lui Einar.

Taică-său era un bărbat înalt și bolnăvicios, cu oase fragile. Avea mereu la el un baston noduros, de care se folosea la mers, sprijinindu-se și de mobilă. Când Einar era încă mic, taică-său fusese adesea țintuit la pat de o maladie pe care medicul o numise, pur și simplu, o boală rară. În timpul zilei, Einar se furișa în camera lui, când el dormea. Îl găsea cu spume la gură, ce făceau bule mici de fiecare dată când expira. Atunci Einar se apropia tiptil și se apleca să-i atingă buclele

aurii. Întotdeauna își dorise să aibă părul așa, atât de des încât pieptenele de argint să-i stea în el ca beteala în bradul de Crăciun. Dar și mai mult îi plăcea boala lui taică-său, acea maladie misterioasă care îl storcea de vlagă și făcea ca ochii-i rotunzi să pară stinși și lăptoși, îngălbenindu-i degetele firave. Lui Einar i se părea că taică-său este neasemuit de frumos – un suflet captiv într-un trup șubred și inutil. Un om țintuit într-un corp care nu mai funcționa.

În unele zile, Einar se cocoța în micul pat din lemn de fag și se strecura sub plapuma de puf. Bunică-sa cârpise găurile din cuvertură cu cocoloașe de gumă de mestecat mentolată și acum tot patul mirosea a proaspăt și a curat. Einar își afunda capul în pernă și micuțul Edvard al IV-lea se ghemuia între el și taică-său, bătând ușor și ritmic cu codița-i albă în așternut. Cățelul scheuna și suspina, apoi începea să strănute. Einar îl imita, căci știa cât de mult îl iubea tatăl său pe Edvard al IV-lea și-și dorea să-l iubească și pe el la fel de mult.

Stătea acolo ore în șir, bucurându-se de căldura slabă pe care o emana trupul osos al tatălui, căruia i se vedeau coastele prin cămașa de noapte. Venele verzui de pe gât îi pulsau epuizate. Einar îi lua mâna și i-o ținea într-a lui până când apărea bunică-sa, cu trupul ei scund și îndesat, și-l gonea de acolo.

– Îi faci mai mult rău, spunea ea, prea ocupată cu munca la câmp și cu vecinii care o sunau întruna, să-și exprime compasiunea, ca să mai aibă timp de nepotul ei.

Și totuși, în ciuda admirației sale, Einar era și supărat pe taică-său, pe care uneori îl blestema în timp ce săpa, înfigând cu sete hârletul în solul mlăștinos. Pe măsuța de lângă patul tatălui său se afla o fotografie ovală – un dagherotip – reprezentând-o pe mama sa cu părul împletit ca o cunună în jurul capului și cu ochii strălucitori. De câte ori punea mâna pe ea,

taică-său i-o lua, spunând: „O deranjezi". Vizavi de pat era șifonierul de culoare cenușie în care se aflau hainele ei, exact așa cum le lăsase în ziua în care îl născuse pe Einar. Un sertar cu fuste de postav, în al căror tiv erau vârâte pietricele, ca să nu le sufle vântul; un sertar cu lenjerie de lână, gri precum cerul înnorat; pe umerașe, câteva rochii de gabardină[1] cu mâneci bufante; rochia ei de mireasă, acum îngălbenită, a cărei țesătură era atât de fragilă, încât se destrăma la cea mai mică atingere. Mai era acolo o geantă cu șnur, în care se puteau auzi zornăind niște mărgele de chihlimbar, o broșă neagră și un inel cu un diamant minuscul.

Din când în când, când se simțea mai bine, taică-său pleca de la fermă. Într-o zi, când se întoarse de la taclale prin vecini, după ce lipsise cam o oră, îl găsi pe Einar, pe-atunci în vârstă de șapte ani, scotocind prin sertare; acesta avea la gât mărgelele de chihlimbar și pe cap o eșarfă lungă, galbenă, pe care și-o atârnase pe cap drept păr.

Fața lui taică-său se făcu roșie ca focul și ochii i se afundară în orbite. Începu să horcăie, furios, mai-mai să se înece.

– Nu-i voie să faci asta! zise el. Băieții nu fac așa ceva!

– De ce nu? făcu nedumerit micul Einar.

Tatăl lui muri când el avea paisprezece ani. Groparii le cerură zece coroane în plus ca să sape o groapă suficient de lungă pentru sicriul său. În curtea bisericii, bunică-sa, care își îngropase de-acum toți copiii, îi dădu lui Einar un carnețel cu coperta metalizată.

– Să-ți așterni aici toate gândurile, îl povățui ea; pe fața ei teșită și rotundă ca o farfurie se deslușea o expresie de ușurare că fiul ei cel nevolnic și ciudat plecase, în sfârșit, pe lumea cealaltă.

[1] Gabardină - stofă fină de lână cu legătura diagonală, care prezintă dungi paralele înclinate pe ambele fețe (n.tr.)

Carnețelul era de mărimea unui pachet de cărți de joc, cu un creion de lapislazuli[1] prins la cotor prin intermediul unor găici din piele de struț. Îl șterpelise de la un soldat prusac adormit, când Confederația Germană ocupase Iutlanda, în timpul războiului din 1864[2].

– I-am luat carnetul ăsta și apoi l-am împușcat, spunea ea câteodată, în timp ce amesteca brânza în putină.

Ținutul Bluetooth purta numele unuia dintre primii regi ai Danemarcei. Nimeni nu știa cu precizie când fusese înființat sau de unde proveneau locuitorii săi, deși, potrivit legendei, coloniștii groenlandezi fuseseră primii care se stabiliseră pe meleagurile acestea stâncoase și-și lăsaseră oile să pască aici. Așezarea nu era decât un sat înconjurat de mlaștini. În Bluetooth nu scăpai nicăieri și nicicând de umezeală. Totul era umed în permanență – picioarele oamenilor, câinii și, uneori, primăvara, până și covoarele și zidurile clădirilor. Un drumeag de lemn traversa pământul noroios, ducând până la strada principală și apoi spre lanurile sătenilor. În fiecare an drumeagul se scufunda în noroi cam o jumătate de metru și, în luna mai, când bruma se subția în cristale nu mai mari decât solzii de pește, bărbații din Bluetooth scoteau la suprafață scândurile de lemn și le fixau din nou, așa deformate cum erau, pe cele câteva movile de pământ galben, încă întărit de la frig.

În copilărie, Einar avea un prieten pe nume Hans, care locuia la marginea satului, într-o vilă de cărămidă în care fusese instalat primul telefon din sat. Într-o zi, înainte să devină prieteni la cataramă, Hans îl taxă pe Einar cu o øre[3] doar ca

[1] Lapislazuli - un amestec de minerale de culoare albastră, care pot avea în componența mineralogică lazurită, pirită, calcită (n.tr.)

[2] Al doilea război germano-danez, având drept miză ducatele Holstein și Schleswig, disputate atât de Regatul Danemarcei, cât și de coaliția prusaco-austriacă. Primul război germano-danez a avut loc între anii 1848 și 1851. (n.tr.)

[3] Øre – subdiviziune a coroanei, moneda oficială daneză; 1 coroană = 100 øre (n.tr.)

să-l lase să ridice receptorul. Acesta nu auzi nimic, decât zgomotul de fond.

– Știi bine că te-aș fi lăsat să suni, dacă ai fi avut pe cine, îi spuse Hans, luându-l de după umeri și legănându-l încetișor.

Tatăl lui Hans era baron. Mama lui, cu părul cărunt strâns în cozi împletite în jurul capului, îi vorbea doar în limba franceză. Hans avea jumătatea de jos a feței pătată cu pistrui și era, la fel ca Einar, mai scund decât ceilalți băieți de vârsta lor. Dar, spre deosebire de Einar, Hans avea o voce ascuțită, cu care li se adresa la fel de entuziast și de încrezător atât prietenului său cel mai bun, cât și guvernantei sale corsicane sau diaconului cu nasul roșu. Era genul de băiat care seara adormea de cum punea capul pe pernă, obosit și fericit. Einar știa asta pentru că, de câte ori se întâmpla să doarmă și el la vilă, stătea treaz până în zori, prea emoționat ca să închidă ochii măcar o clipă.

Hans era cu doi ani mai mare decât Einar, dar lucrul acesta nu părea să aibă vreo importanță. La paisprezece ani, Hans era prea scund pentru vârsta lui și totuși mai înalt ca Einar. Cu capul semeț, disproporționat de mare în comparație cu trupul, Hans îi părea lui Einar – când acesta avea doisprezece ani – mai matur decât toți băieții pe care îi cunoștea el. Hans înțelegea cum gândesc adulții care cârmuiau lumea: știa că acestora nu le place să le fie date în vileag cusururile și năravurile.

– Nu, nu, nu spune nimic! îl sfătuia el când tatăl lui Einar, care se plângea toată ziua de durerile și suferințele sale, azvârlea plapuma la o parte și o zbughea la ceainic de îndată ce doamna Bohr sau doamna Lange veneau în vizită, la o bârfă.

De asemenea, cu palmele împreunate în față și cu un aer serios, îi recomanda lui Einar să nu-i spună tatălui său că vrea să se facă pictor.

– O să te răzgândești de nu știu câte ori până atunci. De ce să-l tulburi de pe-acum? spunea Hans și palmele sale împreu-

nate îi atingeau ușor brațul, făcând să-l scuture un fior din cap până-n picioare.

Fiindcă știa atât de multe lucruri, Einar era convins că Hans are dreptate.

– Visurile nu trebuie împărtășite nimănui, îi spuse acesta într-o zi, pe când îl învăța să se cațere în stejarul bătrân care creștea la marginea mlaștinii.

Rădăcinile lui se încolăceau în chip misterios în jurul unui bolovan atât de alb și de „împănat" cu foițe de mică, încât în zilele cu soare nici nu te puteai uita la el.

– Eu vreau să fug în Paris, dar n-o să spun nimănui lucrul ăsta. O să-l țin secret. Într-o zi o să dispar, pur și simplu. Abia atunci o să afle ceilalți, spuse Hans, legănându-se cu capul în jos, cu picioarele agățate de o creangă.

Cămașa îi alunecase de pe trup, dezvelindu-i pieptul scobit acoperit cu firicele de păr. Dacă și-ar fi dat drumul de pe creangă, ar fi căzut în noroiul cu bulbuci de dedesubt.

Dar nu căzu niciodată în mlaștină. Până să împlinească Einar treisprezece ani, el și Hans deveniseră cei mai buni prieteni. Asta îl umplea de mirare pe Einar, care nu se aștepta decât la ocări și batjocuri din partea băieților de genul lui Hans. În loc de asta, Hans îl chema să joace tenis pe terenul cu iarbă, marcat cu zahăr pudră, din apropierea vilei. Constatând că Einar nu era în stare să lovească mingea cu precizie, îl învăță regulile de arbitraj, pretinzând că era mai important să le știe pe acelea. Într-o după-amiază, Hans și unul dintre frații lui – erau patru frați în total – se hotărâră, ca să-i facă în ciudă mamei lor, să joace tenis în pielea goală. Einar ședea pe un bolovan acoperit cu mușchi, îmbrăcat cu un pulover, sub o umbrelă de hârtie roz, instalată de Hans ca să-l apere de soare. Încercă să arbitreze cât mai corect, deși îi era imposibil să nu fie părtinitor în favoarea lui Hans. Așadar, stătea pe bolovan și striga scorul: „Patruzeci – felicitări lui Hans... Un as pentru

Hans", în timp ce Hans și frate-său alergau pe iarbă după minge, cu penisurile rozalii bălăngănindu-li-se vioaie, ca niște cozi de schnauzer pitic; Einar era tot mai înfierbântat sub umbrela de soare, până când Hans câștigă partida. Atunci cei trei băieți se șterseră cu prosoapele și Hans își petrecu brațul gol pe după umerii lui Einar.

Hans avea un zmeu făcut din hârtie și lemn de balsa, adus de la Berlin de mama lui, baroana. Era în formă de submarin și lui Hans îi plăcea la nebunie să-l înalțe în văzduh. Se întindea pe covorul de lucernă, cu vârtelnița între genunchi, și-l privea cum plutește deasupra mlaștinii.

– Kaiserul are un zmeu exact ca ăsta, spunea el, ținând între buze câteva fire de iarbă.

Încercă să-l învețe și pe Einar să înalțe zmeul, dar acesta nu reușea să găsească niciodată curenții de aer potriviți. De fiecare dată, zmeul se înălța un pic în bătaia vântului și apoi se prăbușea la pământ; și de fiecare dată Einar îl vedea pe Hans tresărind. Băieții alergau să ia zmeul, care zăcea răsturnat cu susul în jos, și Einar spunea:

– Nu știu ce s-a întâmplat, Hans. Îmi pare rău, Hans.

Hans ridica zmeul și scutura de pe el puful de păpădie, zicând:

– E ca nou.

Dar Einar nu învăță nicicum să mânuiască zmeul. Așa că, într-o bună zi, când stăteau amândoi întinși pe spate în iarbă, Hans spuse:

– Fii atent, dirijează-l tu.

Fixă vârtelnița între genunchii lui Einar și se întinse înapoi în iarbă.

Einar simțea sub el găurile făcute de vulpi în pământ. De fiecare dată când zmeul urca mai sus și trăgea sfoara, făcea ca vârtelnița să i se răsucească între genunchi, iar el își arcuia instinctiv spinarea.

– Așa-i bine, îl încurajă Hans. Ghidează-l cu genunchii.

Einar mânuia din ce în ce mai bine vârtelnița și se deprinse cu mișcările zmeului, în sus și în jos alături de păsările cerului. Băieții râdeau, cu nasurile arse de soare. Hans îl gâdila pe Einar pe burtă cu un fir de trestie. Fețele lor erau una lângă alta, astfel încât Einar îi putea simți respirația prin iarbă. Ar fi vrut să stea atât de aproape de Hans încât să li se atingă genunchii și, în acele momente, Hans părea deschis la orice. Einar se trase mai aproape de prietenul lui cel mai bun și, cum singurul nor de pe cer se topi în zare, soarele se revărsă din plin peste fețele celor doi băieți. Și chiar în clipa aceea, când Einar dădu să-și lipească piciorul osos de al lui Hans, o rafală furioasă de vânt smuci zmeul, smulgându-i vârtelnița dintre genunchi. Băieții se uitară cum submarinul își ia zborul peste coroana ulmilor, înălțându-se în văzduh o vreme, dar mai apoi prăbușindu-se în mlaștina neagră, care îl înghiți ca pe un bolovan.

– Hans, murmură Einar.

– Nu-i nimic, răspunse Hans cu vocea gâtuită. Dar să nu-i spui mamei.

În vara de dinaintea morții lui taică-său, Einar se juca cu Hans pe câmpul de turbă al bunicii sale, cu cizmele înglodate în noroi. Afară era cald și ei stătuseră pe câmp aproape toată dimineața, când, dintr-odată, Hans îl prinse de mână și-i spuse:

– Einar, dragul meu, ce avem de mâncare la prânz?

Era în jurul amiezii și Hans știa că nu era nimeni la fermă, în afară de tatăl lui Einar, care dormea dus în patul lui.

Hans se făcuse de-acum un flăcău în toată regula. Avea cincisprezece ani și trupul începea să-i fie tot mai proporțional în raport cu capul deja mare. Mărul lui Adam începea să i se vadă la gât și era mult mai înalt decât Einar, care, la treisprezece ani câți avea, era încă scund pentru vârsta sa. Hans îl înghionti, împingându-l spre casă. Ajunși în bucătărie, se așeză în capul

mesei și-și vârî un șervet pe sub guler. Einar nu mai pregătise niciodată masa, așa că stătea pierdut lângă sobă. Hans spuse cu voce joasă:

– Aprinde focul. Pune la fiert niște apă și aruncă înăuntru câțiva cartofi și niște carne de oaie. Apoi glasul i se îmblânzi brusc: Einar, hai să ne prefacem!

Hans găsi șorțul bunicii lui Einar, care stătea atârnat lângă burlanul sobei, și i-l legă cu grijă în jurul taliei. Apoi îi atinse ceafa, ca și când ar fi trebuit să-i dea la o parte un smoc de păr.

– N-ai jucat niciodată jocul ăsta? șopti el cu o voce fierbinte și catifelată în urechea lui Einar, plimbându-și degetele cu unghii roase pe ceafa acestuia.

Îi legă șorțul atât de strâns, încât Einar fu nevoit să-și sugă burta; trase adânc aer în piept, uimit și recunoscător deopotrivă, și, în clipa în care își umflă plămânii la maximum, taică-său intră tiptil în bucătărie, făcând ochii cât cepele și rămânând cu gura căscată.

Einar simți șorțul căzând la picioarele sale.

– Lasă băiatul în pace! zise taică-său, ridicând bastonul asupra lui Hans.

Ușa se trânti și bucătăria deveni dintr-odată mică și întunecoasă. Einar auzi cizmele lui Hans plescăind prin noroi, în timp ce acesta se îndrepta spre mlaștină. Auzi, în același timp, respirația șuierătoare a tatălui său și-i văzu pumnul îndreptându-se fulgerător spre obrazul lui. Apoi, de undeva din mlaștină, de lângă balta cu mormoloci, dincolo de câmpul de turbă, se auzi vocea lui Hans, cântând un cântecel:

Era odată un bătrân care trăia într-o mlaștină,
Împreună cu frumosul lui băiețel și c-o potaie leneșă.

Capitolul 4

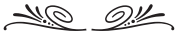

Greta își aniversă împlinirea vârstei de optsprezece ani la bordul vasului *Princess Dagmar,* stând îmbufnată lângă parapet. Nu se mai întorsese în California de la incidentul cu ajutorul măcelarului din vara aceea fatidică. Gândul la casa din cărămidă văruită de pe deal, cu priveliștea sa magnifică asupra canionului Arroyo Seco, sau gândul la munții San Gabriel ce se înroșeau ca focul în lumina asfințitului o umpleau de mâhnire. Știa că maică-sa voia ca ea să se împrietenească cu fiicele amicelor ei – cu Henrietta, de pildă, a cărei familie deținea câmpurile petrolifere de pe țărmul oceanului, din El Segundo; sau cu Margaret, din familia care deținea ziarul local; cu Dottie Anne, a cărei familie avea cea mai mare fermă din California, o întindere de pământ la sud de Los Angeles doar cu puțin mai mică decât toată Danemarca. Părinții Gretei se așteptau ca ea să se comporte ca și când ar fi fost una de-a lor, ca și când n-ar fi plecat niciodată de pe acele meleaguri, de parcă asta îi era hărăzit: să devină o tânără elegantă, bine educată, pricepută la călărie, care își ține gura – o californiancă get-beget. În fiecare an, de Crăciun, la clubul Valley Hunt avea loc balul debutantelor. Cu acest prilej, fetele coborau scările în sala de bal, îmbrăcate în rochii albe, de organza, cu frunze de crăciuniță prinse în păr.

– Ce bine că ne întoarcem în Pasadena tocmai la timp ca să-ți faci debutul în societate! cloncănea maică-sa aproape în fiecare zi, când erau pe vapor. Slavă Domnului cu nemții ăștia!

Odaia Gretei din casa de pe deal avea o fereastră arcuită ce dădea spre peluza din spate și spre straturile de trandafiri, cu petalele lor pârjolite pe margini de soarele fierbinte al toamnei. Deși luminoasă, încăperea era prea mică pentru a putea picta în ea. După doar două zile simți că se sufocă, de parcă locuința asta, cu cele trei etaje ale sale și cu servitoarele japoneze ce tropăiau de dimineața până seara pe scările din dos, îi înăbușea toată imaginația.

– Mamă, trebuie neapărat să mă întorc în Danemarca numaidecât – chiar mâine! Aici simt că mă sufoc, se plânse ea. Poate că ție și lui Carlisle vă place, dar eu mă simt total neputincioasă. Parcă nu mai știu să pictez.

– Dar, Greta, draga mea, e imposibil, îi spuse mama ei, care era ocupată cu transformarea grajdului într-un garaj. Cine-a mai auzit una ca asta, California să te sufoce? Și mai ales în comparație cu Danemarca, o țară atât de mică!

Greta era de acord că sună absurd, dar așa simțea ea.

Tatăl ei le trimise un studiu statistic privitor la Danemarca, ce fusese publicat de Societatea Regală de Control Științific. Greta nu-l lăsă din mână timp de-o săptămână, examinând graficele cu un sentiment de dor și de autocompătimire, deopotrivă: cu un an în urmă în Danemarca erau 1 467 000 de porci și 726 000 de oi. Numărul total de găini: 12 000 000. Citea aceste cifre și apoi își întorcea capul spre fereastra arcuită. Le învăță pe de rost, convinsă că o să aibă nevoie de ele în curând, deși nu știa pentru ce anume. Apoi se duse la maică-sa și făcu o nouă încercare:

– Nu pot să mă întorc acasă? Mă doare-n cot de nemți!

Se ducea de una singură până jos, la canion, și cobora până la albia secată a râului, unde veneau păsările de baltă să bea apă. Canionul era complet pârjolit toamna, din ierburile săl-

batice, tufele de muștar, levănțica deșertului și crinii puturoși[1] nealegându-se nimic altceva decât niște rămășițe scheletice, brune, sfărâmicioase. Oțetarul, arborele de cafea, socul, sumacul[2], toți arbuștii aveau crengile uscate. Soarele Californiei era atât de dogoritor, încât Greta avea pielea toată crăpată; în timp ce se plimba de-a lungul albiei nisipoase, aproape că simțea cum i se fisurează septul nazal și începe să-i sângereze. Un popândău trecu în fugă prin fața ei, căutând să se ascundă de uliul ce zbura în cercuri, prin văzduh. Frunzele stejarilor foșneau uscate în suflarea vântului ușor. Greta se gândi la străduțele înguste din Copenhaga, unde clădirile dărăpănate se gârboveau spre trotuar, ca niște bătrâni care se tem să pășească în mijlocul traficului. Se gândi apoi la Einar Wegener, a cărui imagine îi păru extrem de îndepărtată, ca într-un vis.

În Copenhaga, toată lumea o cunoștea, dar nimeni nu avea cine știe ce așteptări în ceea ce o privea; era considerată o făptură exotică, mai exotică decât spălătoareasa cu păr negru care venise din capătul celălalt al pământului, tocmai din Canton, și acum lucra în magazinașele din Istegade. În Copenhaga, danezii o respectau indiferent cum s-ar fi comportat, la fel cum le respectau pe nenumăratele contese excentrice care își petreceau timpul brodând, în castelele lor cu ziduri năpădite de mușchi. În California, redevenea Miss Greta Waud, sora geamănă a lui Carlisle, moștenitoarea imperiului portocalelor. Toți ochii erau ațintiți în permanență asupra ei. În întregul Los Angeles existau mai puțin de zece bărbați potriviți s-o ia de nevastă. De cealaltă parte a canionului se afla o casă cu arhitectura în stil italian și

[1] Crinul puturos – denumit științific *Rafflesia*, crește în Asia și are un diametru de 90 cm, putând ajunge la o greutate de 10 kg. Petalele sale colorate în roșu răspândesc un miros asemănător cadavrelor în descompunere. Spre deosebire de alte plante, singurele componente ale acestei flori sunt cinci petale și niște nervuri lungi și subțiri. Crinul puturos este lipsit de rădăcină, tulpină sau frunze (n.tr.).

[2] Sumac - arbust din regiunea mediteraneană și din vestul Asiei, cu ramuri păroase, cu frunze compuse, bogate în substanțe tanante și cu flori albe în panicule (n.tr.)

toată lumea știa că acolo avea să se mute ea la un moment dat. Ba, mai mult, se spunea că o să umple de copii toate camerele de joacă și foișoarele de pe moșia cu pricina.

– De-acum nu mai e nevoie să așteptăm, îi spuse maică-sa în prima săptămână după sosire. Să nu uităm că ai împlinit optsprezece ani.

Desigur, nimeni nu uitase de povestea cu ajutorul măcelarului. Alt băiat făcea acum aprovizionarea cu carne; cu toate astea, de câte ori camionul măcelarului trecea hurducându-se pe stradă, în casa lor se așternea o atmosferă penibilă, stânjenitoare.

Carlisle cel șchiop, al cărui picior bolnav îi dădea mereu de furcă în climatul rece al Danemarcei, se pregătea să intre la Stanford. Era prima oară când Greta îl invidia – pentru faptul că el putea să traverseze, șontâc-șontâc, curtea universității, sub cerul senin din Palo Alto, ca să meargă la cursuri, pe când ea era nevoită să stea pe terasa încinsă, cu un bloc de desen în poală.

Începu să poarte o salopetă de pictor, iar în buzunarul din față avea mereu bilețelul lui Einar. Se așeza la masă, pe terasă, și îi scria scrisori acestuia, cu toate că-i era greu să găsească subiecte demne de atenție. Nu voia să-i spună, de pildă, că nu mai pictase nimic de când plecase din Danemarca. Nu voia să-i scrie nici despre vreme – asta ar fi scris maică-sa. Așa că îi vorbea despre ce avea de gând să facă atunci când urma să se întoarcă în Copenhaga: să se înscrie din nou la Academia Regală; să organizeze o mică expoziție cu tablourile ei la Den Frie Udstilling; să-l convingă pe el s-o însoțească la petrecerea dată în cinstea ei la împlinirea vârstei de nouăsprezece ani. În prima lună după întoarcerea în California, se ducea la oficiul poștal de pe strada Colorado ca să expedieze scrisorile.

– S-ar putea să ajungă cu mare întârziere, spunea omul de la ghișeu, printre gratiile de alamă de la geam.

La care Greta răspundea:

– Nu-mi spune că nemții au distrus și serviciile poștale!

Nu mai putea trăi așa, îi mărturisi ea uneia dintre servitoarele japoneze, pe nume Akiko – o fată căreia îi curgea nasul tot timpul. Fata făcu o plecăciune și îi aduse Gretei un potir de argint în care plutea o floare de camelie. Trebuie să se întâmple ceva, își spunea în sinea ei, clocotind de furie, deși nu putea spune cu precizie pe cine era furioasă, cu excepția Kaiserului. Până mai adineauri fusese fata cea mai liberă și mai lipsită de griji din Copenhaga, dacă nu din întreaga lume, și, uite, acum, nenorociții de nemți erau pe punctul să-i distrugă viața! O surghiunită – asta devenise. Exilată în California, unde tufele de trandafiri creșteau înalte de trei metri și coioții scheunau noaptea în canion. Nu-i venea să creadă că ajunsese în așa hal încât singura ei bucurie era venirea poștașului, cu un morman de plicuri – niciunul de la Einar.

Îi trimise o telegramă tatălui ei, în care îl implora s-o lase să se întoarcă în Danemarca.

– Transportul pe mare nu mai este sigur, fu răspunsul tatălui ei.

Atunci îi ceru maică-sii acordul pentru să meargă la Stanford, cu Carlisle, dar aceasta era de părere că singurele școli potrivite pentru ea erau așa-numitele Seven Sisters[1], din estul înzăpezit al țării.

– Mă simt pur și simplu strivită, îi spuse maică-sii.

– Nu mai fi așa de patetică, îi răspunse doamna Waud, ocupată de data aceasta cu reînsămânțarea gazonului și a câmpului cu maci.

Într-o zi, Akiko bătu încetișor la ușa Gretei și, cu capul plecat, îi întinse un pliant.

– Îmi cer scuze, murmură ea, după care o zbughi afară din cameră, tropăind cu papucii ei de lemn.

[1] Seven Sisters – club elitist format din șapte universități pentru femei din SUA (n.tr.).

În pliant era anunțată următoarea întrunire a Societății de Arte și Meșteșuguri din Pasadena. Gretei îi veniră în minte artiștii aceia amatori, cu paletele lor pariziene, și aruncă pliantul cât colo. Își luă din nou blocul de desen, dar nu avea nici cea mai vagă idee ce să picteze.

După o săptămână, Akiko apăru din nou la ea la ușă. Îi dădu Gretei încă un pliant.

– Îmi cer scuze, spuse ea, acoperindu-și gura cu mâna. Dar cred că ți-ar plăcea.

Abia după ce Akiko îi dădu al treilea pliant, Greta se hotărî, în sfârșit, să meargă la întrunire. Societatea deținea un bungalou pe dealurile din Pasadena. În săptămâna precedentă, o pumă galbenă ca floarea-soarelui se năpustise din arbuștii de la capătul străzii și înhățase pruncul unuia dintre rezidenți. Membrii societății nu mai vorbeau decât despre această întâmplare. Renunțaseră la ordinea de zi și acum se discuta despre o frescă având drept subiect incidentul cu pricina.

– O să se numească *Atacul pumei!* propuse cineva.

– De ce să nu fie un mozaic? sugeră alt membru.

Societatea era alcătuită predominant din femei, dar erau și câțiva bărbați, majoritatea cu berete de postav. Pe măsură ce părerile se apropiau de un consens în privința unei lucrări colective, care să fie prezentată publicului la biblioteca municipală în ziua de Anul Nou, Greta se furișă spre fundul sălii. Avusese dreptate.

– Tu nu te oferi voluntară? i se adresă un bărbat.

Era Teddy Cross, cu fruntea lui albă și gâtul lung, înclinat spre stânga. Teddy Cross, care îi propuse să plece împreună de la ședință și să meargă la atelierul lui de ceramică de pe strada Colorado, unde ardeau zi și noapte în cuptor bușteni de nuc; gamba lui dreaptă era toată numai mușchi, de la atâta apăsat pe pedala roții de olărit. Teddy Cross, care avea să devină soțul ei în urma balului debutantelor de la clubul Valley Hunt

și care, înainte de sfârșitul războiului, avea să moară sub ochii Gretei.

Era al doilea bărbat pe care îl iubea Greta. Îl iubea pe Teddy pentru vazele cu gât subțire pe care le modela din lut alb și sticlă mată. Iubea fața lui liniștită, nebărbierită, și felul cum ținea buzele depărtate când își cufunda vasele în email. Era de origine din Bakersfield, fiul unor fermieri cultivatori de căpșuni; după o întreagă copilărie petrecută cu ochii mijiți în soarele orbitor, pielea din jurul acestora îi era brăzdată de o puzderie de riduri fine. O întreba pe Greta despre Copenhaga, despre canalele sale, despre rege și nu făcea niciun comentariu în timp ce ea vorbea; o asculta fără să clipească. Ea îi spunea că o iubea un mare pictor de peisaje, dar Teddy continua să o privească impasibil. Nu călătorise niciodată la est de deșertul Mojave și singura dată când intrase într-unul dintre conacele de pe bulevardul Orange Grove fusese atunci când proprietarii îl angajaseră să confecționeze plăcile ceramice pentru șeminee și pentru pardoseala teraselor.

Gretei îi plăcea ideea de a se întâlni cu el, de a-l conduce prin pavilioanele terenurilor de tenis unde se țineau seratele dansante din Pasadena în toamna aceea. Îi plăcea să se afișeze cu el în fața fetelor din Valley Hunt Club, ca pentru a le demonstra că ea nu era una de-a lor sau cel puțin nu mai era – doar trăise în Europa, la urma urmelor. Era liberă să se urce în camionul măcelarului, dacă avea chef, sau să-și petreacă timpul în compania unui artist.

După cum era de așteptat, mama Gretei refuză să-l primească pe Teddy Cross în casă. Însă asta n-o împiedică pe Greta să-l ia cu ea în vizită prin grădinile umbroase ale plictisitoarelor sale prietene din Pasadena: Henrietta, Margaret și Dottie Anne. Pe fete nu părea să le deranjeze persoana lui Teddy, lucru pe care Greta îl interpretă drept lipsă de politețe, socotind că îl ignorau în mod voit. Obiectele sale din ceramică

erau atât de căutate, încât Greta constată că avea un șarm deosebit și se bucura de mare trecere atunci când apărea la petreceri cu fărâme de lut întărit pe sub unghii. Mama Gretei, care când ieșea în lume avea obiceiul să afirme că prefera de departe California „bătrânei Europe", îl mângâia pe mână pe Teddy ori de câte ori se întâlneau în public, gest care o enerva pe Greta. Maică-sa, în schimb, știa că dacă l-ar fi respins pe Teddy în văzul lumii, scandalul ar fi ajuns numaidecât în paginile din *American Weekly*.

– Ăștia te disprețuiesc, îi spuse Greta lui Teddy în timpul unei petreceri.

– Doar unii dintre ei, replică el, părând fericit să stea cu Greta pe canapeaua de răchită de lângă piscină, în timp ce Santa Ana[1] desprindea frunzele palmierilor și petrecerea continua zgomotos înăuntru, în conac.

Dac-ar ști el! își zicea Greta, gata de luptă – nu știa cu cine sau pentru ce, dar ea era pregătită.

Apoi, într-o bună zi, sosi corespondența, sub forma unui morman legat cu sfoară, și Akiko îi aduse la ușă un plic albastru. Greta se uită la el o lungă bucată de vreme, legănându-l ușor în palmă. Nu-i venea să creadă că-i scrisese Einar și se întreba surescitată ce-o fi avut să-i spună: *Se pare că războiul se apropie de sfârșit și de Crăciun ar trebui să fim împreună.* Sau: *Vin în California cu primul vapor.* Sau, de ce nu: *Scrisorile tale înseamnă nespus de mult pentru mine.*

Era posibil, se gândea ea, cu plicul în mână. Poate că se răzgândise. Orice era posibil.

Greta desfăcu plicul.

Scrisoarea începea prin „Dragă domnișoară Waud" și nu spunea decât următoarele: „Dat fiind cursul evenimentelor,

[1] Santa Ana – un vânt uscat, uneori fierbinte și prăfos, din sud-vestul Californiei (n.tr.)

pământești și nu numai, presupun că nu ne vom mai revedea niciodată, ceea ce, probabil, e mai bine pentru amândoi".

Greta împături scrisoarea și și-o vârî în buzunar. De ce gândea Einar în felul ăsta? se întrebă în sinea ei, ștergându-se la ochi cu tivul salopetei. De ce nu nutrea nici cea mai mică speranță? Din păcate, nu știa ce putea să facă ea în situația asta.

Apoi Akiko veni din nou la ușa ei și-i spuse:

– Domnul Cross vrea să vorbească cu tine. La telefon.

Și astfel, la telefonul din holul de la etaj, la câțiva pași de maică-sa, Greta îl rugă pe Teddy s-o însoțească la balul debutantelor. Acesta fu de acord cu o condiție – să nu-și mai facă griji în privința relației dintre el și doamna Waud.

– O s-o invit la dans și atunci ai să vezi, zise el.

Dar Greta își dădu ochii peste cap, convinsă că Teddy habar n-avea în ce se bagă. Când puse receptorul în furcă, maică-sa nu-i spuse decât:

– Ei bine, dacă tot l-ai invitat, fă bine și ajută-l să-și aleagă fracul.

Erau șapte fete în grupul debutantelor din acel an. Însoțitorii lor erau tineri veniți în vacanță de la Harvard și Princeton sau de la bazele militare din Tennessee și San Francisco. O fată suferindă de astm îl invită pe Carlisle să-i fie partener, întrucât plămânii ei erau prea slăbiți ca să aibă nevoie de un dansator de nădejde. Iar Greta, care se gândea, pentru prima oară, că era cazul să-l uite pe Einar Wegener, se pregătea de bal exersându-și reverențele.

Rochia albă cu panglică sub bust nu i se prea potrivea Gretei – niciodată nu-i stătuse bine cu genul acesta de rochii. Avea volănașe la umeri și era o idee prea scurtă, dezvelindu-i picioarele. Cel puțin așa avea ea senzația; nu se putea gândi decât la picioarele-i lungi și butucănoase, expuse vederii, în timp ce cobora scările, în sala din față a clubului Valley Hunt.

Balustrada scării era împodobită cu o ghirlandă de frunze, presărată cu mere și crini roșii. Oaspeții, cu cravate albe, mișunau prin club de colo-colo și, sorbind din paharele cu băuturi acidulate, le priveau politicos pe cele șapte debutante care coborau treptele. Sala era decorată cu patru brazi de Crăciun și, în șeminee, bușteni de sequoia erau mistuiți de flăcările întunecate la culoare.

Una dintre fete adusese o sticlă argintie de whisky, cu dopul din sidef. Ea și celelalte fete și-o trecuseră de la una la alta, în timp ce se îmbrăcau și-și prindeau în păr frunzele de crăciuniță. Băutura însufleți atmosfera și totul părea mai strălucitor, de parcă patronul clubului ar fi aprins lămpile de pe pereți la intensitate maximă. Flăcările negre din șeminee păreau niște fiare gata-gata să se năpustească peste grilaje.

Când ajunse la baza scărilor, Greta făcu o reverență adâncă, mai-mai să atingă covorul oriental cu bărbia. Membrii clubului o aplaudară, ridicând cupele cu punci. Apoi intră în sala de bal, unde o aștepta Teddy Cross. În frac și cu cravată albă, arăta mai înalt ca de obicei. Părul lui strălucea de la briantină și întreaga sa înfățișare avea ceva neobișnuit: arăta aproape ca un danez, cu părul lui blond-închis, ochii ridați și pielea bronzată. Mărul lui Adam, destul de proeminent, i se plimba în sus și-n jos, din cauza emoției.

Mai târziu în decursul serii, după valsuri și după friptura de vită și căpșunile servite în șampanie de Oregon, Greta și Teddy se furișară afară din sală și se duseră spre terenurile de tenis. Noaptea era rece și senină, iar Greta fu nevoită să-și ridice rochia, ca să nu i se ude de la roua din iarbă. Se cam îmbătase, știa asta, pentru că mai devreme făcuse o glumă nepotrivită despre căpșuni și despre părinții lui Teddy. Își ceruse scuze numaidecât, dar, după felul în care el își împăturise șervetul pe masă, se vedea că se simțise jignit.

Plimbarea pe terenurile de tenis fusese ideea ei, de parcă ar fi vrut să se revanşeze faţă de Teddy pentru toate, pentru viaţa ei ciudată din Pasadena, pe care i-o azvârlise în faţă fără jenă. Dar n-avea niciun plan, nu se gândise ce ar fi putut să-i ofere. Ajunseră la pavilionul de la terenul cel mai îndepărtat, unde se aflau un dozator de apă şi o banchetă de răchită vopsită în verde. Se aşezară pe banchetă, care mirosea a lemn uscat, ros de termite, şi începură să se sărute.

Greta nu se putu abţine să se gândească ce mult se deosebea sărutul lui Teddy de cel al lui Einar. Pe vapor stătuse în faţa oglinzii din cabina ei de lux şi se sărutase pe sine însăşi. Suprafaţa netedă şi rece îi amintise într-un fel de sărutările lui Einar şi începuse să se gândească că sărutul acela de pe treptele Academiei Regale fusese ca şi când s-ar fi sărutat pe ea însăşi. Sărutul lui Teddy, în schimb, era cu totul altfel. Buzele lui erau tari şi aspre şi mustaţa lui o zgâria pe gură. Gâtul lui, sprijinit de al ei, era tare şi puternic.

Cum balul continua înăuntru, în club, Greta îşi zise că ar fi bine să grăbească lucrurile. Ştia ce trebuia să facă mai departe, dar avea nevoie de câteva minute ca să recapituleze. Ridică mâna şi pune-o pe... Oh, îi era greu şi să se gândească la asta, darămite s-o facă! Dar voia s-o facă sau cel puţin aşa credea în clipa aceea şi era sigură că şi Teddy îşi dorea asta, după cum îi tremurau gâtul şi mustăţile aspre ca peria. Greta numără până la trei şi, ţinându-şi respiraţia, îşi întinse mâna spre fermoarul de la pantalonii lui.

El o prinse de încheietură.

– Nu, nu face asta.

Gretei nici nu-i trecuse prin cap că s-ar putea ca el să spună nu. Luna era atât de strălucitoare, încât ştia că, dacă şi-ar fi ridicat ochii la faţa lui, i-ar fi văzut expresia ruşinată şi asta ar fi stânjenit-o grozav. Atunci îşi aminti ce se întâmplase ultima oară când îi îngăduise unui bărbat s-o refuze: ea şi Einar erau

acum despărțiți de un continent și de un ocean, fără a mai pune la socoteală marele război.

Pe bancheta de răchită de pe terenul cel mai îndepărtat al clubului Valley Hunt, Greta Waud și Teddy Cross rămaseră nemișcați preț de un minut, el ținându-i în continuare încheietura captivă cu palma lui bătătorită.

Ea se întrebă iarăși ce ar fi trebuit să facă mai departe, dar acum, îmboldită de o pornire pe care n-o mai simțise înainte, își îngropă fața în poala lui Teddy. Apelă la toate trucurile despre care citise în romanele pe care le cumpăra din zona rău famată a Gării Centrale din Copenhaga și de la servitoarele lituanience ușuratice și guralive care făceau curat în casa maică-sii. Teddy încercă să se împotrivească din nou, dar fiecare „nu" care îi ieșea de pe buze era mai slab, mai puțin convingător decât precedentul. În cele din urmă îi dădu drumul la încheietură.

Când isprăviră, rochia ei era toată mototolită, strânsă într-un ghemotoc sub bust. Fracul lui era sfâșiat. Greta, care nu mersese niciodată atât de departe sau atât de repede, zăcea întinsă sub trupul lung și zvelt al lui Teddy; îi simțea inima, care îi bătea nebunește, lovindu-se de pieptul ei și mirosul lui sărat-amărui i se prelingea dintre picioare. Știa deja ce urmează și, încolăcindu-și brațele pe după umerii lui, resemnată, își zise în sinea sa: „O să fie totul bine, cu condiția să mă ia de aici".

Se căsătoriră în ultima zi din februarie, în grădina casei de pe bulevardul Orange Grove. Servitoarele japoneze presărară petale de camelie prin iarbă și Teddy îmbrăcă un frac nou. Fu o nuntă restrânsă, la care luară parte doar verișorii din San Marino, Hancock Park și Newport Beach. Vecina lor, o moștenitoare bogată, a cărei avere provenea din afacerile cu gumă de mestecat, fu invitată și ea, pentru că, după cum spusese doamna Waud printre dinți, și ea trecuse prin asta cu fiica ei.

Fură invitați și părinții lui Teddy, deși nimeni nu se aștepta ca ei să vină; șoseaua Ridge Route, care lega Los Angelesul de Bakersfield, nu era întotdeauna accesibilă în luna februarie.

Imediat după nuntă și după o scurtă lună de miere, petrecută într-un apartament cu grădină privată din Hotel del Coronado, San Diego, unde Greta plânse în fiecare zi – nu pentru că era măritată cu Teddy Cross, ci pentru că acum era și mai departe de preaiubita ei Danemarcă și de viața pe care își dorea s-o trăiască –, părinții Gretei îi trimiseră să locuiască în Bakersfield. Domnul Waud le cumpărase o căsuță în stil spaniol, cu acoperișul de țiglă roșie, cu gratii ca în Sevilla la ferestre și cu un garaj mic, înecat în tufe de bougainvillea. Doamna Waud le-o trimise pe Akiko să locuiască cu ei. Toate balustradele din casă erau din fier forjat și ușile odăilor erau boltite. Aveau o piscină în formă de rinichi și o cameră de zi micuță, cu pereții plini de cărți. Casa era situată într-o pădurice de curmali, așa că înăuntru era mereu umbră și răcoare.

Părinții lui Teddy veniră să-i viziteze o singură dată. Aveau spinările încovoiate și mâinile rozalii de la căpșuni. Locuiau în mijlocul câmpului, pe o întindere de câțiva acri de pământ argilos, într-o căsuță cu două camere, construită din lemn de eucalipt. Aproape că nu li se vedeau ochii pe sub pielea încreștită de soare și, cât timp se aflară în camera de zi, nu scoaseră mai niciun cuvânt. Stăteau lipiți unul de celălalt, neliniștiți, studiind tot acel lux din jurul lor: casa exotică, peisajul pictat atârnat deasupra șemineului, sandalele cu talpă de lemn ale lui Akiko bocănind pe dușumea ori de câte ori intra cu câte o tavă. Greta le turnă în cești ceai de hibiscus cu gheață și șezură toți patru pe canapelele albe pe care doamna Waud le comandase la Gump's. Toată lumea se simți stânjenită, regretând că lucrurile ajunseseră în punctul acesta. Greta îi duse apoi acasă cu mașina ei Mercer Raceabout cu două locuri, silind-o pe doamna Cross să se ghemuiască în brațele domnului Cross.

Noaptea se lăsa rapid în timp ce maşina gonea pe şosea şi în aer se simţea răcoarea primăverii timpurii. Vântul şuiera pe câmpurile arate, ridicând praful în aer. Greta fu nevoită să pornească ştergătoarele ca să înlăture ţărâna de pe parbriz. În depărtare se vedea o lumină vie licărind în casa de lemn a familiei Cross. Vântul încărcat de praf bătea atât de tare, încât Greta nu vedea nimic în afară de lumina aceea şi fu ca şi cum ea şi cei doi bătrânei s-ar fi gândit la acelaşi lucru, căci chiar în momentul acela, doamna Cross spuse:

– Acolo s-a născut Teddy.

Domnul Cross, ţinându-şi soţia în braţe, adăugă:

– Întotdeauna a spus că o să se întoarcă.

Restul primăverii, Greta moţăi pe una dintre canapelele albe din camera de zi. Ura Bakersfieldul, ura căsuţa spaniolă, ba uneori ura chiar şi pruncul care creştea în pântecul ei. Nu o dată însă simţi că îl urăşte pe Teddy Cross. După-amiaza citea, iar el îi aducea întruna prosopele de baie calde, să şi le pună pe frunte. Greta se umfla tot mai tare şi se simţea tot mai rău pe zi ce trecea. Înainte de luna mai, ajunse să doarmă şi noaptea în camera de zi, fiind prea greoaie şi simţindu-se prea rău ca să mai urce scările până în dormitor. Teddy decise atunci să doarmă pe un pat de campanie, lângă ea.

La începutul lunii iunie, în Bakersfield se instală arşiţa verii; înainte de ora nouă dimineaţa, erau deja mai bine de 37 de grade. Akiko îi făcea Gretei evantaie din hârtie, iar Teddy îi aducea acum comprese reci, în locul celor calde. Când îi era foarte rău, Akiko îi dădea să bea ceai verde rece, dintr-o cană emailată, în timp ce Teddy îi citea poezii cu voce tare.

Însă într-o zi, pe când Teddy era plecat la Pasadena, ca să-şi aducă o roată din vechiul său atelier, pe care nu-l desfiinţase, se termină cu arşiţa şi cu greţurile. Cu ajutorul lui Akiko, al cărei păr era negru ca pana corbului, Greta dădu naştere unui băieţel vineţiu, care avea cordonul ombilical înfăşurat în jurul

gâtului, ca o cravată mică. Greta îl botează Carlisle. În ziua următoare, ea şi Teddy îl îngropară în curtea casei de eucalipt a mai vârstnicilor soţi Cross, prin vârtejul de praf, la marginea câmpului de căpşuni ce fremăta în bătaia vântului.

Capitolul 5

Străduța pavată cu piatră care traversa Copenhaga era suficient de întunecoasă și de ferită, se gândi Lili, pentru o tranzacție secretă. Era prea îngustă pentru a lăsa loc de felinare – dacă se deschidea o fereastră pe-o parte a străduței, aproape că dădea în fereastra de vizavi. Oamenii care locuiau aici erau prea zgârciți ca să-și aprindă lumina în camerele dinspre stradă, așa că peste tot domnea întunericul, în afară de câteva magazinașe încă deschise. Exista o cafenea turcească, unde clienții ședeau la fereastră, pe perne de catifea. Mai jos puțin era un bordel, ascuns în spatele obloanelor închise, cu soneria de bronz în formă de sfârc. Mai încolo se găsea un bar amenajat într-o pivniță, în care intră un bărbat slăbănog, cu mustață, tocmai când Greta și Lili treceau pe acolo.

Lili era îmbrăcată într-o rochie din șifon, cu guler și manșete de marinar. Rochia scotea un foșnet ușor când aceasta umbla și Lili se concentra asupra sunetului cu pricina, încercând emoționată să-și abată gândurile de la ceea ce avea să urmeze. Greta îi împrumutase șiragul de perle, pe care și-l petrecuse de trei ori în jurul gâtului, acoperindu-l aproape în întregime. De asemenea, purta o pălărie de catifea, cumpărată chiar în dimineața aceea de la Fonnesbech și pe ea își prinsese broșa cu onix și diamant galben a Gretei, cea în formă de fluture.

– Ești așa de frumoasă, că-mi vine să te sărut, îi spusese Greta în timp ce se îmbrăca.

Era atât de exaltată, încât o luă în brațe și se învârtiră amândouă, în pași de vals, prin apartament. Edvard al IV-lea începu să latre. Lili închise ochii – își simțea pleoapele grele și rigide de la atâta pudră! – și își imagină că se află într-un oraș în care Lili și Einar pot conviețui într-o armonie perfectă.

Străduța dădea în Piața Primăriei, o piață mare, pătrată, situată față în față cu parcul Tivoli. Fântâna cu balauri care împroșcau apă susura plăcut și, peste drum de hotelul Palace, se înălța o coloană în vârful căreia doi vikingi de bronz suflau în corn. Piața forfotea de oameni – unii mergeau la balul de la miezul nopții, ceilalți erau turiști norvegieni, entuziasmați cu gândul la cursa de biciclete de a doua zi, de la Copenhaga la Oslo.

Greta n-o presă pe Lili. O lăsă să zăbovească la marginea pieței, până când aceasta se instală cum se cuvine în trupul lui Einar, ca o mână de om într-o păpușă de cârpă.

Privind la turla de aramă a clădirii primăriei, al cărei ceas cu patru cadrane se înălța la aproape o sută de metri deasupra solului, Lili avea senzația că ascunde cel mai mare secret din lume – era pe cale să păcălească tot orașul. Pe de altă parte, știa că urmează să joace cel mai dificil rol din viața ei. Își aduse aminte de vara aceea, în Bluetooth, când zmeul în formă de submarin se prăbușise în mlaștină. Einar Wegener, cu fața lui mică și rotundă, părea pe punctul de a dispărea într-un tunel. Lili privi spre Greta, care era îmbrăcată într-o rochie neagră, și fu recunoscătoare pentru tot ceea ce-i rezerva viitorul. Uite, bunăoară, cum apăruse Lili – ca răsărită din pământ. Da, totul i se datora Gretei.

Oamenii care intrau în clădirea primăriei erau eleganți și fericiți, rumeni în obraji de la consumul de bere. Femei tinere, îmbrăcate cu rochii în culori pastelate, își făceau vânt cu evantaiul în dreptul pieptului, întrebându-se una pe cealaltă unde-or fi toți pictorii renumiți.

– Care e Ejnar Nielsen? întrebă o cucoană. Ăla e Erik Henningsen?

În mulțime se găseau și tineri care aveau vârfurile mustăților date cu ceară și fumau trabuc. Mai erau, de asemenea, tinerii industriași, care, datorită averilor acumulate în timp scurt, producând pe bandă rulantă oale și tigăi fabricate de mașinării zgomotoase, reușiseră să urce destul de sus în ierarhia socială.

– N-ai să mă părăsești? o întrebă Lili pe Greta.

– Niciodată.

Cu toate astea, Lili era tulburată.

În incinta primăriei exista o curte interioară acoperită, decorată în stil renascentist. Pe trei dintre laturile sale se găseau balcoane deschise, suspendate pe stâlpi. Deasupra, un acoperământ din grinzi de lemn încrucișate. O scenă cu orchestră și o masă lungă, plină de tăvi cu scoici. Sute de oameni dansau – bărbații chipeși strângeau mijloacele suple ale partenerelor lor, fardate cu albastru pe pleoape. Două fete așezate pe o bancă scriau cuiva un bilețel, chicotind întruna. Mai încolo, mai mulți bărbați în smoching stăteau în cerc, cu mâinile în buzunare, rotindu-și privirile de jur împrejur. Lili era frământată de îndoieli și nu putea să-și găsească locul. Simți că o cuprinde panica, incapabilă să se obișnuiască cu noul său rol. Se gândi să plece, dar era prea târziu. Muzica și fumul din sala de bal se insinuaseră deja în ochii și în urechile sale. Dacă și-ar fi exprimat dorința de-a pleca, Greta i-ar fi spus să se calmeze; ar fi sfătuit-o să nu-și facă grij, pentru că nu avea absolut niciun motiv de îngrijorare. Și-ar fi plesnit palmele una de cealaltă și ar fi râs de temerile ei.

Lângă Lili stătea o fată îmbrăcată într-o rochie cu bretele, care fuma dintr-o țigaretă argintie în timp ce discuta cu un bărbat cu fața foarte bronzată – trebuie că era de undeva de prin sud. Femeia era înaltă și zveltă, cu un spate musculos, iar bărbatul părea atât de îndrăgostit de ea, încât nu era în stare

decât să dea din cap, aprobând tot ce spunea ea. La un moment dat îi tăie vorba, sărutând-o prelung pe buze.

– Uite-o pe Helene, spuse Greta.

În cealaltă parte a sălii era Helene Albeck, cu părul ei negru tuns scurt, așa cum se purta acum la Paris, după spusele Gretei.

– Du-te și vorbește cu ea, o îndemnă Lili.

– Și să te las singură?

– Nu cred că sunt pregătită să vorbesc cu cineva deocamdată.

Greta își croi drum printre perechile de dansatori, dându-și părul pe spate. O sărută pe Helene, care părea nerăbdătoare să-i spună ceva. La Compania Regală de Comerț a Groenlandei, Helene se ocupa de tablouri, gramofoane, farfurii cu marginile poleite cu aur și alte obiecte de lux expediate pe timpul verii din Copenhaga, în fiecare marți. Vreme de doi ani, Helene făcuse în așa fel încât tablourile lui Einar să fie depozitate și expediate la Godthåb[1], unde erau vândute la licitație de un dealer de artă. Dura mult timp până ce banii să traverseze Atlanticul de Nord, până la beneficiarul lor de drept, dar, când îi primea, Einar i-i prezenta cu mândrie Gretei, într-un dosar de piele.

Ringul de dans se aglomeră, iar Greta și Helene dispărură din raza ei vizuală. Lili ședea pe o bancă din lemn de mahon, încrustată cu sirene. Era cald în curte, din pricina acoperișului, așa că își dădu jos șalul de pe umeri. În timp ce îl împăturea, un tânăr se apropie de bancă și o întrebă dacă poate să se așeze lângă ea. Tânărul era înalt și avea părul blond-închis, cu bucle groase ce-i coborau mai jos de obraji. Cu coada ochiului, Lili îl văzu uitându-se la ceasul ce-i atârna la buzunar și schimbându-și întruna poziția picioarelor. Emana un miros puțin aspru și urechile îi erau trandafirii, fie de la căldură, fie de la emoții.

Lili își scoase din poșeta-plic carnețelul primit de Einar de la bunica lui și începu să-și noteze câteva observații referitoare

[1] Godthåb – echivalentul danez al denumirii orașului Nuuk, capitala Groenlandei (n.tr.)

la tânărul de alături. Arată ca tatăl lui Einar în tinerețe, scrise ea. Ca tatăl lui pe vremea când era sănătos și lucra încă în turbărie. Probabil că de asta îl studiez cu atâta atenție, notă ea mai departe. Altfel de ce nu-mi pot lua ochii de la el? De ce nu-mi pot lua ochii de la picioarele-i lungi, de la mustățile aspre ce-i coboară pe lângă gură, aducând cu o barbă? De la nasul lui acvilin și de la buzele-i pline? De la părul bogat și cârlionțat...

Bărbatul se aplecă spre ea.

– Sunteți ziaristă?

Lili își ridică privirea din poală.

– Sau poetă?

– Nici una, nici alta.

– Atunci, ce tot scrieți acolo?

– Aici? zise ea, puțin speriată de întrebările lui. A, nimic important.

Deși stătea la doi pași de el, parcă nu-i venea să creadă că o remarcase. I se părea că n-ar putea să atragă atenția nimănui. Se simțea aproape ireală.

– Sunteți artistă? stărui tânărul.

Dar Lili își luă șalul și poșeta și spuse:

– Îmi pare rău.

Era prea tulburată ca să poată continua discuția cu el. De-acum se încinsese de-a binelea și simți brusc nevoia să-și dea jos hainele de pe ea și să se arunce în apa mării. Ieși din sală pe sub o arcadă ce dădea în parcul din spatele clădirii.

Afară sufla un vânticel plăcut. Coroana unui stejar bătrân adăpostea sub ea tot părculețul, ferindu-l parcă de privirile nedorite ale unui eventual intrus care s-ar fi cățărat pe turla primăriei, ca să spioneze. Aerul mirosea a trandafiri și a pământ proaspăt săpat. Peticul de gazon era argintiu, de culoarea aripioarelor unui pește zburător. Lili făcu câțiva pași și, în momentul acela, îi văzu pe cei doi tineri de mai devreme, fata

în rochie cu bretele și admiratorul ei, sărutându-se în spatele unui tufiș. Bărbatul îi cuprinsese coapsa; rochia îi era ridicată până la șolduri și încheietoarea jartierei sale strălucea în întunericul nopții.

Speriată, Lili se întoarse brusc, să plece, și în clipa următoare dădu peste bărbatul de pe bancă.

– Știi ce se spune despre stejarul ăsta? rosti el.

– Nu.

– Se spune că, dacă mănânci din ghindele lui, îți poţi pune o dorință în gând și vei deveni oricine îți dorești pentru o zi.

– De ce s-ar spune una ca asta?

– Pentru că e adevărat.

O luă de mână și o conduse spre o bancă.

Se dovedi că era pictor și se numea Henrik Sandahl. Expusese recent o serie de tablouri având ca temă peștii din Marea Nordului: mai multe pânze pătrate reprezentând diverse specii de calcani și înșelătoarea cambulă[1]. Greta îi văzuse picturile. Într-o zi se întorsese acasă și-și trântise pe jos poșeta și cheile, cu ochii măriţi de uimire.

– N-am mai văzut în viața mea așa ceva, îi spusese ea lui Einar. Trebuie să mergi și tu să vezi. Cine s-ar fi gândit vreodată că te poți îndrăgosti de fața unui cod?

– Ai venit aici cu cineva? o întrebă Henrik.

– Cu soția vărului meu.

– Cine-i vărul tău?

Lili îi spuse.

– Einar Wegener? făcu Henrik. Înțeleg.

– Îl cunoști? îl iscodi Lili.

– Nu, dar e un pictor bun. Mai bun decât consideră majoritatea oamenilor. Șovăi o clipă. Sunt convins că ai auzit și tu, mulți spun că e cam demodat.

[1] Cambulă - pește marin cu corpul asimetric, foarte turtit, cu ambii ochi pe aceeași parte și solzii cu țepi între ei (n.tr.)

Era prima oară când Einar simțea că răstoarnă ordinea firească a lucrurilor din viaţa sa îmbrăcându-se în haine de femeie. Îi stătea în putere să se anihileze pe sine însuși printr-un simplu gest, de pildă să-și tragă pe cap camizolul[1] brodat, cu tivul din dantelă, sau să-și prindă la gât șiragul triplu de perle spaniole. Putea să-și pieptene părul lung și mătăsos în jurul feței și apoi să-și plece capul pe-un umăr, ca o adolescentă pătimașă.

Atunci, Henrik o luă de mână. Firicelele aspre de păr de pe încheietura lui o înfiorară, căci singura mână pe care o strânsese vreodată într-a sa era a Gretei.

– Vorbește-mi despre tine, Lili! spuse Henrik.

– Am fost botezată așa după floarea cu acest nume.

– De ce spun fetele lucruri atât de caraghioase?

– Pentru că e adevărat.

– Nu le cred pe fete când spun că sunt ca niște flori.

– Nu știu ce altceva aș putea să-ți spun.

– Păi, începe prin a-mi spune de unde vii.

– Din Iutlanda. Dintr-un sătuc numit Bluetooth, situat într-o mlaștină.

Îi vorbi lui Henrik despre câmpurile de lucernă, despre grindina atât de mare, că putea găuri acoperișurile caselor.

– Dacă ți-aș da să mănânci o ghindă, zise el, cine-ai vrea să fii?

– Habar n-am, răspunse ea.

– Totuși, încearcă să-ți pui o dorință.

– Nu pot.

– Bine, atunci nu-ți pune o dorință.

Și Henrik îi spuse povestea unui prinț polonez care le scutea de munca de zi cu zi pe toate femeile din împărăția lui. Acesta era personajul care și-ar fi dorit el să fie.

[1] Camizol - haină de casă scurtă, cu mâneci, pe care o purtau femeile odinioară (n.tr.)

Înainte ca Lili să-și dea seama, se făcuse târziu – era miezul nopții. Vântul se înteți̦se și stejarul, cu frunzele sale în formă de ureche, își̦ pleca asupra lor crengile, de parcă ar fi vrut să tragă cu urechea la ce își̦ spuneau. Luna se făcuse nevăzută și totul era cufundat în întuneric, cu excepția luminii strălucitoare ce răzbătea pe sub arcade, dinăuntrul primăriei. Henrik o luase de mână și îi masa degetul mare, dar Lili avea senzația că mâna și degetul îi aparțineau altcuiva, nu ei. Parcă se aștepta să vină cineva din clipă-n clipă să le revendice.

– N-ar fi trebuit să ne întâlnim noi mai devreme? murmură Henrik.

Degetele îi tremurau, jucându-se fără astâmpăr cu o ață desprinsă din manșeta hainei sale.

Lili îl auzi pe Einar râzând, un chicotit ca niște bule de aer înăuntrul cărora se simțea respirația ușor mirositoare a acestuia. Einar râdea de bărbatul care o curta cu stângăcie, dându-se în spectacol. Oare și el fusese atât de ridicol cu Greta? Puțin probabil. Greta i-ar fi spus să termine cu prostiile. Și-ar fi scuturat brățările de argint și ar fi exclamat, „Of, Doamne!“, dându-și ochii peste cap. L-ar fi amenințat că pleacă din restaurant dacă nu încetează s-o trateze ca pe o fetiță. Și-ar fi văzut de eglefinul[1] din farfurie și n-ar mai fi scos o vorbă până nu rămânea din el decât capul, scăldat în sos de oțet. Atunci l-ar fi sărutat și l-ar fi însoțit până acasă.

– Trebuie să mă duc să o caut pe Greta, spuse Lili.

Între timp, dinspre port se așternuse ceața și acum îi era frig. În mintea sa, percepea lucrurile în felul următor: Lili, care avea brațele goale, percepea vântul rece, nu Einar. Simți un val de aer umed zburlindu-i firicelele de păr aproape invizibile care îi creșteau pe ceafă. Pe sub rochia de șifon, sub camizol și, mai adânc, sub lenjeria de lână, începea să-i fie frig și lui Einar

[1] Eglefin – pește marin foarte apreciat ca pește de consum. Eglefinul eviscerat, sărat și afumat, este consumat tradițional în Marea Britanie și SUA (n.tr.).

– însă așa cum ți se face frig când vezi un om stând în bătaia vântului fără haină pe el. Își dădu seama că el și Lili aveau totuși în comun câteva lucruri: plămânii de culoarea scoicii, neobosita inimă, ochii adeseori roșii din pricina oboselii. Însă creierul parcă îi era împărțit în două, o nucă înjumătățită: jumătate al lui, jumătate al ei.

– Spune-i Gretei că te conduc eu acasă, îi propuse Henrik.

– Doar dacă îmi promiți că mă lași la colțul străzii. Einar s-ar putea să mă aștepte și nu cred că i-ar conveni să mă vadă singură cu un străin. El și Greta ar trage concluzia că nu sunt destul de mare ca să locuiesc în Copenhaga. Așa sunt ei, mereu își fac griji din pricina mea, își închipuie tot timpul că o să dau de bucluc.

Henrik o sărută, cu buzele sale moi, roșii ca sângele, puțin crăpate pe mijloc. Își lăsă capul spre ea și-și lipi gura de a ei, după care se desprinse brusc. Apoi repetă gestul, iar și iar, plimbându-și mâna pe brațul ei și pe curbura spatelui.

Cel mai mult o surprinseră la sărutul lui asprimea mustăților și strânsoarea fierbinte a mâinii cu care îi frământa carnea. Vârful limbii sale era neașteptat de fin, de parcă se opărise cu ceai fierbinte și-și distrusese papilele gustative. Lili ar fi vrut să-l împingă la o parte, să-i spună că nu vrea să meargă mai departe, dar dintr-odată își dădu seama că îi era imposibil să facă asta. Îi era cu neputință să se desprindă din brațele lui Henrik, al cărui păr cârlionțat i se încolăcea ca o funie în jurul gâtului.

Henrik o trase spre el, ridicând-o de pe bancă. Lili era speriată că, îmbrățișând-o, ar putea să-i simtă, prin rochie, trupul ciudat, osos și fără sâni și, mai cu seamă, umflătura dureroasă dintre coapsele sale. El o conduse pe un coridor lăturalnic dinăuntrul clădirii, trăgând-o de mână. Dădea fericit din cap, de parcă era o marionetă; avea capul rotund, cu o frunte mongoloidă. Probabil că asta o convinse să-l urmeze, strân-

gându-i mâna umedă: era ca un joc pentru ea și jocurile n-au nicio însemnătate. Jocurile nu înseamnă artă, nu înseamnă pictură și în niciun caz nu fac parte din viața reală. Nu era prima dată când Einar se simțea diferit, altfel decât ar trebui – deși nu mai ținuse niciodată de mână un bărbat. Medicul lui, când fusese la el cu un an în urmă pentru un consult, să vadă de ce nu puteau avea copii, îl întrebase:

– Te gândești vreodată la altcineva decât la soția ta, Einar? La alt bărbat, poate?

– Nu, niciodată. Nicidecum, răspunsese el fără să stea pe gânduri. Presupunerile dumitale sunt eronate.

Îi spusese doctorului că și pe el îl stânjeneau bărbații cu ochi speriați și fără astâmpăr, cu pielea excesiv de rozalie, care se fâțâiau pe lângă toaletele din Ørstedsparken[1]. Homosexual! Cât de departe de adevăr era cuvântul acesta!

Era încă un motiv pentru care Einar se lăsă condus de Henrik pe coridorul întunecos, împodobit din loc în loc cu steaguri ale Danemarcei atârnate de grinzile brune din tavan. Pentru care se împiedica în pantofii de culoare galben mușchi pe care Greta i-i dăduse în după-amiaza aceea din aprilie, când avea nevoie de o pereche de picioare drept model. Pentru care consimțea ca rochia lungă și strâmtă să i se încurce între picioare, stânjenindu-l la mers. Einar juca un joc și el știa asta. Și Greta știa. În schimb nu știa nimic, absolut nimic despre propria-i persoană.

Afară, în piața primăriei, trecu un tramvai și clopotul său răsună trist și prietenos deopotrivă. Trei norvegieni beți ședeau pe marginea fântânii, râzând.

– Încotro s-o luăm? o întrebă Henrik.

Părea mai scund afară, în stradă, unde mirosea a cafea și a biscuiți picanți, de la taraba din apropiere. Einar simțea o

[1] Ørstedsparken – parc public din centrul Copenhagăi (n.tr.)

fierbințeală în stomac și nu putea face altceva decât să contemple, cu ochii mari, fântâna arteziană, coloana cu cei doi vikingi suflând în corn și acoperișurile abrupte ale clădirilor ce împrejmuiau piața.

– Încotro mergem? repetă Henrik.

Își înălță fața spre cer, cu nările fremătânde.

Atunci lui Einar îi veni în minte o imagine ciudată – de fapt, lui Lili. Se făcea că Einar plutea undeva, sus, deasupra pieței, și o vedea pe Lili șoptindu-i lui Henrik, cu buzele ei țuguiate: „Vino". Îi auzi și gândurile: „Greta n-o să știe nimic". La ce se referea Lili spunând asta, Einar nu știa. Când el, Einar, proprietarul trupului împrumutat, era pe punctul de-a o întreba la ce se referă, pe punctul de-a coborî din zborul lui fantomatic și de a-i cere să-l lămurească – nu chiar așa cum se întreabă un șofer aflat la o răspântie pe ce drum s-o apuce, dar pe-aproape – *ce anume n-o să știe Greta?,* ei bine, chiar în clipa aceea, Lili, cu brațele înroșite de la căldură, cu rochia de șifon strânsă în pumni și cu jumătatea ei de creier electrizată de fluxul gândurilor, simți un firicel cald de lichid prelingându-i-se de la nas până la gură.

– Dumnezeule, îți curge sânge! strigă Henrik.

Lili își duse mâna la nas. Sângele era gros și îi intra în gură. Muzica din sala de bal îi bubuia în nas parcă. Cu fiecare picătură de sânge se simțea tot mai curată – mai vlăguită, dar mai curată.

– Ce s-a întâmplat? o întrebă Henrik. Cum s-a întâmplat asta? Urla de-a dreptul și sângele părea să-i curgă și mai abundent, parcă în semn de recunoștință pentru îngrijorarea lui. Lasă-mă să mă duc după ajutor.

Înainte să-l poată opri, bărbatul o luă la fugă de-a curmezișul pieței, spre un grup de oameni care tocmai se urcau într-o mașină. Era pe punctul s-o bată pe umăr pe femeia care

ținea portiera deschisă. Lili îl văzu întinzând mâna și în clipa aceea își dădu seama.

Încercă să strige, „Nu!“ – dar parcă amuțise. Henrik o bătea pe umăr pe Greta, care tocmai o ajuta pe Helene să urce în automobilul oficial al Companiei Regale de Comerț a Groenlandei.

Greta nici nu-l observă pe Henrik. N-o vedea decât pe Lili, de parcă sângele ei strălucitor i-ar fi sărit în ochi din celălalt colț al pieței. Fața i se crispă și Lili parcă o și auzea șoptind: „O, nu! Nu, pentru numele lui Dumnezeu!“ Următorul lucru pe care îl realiză era că zăcea în brațele Gretei, având la nas eșarfa albastră a acesteia, cea pe care i-o mai lua ea câteodată, pe furiș.

– Lili, ești bine? auzi ea un glas duios, ca de cântec de leagăn. O, Lili, te rog, fii bine! Apoi: Te-a lovit cumva?

Lili scutură din cap.

– Cum s-a întâmplat una ca asta? întrebă Greta, masându-i tâmplele cu degetele mari.

Lili nu-i putu răspunde nimic. Îl văzu pe Henrik, speriat de Greta, traversând în goană piața, cu picioarele lui lungi și agile, cu părul cârlionțat fluturându-i pe umeri; sunetul plăcut al pașilor săi pe pavajul de piatră semăna în chip straniu cu zgomotul sec făcut de pumnul tatălui lui Einar la impactul cu obrazul acestuia, când îl găsise cu șorțul bunică-sii la brâu și cu buzele lui Hans lipite de ceafa sa.

Capitolul 6

În vara aceea, dealerul care se ocupa cu vânzarea lucrărilor lui Einar fu de acord să expună zece tablouri de-ale Gretei vreme de două săptămâni. Era meritul lui Einar, care îi solicitase serviciul respectiv – *Nevastă-mea e din ce în ce mai frustrată,* îi scria el lui Herr Rasmussen pe o hârtie cu antet –, neavând intenția să-i pomenească Gretei despre asta. Din păcate însă, ea desfăcu scrisoarea pe care soțul ei o rugase s-o ducă la poștă, cu ajutorul unui ceainic și al unghiilor. Fără niciun motiv întemeiat, în afară de faptul că uneori o rodea să știe ce face soțul ei când nu era lângă ea: ce citea, unde mânca de prânz, cu cine și despre ce discuta. „Nu c-aș fi geloasă", își spuse în sinea ei, lipind cu grijă plicul la loc. „Pur și simplu, sunt îndrăgostită."

Rasmussen era un tip cu ochi de chinez, chel și văduv. Locuia împreună cu cei doi copii ai săi într-un apartament situat aproape de Amalienborg[1]. Când o anunță că o să-i expună cele mai recente lucrări, Greta fu tentată să-i spună că nu are nevoie de ajutorul său. Dar, după ce se gândi mai bine, își dădu seama că, de fapt, are nevoie. Lui Einar îi spuse pe un ton reticent:

– Nu știu dacă ai vorbit sau nu cu Rasmussen. Dar din fericire s-a dat pe brazdă.

[1] Palatul Amalienborg – reședința de iarnă a familiei regale daneze, situată în Copenhaga. A fost construit în anii 1700 și este considerat unul dintre cele mai reprezentative obiective arhitectonice daneze în stil rococo (n.tr.)

Dintr-un magazin de mobilă din cartierul Ravnsborggade cumpără zece scaune și le retapițează cu damasc roșu. Apoi le așează în fața celor zece tablouri expuse în galerie. „Pentru reflecție", îi propuse ea lui Rasmussen. După aceea se apucă să le scrie tuturor editorilor de ziare europene de pe lista întocmită de Einar de-a lungul anilor. În invitație se preciza că este vorba de un debut important – Gretei îi era peste mână să folosească niște cuvinte atât de pompoase, de comerciale, dar o făcu totuși, la îndemnurile lui Einar. „Dacă trebuie neapărat...", spuse ea. Duse personal invitațiile la sediile ziarelor *Berlingske Tidende*, *Nationaltidende* și mai apoi la *Politiken*, unde un funcționar cu o beretă mică, gri, o expedie cu un rânjet disprețuitor.

Tablourile Gretei erau supradimensionate și lucioase în urma lăcuirii cu vernis[1]. Erau atât de strălucitoare și de grele, că le puteai spăla cum speli geamurile. Puținii critici de artă care veniră la expoziție pășiră cu grjiă printre scaunele cu tapițerie de damasc și mâncară biscuiții cu miere pe care Greta îi pusese pe un platou de argint. Ea se ținea după fiecare în parte, dar carnețelele lor rămâneau deschise și supărător de goale.

– Aceasta este Anna Fonsmark. Știți, mezzosoprana, spunea Greta. Câtă bătaie de cap am avut s-o aduc să-mi pozeze!

Sau:

– El este blănarul regelui. Ați observat maldărul de blănuri de nurcă din colț, care simbolizează munca lui?

Regreta de îndată ce rostea astfel de lucruri; comentariile sale stupide rămâneau suspendate în aer, de parcă ar fi ricoșat din tablourile excesiv de lăcuite. Atunci se gândea la maică-sa și se înroșea la față. Însă câteodată Greta avea prea multă energie ca să se poată opri să cugete și să-și facă un plan.

[1] Vernis - soluție alcătuită din rășini (naturale sau artificiale) și dintr-un solvent, care, aplicată pe anumite obiecte, formează la uscare un strat neted și lucios, cu rol ornamental sau protector (n.tr.).

Energia aceasta era ca un fluid ce se revărsa din toți porii ei de occidentală.

Fu nevoită să admită că unii dintre critici veniseră doar pentru că era soția lui Einar Wegener.

– La ce lucrează Einar în momentul de față? întrebau unii. Când o să aibă loc următoarea sa expoziție?

Un critic veni pentru că Greta era din California și voia să afle despre tehnicile peisagistice de acolo – de parcă ea știa ceva despre bărboșii care își amestecau vopselele în lumina orbitoare a soarelui din Laguna Niguel.

Galeria de pe strada Krystalgade era destul de înghesuită și, în valul de căldură care invadase orașul de câteva zile, mirosea a brânză, de la magazinul de alături. Greta își făcea griji că mirosul pătrunzător de fontina[1] o să se imprime în picturile ei, dar Einar îi spuse că era imposibil, având în vedere că le dăduse cu lac.

– Sunt impenetrabile, o liniști el, însă de îndată ce le pronunță, cuvintele acestea sunară răutăcios.

În ziua următoare, când se întoarse acasă, Greta o găsi pe Lili croșetând o plasă de păr. Nici Greta, nici Einar nu reușiseră să-și explice de ce îi cursese lui Lili sânge din nas la Balul Artiștilor. Însă cam la o lună după incidentul cu pricina, începu să sângereze din nou, de mai multe ori pe parcursul a trei zile din iulie. Einar spuse că nu-i nimic grav, dar Greta se îngrijoră, ca o mamă care-și vede copilul tușind. De la o vreme Greta se scula în toiul nopții și, ridicându-se din pat, se ducea la șevalet și picta o Lili cu fața de o paloare cadaverică, prăbușită în brațele lui Henrik. Tabloul era mare, aproape de mărime naturală, și datorită culorilor vii și formelor aplatizate – mai intens decât și-o amintea ea pe Lili în seara aceea, la bal. În fundal, cumva pieziș, se vedeau fântâna arteziană cu balaurii

[1] Fontina – brânză italienească din lapte de vacă (n.tr.)

ce scuipau apă și cei doi gornișți vikingi de bronz. În prim-plan era Lili, fragilă și plăpândă, înconjurată de brațele unui bărbat al cărui păr îi acoperea fața. N-avea să uite niciodată acea imagine, își spunea Greta în timp ce picta, sentimentele amestecate de groază, tulburare și indignare încă vii, care o înfiorau peste măsură. Știa că ceva se schimbase de-atunci.

– Stai de mult aici? o întrebă ea pe Lili.

– De mai puțin de-o oră, zise aceasta, continuând să croșeteze. Am fost plecată. M-am plimbat prin parcul Kongens Have și am croșetat pe o bancă. Ai văzut trandafirii?

– Crezi că-i o idee bună? Să ieși în oraș? De una singură?

– Dar n-am fost singură, răspunse Lili. M-a însoțit Henrik. Ne-am întâlnit în parc.

– Henrik, murmură Greta. Înțeleg.

Își studie soțul cu coada ochiului. Habar n-avea ce urmărea el cu toată povestea asta și totuși, iată-l aici, îmbrăcat cu o fustă maro și o bluză albă cu mâneci scurte și încălțat cu pantofii aceia demodați cu cataramă, pe care i-i dăduse în prima zi. Da, ăsta era soțul ei. Un sentiment vag de regret i se strecură în suflet: și-ar fi dorit să fie mai mult și, în același timp, mai puțin implicată în toată povestea. Greta își dădu seama că n-o să știe niciodată cum e mai bine să procedeze.

– Ce mai face pictorul nostru de pești? întrebă ea.

Lili se îndreptă de spinare și începu să-i povestească despre călătoria recentă a lui Henrik la New York, unde luase cina cu doamna Rockefeller.

– Începe să devină un pictor important, continuă Lili, pomenind numele mai multor personaje însemnate din lumea artei care se interesau de Henrik. Știai că e orfan? întrebă ea, după care îi descrise tinerețea pe care acesta și-o petrecuse ca mus[1] pe o goeletă ce pescuia în Marea Nordului. Apoi îi spuse

[1] Mus – elev marinar (n.tr.)

că Henrik declarase, când stăteau pe bancă în parc, lângă gardul viu, că nu mai întâlnise niciodată o fată ca ea.

– E clar că l-ai fermecat.

Greta observă că fața lui Lili se făcu roșie ca focul. Ea tocmai se întorsese acasă după o zi plictisitoare la galerie, unde cele zece tablouri ale sale rămăseseră pe pereți, nevândute. Asta îi mai lipsea – să-și vadă soțul în fustă, să asculte poveștile despre Henrik, care fusese invitat la cină de doamna Rockefeller, la National Arts Club, în Gramercy Park, să și-i imagineze pe Lili și pe Henrik pe o bancă publică, într-un foișor de lângă castelul Rosenborg Slot. Era mai mult decât putea suporta, așa că întrebă brusc:

– Spune-mi, Lili. Ai sărutat vreodată un bărbat?

Lili se opri din croșetat și dantela îi căzu în poală.

Întrebarea îi ieșise Gretei din gură aproape fără voia ei. Nu se mai gândise niciodată la lucrul acesta până acum, pentru că Einar fusese întotdeauna cam stângaci și lipsit de inițiativă la capitolul sex. I se părea imposibil ca el să fi nutrit vreodată astfel de dorințe. În mod cert, fără ea, Einar n-ar fi descoperit-o niciodată pe Lili.

– Henrik este primul? întrebă ea. Primul care te-a sărutat?

Lili se încruntă, căzând pe gânduri. Prin podeaua de lemn răzbătu glasul îmbibat de votcă al marinarului:

– Nu mă minți! răcnea el. Știu imediat când mă minți.

– În Bluetooth, începu Lili, era un băiat pe nume Hans.

Era prima oară când Greta auzea de acest personaj. Lili îi vorbi despre el pe un ton extaziat, cu palmele împreunate înălțate în aer. Parcă era în transă când îi povestea cum se cățăra Hans în bătrânul stejar, cum vorbea cu glasul lui ascuțit sau cum i se prăbușise în mlaștină zmeul în formă de submarin.

– Și nu mai știi nimic de el de-atunci? întrebă Greta.

– Am auzit că s-a mutat la Paris, răspunse Lili, reluându-și croșetatul. E dealer de artă, asta-i tot ce știu despre el. Cumpără obiecte de artă pentru americani.

Zicând asta, se ridică și merse în dormitor, unde Edvard al IV-lea dormea dus, mârâind în somn, și închise ușa în urma sa. După o oră, Einar ieși din cameră ca și când Lili n-ar fi fost niciodată acolo. Dacă n-ar fi mirosit a mentă și lapte, ai fi zis că nici măcar nu exista un asemenea personaj.

La sfârșitul celor două săptămâni nu se vânduse niciunul dintre tablourile Gretei. Acum nu mai putea pune insuccesele sale pe seama economiei, căci trecuseră șapte ani de la terminarea războiului și economia Danemarcei începea să se redreseze. Însă eșecul expoziției nu o surprinse. Încă de la începutul căsniciei lor, reputația lui Einar o eclipsase mereu. Micile lui picturi cu mlaștini și furtuni – serios acum, unele dintre ele nu erau decât niște pete gri pe fundalul negru – se vindeau tot mai bine de la un an la altul. Ea, în schimb, nu câștiga nimic, în afară de comisioanele jalnice primite de la directorii de companii care nu schițau niciodată un zâmbet. Portretele sale treceau neobservate, îndeosebi cele de natură mai personală – al Annei, al oarbei de la poarta parcului Tivoli și acum al lui Lili. La urma urmelor, cine ar fi preferat lucrările ei celor ale lui Einar – exuberanța și îndrăzneala unei americance față de delicatețea și subtilitatea danezului? Care critic din Danemarca, unde stilurile artistice din secolul al nouăsprezecelea erau considerate și acum noi și incitante, ar fi cutezat să pună munca ei mai presus de a lui Einar? Așa simțea Greta; chiar și Einar, dacă îl trăgea de limbă, recunoștea că așa e.

– Nu suport să mă simt astfel, zicea ea câteodată, pe chipul ei lătăreț citindu-se o expresie de invidie ce nu putea trece neobservată.

Totuși, unul dintre tablourile sale stârni un oarecare interes. Era un triptic, pictat pe trei planșe prinse între ele cu

balamale. Începuse să lucreze la el a doua zi după balul de la primărie. Era un cap de fată, în mărime naturală, văzut din trei perspective diferite: o fată îngândurată, cu ochii roșii, obosiți, o fată lividă de spaimă, cu obrajii scobiți, și o fată superexcitată, cu părul desprins din agrafe și buzele umede. Greta folosise o pensulă de foarte bună calitate, din blană de iepure, și tempera pe bază de ou, ceea ce făcuse ca pielea fetei să fie ușor translucidă, scânteind în întuneric. Tabloul acesta hotărâse să nu-l lăcuiască. Stând în fața lui și examinându-l, unul sau doi critici își scoaseră creioanele din buzunarul de la piept. Inima Gretei începu să bată nebunește când auzi vârfurile de grafit scrijelind pe hârtie. Unul dintre critici își drese vocea; altul, un francez cu un neg cenușiu pe marginea pleoapei, i se adresă:

– Și acesta este tot al dumneavoastră?

Însă tabloul cu pricina, intitulat *Trei de Lili,* nu reuși să salveze expoziția. Rasmussen, un bărbat mic de înălțime, care fusese nu demult la New York ca să dea câteva picturi de Hammershøi și Krøyer în schimbul unor acțiuni la companiile producătoare de oțel din Pennsylvania, strânse tablourile Gretei de pe pereți, ca să i le înapoieze.

– O să-l păstrez pe cel cu fata în regim de consignație, spuse el, notând lucrarea respectivă în catastifele sale.

Câteva săptămâni mai târziu, primi prin poștă – care îi venea, de fapt, pe adresa galeriei lui Rasmussen – un decupaj dintr-o revistă de artă pariziană. Articolul se referea la arta scandinavă modernă. Undeva, pierdută printre paragrafele în care erau înșirați cei mai talentați pictori danezi, era o scurtă mențiune – majoritatea cititorilor nici n-o remarcaseră, probabil – despre Greta. „O imaginație sălbatică și exaltată", se spunea despre ea. „Tabloul, reprezentând o fată tânără pe nume Lili, ar fi oarecum înfricoșător dacă n-ar fi atât de frumos." Atâta tot. Un comentariu făcut în fugă, așa cum sunt, în general,

cronicile de genul acesta. Rasmussen îi trimisese articolul Gretei, care, citindu-l, fu cuprinsă de sentimente ambigue, cărora nu le putea da glas. Pentru ea, cel mai uimitor era faptul că numele lui Einar nu apărea nicăieri. Erau enumerați toți exponenții demni de remarcat ai artei daneze și Einar nu figura printre ei. Vârî decupajul într-un sertar din șifonier, alături de pozele sepia cu Teddy și scrisorile primite de la tatăl ei, din Pasadena, în care acesta îi vorbea despre recolta de portocale, despre vânătoarea de coioți și despre clubul pictoriților din Santa Monica, din care putea să facă parte și ea dacă se decidea vreodată să plece definitiv din Danemarca. Nu i-ar fi arătat articolul lui Einar în ruptul capului. Era al ei; elogiile îi aparțineau ei și numai ei. Nici de data asta nu simțea nevoia să împartă cu el emoțiile care o încercau.

Dar nu putea să citească articolul și apoi să-l arunce, pur și simplu, în sertar. Nu, trebuia să acționeze numaidecât, așa că îi scrise criticului respectiv, însuflețită de o idee.

„Mulțumesc pentru cuvintele măgulitoare la adresa mea", începu ea.

„Articolul dumneavoastră va ocupa un loc special în colecția mea de cronici. Cuvintele dumneavoastră au fost deosebit de amabile. Sper să nu mă ocoliți data viitoare când o să veniți la Copenhaga. E un oraș mic, dar elegant. Ceva îmi spune că nu ați avut ocazia să-l vizitați cum se cuvine. Dar până atunci, aș vrea să vă întreb ceva. Soțul meu, Einar Wegener, peisagistul, a pierdut urma unui prieten de-al său din copilărie. Singurul lucru pe care îl știe cu privire la persoana acestuia este că locuiește la Paris și este, probabil, dealer de artă. Nu cumva, din întâmplare, îl cunoașteți? E vorba de baronul Hans Axgil. E din Bluetooth de origine, din Iutlanda. Soțul meu și-ar dori nespus să-l regăsească. Se pare că erau neobișnuit de apropiați în copilărie. Soțul meu devine de-a dreptul nostalgic – cum li

se întâmplă bărbaților când își amintesc de tinerețea lor – de câte ori vorbește despre Hans și despre copilăria petrecută împreună în Bluetooth, care, de fapt, e o simplă mlaștină. Dar m-am gândit că, cine știe, poate ați auzit de Hans, având în vedere că lumea artelor e mai mică decât ne imaginăm. Dacă aveți o adresă, ar fi un gest deosebit din partea dumneavoastră. Vă rog să mi-o trimiteți și eu am să i-o transmit lui Einar. Soțul meu vă va fi extrem de recunoscător.“

Capitolul 7

La o săptămână după Balul Artiștilor, Lili se întâlni cu Henrik în parcul Kogens Have, trei seri la rând. Încă nesigură pe ea însăși, acceptă să se vadă doar pe înserate și, după cum se știe, la sfârșitul lui iunie, seara se lasă după ora cinei. În fiecare seară, când se îmbrăca, luându-și o fustă din șifonier și pregătindu-se pentru întâlnire, simțea cum o apasă povara vinovăției. Greta citea ziarul în camera din față și o simțea sfredelind-o cu privirea, în timp ce se dădea cu pudră și cu ruj și își umplea combinezonul cu ghemotoace de șosete rulate. Lili se furișa în vârful degetelor pe lângă Edvard al IV-lea, care zăcea întins pe covorașul oval din fața oglinzii. Își studia profilul în oglindă, mai întâi din stânga, apoi din dreapta. Îi părea rău s-o lase pe Greta citind ziarul la lumina veiozei – dar nu îndeajuns încât să renunțe la întâlnirea cu Henrik, lângă felinarul de fier ales drept reper.

– Ieși în oraș? o întrebă Greta în prima seară, când Lili se îndreptă spre ușa apartamentului, chiar în momentul în care suna sirena feribotului din Bornholm.

– Ies la o plimbare, răspunse Lili. Să iau puțin aer. Nu-i prea plăcut să tot stai în casă.

– La ora asta?

– Dacă nu te deranjează.

– Nu mă deranjează, spuse Greta, făcând semn spre maldărul de ziare de la picioarele ei, pe care voia să le citească înainte să meargă la culcare. Dar așa, de una singură?

– N-o să fiu chiar singură, zise ea cu privirea plecată, neputând s-o privească în ochi pe Greta. Mă întâlnesc cu Henrik. Doar pentru o scurtă plimbare, adăugă ea repede.

Se uită la fața Gretei. Obrajii acesteia zvâcneau nervos și avea dinții încleștați. Greta se ridică de pe scaun, netezind cu un gest brutal ziarul pe care îl ținea în poală.

– Să nu stai până târziu, spuse ea în cele din urmă.

Henrik întârzie la întâlnire aproape douăzeci de minute. Lili începu să-și facă griji că se răzgândise, că descoperise adevărul în ce o privea. I se făcu frică să stea singură pe stradă. În același timp însă, o înfiora senzația de libertate, gândul că putea să facă tot ce poftește.

Când Henrik sosi, în cele din urmă, respira sacadat și era ud de transpirație în jurul gurii. Își ceru scuze.

– Pictam și am pierdut noțiunea timpului. N-ai pățit asta niciodată, Lili? Să uiți cine și unde ești?

Se plimbară timp de o jumătate de oră, în căldura nopții. Nu vorbiră prea mult și lui Lili i se părea că nu e nimic de spus. Henrik o luă de mână. Ajunseră pe o stradă pustie – nu era acolo decât un câine rătăcit – și el o sărută.

Se întâlniră din nou în următoarele două seri; de fiecare dată Lili se strecură afară din casă sub privirile Gretei, care o iscodeau pe deasupra ziarului. Și în ambele seri Henrik întârzie și sosi alergând, cu degetele pătate de vopsea și buclele asemenea.

– Mi-aș dori să o cunosc pe Greta cândva, spuse el. Ca să-i demonstrez că nu sunt genul de bărbat care abandonează o femeie la nevoie.

În cea de-a treia seară stătură până târziu, după sirena ultimului tramvai, după ora de închidere a barurilor – adică după unu noaptea. Lili îl ținu de mână pe Henrik cât timp se plimbară prin oraș, privindu-se în vitrinele întunecate ale magazinelor și sărutându-se la umbra porților. Știa că trebuie să se

întoarcă la Widow House, dar ceva din ființa ei își dorea să rămână plecată pe vecie.

Lili era sigură că Greta o aștepta trează, cu ochii ațintiți la ușa de la intrare. Însă apartamentul era cufundat în întuneric când ajunse acasă. Se spălă pe față și, după ce se dezbrăcă, se vârî în pat. Era din nou Einar.

A doua zi, Greta îi spuse că ar fi bine să nu se mai vadă cu Henrik.

– Crezi că e corect față de el? o întrebă ea. Să-l păcălești așa? Ce-ar spune dacă ar ști?

Dar Lili nu înțelegea ce voia să spună Greta. Cum adică, ce-ar spune Henrik? Dacă Greta nu îi amintea în mod explicit, Lili uita adesea cine era.

– Nu vreau să renunț la el, spunea ea.

– Atunci, te rog, renunță la el pentru mine.

Lili spuse că o să încerce, dar din clipa în care rosti aceste cuvinte știu că îi va fi imposibil. Stătea acolo, lângă șevaletul gol al lui Einar, conștientă că o minte pe Greta. Dar n-avea ce să facă. Nu știa nici ea cum o s-o scoată la capăt.

Așa se face că Lili și Henrik începură să se întâlnească pe furiș după-amiaza târziu, înainte de cină, când Lili trebuia să se întoarcă acasă. La început îi fu greu să dea ochii cu el la lumina zilei, sub „lanterna" necruțătoare a soarelui. Se temea că el o să-și dea seama că nu e prea frumoasă sau mai rău. Atunci își punea o eșarfă pe cap, legând-o sub bărbie. Se simțea liniștită lângă el pe întuneric, la cinematograful Rialto, cu mâna într-a lui, sau la biblioteca Academiei Regale, în sala de lectură cufundată în semiobscuritatea produsă de storurile verzi, de pânză.

Într-o seară Lili îi dădu întâlnire lângă lacul din Ørsteds-parken, la ora nouă. Pe apă pluteau două lebede și o salcie de pe mal mătura iarba cu pletele crengilor sale. Henrik întârzie și, când sosi, o sărută pe frunte.

– Știu că avem doar câteva minute, spuse el, atingându-i gâtul cu părul său.

Însă în seara aceea Greta era la o recepție dată de ambasada americană. Avea să lipsească alte câteva ore și Lili se pregătea să-i spună lui Henrik că puteau cina împreună la restaurantul acela cu pereții îmbrăcați în lambriuri de pe Gråbrødre Torv. Se puteau plimba pe chei, în Langelinie, ca orice cuplu obișnuit de danezi ieșit în oraș într-o seară frumoasă de vară. Parcă nu-i venea să creadă nici ei că are să-i dea o veste atât de bună lui Henrik, care se obișnuise s-o vadă pentru cel mult douăzeci de minute la fiecare întâlnire.

– Trebuie să-ți spun ceva, începu ea.

Henrik îi luă mâna și i-o sărută, apoi și-o duse la piept.

– O, Lili... nu spune nimic, murmură el. Știu deja. Nu-ți face nicio grijă, știu deja.

O privea cu fața lui sinceră, cu sprâncenele înălțate.

Lili își trase mâna dintr-a lui. În parc era liniște; muncitorii care îl traversau zi de zi, întorcându-se la casele lor, erau deja la masă. Un bărbat se învârtea prin preajma toaletei publice aprinzând chibrituri, unul după altul. Un alt bărbat trecu pe acolo, aruncând o privire peste umăr.

„Ce-o fi știind Henrik?“ se întrebă Lili în sinea ei. În curând înțelese.

Henrik o privea tot așa, cu sprâncenele înălțate, și Lili se cutremură din cap până-n picioare; era ca și când dintr-odată ar fi apărut și Einar în peisaj – la câțiva pași de ei doi, asistând la discuția lor. Da, era Einar, îmbrăcat în rochia tinerei fete, flirtând cu un bărbat mai tânăr decât el. Era o imagine înspăimântătoare.

Fu străbătută de un nou fior. Bărbatul care se plimba prin fața toaletei intră în sfârșit și imediat după aceea se auzi un zgomot puternic, ca și când s-ar fi răsturnat un coș de gunoi.

– Din păcate, nu ne mai putem vedea, îngăimă Lili într-un târziu. Va trebui să ne luăm rămas-bun în seara asta.

– Ce tot vorbești? zise Henrik. De ce spui una ca asta?

– Pur și simplu nu ne mai putem întâlni. Cel puțin deocamdată, spuse ea.

El dădu s-o ia de mână, dar ea se feri.

– Dar pentru mine n-are nicio importanță. Despre asta este vorba? Tocmai asta voiam să-ți spun. E din cauză că tu crezi că n-o să...

– Deocamdată, nu, repetă Lili și plecă, lăsându-l acolo.

Traversă gazonul uscat din cauza arșiței, care se frângea sub pașii ei, apoi o luă pe cărarea ce ducea spre ieșirea din parc.

– Lili, strigă el de sub pletele salciei.

Mai avea câteva ore bune la dispoziție ca să pună rochia lui Lili la loc în șifonier, să facă o baie și să se apuce de un nou tablou. Einar avea s-o aștepte pe Greta, care, sosind acasă, urma să-și dea jos pălăria și să-l întrebe: „Ai petrecut o seară plăcută?“, după care să-l sărute pe frunte într-un fel care avea să le confirme amândurora că Greta avusese dreptate.

Capitolul 8

În vacanța din luna august, Greta și Einar se duseră, ca în fiecare vară, la Menton, un port francez situat la granița cu Italia. După vara atât de lungă, Greta se despărți de Copenhaga cu un sentiment de ușurare. În timp ce trenul pufăia înspre sud, peste Alpii Maritimi, avu senzația că lăsase ceva în urmă.

Anul acesta, grație pontului primit de la Anna, care cântase în luna mai la opera din Monte Carlo, închiriară un apartament pe strada Boyer, peste drum de cazinoul municipal al orașului. Proprietarul apartamentului era un american care o zbughise în Franța după război, ca să cumpere fabricile de confecții din Provence, care nu mai lucrau de mult. Se îmbogățise și acum locuia la New York, unde primea prin poștă teancuri de cecuri cu profiturile realizate din rochia de casă simplă, necăptușită, pe care le-o vindea tuturor gospodinelor din Lyon.

Apartamentul era pardosit cu marmură portocalie, rece; dormitorul suplimentar era vopsit în roșu și în camera de zi se afla un paravan chinezesc încrustat cu scoici abalone. Două uși de sticlă dădeau într-o mică terasă, suficient de largă totuși ca să încapă un șir de ghivece cu mușcate și două scaune de metal. Aici ședeau Greta și Einar în serile fierbinți – Greta, cu picioarele pe balustradă. În răstimpuri, venea o briză dinspre lămâii și portocalii ce creșteau în parcul de la parter. Greta era obosită și se întâmpla uneori ca ea și Einar să stea toată seara fără să-și spună niciun cuvânt, în afară de „noapte bună".

În cea de-a cincea zi de vacanță, se schimbă vremea. Vânturile Sirocco se abătură dinspre nordul Africii asupra depre-

siunii mediteraneene, urcară plaja stâncoasă și pătrunseră prin ușile deschise ale terasei, răsturnând paravanul chinezesc.

Greta și Einar dormeau în dormitorul roșu în momentul în care paravanul căzu cu un zgomot puternic. Îl găsiră trântit pe canapeaua arcuită. Paravanul fusese pus ca să mascheze o etajeră cu mostre de rochii de casă din cele fabricate de proprietarul apartamentului. Rochiile, albe cu motive florale, fluturau acum pe rafturi, de parcă o mână nevăzută trăgea de ele.

Erau destul de banale, se gândi Greta, cu niște manșete urâte și nasturi în față, ca să le fie ușor mamelor să alăpteze – atât de banale și practice, încât simți cum o cuprinde dezgustul față de femeile care purtau asemenea rochii. Se duse la paravan, ca să-l ridice.

– Nu-mi dai o mână de ajutor? zise ea.

Einar stătea lângă etajera cu mostre și, fluturând din pricina vântului, rochiile îi atingeau piciorul. Nici nu clipea. Greta observă cum îi pulsează venele de la tâmple. Îi văzu degetele, care întotdeauna i se păruseră a fi degete de pianist, nu de pictor, tremurând.

– Mă gândeam s-o invit pe Lili să ne facă o vizită, murmură el. N-a fost niciodată în Franța.

Greta n-o respinsese niciodată pe Lili. Uneori, în cursul verii, Einar o anunța că Lili vine la cină și atunci, epuizată după o zi întreagă de stat – degeaba – la galerie, ea se gândea: „Of, Doamne, Dumnezeule, ultimul lucru pe care mi-l doresc în clipa asta e să stau la masă cu soțul meu îmbrăcat în haine de fată". Dar își păstra gândurile pentru ea, mușcându-și buzele până-i dădea sângele. Știa că nu are cum să-l oprească. Știa, după cele întâmplate cu Henrik, că Lili avea propria ei voință.

În săptămânile de dinaintea plecării la Menton, Lili începuse să apară neanunțată, după-amiaza în general. Greta pleca la

vreo întâlnire și, când se întorcea, o găsea la fereastră, într-o rochie largă, descheiată la spate. O ajuta să se îmbrace și îi punea la gât un șirag de mărgele de chihlimbar. Greta nu se putea abține și tresărea de fiecare dată când venea acasă și-și găsea soțul așa, în rochie, cu nasturii descheiați și cu umerii palizi dezgoliți. Nu-i spusese niciodată nimic nici lui Einar, nici lui Lili. Dimpotrivă, o primea întotdeauna ca pe o prietenă amuzantă, venită de peste hotare. Fredona și pălăvrăgea vrute și nevrute în timp ce o ajuta să se încalțe. Își picura pe deget un strop de parfum și o tampona cu el pe gât și pe interiorul brațelor. Apoi o ducea în fața oglinzii și-i șoptea cu o voce caldă, senzuală:

– Uite-așa... ești foarte frumoasă.

Toate astea le făcea din dragoste și devotament; întotdeauna socotise că poate să înfrunte pe oricine în lumea asta, în afară de soțul ei. La fel fusese și cu Teddy. Era în stare să se ia la harță cu maică-sa, să-l contrazică pe taică-său și să sfideze toată Pasadena și Copenhaga la un loc, însă pentru bărbatul iubit nutrea o indulgență fără margini. Nu se întrebase niciodată de ce o lăsase pe Lili să intre în viața lor. Accept orice îl face fericit pe Einar, își spunea în sinea ei. Absolut orice.

Totuși, având firea pe care o avea, uneori abnegația ei se întorcea împotriva propriei persoane. După ieșirile cu Henrik, Greta începu s-o însoțească pe Lili în plimbările sale pe străzile Copenhagăi. Aceasta îi spusese că n-o să se mai întâlnească niciodată cu Henrik, căci se despărțiseră, dar – chiar și așa – Greta știa că existau zeci de tineri gata s-o flateze până se făcea roșie ca racul și cădea în brațele lor. Prin urmare, ea și Lili se plimbau braț la braț printre tufele de gard viu din parc. Greta iscodea cu privirea primprejur în căutarea potențialilor pretendenți, știind că Lili, cu ochii ei căprui și umezi, i-ar pune pe jar pe bărbații danezi. Într-o zi îi făcu o fotografie la poarta palatului Rosenborg Slot, care se înălța amenințător,

ușor încețoșat, în spatele ei. Altădată Lili se opri la teatrul de marionete și se așeză printre copii, cu fața la fel de candidă și picioarele la fel de neastâmpărate ca ale lor.

– Greta? spuse Einar, rezemându-se de etajera cu mostre de rochii. Paravanul chinezesc zăcea tot pe canapea. Nu te-ar deranja să ne viziteze Lili?

Greta încercă să așeze paravanul la loc, în poziție verticală. De când veniseră în Franța, nu pictase nimic. Nu văzuse nicio persoană destul de interesantă ca să-i ceară să-i pozeze pentru un portret. Vremea fusese umedă și apăsătoare, ceea ce îngreuna uscarea vopselelor pe pânză. Peste vară începuse să-și schimbe stilul, folosind culori mai vii, în special roz, galben și auriu, contururi mai drepte și dimensiuni chiar mai mari. Era un nou stil pentru Greta și îi trebui mai mult timp să revină în fața pânzei albe. Nu era sigură de lucrările ei. Cu aspectul lor supradimensionat și exuberant, tablourile sale din ultima vreme necesitau, din partea ei, o stare de extaz lăuntric. Nimic n-o făcea mai fericită decât s-o picteze pe Lili.

Se gândi să-i facă un portret în mărime naturală, stând pe terasă, cu părul și rochia înfoiate de vânt, cu floricelele maronii de pe rochie ușor estompate și cu expresia feței exact ca aceea pe care o avea soțul ei în momentul acela – febrilă, încordată, cu pielea roșie și întinsă, mai-mai să plesnească.

Greta și Lili se îndreptau spre restaurantul L'Orchidée, de pe cheiul Bonaparte. Restaurantul cu pricina era renumit pentru calamarul fiert în propria-i cerneală, cel puțin așa scrisese Hans, propunându-le să se întâlnească aici într-o seară. Magazinele de pe stradă se închiseseră deja. Pe bordura trotuarului zăceau pungi cu gunoiul de ieri. Pietrele din pavaj se mișcau în lăcașurile lor lărgite de pneurile automobilelor.

Scrisoarea lui Hans era în buzunarul Gretei, care o pipăia cu degetul inelar în timp ce mergea pe strada St. Michel

împreună cu Lili, spre port. După părerea ei, unul dintre obiceiurile agreabile ale danezilor era acela de-a purta verigheta pe mâna dreaptă. Când se întorsese în Danemarca, văduvă fiind, își jurase sieși că n-o să-și scoată niciodată verigheta de aur șlefuit pe care i-o dăruise Teddy. Dar apoi Einar îi dăduse și el o verighetă, un inel simplu din aur. Nu știa cum să facă să-și dea jos verigheta lui Teddy; își aminti de momentul în care acesta i-o dăruise, după ce-și scotocise stângaci buzunarele, ca să găsească cutiuța de catifea neagră. Însă apoi își dădu seama că nu era obligatoriu să și-o dea jos, așa că acum le purta pe amândouă. Avea obiceiul să se joace când cu una, când cu cealaltă, răsucindu-și-le absentă pe deget.

Greta nu-i spusese lui Einar prea multe despre Teddy. Se întorsese în Danemarca de Ziua Armistițiului[1]; era văduvă de șase luni și își reluase numele de fată, Greta Waud. Teddy a murit absolut stupid, spunea ea când prietenii o întrebau despre primul ei soț. La urma urmelor, se gândea ea, să mori la douăzeci și patru de ani, după ce ai trăit în arșița uscată a Californiei, nu poate avea decât o singură explicație: viața e crudă. Era complet absurd, într-adevăr. Evident, Teddy n-avea „caracter occidental" – o altă nedreptate. Câteodată se gândea – și atunci închidea ochii, ca să-și înăbușe regretele – că ei doi n-ar fi trebuit să se căsătorească. Poate că el n-o iubise niciodată atât de mult cât îl iubise ea pe el.

Aproape ajunseseră la restaurant când Greta o opri pe Lili și-i spuse:

– Să nu te superi pe mine: ți-am pregătit o mică surpriză. Îi dădu la o parte părul din ochi. Îmi pare rău că nu ți-am spus dinainte, dar am socotit că o să-ți fie mai ușor să afli abia acum.

– Ce să aflu?

[1] Ziua Armistițiului – 11 noiembrie 1918, după încetarea Primului Război Mondial (n.tr.)

– Că o să luăm cina cu Hans.

Chipul lui Lili se făcu alb ca varul; era clar că pricepuse ce-i spusese. Își lipi fruntea de geamul magazinului de delicatese, acum închis. Înăuntru se vedeau niște purcei jupuiți atârnați de o frâghie, ca niște drapele roz. Deși era evident că știa răspunsul, întrebă:

– Care Hans?

– Ei, haide acum. Nu te speria. E Hans și abia așteaptă să te vadă.

Criticul parizian cu un neg pe marginea pleoapei îi răspunsese numaidecât Gretei, trimițându-i adresa lui Hans, alături de o listă cu întrebări legate de tablourile ei. Atenția pe care i-o acorda criticul o aruncă într-o stare de reverie. Parisul se interesa de arta ei! își spuse în sinea sa, deschizând trusa cu articole de papetărie de la Århus și umplându-și stiloul cu cerneală. Mai întâi îi scrise criticului. Am vreo șansă la Paris? îl întreba ea. Ar fi cazul să ne gândim, eu și soțul meu, la o eventuală plecare din Danemarca, unde nimeni nu știe ce să creadă despre mine? Oare am fi mai liberi la Paris?

Apoi îi scrise lui Hans:

„Se pare că soțul meu nu te-a uitat", începu ea. „Când visează cu ochii deschiși, în fața șevaletului, știu că se gândește la tine, cum te agățai de crengile stejarului, cu capul în jos, deasupra mlaștinii. Atunci privirea i se înmoaie și fața i se crispează. Parcă ar avea din nou treisprezece ani, un băietan cu ochii strălucitori și obrazul fin."

Acum în vârstă de vreo treizeci și cinci de ani, Hans Axgil avea un nas subțire și mâinile acoperite cu firicele de păr blond și des. Devenise un bărbat masiv, bine legat, cu gâtul gros. Gretei îi aducea aminte de butucul bătrânului platan aflat în fundul grădinii sale din California. Einar i-l descrisese ca pe un băiat mărunțel, piticul satului. Fusese poreclit Valnød,

adică „nucă". Unii spuneau că porecla aceasta i se trăgea de la pielea lui, care vara se făcea brună, de parcă s-ar fi tăvălit prin noroaiele veșnice din Bluetooth, care, de altfel, îi serviseră drept pat la naștere. Trăsura mamei sale se răsturnase în timpul unei furtuni năprasnice, iar maică-sa, care stătea să nască, și cele două servitoare ale ei rămăseseră în mijlocul câmpului. Născuse acolo, fără nimic altceva decât o cutie de chibrituri și haina vizitiului, să o ferească de ploaie.

Acum, desigur, Hans era bărbat în toată firea, un bărbat masiv cu alură de neamț. Când cineva îi întindea mâna, el i-o scutura cu ambele mâini – aceleași mâini pe care și le împreuna la ceafă atunci când istorisea o poveste. Nu bea decât șampanie sau apă minerală. Mânca doar pește, pentru că o dată mâncase niște cotlete de vânat și-și pierduse pofta de mâncare timp de o lună întreagă. Era dealer de artă, furnizând opere de-ale maeștrilor olandezi unor americani bogați, care le achiziționau doar ca să se laude cu colecțiile lor. Era doar o afacere – adesea imorală, spunea el cu un zâmbet, dezvelindu-și incisivii ca niște burghie. „Nu întotdeauna, dar de cele mai multe ori", explica el. Sportul său preferat era tenisul, în continuare. „Cel mai bun lucru pe care îl au francezii sunt terenurile lor de tenis. Zgura roșie. Mingile albe de tenis, cu cusături impecabile. Arbitrul care șade pe scăunelul lui, deasupra fileului."

Restaurantul se afla vizavi de port. Erau opt mese așezate pe trotuar, acoperite de niște umbrele vărgate, ce erau fixate în recipiente de tablă umplute cu pietre. În port, bărcile cu pânze se întorceau acasă. Cupluri de englezi aflați în vacanță, cu genunchii arși de soare, stăteau pe docuri, ținându-se de mână. Pe mesele restaurantului erau așezate vaze cu gălbenele și niște foi albe de hârtie, menite să protejeze fețele de masă.

Abia când era pe cale să se așeze la masă, unde Hans le aștepta cu degetele împreunate la ceafă, Greta începu să aibă dubii în privința planului său. Până atunci nu-și făcuse griji că

Hans ar putea să observe asemănarea dintre Lili și Einar. Ce s-ar întâmpla dacă acesta s-ar apleca peste masă și ar zice:

– Nu cumva făptura asta mică și drăguță este vechiul meu prieten, Einar?

I se părea de neconceput; și totuși, dacă Hans i-ar pune o asemenea întrebare, ce ar putea ea oare să răspundă? Și ce ar face Lili? Greta se uită la ea. Era atât de drăguță în rochia de casă, cu pielea bronzată de la lenevitul pe plută. Greta scutură din cap. Nu, nu se vedea nici urmă de Einar. Nici ea n-o vedea decât pe Lili. În afară de asta, nici Hans nu mai semăna cu băiețelul descris de Einar, își zise ea în momentul în care ospătarul le trase scaunele, ca să se așeze, și Hans se întinse spre ele, să le sărute – mai întâi pe Greta, apoi pe Lili.

– Ei bine, acum vorbește-mi despre Einar, spuse Hans în timp ce li se servea calamarul într-o supieră.

– Mă tem că în seara asta e singur în Copenhaga, răspunse Greta. E prea ocupat cu munca lui ca să-și ia vacanță.

Lili încuviință din cap, tamponându-se la gură cu colțul șervetului. Hans se lăsă pe spătarul scaunului, înfigându-și furculița în calamar.

– Mda, tipic pentru Einar, zise el.

Le povesti cum obișnuia Einar să-și care cutia cu pasteluri la marginea drumului, ca să deseneze peisaje din mlaștină pe bolovani. Peste noapte desenele i se ștergeau de la ploaie și a doua zi își aducea cutia înapoi și o lua de la capăt.

– Câteodată te desena pe tine, spuse Lili.

– O, da, ore în șir. Mă așezam pe jos, pe marginea drumului, ca să-mi poată desena fața pe o piatră.

Greta o observă pe Lili îndreptându-și umerii și împingându-și în față sânii mici, ca mimozele care creșteau pe munții ce se profilau în zare. Uită pentru o clipă sau aproape uită că nu erau niște sâni adevărați; erau doi sâmburi de avocado înfășurați în batiste de mătase și vârâți în combinezonul subțire

pe care Greta îl cumpărase în dimineața aceea de la magazinul de lângă gară.

De asemenea, observă că Lili vorbea cu Hans despre Iutlanda, cu ochii ei căprui sclipind vioi sub pleoapele date cu pudră. Era ceva straniu, ca o poftă tainică și nerostită, în felul cum își mușca buza înainte să răspundă la întrebările lui Hans, în felul cum își înălța bărbia.

– Sunt convinsă că lui Einar i-ar face plăcere să te vadă cândva, spuse ea. Mi-a mărturisit că ziua în care ai fugit din Bluetooth a fost cea mai nenorocită zi din viața lui. Spune că ești singurul om care l-a lăsat să picteze după voia inimii și l-a încurajat să se facă pictor orice-ar fi.

Zicând acestea, își întinse mâna spre umărul lui Hans – o mână care, la lumina lămpii, părea prea subțire și prea delicată ca să aparțină unui bărbat.

Seara târziu se întoarseră acasă, urcând cu liftul până la apartamentul pe care îl închiriaseră. Greta era obosită și abia aștepta ca Einar să-și dea jos rochia și să-și șteargă buzele.

– Nu s-a prins, nu-i așa? spuse ea, cu brațele încrucișate pe piept – care, dacă tot veni vorba, era mai plat decât al lui Lili.

Din tavanul liftului atârnau două becuri simple, fără abajur, la lumina cărora se vedeau ridurile de pe fruntea lui Einar și din jurul gurii sale. Mica umflătură din gâtlejul lui Einar apăru brusc deasupra șiragului de chihlimbar. Mirosul emanat de el era specific masculin: un miros de frunze ude, care venea de la subsuorile lui.

Greta adormi înainte ca el să vină în pat. Se trezi la un moment dat și o văzu pe Lili întinsă alături de ea, în combinezon. Avea părul încâlcit, iar pe obrazu-i curat începeau să răsară firicele de păr. Stătea pe spate, sub cearșaful subțire care i se plia în jurul sânilor mici, în formă de pară, și mai jos, pe umflătura dintre picioare. Nu mai dormiseră niciodată împreună ele două, Lili și Greta. Făcuseră alte lucruri împreună:

luaseră micul dejun, îmbrăcate în chimonourile de mătase cu cocori, sau ieșiseră să-și cumpere ciorapi – în aceste situații, Greta plătea de fiecare dată, ca o mamă sau ca o mătușă care n-are copii. Dar niciodată nu se mai întâmplase ca Einar să se bage în pat îmbrăcat în hainele lui Lili. Greta își simți inima grea. Și asta avea să facă parte din joc de-acum încolo? Ce trebuia să facă, s-o sărute pe Lili ca și cum și-ar săruta soțul?

Relațiile lor intime erau destul de rare. Ca de obicei, Greta își asuma vina pentru asta. Ea era cea care stătea seara până târziu ca să picteze sau să citească și, pe când își lua pijamaua și se strecura în pat, Einar dormea deja. Câteodată îl mai înghiontea, sperând să-l trezească. Dar Einar avea un somn adânc și în curând adormea și ea. Îl ținea în brațe toată noaptea și se trezea tot așa, cu brațul încolăcit în jurul lui. Ochii lor se întâlneau în liniștea dimineții. Deseori ea tânjea să-l atingă, așa că începea să-l mângâie, mai întâi pe piept, apoi pe coapse. Einar se freca la ochi și sărea jos din pat.

– S-a întâmplat ceva? îl întreba Greta, încă înfășurată în cearșafuri.

– Nu, nimic, răspundea el, dând drumul la apă în baie. Absolut nimic.

De câte ori făceau dragoste – de obicei la inițiativa ei, dar nu întotdeauna – avea senzația, după consumarea actului, că se întâmplase ceva nepotrivit. Parcă nu-i mai venea să-l atingă. Parcă nu mai era soțul ei.

Acum Lili începu să se foiască în așternut. Stătea întoarsă pe-o parte și trupul ei o trimitea cu gândul la o spirală lungă. Greta se uită la pistruii de pe spatele său și la alunița proeminentă, de forma Noii Zeelande, neagră și urâtă ca o lipitoare. Șoldul ei, arcuit pe sub cearșaf, semăna cu speteaza canapelei din camera de zi. De unde-o fi apărut șoldul ăsta curbat, ca șoseaua cu serpentine de pe Riviera Franceză sau ca vazele bombate, cu gâtul subțire, pe care le făurea Teddy din lut?

Părea șoldul unei femei, nu al soțului ei. Avea senzația că e în pat cu o persoană străină, necunoscută. Continuă să se gândească la șoldul lui Einar până se crăpă de ziuă. Zorii aduseră cu ei o ploaie rece și, înfrigurat, Einar își trase cearșaful până sub bărbie. Curbura șoldului dispăru sub pânza întinsă ca un cort. Adormiră la loc și, când se trezi din nou, Greta o văzu pe Lili ținând în mâini două căni de cafea. Zâmbea și, când încercă să se urce în pat, cafeaua i se vărsă din căni. Greta văzu cum lichidul fierbinte se împrăștie pe cearșaf, până lângă mâna sa, și Lili începu să plângă.

Mai târziu, în decursul după-amiezii, când Einar era în camera cealaltă, metamorfozându-se în Lili, Greta schimbă așternuturile. Luă cearșaful umed, îmbibat în lapte, în cafea și în mirosul amestecat al lui Einar și Lili, și-l întinse pe balustrada terasei, după care aduse o cutie de chibrituri. Ceva o îmboldea să-i dea foc. În curând cearșaful fu cuprins de flăcări și ea se uită cum marginile aprinse se destramă și plutesc prin aer. În tot acest timp se gândi la Teddy și la Einar. Fărâme de cearșaf zburau de pe terasă, lăsând în urmă firicele subțiri de fum negru care, după ce pluteau duse de vânt, aterizau în cele din urmă pe frunzele lucioase ale lămâilor și portocalilor din parc. O femeie care trecea pe stradă strigă la Greta, dar aceasta o ignoră și închise ochii.

Nu-i spusese niciodată lui Einar despre incendiul din atelierul lui Teddy de pe strada Colorado. În biroul din față era un șemineu mic, îmbrăcat în ceramică portocalie, fabricată de Teddy. Într-o zi din luna ianuarie, pe când făcea curățenie, Greta îngrămădi ghirlandele rămase de la Crăciun în șemineu, unde focul era aproape stins, dar încă fumegând. Frunzele verzi și sfărâmicioase începură să emane un fum gros, alb. La un moment dat se auzi o pocnitură puternică, ca de împușcătură, care-l făcu pe Teddy să iasă din atelier și să vină să vadă ce se întâmplă. Acesta se opri în pragul ușii, cu o expresie

nedumerită. Împreună, se uitară cum o flacără țâșnește din ghirlandele fumegânde. Apoi, o altă flacără se întinse ca o mână din șemineu și aprinse balansoarul de răchită.

Încăperea fu cuprinsă de flăcări aproape instantaneu. Teddy o trase pe Greta afară, în stradă. Erau pe trotuar doar de câteva secunde când văpăile răzbătură prin ferestrele duble. Se dădură jos de pe trotuar, pe șosea. Șoferii încetineau în dreptul lor, privind cu gura căscată, și caii dădeau nervoși din copite. Clădirea era în flăcări.

Greta pur și simplu nu știa ce să spună. În clipa aceea, orice ar fi spus ar fi sunat penibil. Era inutil să-și ceară scuze, își repeta ea întruna, în timp ce flăcările se înălțau tot mai sus în văzduh – mai sus de felinarele stradale și de cablurile telefonice deformate sub greutatea gaițelor albastre ce-și făcuseră obiceiul să stea cocoțate pe ele. Priveliștea era dezolantă și singuele cuvinte pe care le putea articula Greta fură:

– Doamne, ce-am făcut?

– Pot s-o iau oricând de la început, o liniști Teddy.

Înăuntrul clădirii, trosneau și plesneau, spulberate în mii de fărâme, vazele și plăcile lui ceramice, cele două cuptoare, fișetul lui cu comenzi – toată viața lui de olar, pe care și-o construise de unul singur. Cu toate astea, Greta nu era în stare să rostească un cuvânt de regret. Parcă i se înțepenise limba în gură, ca și cum avea un cub de gheață ce nu se topea nicicum. Preț de câteva minute, nu reuși să spună nimic, până când acoperișul clădirii se prăbuși înăuntrul zidurilor, la fel de silențios ca un cearșaf mistuit de flăcări.

– N-am vrut.

Se întrebă dacă Teddy o s-o creadă. Când la fața locului își făcu apariția un reporter de la *American Weekly,* cu creioanele înfipte în gaica ce-i ținea suflecate mânecile cămășii, se gândi că nimeni din Pasadena nu avea s-o creadă.

– Știu, îi repetă Teddy la nesfârșit.

O luă de mână și n-o mai lăsă să spună niciun cuvânt. Priviră împreună cum flăcările nimiceau zidul frontal al clădirii. Îi urmăriră pe pompieri derulându-și furtunul plat și flasc. Stătură acolo și priviră în tăcere, până în momentul în care Teddy simți că i se pune un nod în gâtlej, urmat de o tuse seacă, rău prevestitoare.

Capitolul 9

Când Einar o întrebă, Greta îi spuse lucruri de care el nu-și amintea.

– Vrei să spui că ai uitat? zise ea în dimineața următoare. Ai uitat că i-ai cerut să vă mai întâlniți?

Einar nu-și amintea decât fragmente din seara precedentă. Când Greta îi spuse că Lili se ridicase pe vârfuri și-l sărutase pe Hans de noapte bună, fu atât de stânjenit, încât își scoase un scaun pe terasă și, preț de aproape o oră, privi absent la frunzișul lămâilor din parc. I se părea imposibil. Parcă nici nu fusese prezent la întâlnirea cu Hans.

– A fost foarte bucuros s-o cunoască pe Lili. Și a vorbit cu multă afecțiune despre Einar. De-abia așteaptă să te revadă. Asta îți mai amintești? îl întrebă Greta, care nu dormise prea bine. Avea ochii adânciți în orbite. I-ai promis că vă întâlniți din nou astăzi.

– Nu eu, spuse Einar. Lili i-a promis.

– Da, consimți Greta. Lili i-a promis. Tot uit.

– Dacă nu-ți convin vizitele ei, de ce n-ai spus-o de la început?

– Bineînțeles că-mi convin, doar că... șovăi Greta. Doar că nu sunt sigură cum ai vrea să mă comport cu ea.

Se întoarse cu spatele pe canapeaua arcuită și-și făcu de lucru cu scoicile din paravanul chinezesc.

– Tu nu trebuie să faci nimic, răspunse Einar. Nu înțelegi?

Se întreba în sinea lui de ce nu putea Greta să asiste la venirile și plecările lui Lili fără să-și facă atâtea griji. Dacă pe el nu-l deranja, ce rost avea ca ea să se streseze atâta? Trebuia

doar s-o întâmpine în tăcere atunci când se apuca să lucreze la portretul ei. Ce bine-ar fi dacă nu l-ar mai iscodi atâta cu întrebările – ca să nu mai zică de privirile ei – ori de câte ori apărea și dispărea Lili. Uneori simplul fapt că o știa pe Greta dincolo de ușă, așteptând s-o vadă pe Lili, era suficient ca s-o scoată din sărite și s-o facă să transpire la subsuori.

Cu toate astea, Einar știa că avea nevoie de Greta – și Lili, așijderea.

Hans o aștepta pe Lili la ora patru. Conveniseră să se întâlnească în fața cazinoului municipal, aflat pe Promenade du Midi, dincolo de plaja stâncoasă. Greta picta în camera de zi în dimineața aceea. Einar încerca să picteze și el, în holul ale cărui ferestre dădeau spre partea din spate a bisericii St. Michel. Zidurile ei întunecate de piatră erau roșiatice în umbra dimineții. Cam din sfert în sfert de oră, Greta mormăia un „fir-ar să fie", de parcă îi ținea isonul ceasului cu gong de pe polița șemineului.

Când intră la ea, să vadă ce face, Greta ședea pe un scăunel. Pe marginile pânzei schițase câteva tușe de albastru intens. Avea în poală blocul de desen, mânjit tot cu pete de cărbune. Edvard al IV-lea stătea încovrigat la picioarele ei. Greta își ridică privirea; era albă la față, cam ca blana câinelui.

– Vreau s-o pictez pe Lili, îl anunță ea.

– N-o să vină decât mai târziu, spuse Einar. Se întâlnește cu Hans abia la patru. Poate după aceea?

– Te rog, cheam-o, murmură Greta cu o voce joasă, fără să se uite la el.

Pentru o clipă, Einar simți un imbold s-o sfideze pe soția sa. Avea de lucru la propriul tablou. Își făcuse planul s-o cheme pe Lili după-amiaza, iar dimineața să picteze – ceea ce nu mai făcuse de o bună bucată de vreme – și să meargă la piață, să cumpere zarzavaturi. Iar acum Greta îi cerea să-i cedeze locul lui Lili. Îi cerea să renunțe la munca lui, în favoarea

muncii ei. Einar nu-și dorea s-o facă. În clipa aceea n-avea chef de Lili. Simți că Greta îl constrângea să facă asta.

– N-ai vrea să petreci o oră cu ea înainte de sosirea lui Hans?

– Einar, stărui Greta. Te rog.

Mai multe rochii de casă atârnau acum în dulapul din dormitor. Greta spusese că sunt urâte, că seamănă cu îmbrăcămintea unei bone, însă lui Einar îi plăcea simplitatea lor, care se potrivea femeilor obișnuite de pe tot cuprinsul pământului. Dădu la o parte, pe rând, umerașele agățate pe bara de fier, pipăind gulerele micuțe și apretate ale rochiilor. Cea cu bujori era prea banală, cea cu broaște îi era largă la piept și pătată pe deasupra. Era o dimineață caldă și Einar își șterse buzele cu mâneca. În chip ciudat, avea senzația că sufletul său este captiv într-o colivie de fier forjat: inima îi bătea cu putere în coaste și Lili se trezea încet la viață înlăuntrul lui; foindu-se neliniștită, începea să se izbească de gratiile trupului său.

Își alese o rochie. Una albă cu imprimeuri roz, în formă de scoică. Rochia îi ajungea până la gambe. Albul și rozul contrastau atrăgător cu pielea bronzată de pe picioarele lui.

Cheia de la ușa dormitorului atârna în broască. Îi trecu prin minte să încuie ușa, dar știa că Greta n-ar intra niciodată fără să bată mai întâi. Odată, la începutul căsniciei lor, intrase peste el în timp ce făcea baie și fredona un cântec: *Era odată un bătrân care trăia într-o mlaștină...* Era un lucru cât se poate de normal, o tânără soție să-și vadă soțul făcând baie și cântând bine dispus. Din vană, Einar desluși expresia excitată de pe chipul Gretei. „Nu te opri", spusese ea, apropiindu-se de cadă. Însă el abia mai putea respira de rușine; se simțea atât de dezgolit, cu brațele-i osoase încrucișate pe piept, cu degetele-i răsfirate ca două frunze de ferigă. În cele din urmă Greta își dăduse seama ce făcuse și ieșise din baie, murmurând: „Îmi cer scuze. Ar fi trebuit să bat la ușă".

Acum Einar se dezbrăcă, întorcându-se cu spatele la oglindă. În sertarul noptierei erau o rolă de leucoplast alb și o foarfecă. Leucoplastul era lipicios și avea textura pânzei pentru pictură, iar Einar rupse o fâșie și o tăie în cinci bucățele. Le lipi pe toate de piciorul patului, apoi închise ochii și, simțind cum alunecă prin tunelul propriului suflet, își vârî penisul între picioare și și-l lipi de perineu[1].

Lenjeria era confecționată dintr-un material elastic, pe care Einar era convins că americanii îl inventaseră.

– N-are rost să irosim banii pe o lenjerie de mătase pe care o s-o porți doar o dată sau de două ori, spusese Greta dându-i pachetul, iar lui Einar îi fusese jenă să obiecteze.

Chiloții aveau o formă pătrată și erau argintii, ca scoicile abalone inserate în paravan. Jartierele erau din bumbac, tivite cu dantelă. Aveau opt capse mici, de alamă, cu care se prindeau de portjartier – un mecanism care lui Einar i se părea fermecător de complicat. Când sâmburii de avocado începuseră să putrezească pe sub învelișul mătăsos, îi înlocuise cu doi bureți de mare din Mediterană, pe care și-i îndesa în cupele mici ale combinezonului.

Apoi își trase rochia peste cap.

Cutiuța de farduri devenise paleta lui de culori. Câteva tușe pe sprâncene. Niște tamponări ușoare pe pleoape. Conturul buzelor. Un amestec de nuanțe pe obraji. Parcă picta – ca atunci când pânza albă se transforma, sub mâna lui, într-un peisaj de iarnă.

Hainele și rujul își aveau importanța lor, dar adevărata metamorfoză consta în alunecarea aceea vertiginoasă prin tunelul lăuntric, la capătul căruia se găsea Lili. Lili trebuia trezită; ea adora clinchetul acela ca de cristal care îi anunța sosirea lui Einar. Acesta o lua de mână și porneau amândoi

[1] Perineu – regiune anatomică situată între organele genitale externe și anus (n.tr.)

înapoi prin tunel, iar el o liniștea, asigurând-o că intră în lumea ei.

Se așeză pe pat și închise ochii. Din stradă se auzeau rateurile automobilelor, ca niște focuri de armă. Vântul împingea când încoace, când încolo ușile terasei. Sub pleoapele închise, Einar văzu o explozie de steluțe colorate, asemănătoare artificiilor din port, de sâmbăta trecută. Își simțea penisul lipit cu leucoplast. I se puse un nod în gât și gâfâi ușor; un fior îi străbătu brațele și șira spinării și i se făcu pielea de găină.

Încă un frison și deveni Lili. Einar dispăruse. Lili avea să-i pozeze Gretei în cursul acelei dimineți. Tot ea avea să se plimbe pe chei alături de Hans, cu mâna streașină la ochi sub soarele orbitor de august. Einar avea să fie doar un nume pomenit din când în când în timpul conversației: „Îi este tare dor de Bluetooth", avea să spună ea, în auzul tuturor.

Din nou, erau două ființe în același trup. Creierul era împărțit în două jumătăți, scoica era afară din cochilie.

Lili se întoarse în camera de zi.

– Mulțumesc că ai fost atât de promptă, spuse Greta. Îi vorbea pe un ton moale și blând, de parcă se temea să nu o spargă cumva cu glasul său. Șezi aici, adăugă ea, aranjând pernele de pe canapea. Lasă-ți brațul pe speteaza canapelei și întoarce-ți capul spre paravan.

Ședința dură tot restul dimineții și cea mai mare parte a după-amiezii. Lili stătu țintuită pe colțul canapelei, cu ochii pironiți pe desenele de pe paravan – un sătuc de pescari și un poet într-o pagodă, lângă o salcie plângătoare. La un moment dat i se făcu foame, dar își impuse să se stăpânească. Dacă Greta n-avea de gând să se oprească, ea nu avea s-o întrerupă. Doar făcea asta de dragul Gretei. Era darul ei pentru Greta, singurul lucru pe care i-l putea dărui Lili. Trebuia să aibă răbdare. Să aștepte să-i spună Greta ce are de făcut.

Mai târziu în decursul acelei după-amiezi, Hans și Lili ieșiră la o plimbare pe străzile Mentonului. Se opriră la tarabe ce vindeau săpun de lămâie și figurine sculptate în lemn de măslin și smochine zaharisite. Vorbiră despre Iutlanda, despre cerul negru-cenușiu, ca de ardezie, și despre tropăitul turmelor de porci mistreți; despre familiile care trăiau pe aceste meleaguri de mai bine de patru sute de ani și se căsătoreau cu rude apropiate, până când sângele li se îngroșa ca mâlul. De când murise taică-său, Hans devenise baron, baronul Axgil, cu toate că el detesta titlul acesta.

– De-asta am plecat din Danemarca, explică el. Aristocrația era moartă. Dacă aș fi avut o soră, sunt convins că maică-mea m-ar fi pus să mă însor cu ea.

– Acum ești căsătorit?

– Mă tem că nu.

– Dar nu vrei să însori?

– Am vrut, o dată. A fost o fată cu care voiam să mă însor.

– Și ce s-a întâmplat cu ea?

– A murit. S-a înecat în râu. Șovăi o clipă, apoi adăugă: Chiar sub ochii mei. Hans îi întinse banii bătrânei de la care cumpărase o cutie cu săpunuri de mandarine. Dar asta s-a întâmplat cu mult timp în urmă. Eram doar un flăcăiandru.

Lili nu găsi nicio replică potrivită. Iat-o aici, în rochia ei de casă, pe o stradă ce duhnea a urină, alături de Hans.

– Tu cum de nu ești măritată? o iscodi el. O fată ca tine ar trebui să fie măritată și să aibă o pescărie.

– Nu mi-ar plăcea să am o pescărie.

Își înălță ochii spre cer. Ce sec și fără viață era – un cer senin, de un albastru mult mai spălăcit decât cel din Danemarca. Soarele dogorea.

– O să mai treacă ceva timp până să fiu pregătită de măritiș. Dar vreau să mă mărit într-o bună zi.

Hans se opri în fața unui magazin cu ușile larg deschise, ca să-i cumpere o sticlă cu ulei de portocale.

– Dar n-ai să poți aștepta o veșnicie, o atenționă el. Câți ani ai?

Câți ani avea Lili? Era mai tânără decât Einar, care avea aproape treizeci și cinci de ani. Când Lili îi lua locul, anii parcă dispăreau, odată cu ridurile de pe fruntea lui Einar, odată cu umerii săi ușor gârboviți, odată cu resemnarea lui tăcută. Primul lucru pe care îl remarcai la Lili era ținuta ei dreaptă, optimismul ei proaspăt. Al doilea lucru era curiozitatea ei calmă, tăcută. Și al treilea, mirosul ei de fată tânără, încă „ne fermentată" – cum spunea Greta.

– Nu pot să-ți spun.

– Dar nu pari deloc genul de fată care se codește să-și dezvăluie vârsta, observă Hans.

– Nici nu sunt, spuse ea. Am douăzeci și patru de ani.

Hans încuviință din cap. Era primul lucru inventat pe care îl rostea Lili cu privire la propria persoană. Când rosti aceste cuvinte, se gândi că o să se simtă vinovată că a mințit. Dar, dimpotrivă, se simți mai liberă, ca și când ar fi recunoscut, în sfârșit, un adevăr incomod. Lili chiar avea douăzeci și patru de ani; cu siguranță nu era la fel de în vârstă ca Einar. Dacă ar fi spus că are treizeci și cinci de ani, Hans ar fi socotit-o o mincinoasă.

Hans îi dădu banii vânzătorului. Sticla era pătrată și brună, cu dopul mic de tot, cât vârful degetului. Lili încercă să-l scoată, dar nu reuși.

– Mă ajuți? îl rugă ea pe Hans.

– Nu cred că nu te descurci singură, spuse acesta. Hai, mai încearcă o dată!

Lili îl ascultă și de data aceasta dopul se desfăcu; mireasma de portocale îi invadă numaidecât nările. Asta îi aduse aminte de Greta.

– Cum de nu-mi amintesc de tine de pe vremea când eram copii? vru să știe Hans.

– Ai plecat din Bluetooth când eu eram foarte mică.

– Probabil că ai dreptate. Dar Einar nu mi-a spus niciodată că are o verișoară atât de frumoasă.

Când se întoarse acasă, Lili o găsi pe Greta tot în camera de zi.

– Slavă Domnului că te-ai întors, spuse ea. Vreau să mai lucrez puțin în seara asta.

O conduse pe Lili, care avea încă în mâini pachetele cu săpunuri și ulei de portocale, pe canapeaua arcuită. O aranjă confortabil pe perne și, prinzându-i capul în mâini, cu degetele răsfirate, i-l întoarse spre paravanul chinezesc.

– Sunt obosită, spuse Lili.

– Atunci, culcă-te, răspunse Greta, cu salopeta mânjită toată cu pete roz și argintii de ulei. Așază-ți capul pe braț. Eu o să mai pictez câtva timp.

În după-amiaza următoare, Hans și Lili se întâlniră jos, la poarta clădirii. Din nou, se plimbară pe străduțele înguste din jurul colinei St. Michel, apoi până în port, unde se uitară la doi pescari care își sortau captura de arici de mare. La sfârșit de august, în Menton era mare zăpușeală; aerul era umed și nu adia nicio suflare de vânt. Cum Lili nu era obișnuită cu arșița – asta era prima ei călătorie în afara Danemarcei –, căldura excesivă o epuiza. Simțea cum rochia i se lipește de spinare în timp ce stătea alături de Hans și privea la năvoadele ude colcăind de arici de mare. Hans era atât de aproape de ea, încât își imagină că-i simte mâna pe brațul ei, încins de la soare. Să fi fost chiar mâna lui sau altceva? O pală de vânt fierbinte?

Doi copii de țigan, un băiat și o fetiță, se apropiară de ei, încercând să le vândă un elefănțel sculptat.

– Fildeș veritabil, spuseră ei, arătând spre colții elefantului. O afacere grozavă.

Copiii erau mici și aveau cearcăne întunecate în jurul ochilor. O priveau țintă pe Lili, într-un fel care pe aceasta o neliniștea.

– Hai să plecăm, îi spuse ea lui Hans, care își lipi palma de curbura spatelui ei, trăgând-o de acolo. Cred că am nevoie să mă întind un pic.

Dar când se întoarse acasă, Greta o aștepta. O postă în fața șevaletului, instalând-o pe canapea.

– Stai nemișcată, îi zise. Încă n-am terminat.

A doua zi, Hans o duse la Villefranche, pe faleză, cu automobilul său cu roți spițate, ale cărui cauciucuri împroșcau cu scoici în mare.

– Data viitoare să nu-l mai lăsați pe Einar în Danemarca! strigă el, cu vocea la fel de ascuțită ca pe vremea când era copil. Chiar și bătrânului Einar i-ar prinde bine o vacanță!

Vântul cald îi sufla lui Lili drept în față și, spre sfârșitul după-amiezii, simți că i se face rău de la stomac. Hans trebui să închirieze o cameră la Hôtel de l'Univers, unde să se poată odihni puțin.

– Eu o să aștept jos, în hol. O să beau o cafea și un lichior de anason, spuse el, împingându-și pălăria spre ceafă cu un bobârnac.

Mai târziu, când ieși din camera strâmtă, Lili îl găsi jos, în restaurantul Régence. Abia se trezise și nu spuse decât:

– Câteodată pur și simplu nu știu ce-i cu mine.

În altă zi, Hans o duse la Nisa, să cumpere niște tablouri din prăvăliile de antichități.

– De ce nu vrea Greta să vină cu noi niciodată? o întrebă Hans.

– E prea ocupată cu pictatul, presupun, răspunse Lili. Muncește mai mult decât toți oamenii pe care îi cunosc eu. Mai mult decât Einar. Într-o bună zi o să fie celebră. O să vezi.

Lili simți privirea lui Hans ațintită asupra ei în timp ce rostea aceste cuvinte și i se părea nemaipomenit faptul că un bărbat ca el acorda atenție părerilor sale. Într-unul dintre magazine, a cărui proprietăreasă era o cucoană cu bărbia acoperită de perișori albi, Lili dădu peste un portret oval al unui bărbat tânăr cu ochii închiși și cu obrajii de o culoare ciudată. Îl cumpără cu cincisprezece franci și Hans îi oferi numaidecât treizeci de franci pe el.

– Te simți bine azi? o întrebă el.

În fiecare zi, înainte de-a ieși cu Hans, Lili îi poza Gretei pe canapea. Mereu avea în mână câte ceva – fie o carte despre păsările din Franța, fie pe Edvard al IV-lea –, pentru că altfel mâinile îi zvâcneau nervos. Cu excepția gălăgiei venite din stradă, în apartament domnea liniștea și ceasul de pe polița șemineului ticăia atât de lent, încât Lili se ridica de pe canapea cel puțin o dată în fiecare după-amiază, ca să se asigure că e tras cum trebuie. Apoi își scotea capul peste balustrada terasei, așteptând să-l audă pe Hans strigând-o de la poartă. Acesta se obișnuise să răcnească din stradă: „Lili! Hai, grăbește-te, vino jos!", la care ea cobora în fugă cele șapte paliere îmbrăcate în gresie, neavând răbdare să aștepte liftul.

Dar înainte ca el să sosească, Greta își plesnea palmele una de cealaltă și spunea:

– Asta e! Stai cu fața exact în poziția asta – așa e perfect. Lili în așteptare – așteptându-l pe Hans.

Într-o zi, Lili și Hans erau într-o cafenea în aer liber de la baza scărilor ce urcau pe colina St. Michel. Cinci sau șase copii de țigan, îmbrăcați cu haine murdare, veniră la masa lor să le vândă cărți poștale – niște fotografii ale Coastei de Azur colorate de mână. Hans îi cumpără lui Lili un set de fotografii.

Aerul era dens și soarele îi ardea ceafa. Berea din paharul ei căpătase o culoare maronie. După-amiezile petrecute în compania lui Hans începeau să nască în ea tot felul de așteptări

și acum, bunăoară, se întreba ce-o fi crezând el despre ea. Fuseseră împreună la plimbare pe promenadă; el îi luase brațul și i-l petrecuse pe după cotul lui. Hans, cu chicotelile lui înfundate și cămășile lui largi, de pânză, cu pielea lui tuciurie care se făcea și mai întunecată sub razele soarelui de august, cu porecla lui, de mult uitată, de Valnød, ajunsese s-o cunoască bine pe Lili, dar nu și pe Einar. Pe Einar nu-l mai văzuse de când erau copii. Lili, nu Einar, era cea care simțea degetele aspre ale lui Hans pe pielea ei.

– Mă bucur foarte mult că te-am întâlnit, îi spuse ea.

– Și eu.

– Și că avem șansa să ne cunoaștem în felul ăsta.

Hans încuviință din cap. Se uita la un set de cărți poștale, punându-le deoparte pe cele care îi plăceau cel mai mult – cu cazinoul municipal, cu o pădurice de citrice de la poalele unui deal – ca să i le arate și ei.

– Da, ești o fată grozavă, Lili. Într-o bună zi o să faci foarte fericit un flăcău.

În clipa următoare își dădu seama, probabil, ce simțea Lili, căci își lăsă din mână țigara și teancul de cărți poștale și spuse:

– O, Lili? Te gândeai că noi doi am putea să... ? Îmi pare foarte rău. Dar sunt prea bătrân pentru tine, Lili. Aș fi o pacoste pentru o fată tânără cum ești tu.

Hans începu să-i povestească despre fata pe care o iubise și o pierduse. Îi spuse că mama fetei îi ceruse să nu se mai întoarcă niciodată în Bluetooth când Ingrid rămăsese însărcinată – totul se întâmplase cu mulți ani în urmă. Se stabiliseră împreună la Paris, peste drum de Panthéon, într-un apartament cu pereții îmbrăcați în tapet de hârtie. Ea era foarte slabă, cu excepția pântecelui tot mai umflat, și avea brațele lungi, pline de pistrui. Într-o după-amiază de august, asemănătoare cu asta – preciză Hans, făcând semn cu capul spre cer –, se duseră să înoate într-un râu cu albia de bolovani albi, pe

care pluteau frunze îngălbenite. Ingrid intră în apă cu brațele întinse în lături, ca să-și țină echilibrul. Hans o privea de pe mal, înfulecând dintr-o bucată de șuncă. La un moment dat, Ingrid își scrânti glezna și începu să țipe, dar curenții o traseră la fundul apei.

– N-am izbutit s-o scot la timp, spuse Hans.

În afară de această tragedie, avusese o viață bună.

– Pentru că am plecat din Danemarca, zise el. Acolo viața este prea simplă și prea ordonată pentru mine. Prea tihnită.

Și Greta vorbea la fel uneori, când nu avea inspirație să picteze și prietenii îi invitau la câte un bufet suedez.

– E prea tihnit aici ca să lucrez, zicea ea, zornăind din brățările de argint. Prea tihnit ca să te poți simți liber.

– Iar acum sunt singur de atâta vreme, încât nu cred că aș mai fi în stare să mă însor vreodată. Am prea multe tabieturi, prea multe năravuri.

– Nu crezi că mariajul este lucrul cel mai important din viață, la care ar trebui să năzuim cu toții? Nu te întregește, nu-ți dă o senzație de împlinire, comparativ cu traiul de unul singur?

– Nu întotdeauna.

– Eu cred că așa e. Căsnicia e ca o terță persoană, spuse Lili. Dă naștere unei entități distincte de cei doi soți, luați în parte.

– Da, dar nu întotdeauna spre binele acestora, spuse Hans. Și, oricum, de unde știi tu lucrurile astea?

Fix în clipa aceea, ceva îi spuse lui Lili să-și caute poșeta. Degetele ei pipăiră, zadarnic, spătarul de fier al scaunului pe care ședea.

– Mi-a dispărut, murmură ea atât de încet, încât Hans ridică ochii la ea și o întrebă:

– Ce-ai spus?

– Mi-a dispărut poșeta, repetă ea.

– Țigănușii ăia, rosti Hans, sărind în picioare.

Cafeneaua era situată într-o piațetă din care plecau șase alei. Hans alergă câțiva pași pe una dintre ele și, văzând că țiganii nu sunt acolo, o apucă pe altă alee, tot mai roșu la față.

– Hai să mergem la poliție, propuse el într-un final, azvârlind pe masă câțiva franci.

O atenționă pe o altă femeie, a cărei geantă legată cu șnur atârna pe spătarul scaunului, apoi o trase pe Lili de mână. Văzându-i fața lividă, îi sărută mâna cu blândețe.

În poșetă nu avea decât ceva bani, nu mulți, și un ruj. Era poșeta Gretei – o geantă mare, crem, de copii, cu două verigi pe post de mânere. În afară de rujul acela, câteva rochii, două perechi de pantofi și lenjeria și combinezoanele sale, Lili nu avea nimic. Era lipsită de orice posesiuni materiale și asta făcea parte din puterea ei de atracție pe vremea aceea, în zorii existenței sale – faptul că venea și pleca fără nicio bătaie de cap. Nu trebuia să-și facă griji decât să nu cumva să-i ridice vântul poalele rochiei.

Circa de poliție se afla într-un parc din centru, unde creșteau portocali. Lumina soarelui ce se apropia de asfințit se reflecta în ferestrele clădirii și în apropiere se auzea larma provocată de proprietarii magazinelor ce-și închideau obloanele. Lili își aduse aminte că avea în poșetă și ochelarii de soare, niște ochelari caraghioși cu lentilele rabatabile, trimiși de tatăl Gretei din California. Greta avea să se supere că îi pierduse, că nu fusese atentă la ce se petrece în jurul ei. Și, chiar în clipa aceea, pe când erau pe punctul de-a intra în circa de poliție, Lili își dădu seama că nu putea raporta furtul poșetei. Se opri pe treptele de la intrare.

Ea nu avea niciun act de identitate, niciun pașaport; de fapt – nu-i trecuse niciodată prin minte lucrul acesta și nimeni nu o întrebase vreodată –, nu avea nici măcar un nume de familie.

– Hai s-o lăsăm baltă, spuse ea. Era o poşetă veche, fără nicio valoare.

– Dar atunci n-o s-o mai recuperezi.

– Nu-i nimic, nu merită efortul, stărui ea. Şi, în plus, mă aşteaptă Greta. Abia acum mi-am dat seama cât e de târziu. Sunt sigură că mă aşteaptă. Are de gând să picteze în seara asta.

– O să înţeleagă.

– Ceva îmi spune că mă aşteaptă cu nerăbdare, insistă Lili. Am sentimentul ăsta, nu-l pot explica.

– Ei, haide acum. Hai să intrăm.

Hans o prinse de încheietură şi o trase pe prima treaptă. Se juca cu ea, într-un mod oarecum patern. O trase din nou şi, de data asta, strânsoarea fu mai puternică, dar n-ar fi putut spune că o durea. Era ca şi când cineva i-ar fi scuturat mâna mai energic.

În momentul acela, în mod inexplicabil, amândoi îşi coborâră deodată privirea spre rochia ei. Pe materialul alb, imprimat cu scoici roz, era o pată rotundă de sânge de un roşu întunecat, aproape negru. Pata se lăţea văzând cu ochii, ca un val circular stârnit de o pietricică aruncată în lac.

– Lili, eşti rănită?

– Nu, nu, spuse ea. Sunt teafără. O să fiu în regulă. Dar trebuie să ajung acasă. La Greta.

Simţea că se face tot mai mică, ca absorbită de tunelul care o ducea înapoi în „bârlogul“ ei.

– Lasă-mă să te ajut. Cum să te ajut?

Cu fiecare secundă, Hans părea să se îndepărteze tot mai tare. Vocea lui răsuna ca dintr-o ţeavă de fier. Era ca la balul de la primărie: sângele curgea gros din ea, dar ea nu simţea nimic. Habar n-avea de unde venea tot acel sânge. Lili era deopotrivă speriată şi uluită, ca un copil care a ucis din greşeală un animal. O voce micuţă din capul ei striga: „Grăbeşte-te!“ – o

voce înnebunită de panică și, în același timp, oarecum amuzată de mica dramă petrecută în Menton, într-o după-amiază de august. Lili îl lăsă pe Hans pe treptele postului de poliție și coti la primul colț, apoi la al doilea și la al treilea la fel, fugind de el așa cum fugiseră țigănușii de ea. Pata de sânge se întindea tot mai tare, neabătută și înspăimântătoare, ca o maladie.

Capitolul 10

Noul stil al Gretei era să picteze în culori pastel strălucitoare, în special cu galben, roz și albastru. Continua să picteze numai portrete. Folosea tot vopselele primite în flacoane de sticlă, cu dopuri nesigure, de la firma din München. Dar, în timp ce vechile sale lucrări erau serioase, sincere și oarecum formale, noile picturi, cu frivolitatea și culorile lor, păreau – după cum se exprimase Lili la un moment dat – lingușitoare. Tablourile erau de dimensiuni mari și o înfățișau pe Lili; acum nu o mai picta decât pe ea – în mijlocul naturii: pe un câmp de maci, într-o livadă de lămâi sau pe dealurile din Provence.

Greta nu se gândea la nimic în timp ce picta, cel puțin așa i se părea; își simțea mintea, gândurile străvezii, vaporoase, întocmai ca vopselele pe care le amesteca pe paleta ei. Își imagina că se află la volan și conduce pe o șosea lungă, în plin soare, de parcă picta din inerție, fără să judece, animată însă de cele mai bune intenții. În zilele bune, o cuprindea un sentiment de extaz de fiecare dată când se răsucea între șevalet și paleta de culori; o lumină albă, orbitoare îi anihila orice gând, lăsându-i liberă doar imaginația. Când era mulțumită de munca ei, când pensula reușea să redea cu fidelitate poziția capului lui Lili sau profunzimea ochilor ei căprui, Gretei i se părea că aude un foșnet care-i aducea aminte de bățul de bambus cu care dobora portocalele din pomii tatălui ei. Pictatul era pentru ea ca o recoltă îmbelșugată ce îi înveselea sufletul, la fel ca bufnitura minunată pe care o făcea portocala când cădea pe pământul roditor al Californiei.

Chiar și așa stând lucrurile, fu surprinsă de primirea de care se bucurară în toamnă tablourile cu Lili, în Copenhaga. Rasmussen se oferi să i le expună la el în galerie în luna octombrie, vreme de două săptămâni. Tripticul inițial, intitulat *Trei de Lili,* se vându imediat, după o scurtă dispută între un suedez cu mănuși violet, din piele de porc, și un profesor tânăr de la Academia Regală. Portretul lui Lili dormind pe canapeaua arcuită îi aduse peste 250 de coroane. Era mai puțin decât câștiga Einar cu picturile lui, dar mai mult ca oricând în ceea ce-o privea.

– Trebuie s-o văd pe Lili în fiecare zi, îi spuse Greta.

Începea să-i simtă lipsa lui Lili când aceasta nu era prin preajmă. Greta fusese întotdeauna o persoană matinală; se trezea devreme, înainte de revărsatul zorilor, înainte de sirena primului feribot. În toamna aceea, fură dimineți în care se trezi chiar mai devreme decât de obicei. Apartamentul era cufundat în beznă, de nu-și vedea nici propria mână. Se trezea și se ridica în capul oaselor în așternut. Lângă ea, Einar dormea dus și Edvard al IV-lea, la picioarele ei, la fel. Nici ea nu era trează de-a binelea, dar chiar și așa, buimacă de somn, se întreba unde-o fi Lili. Se dădea rapid jos din pat și începea s-o caute prin apartament. Oare unde s-a dus? se întreba în sinea ei, în timp ce ridica prelatele din camera din față și deschidea ușile șifonierului de culoarea cenușii. Abia când descuia ușa de la intrare, murmurând la nesfârșit aceeași întrebare, se dezmeticea de tot, scuturându-se de amorțeala somnului.

Într-o dimineață, Greta și Einar se aflau amândoi acasă. Era prima dată, din aprilie, când simțeau nevoia să facă focul. Soba avea trei platforme supraetajate, trei cutii negre de fier cocoțate pe patru picioare. Greta apropie chibritul aprins de coaja bușteni lor de mesteacăn din vatră. Aceștia luară foc numaidecât.

– Dar Lili nu poate veni în fiecare zi, protestă Einar. Tu nu-ți dai seama cât de greu e să-l „alung“ pe Einar și s-o chem pe Lili în locul lui. Îmi ceri prea mult să fac asta în fiecare zi. În timp ce vorbea, îl îmbrăca pe Edvard al IV-lea cu hăinuța tricotată primită în dar de la soția pescarului. Îmi place lucrul acesta. Îmi place de Lili. Dar nu-i ușor deloc.

– Trebuie s-o pictez în fiecare zi, insistă Greta. Și pentru asta am nevoie de ajutorul tău.

Atunci Einar făcu un lucru neobișnuit: traversă atelierul și o sărută pe Greta pe ceafă. Einar era un tip rece, ca toți danezii – cel puțin așa-și spunea Greta. Nici nu-și amintea când o sărutase soțul ei ultima dată altundeva decât pe gură. Și asta se întâmpla doar noaptea târziu, când era liniște și întuneric, cu excepția gălăgiei făcute, din când în când, de bețivii și vagabonzii târâți cu forța la doctorul Møller, de peste drum.

Einar începuse din nou să sângereze. Nu mai avusese nimic de la incidentul acela din Menton, dar într-una dintre zilele trecute fusese nevoit să-și țină din nou batista la nas. Greta văzu pata de sânge infiltrându-se în material. Se neliniști, aducându-și aminte de ultimele luni petrecute alături de Teddy Cross.

Dar, la fel de brusc cum începuse, sângerarea se opri la un moment dat, fără să lase nicio urmă în afara nărilor roșii ale lui Einar.

Apoi, într-o seară, chiar cu o săptămână în urmă, când pe pervazul ferestrelor se depuse prima chiciură, Greta și Einar luau cina liniștiți. Ea făcea niște schițe în caietul ei și, din când în când, își ducea la gură furculița cu heringi. Einar ședea tăcut, amestecând în ceașca de cafea cu o lingură – visa cu ochii deschiși. Greta își ridică ochii de pe schița la care lucra; era schița viitorului tablou, cu Lili lângă un pom de mai. De cealaltă parte a mesei, Einar se făcu dintr-odată alb ca varul și spinarea îi înțepeni. Își ceru scuze și se ridică de la masă, lăsând pe scaun o mică pată roșie.

În următoarele două zile, Greta încercă să-l descoasă în privința sângerării, să afle cauzele și sursa ei, dar de fiecare dată Einar pleca de-acolo rușinat. Era ca și când l-ar fi lovit în plină figură cu întrebările ei. Era evident că încerca să se ferească de ea, ștergându-se cu cârpele murdare de vopsea pe care mai apoi le arunca în canal. Dar ea știa. Simțea mirosul, un miros proaspăt, ca de turbă. Vedea că îl deranjează stomacul. Vedea, de asemenea, cârpele însângerate agățate a doua zi dimineața de stâlpul de piatră de sub pod.

Într-o dimineață, Greta se duse la poștă ca să dea un telefon confidențial. Când se întoarse în atelier, Lili ședea întinsă pe un șezlong roșu, împrumutat de la Teatrul Regal. Cămașa ei de noapte era, de asemenea, luată cu împrumut. O soprană acum pensionată, cu gâtul bătrân, albăstrui, brăzdat de tendoane, îl purtase în rolul Desdemonei. Greta avea impresia că Lili habar nu avea cum arată. Dacă ar fi știut, n-ar fi zăcut ca acum, cu picioarele desfăcute și cu tălpile pe podea, cu gleznele răsucite într-o poziție nefirească. Cu gura deschisă și cu limba scoasă printre buze, arăta de parcă luase prea multă morfină. Gretei îi plăcea imaginea aceea, deși nu era premeditată. Einar nu dormise toată noaptea din cauza unor crampe la stomac și, se temea ea, din cauza sângerării.

– Ți-am făcut o programare, o anunță ea pe Lili.

– Ce programare?

Lili începu să respire precipitat; sânii i se ridicau și coborau în ritm alert.

– La doctor.

Lili se ridică în șezut. Avea o expresie speriată. Era una dintre rarele împrejurări în care Greta îl vedea pe Einar în trăsăturile lui Lili. Aceasta se înroși brusc deasupra buzelor.

– N-am nimic, spuse ea.

– Nici n-am spus că ai avea. Greta se apropie de șezlong și îi legă panglicile de satin de pe mânecă. Dar te-ai simțit rău,

continuă ea, vârându-şi mâinile în buzunarele salopetei, unde îşi ţinea creioanele cu capetele roase, poza lui Teddy Cross în apă, pe plaja din Santa Monica, şi un petic din rochia însângerată a lui Lili, pe care aceasta o purta când se întorsese în apartamentul închiriat din Menton, plângând după Hans. Mă îngrijorează sângerările astea.

Greta îi studie faţa, ce părea să se încreţească pe margini de ruşine. Dar ştia că trebuie să deschidă subiectul cu pricina.

– Trebuie să ştim de ce se întâmplă asta. Dacă nu cumva îţi faci rău prin... începu ea.

Fu străbătută de un fior rece. Oare ce se întâmpla cu căsnicia ei, se întrebă, jucându-se cu panglicile gulerului de la cămaşa de noapte. Îşi dorea un soţ. O dorea şi pe Lili.

– Of, Einar.

– Einar nu-i aici, spuse Lili.

– Te rog, spune-i că ne întâlnim la Gara Centrală, să luăm trenul de 11.04 spre Rungsted, o rugă Greta. Eu mă duc la magazin.

Se duse la şifonier, să-şi caute o eşarfă.

– Şi ce să fac dacă Einar nu se întoarce la timp? o întrebă Lili. Dacă nu dau de el până atunci?

– O să se întoarcă. Nu cumva mi-ai văzut eşarfa? Cea albastră, cu tiv auriu?

Lili îşi plecă privirile în poală.

– Nu cred.

– Era în şifonier. În sertarul meu. Ai luat-o tu cumva?

– Cred că am uitat-o la Café Axel, recunoscu Lili. Sunt sigură că au pus-o deoparte. Mă duc să ţi-o aduc chiar acum. Greta, îmi pare rău. Altceva nu ţi-am mai luat. Nu m-am atins de nimic altceva.

Greta simţi că începe să se enerveze. Ceva nu-i în regulă, îşi zise ea, dar alungă numaidecât gândul acesta. Nu, n-avea să îngăduie ca o amărâtă de eşarfă să-i tulbure căsnicia. În afară de asta, nu-i spusese chiar ea lui Lili că poate să împrumute

orice din garderoba ei? Nu-și dorea ea, mai mult ca orice, să-i facă pe plac lui Lili?

– Nu trebuie să te duci nicăieri, spuse ea. Dar, te rog, asigură-te că Einar ajunge la timp la gară!

Pereții cafenelei Axel erau îngălbeniți de la fumul de țigară. Studenții de la Academia Regală veneau aici să mănânce *frikadeller* și să bea *fadøl*[1], care între orele patru și șase erau la jumătate de preț. Pe vremea când era și ea studentă, Greta se așeza la o masă de lângă ușă și desena, cu caietul în poală. Dacă se întâmpla să intre vreun amic de-al ei și s-o întrebe ce desenează, își strângea caietul la piept și spunea: „Ceva pentru profesorul Wegener".

Greta îl întrebă pe barman dacă nu găsise o eșarfă albastră.

– Verișoara mea crede că a uitat-o aici, explică ea.

– Cum arată verișoara ta? se interesă barmanul, ștergându-și mâinile de un ștergar.

– E o fată plăpândă. Mai scundă decât mine. Și timidă.

Șovăi o clipă. Îi era greu s-o descrie pe Lili, să și-o imagineze plutind pe străzi de una singură, cu gulerul ei alb și cu ochii căprui ațintiți asupra unor necunoscuți chipeși. La gândul acesta, simți nevoia să tragă adânc aer în piept.

– Te referi la Lili? întrebă barmanul.

Greta încuviință din cap.

– Drăguță fată. Vine și se așază aici, lângă ușă. Sunt sigur că știi asta, dar băieții se dau peste cap să-i atragă atenția. Ea bea o bere cu unul dintre ei și apoi, când tipul nu-i atent, dispare pur și simplu. Da, e adevărat, și-a uitat eșarfa.

Îi dădu eșarfa și Greta și-o legă la gât. Din nou, mirosul acela de lapte și mentă.

Afară, în stradă, aerul era umed, rece și sărat. Bronzul verii i se dusese deja și pielea de pe mâini îi era toată crăpată. Se

[1] Fadøl – bere ce se bea dintr-un butoiaș, în loc de sticlă sau badog (n.tr.)

gândi cât de frumos era în Pasadena în luna octombrie, cu munții San Gabriel cafenii de la soarele dogoritor și cu florile de bougainvillea încolăcite în jurul hornurilor de pe case.

Gara Centrală forfotea de oameni. Porumbeii gângureau pe grinzile din acoperiș și găinațul lor albicios atârna de pe bârnele de stejar roșu. Greta cumpără niște bomboane de mentă de la o tarabă cu ziare, ai cărei clienți aruncau ambalajul de hârtie pe jos.

Einar apăru la chioșcul de bilete cu o expresie rătăcită. Obrajii îi erau roșii de cum se frecase cu apă și săpun, iar părul, lucios de la briantină. Alergase și acum își ștergea sprâncenele îngrijorat. Doar când îl văzu în mijlocul mulțimii realiză Greta cât de scund era; capul îi ajungea abia până la pieptul altor bărbați. Așa îl vedea ea: extrem de plăpând și de fragil. Își spuse în sinea ei că Einar, cu încheieturile lui subțiri și cu spatele lui mic și arcuit, era, de fapt, un copilandru.

Einar se uită la porumbeii de sub acoperiș de parcă ar fi fost pentru prima oară în Gara Centrală. O întrebă timid pe o fată cu șorțuleț cât era ceasul.

Greta se liniști brusc. Se apropie de Einar și-l sărută. Îi netezi reverul hainei.

– Uite, ăsta e biletul tău, spuse ea. Înăuntru e adresa doctorului la care vreau să mergi.

– Înainte de toate, vreau să-ți spun ceva, zise Einar. Vreau să fii de acord cu mine că n-am nimic.

Se legăna pe călcâie în timp ce vorbea.

– Bineînțeles că n-ai nimic, spuse Greta, plesnindu-și palmele una de cealaltă. Totuși, vreau să te vadă un doctor.

– De ce?

– Din cauza lui Lili.

– Biata fată, murmură el.

– Dacă vrei ca ea să mai rămână – cu noi, vreau să spun –, cred că ar trebui să vorbești cu un doctor despre asta.

Femeile ieșite la cumpărături îi înghionteau din toate părțile, cu plasele doldora de brânză și heringi.

Greta se întrebă de ce vorbea despre Lili ca și când ar fi fost o terță persoană. Einar ar fi fost zdrobit – își și imagina oasele lui fine spărgându-se în mii de bucăți – dacă ea ar fi afirmat, sus și tare, că Lili nu era altcineva decât soțul ei îmbrăcat în rochie. Deși ăsta era adevărul adevărat.

– De ce faci asta acum? o întrebă Einar.

Ochii lui roșii aproape că o sileau să-și întoarcă privirea.

– O iubesc pe Lili la fel de mult ca tine, mai mult ca pe... se opri ea la timp. Doctorul poate s-o ajute.

– Cum? Cum ar putea s-o ajute cineva pe Lili, în afară de noi doi?

– Hai mai bine să vedem ce spune doctorul.

Einar mai făcu o ultimă încercare.

– Nu vreau să mă duc. Lili n-ar fi de acord.

Greta își îndreptă spinarea și-și înălță capul.

– Dar eu insist să te duci, zise ea. Sunt soția ta, Einar. Îi făcu semn spre linia 8 și, punându-i mâna pe spate, îl împinse într-acolo. Hai, du-te! spuse ea în timp ce el se îndepărta, târșâindu-și picioarele.

Trecu pe lângă băiatul de la taraba de ziare, printre ambalajele de hârtie aruncate pe jos, și se pierdu în mulțimea de oameni, majoritatea femei. Acestea mișunau de colo până colo, grase și ocupate, cu sânii căzuți, în timp ce ai lui Einar se ridicau ușor pe sub cămașă. Într-o bună zi – Greta știa până și asta –, toate aceste femei aveau să se regăsească pe ele însele în persoana lui Einar.

Capitolul 11

Einar stătea la fereastră și soarele amiezii i se revărsa în poală. Trenul trecea pe lângă case cu acoperișul din țiglă roșie, cu rufe întinse la uscat și copii care făceau cu mâna din curți. În fața lui ședea o femeie în vârstă, care-și ținea poșeta în brațe. Aceasta îi oferi o bomboană de mentă.

– Mergeți la Helsingør?

– La Rungsted, spuse el.

– Și eu. Părul alb îi era strâns într-o fâșie de dantelă. Avea ochii albaștri, iar lobii urechilor îi erau cărnoși și neobișnuit de mari. Aveți prieteni acolo?

– Am o programare.

– La medic?

Einar încuviință din cap.

– Înțeleg, zise femeia și-și aranjă puloverul tricotat. La institutul de radiologie?

– Cred că da, zise el. Soția mea mi-a făcut programarea.

Deschise plicul pe care i-l dăduse Greta. Înăuntru era un cartonaș de culoare ecru[1], pe spatele căruia Lili îi scrisese Gretei săptămâna trecută: „Uneori mă simt ca într-o colivie. Tu te simți așa vreodată? Eu să fiu de vină, oare? Sau, poate, Copenhaga? Te sărut...“

– Pe cartonaș scrie dr. Hexler, spuse bătrâna. Pe spate e adresa lui, care se află chiar pe traseul meu. Te conduc cu plăcere. Se zice că e cel mai bun institut de radiologie din

[1] Ecru – de culoarea mătăsii naturale nealbite; bej-deschis (n.tr.)

Danemarca. Femeia își strânse poșeta la piept. Se zice că doctorul Hexler poate să vindece aproape orice boală.

Einar îi mulțumi bătrânei și se lăsă pe speteaza banchetei. Căldura soarelui pătrundea prin fereastra compartimentului. La un moment dat îi trecuse prin cap să nu meargă la medic. Când îi spusese că se vor întâlni la Gara Centrală, în mintea lui apăru, instantaneu, o imagine care îl înfurie: imaginea Gretei, cu un cap mai înaltă decât restul mulțimii, așteptându-l în gară. Atunci se gândi să-i facă în ciudă și să nu se ducă. Își imagină fața ei tot mai căzută, mai dezumflată, pe măsură ce minutele treceau fără ca el să apară. Greta s-ar fi întors acasă, târșâindu-și picioarele pe asfalt. Ar fi deschis ușa apartamentului din Widow House și l-ar fi găsit așteptând-o, la masă. El i-ar fi spus: „Nu vreau să merg la doctor". Iar ea ar fi răspuns, după o scurtă șovăială: „Bine, cum vrei".

– Am ajuns, zise bătrâna din fața lui. Strângeți-vă lucrurile.

Străzile din Rungsted erau presărate cu conuri roșii, lucioase de tisă. În cursul dimineții plouase și în aer plutea un miros umed, de verdeață. Bătrâna inspiră adânc. Umbla cu pași repezi și șoldurile i se legănau la fiecare pas.

– Nu-ți fie frică, zise ea.

– Nu mi-e frică.

– Dar nu-i nicio rușine să-ți fie frică.

O cotiră pe o stradă unde casele aveau garduri joase și porți albe, de fier. Un automobil decapotat trecu pe lângă ei huruind. Șoferul, un bărbat cu o șapcă de golf, din piele, îi făcu cu mâna bătrânei.

– Am ajuns, zise femeia la colțul străzii.

Se aflau peste drum de port, în fața unei clădiri albastre ce semăna cu o brutărie. Bătrâna îl strânse de braț, puțin mai jos de subsuoară. Apoi își încheie gulerul hainei și o porni înspre mare.

Einar avu de așteptat în sala de examinare a doctorului Hexler aproape o oră. Jumătate din încăpere arăta ca un salon,

cu un covor pe jos, o canapea, niște rafturi cu cărți și o plantă cățărătoare pe o etajeră. Cealaltă jumătate era pardosită cu linoleum, avea o masă capitonată, niște borcane de sticlă pline cu lichide și o lampă de examinare uriașă.

Când apăru, într-un târziu, doctorul Hexler îl întrebă:

– Nu v-a spus asistenta să vă dați jos hainele?

Avea bărbia lungă și despicată, părul argintiu și, când se așeză pe scaun, în fața lui Einar, de sub pantaloni îi ieșiră la iveală o pereche de șosete scoțiene în carouri. Femeia din tren îi spusese că doctorul era renumit și pentru grădina lui de trandafiri, care, din câte vedea pe geam, fusese curățată și pregătită pentru iarnă.

– Probleme în căsnicie? întrebă el. Am înțeles bine?

– Nu le-aș numi chiar probleme.

– De cât timp sunteți căsătoriți?

– De șase ani, spuse Einar.

Își aduse aminte de cununia lor, care avusese loc la biserica St. Alban din parc. Tânărul diacon era englez și în dimineața aceea se tăiase cu briciul când se bărbierise. Cu un glas gingaș, ca briza ce pătrundea prin geamurile rozalii ale bisericii, li se adresase, lor și invitaților, în felul următor: „Cununia aceasta este una specială. Simt că am în fața mea ceva deosebit. Peste zece ani, voi doi veți fi niște oameni extraordinari".

– Copii aveți? se interesă doctorul.

– Nu.

– De ce nu?

– Nu știu sigur.

– Aveți relații intime, da? Fața doctorului era impasibilă și Einar și-l imagină în grădina lui de trandafiri cu același chip inexpresiv, descoperind petalele distruse de dăunători. Întrețineți relații sexuale în mod regulat?

Între timp Einar se dezbrăcase, rămânând doar în izmene. Maldărul de haine de pe scaun arăta deplorabil, cu mânecile

albe ale cămășii atârnând moi din brâul pantalonilor. Doctorul Hexler îi făcu semn să se așeze pe canapea. Printr-un tub prevăzut cu o pâlnie la capăt, îi ceru asistentei să le aducă un bol cu migdale zaharisite și cafea.

– Actul se finalizează cu ejaculare? continuă el.

Lui Einar îi venea să intre în pământ de rușine. Fiecare insultă, din partea Gretei și acum din partea doctorului, era ca o palmă usturătoare, ce îl umplea de durere și îl înjosea peste măsură.

– Câteodată, murmură el.

– Foarte bine. Doctorul întoarse pagina carnețelului său și continuă: Soția dumitale mi-a spus că îți place să te îmbraci în veșminte de femeie.

– Așa v-a spus?

În clipa aceea intră asistenta, o femeie cu părul creț, roșcat. Aceasta puse pe masă cafeaua și migdalele.

– Zahăr? întrebă ea.

– Doamna Wegener mi-a vorbit despre o fată, reluă doctorul. O fată pe nume Lili.

– Scuzați-mă, domnule Wegener, îl întrerupse asistenta. Zahăr doriți?

– Nu. Eu nu servesc nimic.

Asistenta turnă cafea în ceașca doctorului Hexler, apoi ieși din încăpere.

– Domnule Wegener, eu sunt specialist în chestiuni de genul ăsta. Nu există, teoretic, nicio problemă pe care să n-o fi tratat. Dacă te simți jenat, află că nu ai de ce.

În chip inexplicabil, Einar își dori dintr-odată să creadă că doctorul l-ar înțelege, că, dacă i-ar spune lui Hexler despre tunelul ce ducea către „bârlogul" lui Lili, dacă el, Einar, ar recunoaște că Lili nu-i el, ci cu totul altă persoană, Hexler și-ar lovi ușor buzele cu creionul și i-ar spune: „A, da. Nu ai niciun motiv de îngrijorare. Am mai văzut așa ceva".

– Câteodată simt nevoia să mă duc s-o caut pe Lili, începu el.

Nevoia aceasta era, pentru el, ca o foame năprasnică. Nu ca foamea pe care o simți cu o oră înainte de cină, ci mai degrabă ca atunci când n-ai mâncat de o bună bucată de vreme și simți un gol dureros în stomac. Când te întrebi de unde o să faci rost de mâncare – de fapt, dacă o să mai mănânci vreodată. În momentele acelea, Einar simțea că îl cuprinde amețeala.

– Uneori, mi se taie respirația când mă gândesc la ea, continuă el.

– Și unde te duci s-o cauți? îl întrebă doctorul.

Ochelarii cu lentile groase făceau ca ochii lui să pară uriași, ca niște ouă într-un borcan cu ulei.

– Înlăuntrul meu.

– Și ea e întotdeauna acolo?

– Da. Întotdeauna.

– Ce-ai zice dacă ți-aș cere să nu te mai îmbraci în hainele ei? îl iscodi doctorul Hexler, aplecându-se spre el.

– Crezi că ar trebui să n-o mai fac, doctore? Crezi că fac cuiva vreun rău prin asta?

Se simțea mic de tot, cum stătea acolo în izmene; avea senzația că se prelinge printre pernele de pe canapea. Acum ar fi băut o gură de cafea, dar nu era în stare să se întindă până la masă, după ibric.

Doctorul aprinse lampa de examinare și globul argintiu al acesteia deveni alb scânteietor.

– Hai să aruncăm o privire, spuse el.

Se ridică în picioare, sprijinindu-se pentru o clipă de umărul lui Einar.

– Ridică-te, te rog, îi spuse, trăgând lampa mai aproape. Apoi îndreptă lumina spre abdomenul lui Einar. Cei câțiva pistrui maro din jurul buricului său săreau în ochi; firele de păr, negre și rare, îi aminteau lui Einar de praful ce se adună

pe la colțuri. Simți ceva când fac asta? îl întrebă doctorul Hexler, cu palma lipită de abdomenul său.

– Nu.

– Dar acum?

– Nu.

– Dar aici?

– Nu.

– Bun.

Doctorul stătea pe un taburet de metal, în fața lui Einar. Acesta își dorea mai mult ca orice să-i spună că nu-i nimic în neregulă cu Lili și Einar, că trupul pe care îl împărțeau ei doi era la fel de normal ca un deget de la picior fără unghie sau ca bărbia despicată a doctorului Hexler, având despicătura atât de adâncă încât aproape că se putea vârî o cheie în ea.

– Dar aici cum stai? continuă doctorul, făcând semn cu apăsătorul de limbă spre mădularul dintre picioarele lui Einar. Pot să arunc o privire?

Când Einar își lăsă mai în jos izmenele, chipul doctorului deveni absolut imobil; i se mișcau doar nările, acoperite de puncte negre.

– Se pare că toate sunt la locul lor, zise el. Îți poți ridica izmenele. Pari a fi un bărbat sănătos. Nu mai ai nimic să-mi spui?

Chiar cu o zi înainte, Einar își îndesase un prosopel în izmene. Oare îi spusese Greta și lucrul ăsta? Einar se simți încolțit.

– Mai e ceva ce cred că ar trebui să vă spun, începu el.

Când îi povesti despre sângerările lui, doctorul își încovoie umerii.

– Da, soția dumitale a pomenit ceva în sensul ăsta. Cum e sângele? Are cheaguri?

– Nu cred.

Încă o palmă umilitoare. Singura cale de-a trece peste asta era să-și închidă ochii.

– E timpul să facem o iradiere, spuse doctorul. Păru surprins să afle că Einar nu mai făcuse niciodată asta. Iradierea ne va spune dacă e ceva în neregulă, îi explică el. De asemenea, s-ar putea să-ți alunge aceste dorințe.

După felul cum își înălță sprâncenele peste ramele ochelarilor, se vedea că e foarte mândru de tehnologia din clinica sa. Îi vorbi despre radiațiile gamma și despre radiumul natural provenit din sărurile de radium.

– Radiația ionizantă se dovedește a fi un tratament miraculos pentru tot felul de afecțiuni. Dă rezultate în cazul ulcerului, al scalpului uscat și, cu precădere, în caz de impotență, explică el. A devenit tratamentul preferat al pacienților.

– Pe mine la ce o să mă ajute?

– O să se uite în interiorul organismului dumitale. Și o să te *trateze*, adăugă el, pe un ton oarecum ofensat.

– Chiar credeți că am nevoie de așa ceva?

Dar doctorul Hexler dădea deja dispozițiile de rigoare prin tubul cu pâlnie în capăt.

Când totul fu pregătit, un bărbat slăbănog, cu mărul lui Adam proeminent, îl escortă pe Einar afară din cabinet. Bărbatul se numea Vlademar și era asistentul lui Hexler. Îl conduse într-o încăpere cu pereții îmbrăcați în faianță și cu dușumeaua ușor înclinată, ca să se scurgă reziduurile în canalul din colț, acoperit cu o sită. Niște chingi albe, din pânză groasă, atârnau de pe patul mobil din mijlocul încăperii, cu cataramele strălucind în lumina puternică.

– O să te leg aici, spuse Vlademar.

Einar îl întrebă dacă trebuie neapărat. Vlademar mormăi un răspuns afirmativ și mărul lui Adam îi săltă în susul gâtlejului.

Aparatul de iradiere era de forma unui L cu capul în jos și avea carcasa metalică vopsită într-un verde-închis. Brațul aparatului se întindea deasupra patului mobil și o lentilă mare,

gri era fixată deasupra fâșiei de piele dintre buricul și penisul lui Einar. În încăpere era un geam negru, din spatele căruia, își imagină el, doctorul Hexler îi spunea lui Vlademar de ce mânere să tragă. La un moment dat, când luminile din încăpere se micșorară și mașinăria începu să bâzâie și să huruie, vibrând toată, îi trecu prin cap că ăsta era doar începutul. Ceva îi spunea că radiațiile n-aveau să depisteze nimic neobișnuit și doctorul Hexler fie va trece la alte teste, fie îl va trimite la un alt specialist. Nu-l speria gândul acesta, pentru că în momentul respectiv i se părea că merită să facă orice efort de dragul Gretei și al lui Lili.

Se așteptase ca razele X să fie formate din mii și mii de particule aurii, dar de fapt erau invizibile și nu simți nimic. La început se gândi că aparatul nu funcționează. Mai-mai să se ridice în șezut și să întrebe: „E vreo problemă?“

Dar apoi aparatul intră în „viteza a doua“ și bâzâitul deveni mai strident cu o octavă. Carcasa verde de metal se zgâlțâia și mai tare, scoțând un zgomot ca de veselă spartă. Lui Einar i se păru că simte ceva pe abdomen, dar nu fu sigur. Se gândi că stomacul lui este viu și colcăie de licurici din mlaștină, din Bluetooth. Apoi i se păru că simte ceva cald și spumos. Sau doar își imagina. Se ridică în capul oaselor, ca să își vadă abdomenul, dar acesta era la fel cum îl știa, deși nu se deslușea prea bine în lumina obscură.

– Te rog să stai nemișcat, îl atenționă doctorul Hexler printr-un difuzor în formă de pâlnie. Întinde-te la loc pe spate.

Dar nu se întâmplă nimic în continuare sau cel puțin lui Einar așa i se păru. Mașinăria se zgâlțâia mai departe și el simțea un gol în stomac – nu-și dădea seama dacă are o senzație de fierbințeală sau doar i se pare. Apoi avu impresia că simte o arsură, dar, când se uită din nou la abdomenul lui, nu văzu nimic.

– Stai nemișcat, domnule Wegener, răsună iarăși glasul lui Hexler. E foarte important să nu te miști.

Einar n-ar fi putut spune de cât timp mergea aparatul. Să fi trecut două minute sau douăzeci? Și când avea să se termine? Luminile se micșorară și mai mult; acum era aproape întuneric și lentila gri proiecta un inel de lumină galbenă. Einar era plictisit și dintr-odată i se făcu somn. Închise ochii. Avea senzația că trupul îi devenise foarte, foarte greu. Ar fi vrut să se mai uite la abdomenul lui pentru ultima dată, dar brațele nu-l ajutau să se ridice. Cum de era așa obosit dintr-odată? Capul îi era ca o bilă de plumb legată de gât. În gură îi veni gustul cafelei pe care o băuse de dimineață.

– Încearcă să adormi, domnule Wegener, îl îndemnă vocea doctorului.

Mașinăria zumzăi și mai tare, iar Einar simți ceva fierbinte lipit de abdomenul său.

În clipa aceea știu că ceva era în neregulă. Își deschise ochii doar cât să vadă pe cineva lipindu-și fruntea de geamul cel negru. Apoi, o a doua frunte se lipi de geam. Dacă e Greta, se gândi el somnoros, o să mă dezlege de-aici și o să mă ducă acasă. O să dea cu pumnii și picioarele în mașinărie până o s-o oprească. Un zgomot metalic răsună în încăpere, dar Einar nu-și putu deschide ochii ca să vadă ce se întâmplase. Dacă Greta era aici, avea să-i ceară doctorului Hexler să oprească blestemata asta de mașinărie. Dacă Greta era aici... însă Einar nu-și putu sfârși gândul, căci căzu într-un somn adânc – nu, era mai mult decât un somn adânc.

Capitolul 12

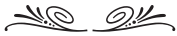

În timp ce aparatul doctorului Hexler continua să zdrăngănească, Greta își rezemă fruntea de geamul întunecat la culoare. Poate că greșise; poate că soțul ei nu avea nevoie să vină la doctor. Se întrebă dacă n-ar fi fost mai bine să plece urechea la protestele lui.

De cealaltă parte a geamului, Einar zăcea legat de pat. Arăta atât de frumos, cu ochii închiși, cu pielea lui fină ușor întunecată din cauza sticlei fumurii. Nasul micuț i se reliefa pe chipul atrăgător.

– Sunteți sigur că-i este bine? îl întrebă ea pe doctor.

– Nu văd de ce nu i-ar fi bine.

Își făcuse griji că Einar se îndepărtează de ea. Uneori o deranja faptul că nu era niciodată gelos dacă vreun bărbat de pe stradă se uita la sânii ei. Singura dată când comentase ceva în această privință fusese odată când, îmbrăcat fiind în hainele lui Lili, îi spusese: „Ce norocoasă ești!"

Când discutase cu doctorul Hexler, cu o săptămână în urmă, acesta îi spusese că exista posibilitatea unei tumori localizate în pelvis, care să cauzeze atât infertilitatea, cât și confuzia lui Einar legată de propria-i masculinitate.

– Eu, unul, n-am mai văzut așa ceva, dar am citit despre astfel de cazuri. E o afecțiune care poate rămâne nedepistată, singurele simptome constând într-un comportament bizar.

O parte din ea își dorea să fie așa. Își dorea să creadă că bisturiul cu lama încovoiată la vârf ar putea îndepărta tumoarea, cu pielița ei ca de portocală roșie și miezul ca de curmală, și că Einar s-ar întoarce atunci la ea, la căsnicia lor.

De cealaltă parte a geamului se auzi un zgomot metalic, dar doctorul Hexler o liniști, spunându-i că totul e-n regulă. Einar se zvârcolea pe pat, încercând să-și rupă legăturile de la picioare. Acestea erau atât de întinse, încât Greta avu impresia că o să plesnească și trupul lui Einar o să fie azvârlit în celălalt colț al încăperii.

– Când îi dați drumul? îl întrebă pe Hexler. Sunteți sigur că totul e-n ordine?

Își răsuci o șuviță de păr în jurul degetului, gândindu-se că nu-i place părul ei atât de aspru și, în același timp, că dacă Einar ar păți ceva, n-ar ști ce să facă.

– O iradiere durează destul de mult, zise Vlademar.

– Îl doare ceva? Pare să se chinuie grozav.

– Nu-i o durere insuportabilă, spuse doctorul. S-ar putea să aibă o mică arsură sau o leziune minoră, nimic grav.

– O să-i fie rău de la stomac, adăugă Vlademar.

– Dar o să-i facă bine, zise doctorul.

Acesta era calm; fața îi era complet imobilă, cu excepția genelor scurte și negre ce clipeau din când în când. Se bâlbâia la primele silabe de câte ori rostea o propoziție, dar tonul său era ferm, plin de autoritate. La urma urmelor, clinica sa îi atrăgea pe cei mai bogați oameni din Danemarca, oameni cu pântecele umflate, ce le atârnau peste cureaua de la pantaloni, și care, ocupați cu afacerile lor cu pantofi de cauciuc și coloranți anorganici, pierduseră controlul propriului stomac.

– Iar dacă a intrat diavolul în el, spuse Vlademar, îl scoatem noi afară.

– În asta stă frumusețea iradierii, interveni Hexler. Distruge tot ce-i rău și lasă doar ce-i bun. Nu exagerez cu nimic când spun că e un tratament miraculos.

Cei doi bărbați zâmbiră și dinții li se reflectară în sticla fumurie, iar Greta simți în piept un ghimpe de regret.

Când procedura se încheie, Vlademar îl mută pe Einar într-o cameră cu două geamuri mici și un paravan pliabil. Einar dormi cam o oră, răstimp în care Greta desenă. O desenă pe Lili, dormind pe un pat de spital. Dacă razele X descoperiseră o tumoare și doctorul Hexler urma s-o extirpe, ce avea să se întâmple în continuare? N-avea s-o mai vadă pe Lili pe chipul lui Einar, pe buzele lui, pe încheieturile lui delicate, brăzdate de vinișoare verzui, ca niște râuri pe o hartă? Oare apelase la doctorul Hexler ca să-l ajute pe Einar sau ca s-o ajute pe ea, de fapt? Nu, îl sunase pe Hexler de la cabina telefonică din incinta oficiului poștal pentru că știa că trebuie neapărat să facă ceva în privința lui. Nu era de datoria ei să se asigure că are parte de o îngrijire corespunzătoare? Își făgăduise sieși că n-o să-l lase niciodată de izbelițe pe soțul ei. Nu după ceea ce pățise cu Teddy Cross. Greta se gândi la sângerările lui Einar, la firicelul roșu ce se prelingea pe rochia lui Lili.

Einar se răsuci în pat, gemând. Era palid la față și pielea îi atârna pe obraji. Greta îi puse pe frunte un prosop cald. O parte din ea spera că medicul o să-i spună lui Einar că poate intra când vrea în pielea lui Lili, că poate să se angajeze pe post de vânzătoare la magazinul Fonnesbech, dacă ar vrea. O parte din ea își dorea să fie măritată cu cel mai ciudat bărbat din lume. Întotdeauna o enervase ca oamenii să presupună, pentru simplu fapt că se căsătorise, că de-acum se mulțumea cu un stil de viață placid, convențional. „Sunt convinsă că vei fi la fel de fericită ca părinții tăi", îi scrisese o verișoară din Newport Beach imediat după ce se măritase. De-abia se abținuse să-i dea o replică usturătoare verișoarei cu pricina. Dar eu nu sunt ca ei, își spusese în sinea ei, aruncând scrisoarea în sobă. *Noi* nu suntem ca ei. Asta fusese cu mult timp înainte de apariția lui Lili, dar chiar și pe vremea aceea, Greta știa că se măritase cu un bărbat care avea să-i prilejuiască niște

experienţe cu totul ieşite din comun. Asta văzuse şi la Teddy, de prima oară când îi picaseră ochii pe el, deşi ulterior se dovedise că se înşelase. Însă Einar era altfel. Era un tip ciudat, neobişnuit. Aproape că nu aparţinea acestei lumi. Şi, uneori, nici ea.

Sub fereastră, tufele de trandafiri ale doctorului Hexler, acum despuiate de flori, tremurau în bătaia vântului. Cealaltă fereastră dădea spre mare. Pe cer pluteau nori negri, asemănători rotocoalelor de cerneală picurată în apă. O barcă se căznea să se înapoieze în port. Cum putea să rămână ea soţia unui bărbat care uneori îşi dorea să fie femeie? N-am să îngădui să mă oprească lucrul ăsta, îşi zise în sinea ei, cu caietul de schiţe în poală. Greta şi Einar erau liberi să facă orice îşi doreau. Nimeni şi nimic n-o putea împiedica să facă tot ce poftea. Poate că ar fi fost o idee bună să se mute undeva unde nu-i cunoştea nimeni. Unde nu vorbea nimeni despre ei – fără bârfe, fără nume de familie, fără o reputaţie de păstrat. Nimic altceva decât picturile lor şi glasul suav al lui Lili.

Ea era pregătită, îşi spuse Greta. Nu ştia exact pentru ce, cine sau unde, dar era pregătită în orice moment.

Einar se foi din nou în pat, căznindu-se să-şi ridice capul. Becul din tavan arunca o lumină galbenă pe faţa lui şi obrajii îi păreau scobiţi. Ce frumos era în dimineaţa asta! Poate că nu-i acordase suficientă atenţie în ultimele luni. Poate se îmbolnăvise chiar sub ochii ei, iar ea nu observase până acum. Cât de ocupată fusese – să picteze, să-şi vândă lucrările, să-i scrie lui Hans, la Paris, ca să-i facă o surpriză lui Lili, să caute un apartament în Marais, cu două lucarne, una pentru ea, cealaltă pentru Einar – şi iată, cu atâtea pe cap, s-ar putea să fi pierdut ceva important legat de soţul ei. Se gândi la Teddy Cross.

– Greta, murmură Einar. E totul în regulă cu mine?

– O să fie bine. Trebuie să te odihneşti.

– Ce s-a întâmplat?

– Ai fost expus unor raze foarte puternice. N-ai de ce să-ți faci griji.

Einar își îngropă obrazul în pernă și adormi din nou. Greta își contemplă soțul. Cu pielea lui fină și capul mic, cu tâmple delicate, semăna cu un copil. Nările îi fremătau la fiecare răsuflare. Mirosea a talc și a terebentină. Pielea din jurul ochilor îi era roșie și fierbinte.

Greta îi puse din nou prosopul pe frunte.

Când doctorul sosi, într-un târziu, ea murmură:

– În sfârșit.

Ieșiră amândoi pe coridor.

– O să își revină?

– Mâine se va simți mai bine, iar poimâine, și mai bine. Gretei i se păru că ridurile din jurul gurii lui Hexler trădează o umbră de îngrijorare. Iradierea n-a găsit nimic în neregulă, continuă el.

– Nicio tumoare?

– Nimic.

– Atunci, ce-i cu el? întrebă ea.

– Din punct de vedere fizic, n-are nimic.

– Și atunci, din ce cauză sângerează?

– E greu de spus, dar s-ar putea să fie din cauza regimului său alimentar. Ar fi bine să evite fructele tari și oasele de pește.

– Chiar credeți că asta e explicația? Regimul alimentar? Greta se dădu un pas în spate. Îmi puteți spune cu mâna pe inimă că soțul meu e perfect sănătos, doctore?

– De sănătos e sănătos. Dacă e normal? Cu siguranță că nu. Din punctul ăsta de vedere, soțul dumitale are o problemă.

– Și ce pot să fac?

– Îți încui cumva dulapul cu cheia? Ca să nu mai aibă acces la hainele dumitale?

– Nu, sigur că nu.

– Ar trebui s-o faci de acum încolo.

– La ce ar folosi asta? Oricum, are și el rochiile lui.

– Descotorosește-te de ele chiar în seara asta. N-ar trebui să-i încurajezi comportamentul, doamnă Wegener. Dacă vede că dumneata îl aprobi, o să creadă că e-n regulă să se dea drept Lili. Doctorul Hexler șovăi o clipă. Și atunci, nu mai este nicio speranță în privința lui. Nu l-ai încurajat, nu? Sper, spre binele lui, că nu i-ai dat niciodată de înțeles că ești de acord cu lucrul ăsta.

De asta se temea Greta cel mai tare, că ea va fi cea învinuită pentru apariția lui Lili în viața lor. Că, fără să vrea, își vătămase soțul. Pereții coridorului erau vopsiți într-un galben spălăcit și acoperiți cu zgârieturi. Lângă ea se afla un portret de-al doctorului Hexler, exact genul de portret pe care îl picta ea.

Într-o zi, cu doar câteva săptămâni înainte, primise un telefon de la Rasmussen, care o anunța că Lili trecuse pe la galerie.

– Firește că am recunoscut-o din tablourile tale, îi spuse el. Dar ceva nu era în regulă cu ea. Părea tare slăbită sau poate doar însetată, nu știu.

Rasmussen îi spuse că îi oferise un scaun și Lili adormise numaidecât, cu o picătură argintie de salivă în colțul gurii. La scurt timp după aceea, apăru la galerie baroneasa Haggard, însoțită de șoferul ei egiptean. Baroanei îi plăcea să creadă despre sine că este o aristocrată cu vederi moderne și nu putu să nu remarce ironia – sau „modernismul", după cum se exprimă ea – ideii de a posta subiectul unor tablouri, adormit, chiar în fața tablourilor respective. Baroneasa aplaudă „punerea în scenă" cu mâinile ei elegante, îmbrăcate într-o pereche de mănuși din piele de struț. În galerie erau expuse cinci tablouri pe care Greta le realizase la sfârșitul lui august, în sudul Franței, fiecare dintre ele părând a fi scăldat în lumina șovăielnică a soarelui din Menton. Tablourile o înfățișau pe

Lili exact așa cum arăta acum pe scaun: nesigură pe ea, introvertită, exotică în dimensiuni și în postura trupului, cu nasul lățăreț și genunchii osoși, cu pleoapele unsuroase și fața străvezie.

– Baroana le-a cumpărat pe toate cinci, o informase Rasmussen. Și Lili a dormit pe toată durata tranzacției. Greta, ce-i cu ea? Sper că nu-i bolnavă. N-o ții până târziu prin oraș, nu? Ai grijă de ea, Greta. Spre binele tău.

– Chiar nu vă îngrijorează sângerările? îl întrebă Greta pe doctorul Hexler. Niciun pic?

– Nu, mai degrabă mă îngrijorează iluzia lui că e femeie, spuse doctorul. Nici măcar razele X nu pot vindeca treaba asta. Vrei să stau eu de vorbă cu el? Pot să-i spun că își face singur rău în felul ăsta.

– Așa să fie, oare? spuse Greta într-un târziu. Adică, serios, oare chiar își face rău?

– Păi, bineînțeles. Sper că ești de acord cu mine, doamnă Wegener. Poți fi sigură că, dacă nu încetează, va trebui să trecem la măsuri mai drastice. Un bărbat ca soțul dumitale nu poate trăi o viață normală, împlinită. Sigur, Danemarca e o țară extrem de permisivă, dar aici nu e vorba de permisivitate. E vorba despre sănătatea lui psihică – nu ești de aceeași părere, doamnă Wegener? Nu crezi că dorințele soțului dumitale nu sunt tocmai normale? Că dumneata și cu mine, în calitate de cetățeni responsabili, nu avem voie să îi permitem soțului dumitale să circule liber pe străzi, în hainele lui Lili? Nici măcar în Copenhaga. Nici măcar din când în când. Nici măcar sub supravegherea dumitale. Sunt încredințat că ești de acord cu mine, trebuie să facem tot ce ne stă în putere ca să scoatem demonul ăsta din el, pentru că asta e – nu ești de aceeași părere, doamnă Wegener? Un demon. Doamnă Wegener, nu ești de acord cu mine?

În momentul acela, Greta, care avea treizeci de ani, era californiancă și fusese de cel puțin trei ori la un pas de a se omorî singură, din greșeală – a doua oară, de pildă, fusese atunci când stătuse agățată în mâini de parapetul vaporului Frederic al VIII-lea, care o ducea pentru prima dată în Danemarca, împreună cu familia ei, la vârsta de zece ani –, realiză că doctorul Hexler știa foarte puțin; de fapt, nu știa nimic. Ea era cea care greșise și atunci îl auzi pe Einar gemând în patul său, dincolo de paravan.

Partea a II-a
Paris, 1929

Capitolul 13

Chiar în capătul bulevardului Sevastopol, la nord de Halles Centrales, era o străduță scurtă, de doar două cvartale. De-a lungul anilor, numele străduței se tot schimbase. Cândva era cunoscută drept strada Poivre[1] – un antrepozit de piper ce prosperase aici și tot aici dăduse faliment. Apoi se numise strada Semaines, când antrepozitul fusese transformat într-un hotel pentru soldații reveniți în țară. În prezent era cunoscută – cel puțin pentru cei din partea locului, fiindcă plăcuța în alb-negru lipsea – sub denumirea de strada Nuit[2]. Clădirile de pe stradă erau negre și peste tot erau urme de funingine, pe pervazurile ferestrelor, pe felinarele cu gaz, pe capacele canalelor de scurgere, pe marchiza sfâșiată a tutungeriei care făcea comerț, pe lângă tutun, cu votcă de grâu și cu fete. Porțile ce dădeau în stradă erau numerotate, dar lipsite de orice indicator. În afară de proprietarul tutungeriei, care avea o mustață roșie presărată cu fărâmiturile brioșei de la micul dejun, pe stradă nu părea să locuiască nimeni și nu se desfășura nicio activitate – legală sau de altă natură. La numărul 22 era o ușă cu un geam mat, în spatele căreia se afla un coridor ce mirosea ca un pisoar. În capul scărilor dădeai de o altă ușă, plină cu urme de lovituri, iar aici, în spatele unei tejghele, stătea o femeie numită – sau cel puțin așa își spunea ea – Madame Jasmin-Carton, împreună cu pisica ei, Sophie.

Madame Jasmin-Carton era grasă, deși încă tânără. Antebrațele îi erau acoperite cu un păr des, de culoare brună, în

[1] Poivre – piper, în lb. franceză (n.tr.)
[2] Nuit – noapte, în lb. franceză (n.tr.)

care brățările de aur i se agățau adesea. Madame îi spusese cândva lui Einar că una dintre fetele ei fugise să se mărite cu un prinț grec, lăsând-o pe Sophie în grija ei. Îi mărturisise, de asemenea, că, de-a lungul anilor, printre clienții ei, amatori de plăceri trupești, se număraseră diverși ambasadori, un prim-ministru și o mulțime de conți.

Contra sumei de cinci franci, Madame Jasmin-Carton îi dădea lui Einar o cheie legată de o bilă de alamă. Cheia respectivă îi permitea accesul în sala cu numărul trei, o încăpere îngustă în care se aflau un fotoliu tapițat cu stofă verde, un coș de gunoi din sârmă, golit în prealabil, și două geamuri mici, cu storurile negre trase în jos. Din tavan atârna un bec ce arunca un con de lumină în jurul fotoliului verde. În cameră plutea un miros de amoniac, amestecat cu un iz sărat, amar și umed deopotrivă.

Era luna mai de-acum – la fiecare zi rece, câte două calde și însorite. În încăperea îngustă era mereu frig. Iarna, Einar ședea în fotoliul verde cu haina pe el și urmărea aburii ce-i ieșeau pe gură. Nu venea aici de suficient timp încât să fi văzut cu ochii lui, dar își imagina că în august pereții întunecoși – deja pătați și îngălbeniți de la fumul de țigară – transpirau din greu.

Astăzi, Einar își dădu jos jacheta cu buzunare aplicate și cu o curea foarte șic. Greta i-o cumpărase, cum îi cumpăra majoritatea hainelor. Ea socotea că el nu știe nimic despre moda de la Paris. Excepție făceau, desigur, hainele lui Lili: rochiile cu talia căzută, cu bentițe de mătase asortate, mănușile de copii ce se trăgeau mai sus de coate, cu capse sidefii, pantofii cu barete la glezne, împodobite cu ștrasuri. Pe astea Lili și le cumpărase singură. Într-un borcan de marmeladă, Einar îi lăsa alocația săptămânală, pe care ea o înhăța strecurându-și mâna pe gura îngustă a borcanului și o cheltuia în două sau trei zile. Banii de buzunar ai lui Lili – pe asta se duceau

câștigurile lui Einar. Acesta scotocea prin buzunarele pantalonilor săi de gabardină ca să-i dea mai mulți bani. Dacă nu găsea nimic, Lili se ducea uneori la Greta, care doar față de ea părea să cunoască cuvintele „da" și „mai mult".

Einar ridică unul dintre storurile negre din minuscula încăpere. În spatele geamului murdar era o fată îmbrăcată într-un costum mulat și ciorapi negri, cu piciorul ridicat pe un scaun. Fata dansa, deși nu se auzea nicio muzică. Din spatele altui gemuleț, privea un bărbat, cu nasul unsuros lipit de sticlă. În dreptul gurii, geamul era aburit de la respirația lui. Fata era conștientă de privirile lui Einar și ale celuilalt bărbat. De fiecare dată când își scotea câte un veșmânt de pe ea, arunca o privire în jur, chiar dacă nu direct spre ei, și își pleca bărbia în piept.

Își rulă mănușile, identice cu ale lui Lili, dându-și-le jos de pe brațele rotunde, cărnoase. Fata nu era frumoasă: avea părul negru uscat și electrizat, fălcile ca de cal, șoldurile prea late și abdomenul prea îngust. Dar era ceva atrăgător în simplitatea ei, i se păru lui Einar, în felul cum își așeză mănușile, apoi costumul și, în fine, ciorapii, pe spătarul scaunului cu picioare curbate, de parcă știa că o să mai aibă nevoie de ele.

În curând rămase goală pușcă, doar cu pantofii în picioare. Începu să danseze mai energic, cu mâinile întinse în față. Își dădu capul pe spate, expunându-și gâtul alb-albăstrui, cu traheea pulsând sub piele.

Einar venea la Madame Jasmin-Carton de aproape șase luni de zile; se strecura afară din casă, după-amiaza când Greta avea întâlnire cu vreun colecționar sau cu editorii revistelor *La Vie Parisienne* și *L'Illustration,* care o angajaseră să le ilustreze povestirile. Dar Einar nu mergea la Madame Jasmin-Carton din aceleași motive ca alți bărbați, care stăteau cu nasul turtit de gemuleț și cu limba scoasă. El nu dorea decât să le vadă pe fete dezbrăcându-se și dansând, să le privească sânii

grei și bombați, să le studieze cum își desfac și-și lipesc la loc coapsele neobișnuit de albe și tremurătoare, ca pielița ce se depune la suprafața unui bol cu lapte fierbinte; aproape că le auzea pocnindu-și genunchii unul de celălalt prin geamul unsuros. Îi plăcea, de asemenea, interiorul brațelor lor, porțiunea aceea de piele brăzdată de vinișoare verzui ce alergau în toate direcțiile, parcă rușinate și indignate deopotrivă. Se dădea în vânt după pernița aceea cărnoasă de deasupra buricului – zona respectivă din trupul femeii îi aducea aminte de perna pe care se aduc verighetele, la o cununie. Einar venea la Madame Jasmin-Carton ca să examineze fetele, să vadă cum, dintr-un trunchi legat de patru membre, rezultă o femeie. O studia pe fata cu părul negru, electrizat, care își pleca bărbia în piept, tulburată, de câte ori își prindea în palme sânii lăptoși. O studia pe fata care urma după ea, o blondă cu trupul slab și vânos, ce se plimba prin camera neagră, în formă de semicerc, cu pumnii proptiți în șoldurile osoase. Sau pe fata de marțea trecută, pe care n-o mai văzuse până atunci și care își desfăcuse coapsele acoperite de pistrui, arătându-și crăpătura dintre picioare. Fu doar pentru o secundă, după care își lipi genunchii la loc și, ridicându-se, începu să danseze cu furie, udă de transpirație, în timp ce imaginea sexului ei roz îi pârjolea ochii lui Einar. Chiar și când îi închise, încercând să uite cine este și unde se află; chiar și mai târziu, când stătea în pat, lângă Greta, și încerca să adoarmă, iar ea desena cu îndârjire, la lumina veiozei, în caietul ei cu coperte de piele, plin cu portretele lui Lili.

Einar și Greta locuiau acum la Paris, în cartierul Marais. Părăsiseră Copenhaga cu mai bine de trei ani în urmă. Fusese ideea Gretei. Într-o zi, aceasta primise o scrisoare și Einar își amintea că o citise în grabă, apoi deschisese ușa sobei și o aruncase în foc. Parcă vedea și acum flăcările de un galben

strălucitor ce se înteţiseră preţ de câteva secunde, devorând hârtia. Atunci Greta îi spusese că Hans voia ca ei să se mute la Paris.

– Zice că aşa ar fi cel mai bine, iar eu sunt de aceeaşi părere, spuse ea.

– Dar de ce ai ars scrisoarea? o întrebă Einar.

– Pentru că n-am vrut s-o vadă Lili. Nu vreau să afle că Hans doreşte s-o revadă.

Închiriară un apartament într-o casă placată cu piatră de pe strada Vieille du Temple. Apartamentul, situat la etajul al patrulea, la mansardă, avea ferestrele spre stradă şi lucarne în acoperişul abrupt. Partea din spate dădea spre curtea casei, unde vara creşteau muşcate în jardinierele prinse de borduri şi locatarii îşi întindeau rufele la uscat. Casa era la doi paşi de Hôtel de Rohan şi avea intrarea boltită, direct de pe trotuar, cu două uşi mari, negre. Străduţa era îngustă, prevăzută cu rigole de scurgere foarte eficiente pe timp de iarnă, şi tăia de-a curmezişul cartierul Marais, cu vechile sale hoteluri impunătoare transformate în instituţii ale guvernului, în antrepozite pentru importurile de marfă uscată sau pur şi simplu abandonate. În cartier erau numeroase magazine evreieşti, de unde Greta şi Einar cumpărau fructe uscate şi sandviciuri duminica, fiindcă doar acestea erau deschise.

Apartamentul avea două ateliere. Al lui Einar, cu câteva peisaje din mlaştină cocoţate pe şevalete supradimensionate, şi al Gretei, ticsit de tablouri cu Lili, ce se vindeau înainte să se usuce vopseaua pe ele. Pe un perete din atelierul Gretei era o pată veşnic umedă şi compactă, unde îşi încerca ea culorile, până când găsea nuanţa perfectă: cafeniul pentru părul lui Lili, care se făcea de culoarea mierii după ce se scălda în mare, în luna august; roşul-închis de pe gâtul ei, când era emoţionată; albul argintiu de pe interiorul coatelor sale. În fiecare atelier era un divan acoperit cu un covor oriental. Câteodată, Greta

dormea aici noaptea, când era prea obosită ca să se mai ducă în patul matrimonial, aflat în cămăruța din spate; aici domnea un întuneric ce-i învăluia ca într-un giulgiu sau cel puțin așa simțea Einar. În dormitorul lor, când stingeau lumina, era atât de întuneric, că nu-ți vedeai propria mână. Einar stătea întins în pat așteptând să se lumineze de ziuă și să audă scârțâitul scripetelui de la cablul pe care unul dintre vecini se pregătea să-și întindă rufele.

În diminețile de vară, după ce se trezea, Lili mergea cu omnibuzul la Băile du Pont-Solférino, pe cheiul Tuileries. În apropierea bazinului se înșiruiau mai multe cabine de schimb, făcute din cearșafuri de pânză vărgată, asemănătoare cu niște corturi înalte și înguste. Lili intra într-una dintre cabine și se schimba în costum de baie, aranjându-și cu grijă fusta cu volănașe, așa încât să pară cât mai modestă. De când se mutaseră din Danemarca, trupul ei trecuse printr-o serie de schimbări și acum sânii îi erau mai cărnoși și mai moi, suficient cât să umple cupele micuțe ale costumului de baie. Casca de baie, mirosind a cauciuc, îi trăgea părul în spate, întinzându-i pielea de pe obraji, ceea ce îi dădea un aer exotic, cu ochii ușor oblici și gura lățită într-o parte și-n alta. Lili își făcuse obiceiul să aibă la ea întotdeauna o oglinjoară și, în diminețile de vară, în cabina de pânză, se studia cu atenție, mișcând oglinda de-a lungul întregului său trup. Această operațiune îi lua destul de mult timp, așa încât, la un moment dat, femeia de serviciu scutura pânza de la intrare, întrebând dacă mademoiselle are cumva nevoie de ajutor.

Odată îmbrăcată în costum de baie, Lili intra în bazin, ținându-și capul deasupra apei. Înota cam o jumătate de oră și umerii i se răsuceau grațios în timp ce-și rotea braț după braț deasupra capului, ca o morișcă. La un moment dat, celelalte femei din bazin – fiindcă bazinul acesta, precum ceainăria unde mergea uneori să bea o cafea și să mănânce un croasant, era

rezervat exclusiv doamnelor – se opreau la marginea apei și o urmăreau pe micuța Lili, atât de mlădioasă, cu brațele ei lungi și suple și, în același timp, atât de *puissante*[1], cloncăneau ele.

Asta îi plăcea cel mai mult: să alunece pe suprafața apei ca un boboc de rață; să le vadă cu coada ochiului pe celelalte femei, privind-o cu un amestec de indiferență, curiozitate și nedumerire; să iasă apoi din bazin cu pielea de pe degete încrețită toată și să se șteargă cu prosopul în lumina scânteietoare ce se reflecta din apa Senei. Stătea și urmărea cu privirea vasele ce alunecau pe râu. Se gândea că toate astea erau posibile numai datorită faptului că plecaseră din Danemarca. Când stătea aici, pe marginea bazinului cu apă din Sena, se gândea că e liberă. Parisul o eliberase. Greta o eliberase. Einar se pierdea în depărtare. Einar îi dădea drumul. Atunci simțea un fior pe șira spinării și umerii începeau să-i tremure.

În cabina de schimb, după ce îi înapoia femeii de serviciu prosopul roz, își dădea jos de pe ea costumul de baie și, dacă se întâmpla să fie într-o stare de spirit adecvată, scotea un oftat ușor când descoperea acolo jos, între coapsele sale albe, cu piele de găină, micul organ flasc și zbârcit. I se părea atât de dezgustător, încât își strângea numaidecât coapsele, plesnindu-și genunchii, și îl ascundea între picioare. Plescăitul înăbușit al pielii, când își lipea picioarele, îi aducea aminte lui Einar de fata aceea de la Madame Jasmin-Carton, care dansase cu furie și-și strânsese genunchii cu o mișcare atât de violentă, încât auzise cum i se pocnesc oasele între ele, chiar și prin geamul murdar.

Când se dezmeticea din lunga reverie, își dădea seama că e un bărbat danez mărunțel, aflat în cabina de schimb de la bazinul femeilor. La început era complet derutat și se privea nedumerit în oglindă. Nu știa unde se află, nu recunoștea

[1] Puissante – puternică, în lb. franceză în original (n.tr.)

dungile de pe cearșaful de la intrarea în cabină. Nu recunoștea sunetele făcute de femeile care se scăldau în bazin. Singurul veșmânt de pe umeraș era o rochie simplă, maro, cu curea. Și niște pantofi negri cu platforme groase. O poșetă cu câțiva bănuți înăuntru și un ruj. O eșarfă de șifon, cu imprimeuri în formă de pere. El era bărbat, realiza brusc, dar nu avea cum să se întoarcă acasă decât cu hainele astea. Atunci observa șiragul de mărgele din chihlimbar. Bunica lui îl purtase toată viața, chiar și atunci când lucra pe câmpul de turbă; mărgelele zornăiau, ori de câte ori i se loveau de stern, când se apleca să astupe vizuinile vulpilor. Ea i le dăduse Gretei, care detesta chihlimbarul, așa că i le dăduse lui Einar; iar Einar – parcă își amintea el – i le dăduse, la rândul lui, unei fete pe nume Lili.

Așa revenea la realitate de fiecare dată: treptat, mai întâi prin crâmpeie de amintiri, declanșate la vederea mărgelelor de chihlimbar sau a mâinii transpirate a femeii de serviciu, când ridica puțin perdeaua de la intrare, ca să întrebe dacă mademoiselle nu are cumva nevoie de ajutor. Atunci își lua rochia maro și se încălța cum putea cu pantofii negri, cu platformă. Îi venea să intre în pământ de rușine când își încheia cureaua în jurul taliei, deși în momentele acelea i se părea că habar n-are de toate chichițele și pedanteriile specifice veșmintelor feminine. În poșetă avea doar câțiva franci; știa că n-o să mai primească alții în următoarele trei zile. Cu toate astea, Einar n-avea de gând să meargă pe jos, așa că lua un taxi până acasă, fiindu-i prea rușine să defileze pe străzile Parisului în rochie. Eșarfa flutura pe spătarului scaunului, în mașină, și pur și simplu nu era în stare să și-o lege la gât sau în jurul capului. I se părea că șifonul acela străveziu, cu pere galbene, l-ar strangula. Nu putea fi al lui, era al altcuiva.

Astfel, Einar pleca de la bazin îmbrăcat în hainele lui Lili, având încă pe cap casca de cauciuc. Strecura un franc în palma veșnic întinsă a femeii de serviciu, lăsând în urmă șușotelile

răutăcioase ale franțuzoaicelor care rămâneau la bazin până la ora la care trebuiau să se întoarcă acasă și să le ajute pe servitoarele poloneze să pregătească prânzul pentru odraslele lor îmbrăcate cu șorțulețe. În timpul acesta, Einar, șleampăt în hainele lui Lili și cu ochii roșii, se întorcea acasă, la Greta, care în decursul dimineții pregătise decorul și schițase liniile unui nou tablou cu Lili.

Într-o zi, pe la începutul lunii mai, Einar ședea pe o bancă în Piața des Vosges, la umbra copacilor. Vântul perturba șuvoiul de apă ce țâșnea din fântâna arteziană, împroșcând cu stropi și udând pietrișul de culoarea nisipului de la picioarele lui. Dimineață, Lili fusese la bazin. După-amiază, Einar se dusese din nou la Madame Jasmin-Carton și se uitase pe gemulețul fumuriu la un bărbat și o femeie care făceau dragoste pe podea. Îl costase triplu față de taxa obișnuită. Madame Jasmin-Carton făcea de o lună reclamă la „spectacolul" cu pricina, pe niște cartonașe lipite în partea de sus a gemulețului. Cartonașele, care anunțau cu litere de-o șchioapă actul sexual, îi aduceau aminte de bilețelele prin care obișnuiau să comunice între ele Lili și Greta la început, pe vremea când erau în Danemarca – de parcă aerul înghețat din Copenhaga n-ar fi putut suporta mesajele secrete pe care și le transmiteau una alteia.

Băiatul era un vlăjgan înalt și vânos, abia trecut de vârsta adolescenței; avea pielea alb-albăstruie, ochii albaștri, somnoroși, și i se vedeau toate coastele. Se dezbrăcă în doi timpi și trei mișcări de costumul ieftin de tweed, apoi o ajută și pe femeie, care era mai în vârstă, să-și dea jos rochia. În afară de el însuși, Einar nu mai văzuse niciodată un bărbat excitat sexual, cu membrul erect ca o suliță lungă de câțiva centimetri. Penisul băiatului era roșu la vârf, umed și amenințător. Femeia îl primi înăuntrul ei cu ușurință și păru foarte recunoscătoare

pentru asta. Se zvârcoliră pe podeaua cămăruței întunecoase în formă de semicerc și de fiecare gemuleț era lipită fața unui bărbat care ar fi putut să-i fie bunic tânărului protagonist. Acesta termină rapid, sperma lui țâșnind, ca un arc, pe fața ridată a femeii. Tânărul se ridică și făcu o plecăciune. Apoi ieși din cameră, cu costumul de tweed mototolit sub braț. Abia atunci își coborî Einar privirea și observă pata sărată din poala sa – parcă și-ar fi vărsat pe el o cană cu apă de mare. În clipa aceea știu – probabil că știa dintotdeauna: își dorea ca băiatul să-i facă același lucru lui Lili. S-o sărute, înainte ca pieptul să i se înroșească și gura să i se schimonosească de plăcere.

După aceea, Einar se pomeni pe bancă, în Piața des Vosges. Își desfăcu haina, ca să i se zvânte pata de pe pantaloni, pe care o clătise cu apă în lavoarul de la Madame. Copiii se stropeau cu apă din fântână și-și rostogoleau cercurile pe aleile acoperite cu pietriș, iar o fetiță înălța un zmeu de hârtie în formă de liliac. Guvernantele italience pălăvrăgeau cu voce tare pe deasupra cărucioarelor parcate în cerc. Einar se întoarse cu spatele spre ele, stânjenit din cauza petei. Soarele fusese foarte generos dimineață, la bazin, dar acum se ascundea în spatele pâlcurilor de nori; parcul se făcu cenușiu dintr-odată și copiii se prefăcură în siluete nedefinite. Pata din poala lui Einar nu voia nicicum să se usuce. Stofa udă îi aducea aminte de câinii de la fermă, din Bluetooth – așa se întorceau aceștia după o zi întreagă de vânat broaște: cu blana aspră și umedă, impregnată cu un miros respingător, de care nu mai scăpau niciodată.

Fetița cu zmeul scoase un țipăt. Sfoara îi scăpase din mână și acum zmeul se rostogolea din văzduh. Ea îi urmărea traiectoria cu degetul întins în aer. Apoi o luă la fugă și panglica din păr îi alunecă pe urechi. Guvernanta strigă după ea să se oprească. Femeia era furioasă și chipul ei de italiancă se înroși din pricina tulburării. Îi spuse fetiței, pe care o chema Martine,

să aştepte lângă cărucior. Zmeul aflat în picaj se apropia de sol, hârtia lui neagră fluturând înăuntrul ramelor. Într-un final se prăbuşi la picioarele lui Einar.

Guvernanta ridică hârtia mototolită cu o mână frumoasă, ţâţâind din buze. Apoi o prinse pe Martine de încheietură şi o duse înapoi la cărucior, ţinând-o strâns lipită de ea. Celelalte guvernante stăteau sub frunziş, cu cărucioarele înghesuite unul într-altul. Când Martine şi guvernanta ei li se alăturară, femeile aruncară priviri suspicioase de jur împrejur. Apoi plecară cu toatele, roţile cărucioarelor scrâşnind pe pietriş ca un vaiet jalnic.

Acela fu momentul în care Einar ştiu că trebuie să se schimbe ceva. Era un bărbat de care se temeau guvernantele din parc. Un individ cu pete dubioase pe pantaloni.

Era luna mai, anul 1929; îşi dădu exact un an începând de atunci. Parcul era cufundat în semiobscuritate din pricina norilor. Coroana copacilor, cu frunzele proaspete şi tremurânde, părea rece. Din nou, vântul perturbă jetul de apă din fântână, împroşcându-l pe pietriş. Dacă, în răstimp de un an, Lili şi Einar nu-şi clarificau situaţia, avea să vină în parcul ăsta să-şi pună capăt zilelor.

Decizia aceasta îl făcu să-şi îndrepte umerii. Nu mai putea suporta haosul din viaţa lui. Greta avea un pistol placat cu argint de pe vremea când locuia în California. Crescuse cu el vârât în ciorapi. Avea să vină în parc cu pistolul într-o noapte de mai şi avea să-şi lipească ţeava de tâmplă.

Einar auzi nişte paşi venind în fugă spre el şi-şi ridică privirea din poală. Era Martine, cu şorţuleţul ei galben. Părea speriată, dar bucuroasă. Se opri din fugă şi se apropie încet de el. Mâna ei moale se întinse spre el. Între ea şi Einar se afla coada zmeului – un şir de funde şi panglici legate de o sfoară. Martine îşi voia coada înapoi şi, după zâmbetul pe care se căznea să şi-l ascundă în spatele sprâncenelor încruntate,

Einar își dădu seama că voia să fie prietenoasă. Fetița înhăță coada, apoi izbucni în râs, cu fața strălucindu-i radioasă. Făcu o mică reverență și rosti „Merci", iar în clipa aceea tot ce știa Einar despre sine însuși se comprimă în câteva imagini: șorțul de bumbac legat în jurul mijlocului său; capul lui cuibărit în mâinile tinere ale Gretei; Lili încălțată cu pantofii galben mușchi, la Widow House; Lili înotând de dimineață în bazinul pentru femei. Einar și Lili erau una și aceeași persoană, dar acum venise momentul să se despartă. Avea un an la dispoziție pentru asta.

– Martine, Martine! strigă guvernanta.

Pantofiorii cu catarame ai fetiței o zbughiră, afundându-se în pietriș. Un an, își spuse Einar în sinea sa. Și, din nou, Martine îi strigă peste umăr: „Merci". Îi făcu cu mâna, iar Einar și Lili îi întoarseră gestul, amândoi deodată.

Capitolul 14

Greta nu muncise niciodată atât de mult ca în acești trei ani de când locuiau la Paris. Dimineața, când Lili mergea la piață sau la bazin, ea lucra pentru reviste. Era un editor la revista *La Vie Parisienne* care o suna aproape în fiecare săptămână, cu un glas panicat, și o ruga să-i deseneze rapid un afiș pentru cea mai recentă punere în scenă a spectacolului *Carmen* sau pentru expoziția de oase de dinozaur de la Grand Palais. Evident, nu era nevoită să accepte astfel de lucrări, își spunea ea în sinea ei. Numele său apărea de câțiva ani în tot felul de reviste. Însă editorul i se smiorcăia la telefon că are nevoie de o grafică de calitate. Și atunci, ținând receptorul între ureche și umăr, în timp ce o urmărea pe Lili ieșind din apartament, Greta își spunea: De ce nu? Da, o să facă desenul. Da, i-l putea preda a doua zi de dimineață. Dar trebuie să mă apuc de el numaidecât, sublinia ea și, punând receptorul în furcă, se grăbea la fereastră, ca s-o vadă pe Lili îndreptându-se cu pași repezi spre Piața Buci, cu pardesiul ei roz de primăvară ce sărea în ochi pe fundalul mohorât al străzii ude de ploaie.

Abia când Lili se întorcea acasă, se apuca într-adevăr de lucru. Atunci îi pregătea o ceașcă de ceai fierbinte și-i spunea „Vino să stai aici", așezând-o pe un taburet sau lângă palmierul din ghiveci și punându-i în mână farfurioara și ceașca de ceai. Indiferent de vreme, Lili se întorcea întotdeauna înfrigurată, cu mâinile tremurând. Greta se temea că e prea slabă, dar n-o putea face cu niciun chip să mănânce mai mult. Sângerările continuau să apară din când în când, cam o dată la câteva luni,

semnalate de fiecare dată de un strop de sânge ivit pe buza de sus. Atunci Lili zăcea în pat timp de câteva zile, de parcă în acei stropi de un roșu aprins se afla toată energia ei. Greta o dusese la unul sau la doi medici francezi, dar, de îndată ce aceștia începeau cu întrebările („Mai este ceva ce nu mi-ați spus despre soțul dumneavoastră?"), își dădea seama că niciunul nu știa mai mult decât doctorul Hexler. Își făcea griji când Lili stătea în pat, dormind toată ziua și pătând așternuturile, pe care mai apoi Greta trebuia să le vâre în cuptorul din spatele apartamentului. Dar apoi, după câteva zile, uneori o săptămână, sângerarea înceta, la fel de brusc cum apăruse.

– Ce plictisitor e să stai în pat o săptămână întreagă, spunea Lili, azvârlindu-și perna pe covor.

Dacă ar fi stat să le numere, Greta ar fi constatat că avea de-acum mai bine de o sută de tablouri cu Lili: Lili scăldându-se în bazin, Lili la o nuntă, Lili studiind morcovii, în piață. Însă majoritatea o înfățișau pe Lili în mijlocul naturii, pe un câmp, într-o pădurice de măslini, pe țărmul Mării Kattegat. Ochii ei căprui erau uriași, cu pleoapele puțin căzute, sprâncenele pensate, arcuite delicat, și părul dat după o ureche, dezvăluind un cercel lung, de chihlimbar, ce-i atârna de-a lungul gâtului.

Einar nu mai picta deloc.

– Mi-e greu să-mi imaginez mlaștina, striga el din atelierul lui, în care pânzele și tablourile erau așezate ordonat, toate la locul lor.

Din obișnuință, continua să comande flacoane de vopsea la München, deși cele mai bune vopsele din lume se vindeau chiar lângă ei, dincolo de râu, la Sennelier, unde era un vânzător cu o pisică veșnic gestantă. Greta nu putea suferi pisica, al cărei pântec atârna până la podea, în schimb îi plăcea să stea de vorbă cu vânzătorul, un bărbat pe nume Du Brul, care deseori îi spunea, trăgându-se nervos de barbișonul ca al lui Van Dyke, că ea e cea mai importantă clientă a lui.

– Și când te gândești că unii spun că femeile nu știu să picteze! rostea el, când Greta ieșea din magazin cu o cutie de sticle cu vopsea învelite în hârtie de ziar, urmată de pisica ce respira șuierător, de parcă era pe punctul să fete.

Apartamentul de pe strada Vielle du Temple avea în mijloc o cameră spațioasă, suficient de mare încât să încapă o masă lungă și două fotolii pentru citit, așezate în fața șemineului pe gaz. Mai era o canapea roșie de catifea, mare și rotundă, având înfiptă în mijloc o coloană capitonată, asemănătoare cu cele din magazinele de pantofi. Apoi, un balansoar din lemn de stejar cu o pernă cafenie, din piele, trimis cu vaporul din Pasadena. Greta îi spunea apartamentului *casita*[1]. Nu arăta nicidecum ca o *casita*, cu tavanele sale străbătute de grinzi dispuse ca niște raze și ușile cu geamuri mari și clanțe de bronz ce separau încăperile. Dar, din motive de neînțeles, îi aducea aminte de *casita* aceea de pe marginea canionului Arroyo Seco, în care ea și Teddy Cross se mutaseră după ce plecaseră din Bakersfield. Lumina care pătrundea în *casita* din curtea interioară pavată cu cărămidă și acoperită cu mușchi îl inspira pe Teddy în fiecare dimineață, sugerându-i un nou model de urcior sau o nouă combinație de culori pentru ceramica lui. Muncise într-un ritm accelerat și după pofta inimii cât timp locuiseră acolo. În grădina din spate era un arbore de avocado care făcea o mulțime de fructe, atât de multe încât nu aveau ce face cu ele, deși mâncau și dădeau și la alții. „Aș vrea să fiu ca arborele ăsta", zicea Teddy. „Să am fructe încontinuu." Acum, la Paris, în *casita* lor, Greta se vedea pe ea însăși ca pe acel avocado. Din vârful pensulei ei de alun curgeau întruna, fără oprire, tablouri cu Lili: încă unul, și-ncă unul, și-ncă unul...

[1] Casita – căsuță, în lb. spaniolă în text (n.tr.)

O vreme regretă că Einar își abandonase cariera. Multe dintre peisajele lui erau atârnate pe pereții apartamentului, de sus până jos. Ele serveau drept memento[1] constant, uneori trist, al rolurilor lor inversate. Cel puțin pentru Greta. Einar nu mărturisea niciodată că i-ar lipsi viața sa de artist. Ea era cea căreia îi lipsea câteodată; îi era greu să înțeleagă cum putea să se oprească, pur și simplu, din pictat cineva care făcuse asta toată viața. Presupuse că vechea lui pornire – nevoia de a-și așterne gândurile și temerile pe pânza albă – se transferase acum la Lili.

În mai puțin de un an de la instalarea lor la Paris, Hans începuse să vândă tablourile cu Lili. În plus, datorită lucrărilor ei din diverse reviste, numele Gretei începu să circule prin Paris, în cafenelele de pe bulevardul Saint-Germain sau prin saloanele unde își duceau veacul artiștii și scriitorii, bând lichior de prune întinși pe covoare din piele de zebră. Erau mulți americani în Paris, care așa își petreceau timpul – vorbind unul despre altul, urmărindu-se între ei în stilul lor tipic american. Greta încerca să se țină departe de aceștia, de societatea veselă care se întâlnea seară de seară pe strada Fleurus, la numărul 27. Era suspicioasă față de ei, după cum, și erau ei față de ea, știa asta. Bârfele lor nocturne, la gura sobei, despre cine e și cine nu e la modă nu o interesau câtuși de puțin. În cercurile acelea pline de ifose și sarcasme nu era loc pentru Lili sau Einar.

Dar cererea de tablouri cu Lili continua să crească și, la un moment dat, când începu să simtă că nu poate să țină pasul, Greta avu o idee. Tocmai o picta pe Lili pe un câmp de lucernă din zona rurală a Danemarcei. Pentru asta, o pusese pe Lili să stea în atelier cu mâinile în șolduri. Îi era destul de ușor să-i picteze chipul deși trebuia să și-o imagineze în lumina palidă

[1] Memento – semn de aducere aminte (n.tr.)

a soarelui danez. Fundalul, respectiv câmpul de lucernă ce se vedea în spatele lui Lili, n-o interesa prea tare. Ca să picteze cum se cuvine iarba și ochiurile de apă din depărtare, avu nevoie de mai multe zile; mai întâi, trebui să aștepte să se zvânte linia orizontului, apoi lacurile, primul strat de iarbă, al doilea și al treilea.

– Nu vrei să termini tu tabloul ăsta? îl întrebă pe Einar într-o zi.

Era luna mai a anului 1929 și Einar fusese plecat toată după-amiaza. Când se întorsese acasă, îi spusese că își petrecuse după-amiaza în Piața des Vosges, „uitându-se la copiii care își înălțau zmeiele". Arăta neobișnuit de slab în costumul lui de tweed, cu haina atârnându-i pe braț.

– E totul în regulă? îl întrebă ea; el își lărgi nodul de la cravată și se duse să-și facă un ceai.

Umerii lui trădau o tristețe adâncă, o melancolie sumbră, cum Greta nu mai văzuse la el până atunci. Mâna îi zăcea rece și lipsită de viață într-a ei.

– Sunt prinsă până peste cap, continuă ea. Ce-ar fi să mă ajuți un pic la fundal? Te pricepi mai bine ca mine la peisaje și știi cum trebuie să arate un câmp de lucernă.

Cu Edvard al IV-lea în poală, Einar păru să mediteze la rugămintea ei. Cămașa îi era șifonată și, pe masă, lângă el, se afla o farfurie cu pere.

– Chiar crezi că sunt în stare? zise el.

Ea îl conduse în atelierul ei și îi arătă portretul pe jumătate terminat.

– Mi se pare că undeva în depărtare ar trebui să fie un ochi de apă, spuse ea.

Einar se uită la tabloul pe jumătate terminat. Avea o privire absentă, de parcă nu o recunoștea pe fata din tablou. Apoi, treptat, în ochi i se aprinse o scânteie de viață, pleoapele i se ridicară și cuta dintre sprâncene îi dispăru.

– Lipsesc câteva lucruri, spuse el. Da, ar trebui să fie un lac și o salcie, una singură, pe malul apei. Și poate și o colibă. Dar departe de tot, să nu se deslușească exact, doar o pată înceţoșată, maronie. Mai mult să se bănuiască despre ce e vorba.

Stătu treaz toată noaptea și pictă, murdărindu-și cămașa și pantalonii. Greta era fericită să-l vadă muncind din nou și începu să se gândească ce alte tablouri ar putea picta împreună. Chiar dacă asta însemna să n-o mai aibă pe Lili lângă ea în fiecare zi, își dorea ca Einar să se reapuce de lucru. În timp ce se pregătea să se bage în pat, auzi cum lucra el de zor în atelierul ei, împreună cu clinchetul borcănașelor cu vopsea. Deabia aștepta să-l sune pe Hans dimineață, să-i spună că Einar se reapucase de pictat. Și, în plus, să-l anunțe că găsise o metodă prin care să realizeze mai multe tablouri cu Lili.

– N-o să-ți vină să crezi cine mă ajută, avea să-i spună ea.

Imaginea lui Hans în Gara de Nord, de-acum trei ani, îi reveni în minte. Ea și Einar tocmai sosiseră la Paris, având doar câteva adrese în agendele lor. Hans îi așteptase în gară, cu haina lui bej din păr de cămilă distingându-se în mulțimea de paltoane negre de lână.

– O să fie totul bine, o liniștise el pe Greta, sărutând-o pe obraz.

Apoi îl cuprinsese pe Einar cu palmele de după gât și îl sărutase pe frunte. Îi condusese cu mașina la un hotel de pe malul stâng al Senei, la câteva cvartale de Școala de Arte Frumoase. Apoi își luase rămas-bun, sărutându-i încă o dată pe amândoi.

Greta își aminti cât de dezamăgită fusese de faptul că Hans îi așteptase cu brațele deschise, iar apoi dispăruse atât de rapid. Îi urmărise silueta masivă strecurându-se afară pe ușa hotelului. Einar fusese, probabil, la fel de dezamăgit, poate chiar mai dezamăgit decât ea.

– Ce crezi, oare Hans nu voia să venim? o întrebase el.

Și ea se gândise la lucrul acesta, dar, la întrebarea lui, îi reaminti că Hans era un om foarte ocupat. Adevărul era că simțise o mare reținere din partea lui Hans, după felul cum își ținea spatele, drept și rigid, ca stâlpii ce susțineau acoperișul gării.

Einar o iscodi mai departe:

– Crezi că suntem prea „danezi" pentru gustul lui? Prea provinciali?

Greta, privind la soțul ei, cu ochii lui căprui întunecat, degetele tremurătoare și Edvard al IV-lea în poală, răspunse:

– Așa e el, noi n-avem nicio vină.

La hotel închiriaseră două camere cu tapet roșu pe pereți; într-una dintre ele se afla un pat-alcov ascuns de draperii. Administratorul hotelului îi anunțase cu mândrie că aici își trăise Oscar Wilde ultimele săptămâni de viață.

– S-a stins chiar în alcovul ăsta, îi informase proprietăreasa, dând din cap cu subînțeles.

Greta nu acordase atenție acestei informații. I se părea un lucru prea deprimant ca să-l discute cu Einar. Locuiseră în cele două camere vreme de câteva luni de zile, timp în care căutară un apartament de închiriat. După doar câteva zile, locul începuse să li se pară grozav de mohorât, cu tapetul scorojit și petele de rugină ce se prelingeau în chiuvetă. Dar Einar insistase să plătească el chiria, așa că ieșeau din discuție alte apartamente, mai frumoase, precum cele din Hôtel du Rhin sau Eduard al VII-lea.

– Nu văd niciun motiv să suferim aici, îi spusese Greta, propunându-i o zonă mai bună, cu privelişte frumoasă și, eventual, cu room-service pentru cafeaua de seară.

– Chiar suferi aici? replicase Einar, determinând-o să abandoneze subiectul.

Simțea o stare de încordare între ei, care se instalase încă din timpul călătoriei.

În colțul camerei se afla o sobiță cu plită pe care puteau fierbe apă pentru cafea. Dormeau în patul-alcov, a cărui saltea era adâncită la mijloc și pe care îl împinseră la perete, ceea ce făcea să se audă până și cel mai mic zgomot venit din camera învecinată. Einar își așeză șevaletul în camera cu alcov. Greta se instală în cealaltă cameră; se simțea ușurată când închidea ușa cu clanța și era singură. Problema era că nu putea să picteze singură. Avea nevoie de Lili.

Erau în Paris abia de o lună când Greta spuse:

– Vreau să sărbătorim împreună cu Lili venirea noastră.

Observă teroarea din ochii soțului său, ale căror pupile se dilatară pentru o fracțiune de secundă, apoi se micșorară până se făcură cât un vârf de ac. Lili încă nu-și făcuse apariția la Paris. Era unul dintre motivele pentru care plecaseră din Copenhaga. După vizita la doctorul Hexler, primiseră o scrisoare de la acesta, prin care îi amenința că o să-i raporteze pe Einar și pe Lili la autoritățile din Ministerul Sănătății. „Omul acesta poate deveni un pericol pentru societate", scria el. Greta și-l imagină pe Hexler dictându-i scrisoarea asistentei cu părul roșu, prin tubul cu o pâlnie la capăt. Șocul pe care i-l provocă scrisoarea cu pricina – la gândul că altcineva, în afară de ea, ar încerca să controleze viitorul lui Lili – o tulbură teribil. Nu mai gândea limpede când Einar, întors dintr-o vizită la Anna, intră în apartament. Înainte să-și dea seama ce face, azvârli scrisoarea în soba de fier.

– A scris Hans, îi zise ea. E de părere că ar trebui să ne mutăm la Paris. Și o să ne mutăm numaidecât, adăugă ea rapid.

Lili sosi la Paris și bătu la ușa camerei de hotel a Gretei. Avea părul mai lung acum, de un castaniu mai închis și lucios, prins la tâmple cu doi piepteni încrustați cu perluțe. Purta o rochie pe care Greta n-o mai văzuse niciodată. Era de mătase violet, cu un guler răsfrânt ce se pierdea în adâncitura decolteului.

– Ți-ai cumpărat o rochie nouă? o întrebă ea.

Dintr-un motiv sau altul, întrebarea o făcu pe Lili să roșească; o umbră de îmbujorare îi apăru pe gât și pe piept. Pe Greta o intriga mai cu seamă decolteul îndrăzneț. Era oare pieptul lui Einar îndeajuns de plin încât să-l poată îndesa într-un corset micuț și să-l transforme într-o pereche de sâni în toată regula?

Se duseră la Palais Garnier, la opera *Faust*. Greta sesiză numaidecât privirile bărbaților ațintite asupra lui Lili, în timp ce aceasta urca cu grație treptele străjuite de balustrada aurită.

– Tipul ăla cu părul negru se uită la tine. Dacă nu avem grijă, o să ne pomenim că vine aici.

Aveau locurile lângă un cuplu care tocmai se întorsese din California.

– Douăsprezece luni în Los Angeles, ținu să precizeze bărbatul. Nevastă-mea a trebuit să mă smulgă de-acolo.

Le spuse că fuseseră în Pasadena de Anul Nou, ca să asiste la Parada Rozelor.

– Până și coamele cailor erau împodobite cu flori, relată soția.

Apoi începu opera și Greta se lăsă pe spătarul scaunului. Îi era greu să se concentreze la doctorul Faust, atât de trist în laboratorul lui întunecos, având-o la dreapta pe Lili și la stânga un om care trecuse nu demult pe lângă casa părinților ei de pe bulevardul Orange Grove. Ba zgâlțâia din genunchi, ba își răsucea, absentă, încheieturile mâinilor. Știa că lucrurile se puseseră în mișcare în seara aceea. Cum obișnuia să spună Carlisle despre ea? Odată ce s-a pus în mișcare, n-ai cum s-o mai oprești pe bătrâna Greta. Nimeni n-o mai poate opri, cu niciun chip.

La pauză, atât Lili, cât și doamna de alături își cerură scuze și se retraseră. Soțul ei, un bărbat bărbos de vârstă mijlocie, se aplecă spre Greta și o întrebă:

– Există vreo șansă să o văd pe verișoara dumneavoastră mai târziu, undeva, oriunde?

Greta îl refuză categoric. La fel cum avea să-și refuze sieși mai târziu propriile dorințe și porniri – fiindcă nici măcar nu și le cunoștea. Când ei doi încă locuiau la hotelul lui Oscar Wilde, Hans venea să o ia pe Greta din holul întunecos și o conducea la biroul lui de pe strada Rivoli. Fusese de acord să discute despre cariera ei. Dar, la un moment dat, când traversau Pont Neuf, îi cobora mâna pe spate și îi spunea:

– Presupun că nu trebuie să-ți spun cât de atrăgătoare ești.

Prima oară când se întâmplă lucrul acesta, ea îi dădu mâna la o parte, crezând că fusese un gest accidental. Însă incidentul se repetă, o săptămână mai târziu. Și apoi din nou. A patra oară, Greta își spuse că nu putea să-l lase s-o atingă în felul acela. Cum mai putea ea să dea ochii cu Einar? se gândea, în timp ce mâna lui Hans o mângâia pe spate, când treceau podul. Continuând să umble, Greta nu mai simțea nimic altceva, nici fizic, nici sufletește, decât mâna lui pe spatele ei. Își dădu seama că soțul ei n-o mai atinsese de foarte multă vreme.

Merseră mai departe, spre biroul lui; intrară în odaia fără ferestre din spatele încăperii centrale, plină de dulapuri cu dosare, și Hans scotoci prin ele, căutând contacte care îi puteau fi utile Gretei. La un moment dat, deschise un dosar și, trecându-și degetul peste o listă cu numele unor clienți de-ai săi, spuse:

– Ar trebui să-i scrii lui... și lui... pe ăsta să-l eviți cu orice preț.

Stând lângă el, Gretei i se păru că îi simte degetul pe braț, dar lucrul ăsta era imposibil, pentru că Hans ținea dosarul cu ambele mâini. Apoi avu senzația că o atinge pe spate, dar, din nou, era imposibil, căci dosarul se afla tot în mâinile sale.

– Ce zici, o să ne descurcăm aici? îl întrebă ea.

Pe buzele lui Hans înflori un zâmbet.

– Ce vrei să spui?

– Einar și cu mine... o să ne descurcăm la Paris? Crezi că o să ne acomodăm cum trebuie?

Zâmbetul lui dispăru.

– Da, bineînțeles. Doar vă aveți unul pe altul. Apoi, după o scurtă ezitare: Dar să nu uiți de mine.

Zicând asta, își aplecă aproape imperceptibil capul spre ea. Era ceva între ei – nu dosarul, ci altceva. Nu mai spuseră nimic niciunul.

„Dar Hans nu-i pentru mine", se gândi Greta. Dacă era să pună cineva mâna pe el, Lili trebuia să fie aceea. Deși în odăița cu dosare era răcoare, se simți dintr-odată caldă și lipicioasă, de parcă avea pe ea un strat umed de jeg. Făcuse cumva o greșeală iremediabilă?

– Mi-ar plăcea să fii tu agentul meu, spuse ea. Să te ocupi de tablourile mele.

– Dar eu mă ocup numai de vechii maeștri, de pictura secolului al nouăsprezecelea.

– Ei, poate că a venit timpul să-ți iei și un pictor modern.

– Dar n-ar avea niciun sens. Ascultă, Greta, vreau să-ți spun ceva.

Se apropie de ea, tot cu dosarul în mâini. Lumina din odaie era cenușie și Hans arăta ca un adolescent care încă nu se obișnuise cu trupul lui mare și robust.

– Nu rosti niciun cuvânt înainte de-a fi de acord să te ocupi de lucrările mele, îl opri ea.

Împotriva voinței ei, se mută de cealaltă parte a biroului. Între ei se afla acum o masă plină de hârtii. Brusc, își dori să-l lase să o strângă în brațe și, în același timp, să fugă înapoi la hotel, dincolo de Pont Neuf, unde Einar probabil că o aștepta, zgribulit, lângă sobă.

– Am s-o spun în felul următor, continuă ea. Îți ofer șansa să mă iei chiar acum. Dacă mă refuzi, sunt convinsă că o să regreți într-o bună zi.

În timp ce vorbea, își pipăia cicatricea estompată de pe obraz.

– De ce o să regret?

– Pentru că într-o bună zi o să-ți spui: Aș fi putut s-o am. Greta Wegener ar fi putut să fie a mea.

– Dar nu te refuz, zise Hans. Nu înțelegi?

Greta înțelegea foarte bine. Sau cel puțin îi înțelegea intențiile. Ce nu înțelegea însă era fiorul ciudat care i se zbătea în piept – de ce nu-l admonesta pe Hans pentru avansurile lui fățișe? De ce nu-i amintea cât de tare l-ar fi îndurerat pe Einar un astfel de comportament? De ce nu era în stare nici măcar să-i pronunțe numele?

– Deci batem palma? stărui ea.

– Care-i târgul?

– O să mă reprezinți? Sau trebuie să plec de-aici?

– Greta, fii rezonabilă.

– Eu consider că sunt. Ăsta e cel mai rezonabil răspuns care îmi trece prin minte.

Stăteau amândoi ușor aplecați peste cele două capete ale biroului. Teancurile de documente erau țintuite sub prespapieruri de bronz în formă de broască. Peste tot se vedea numele lui, pe toate hârtiile. Hans Axgil. Hans Axgil. Hans Axgil. Își aduse aminte de vremea când era doar o copiliță și își exersa caligrafia: Greta Greta Greta.

– Am s-o fac, spuse el.

– Ce anume?

– Am să te reprezint.

Greta nu știa ce să zică. Îi mulțumi și se apucă să-și strângă lucrurile. Apoi îi întinse mâna.

– Presupun că o strângere de mână e gestul cel mai potrivit, spuse ea.

El îi luă mâna și dintr-odată ea se simți pierdută în strânsoarea degetelor lui, ca prinsă în capcană. Dar după câteva secunde, îi dădu drumul.

– Să-mi aduci câteva tablouri săptămâna viitoare, îi spuse el.

– Săptămâna viitoare, încuviință Greta și păși în camera din față, prin ferestrele căreia se revărsau lumina soarelui și zgomotul orașului, odată cu țăcănitul interminabil al unei mașini de scris.

Capitolul 15

Mirosul de sânge îl trezi pe Einar din somn. Se dădu jos din pat, atent să n-o deranjeze pe Greta. Aceasta părea tulburată, ca prinsă într-un coșmar. Sângele se prelingea pe interiorul coapsei lui, un firicel subțire și fierbinte. Într-una dintre nări îi clipocea o bulă de sânge. Se trezise în trupul lui Lili.

În dormitorul de rezervă, lumina zorilor se răsfrângea pe șifonierul de culoare cenușie. Greta îi cedase lui Lili partea de sus a dulapului. Sertarele de jos și le păstrase pentru sine și erau încuiate cu cheia. Lili se uită în oglindă și-și văzu nasul însângerat și cămașa de noapte pătată cu un singur strop de sânge. Ea nu era ca Greta. Sângele n-o îngrijora niciodată, venea și dispărea la fel de brusc, iar ea zăcea în pat câteva zile, ca la răceală. Pentru ea, sângerările făceau parte din toată povestea asta, se gândi în timp ce se îmbrăca. Își trase fusta peste șolduri, apoi își netezi părul zburlit. Era iunie, trecuse deja o lună din ziua în care Einar hotărâse, pe banca din parc, că viețile lor, a lui și a lui Lili, trebuie să se despartă. Lili se simțea amenințată de această decizie a lui, ca și când timpul ei avea să se sfârșească la un moment dat.

În Piața Buci roua dimineții începea să se evapore. Pe toate aleile era plin de negustori, fiecare cu standul lui, adăpostit sub un acoperiș de tablă. Vânzătorii zăceau tolăniți lângă mesele lor cu porțelanuri crăpate, lângă birourile cu mânere lipsă, lângă mormanele de haine. O femeie nu scosese la vânzare decât niște zaruri de fildeș. Un bărbat avea o colecție de pantofi de balet de care îi venea tare greu să se despartă. Altă

femeie vindea fuste frumoase și bluze. Avea în jur de patruzeci de ani, părul cărunt tuns scurt și dinții din față ciobiți. Se numea Madame Le Bon și era născută în Algeria. De-a lungul anilor ajunsese să-i cunoască gusturile lui Lili și acum umbla după solduri, prin Passy, să găsească fuste de postav cum îi plăceau ei. Și după bluze albe cu gulerul brodat. Madame Le Bon îi știa numărul de la pantofi și știa că nu poartă încălțări care să-i expună degetele mici, lipsite de unghii. Cumpăra pentru Lili combinezoane mici la bust și corsete de modă veche, cu os de balenă, care o ajutau în problema ei. Știa că Lili se dă în vânt după cerceii de cristal și, în timpul iernii, după manșoanele din blană de iepure.

Lili scotocea prin mormanul de haine ale lui Madame Le Bon când, la un moment dat, observă un tânăr cu fruntea înaltă frunzărind cărțile cu poze de pe taraba alăturată. Paltonul îi era atârnat pe braț și la picioare avea o valiză de pânză. Stătea într-o poziție ciudată, de parcă își susținea toată greutatea pe un singur picior. Nu părea interesat de cărțile cu poze pe care le răsfoia distrat și, din când în când, își ridica ochii spre Lili. Privirile li se întâlniră de două ori; a doua oară, tânărul zâmbi.

Lili îi întoarse spatele și-și potrivi o fustă cadrilată în dreptul taliei.

– Asta e chiar drăguță, spuse Madame Le Bon de pe scăunelul ei. Încropise o cabină de probă agățând niște cearșafuri de o sfoară. Încearc-o, o îndemnă ea, ridicând cearșaful.

În cabină era o lumină orbitoare, de la soarele ce pătrundea prin pânza cearșafurilor. Fusta îi venea bine și de afară auzi vocea unui străin întrebând-o pe Madame Le Bon dacă nu vinde și haine pentru bărbați.

– Mă tem că n-am nimic pentru dumneata, zise femeia. Doar pentru soția dumitale.

Străinul râse. Lili auzi un scrâșnet de umerașe împinse de-a lungul barei metalice.

Când ieși din cabină, bărbatul împăturea și despăturea puloverele de pe masă. Își trecea degetele peste nasturii de sidef și le cerceta manșetele, să nu fie destrămate.

– Aveți lucruri frumoase, zise el, zâmbindu-i mai întâi lui Madame Le Bon și apoi lui Lili.

Ochii îi erau mari, albaștri; pe fiecare obraz avea două-trei ciupituri de vărsat de vânt. Era înalt și în aer se simțea un miros de aftershave, iar Lili, închizând ochii, și-l imagină turnându-și loțiunea gălbuie în palmă și apoi stropindu-și gâtul cu ea. Avea senzația că îl cunoaște deja.

Madame Le Bon își notă fusta cadrilată în catastif. Bărbatul puse la loc puloverul și se apropie de Lili, șchiopătând ușor.

– Scuzați-mă, spuse el încet în franceză. Mademoiselle – și se întoarse greoi spre Lili –, tocmai remarcam...

Dar Lili nu voia să stea de vorbă cu el – nu încă. Își luă sacul în care vârâse fusta, îi mulțumi grăbită lui Madame Le Bon și se furișă prin spatele cabinei de probă la standul următor, unde un bărbat chel vindea păpuși de porțelan stricate.

Când ajunse acasă, Greta se trezise și se învârtea prin apartament cu o cârpă umedă în mână. Urma să sosească Carlisle, în vizita anuală „de vară". Trebuia făcută curățenie în apartament, căci era plin de rotocoale de praf pe la colțuri. Greta refuza să angajeze o menajeră.

– N-am nevoie de menajeră, spunea ea, ștergând praful cu mănușile ei special destinate acestui scop. Eu nu sunt genul de femeie care să aibă menajeră. În realitate însă, chiar era genul acela de femeie. Sosește într-o oră, zise ea. Era îmbrăcată într-o rochie cafenie de lână, care îi venea foarte bine. Tu o să stai așa, îmbrăcat în hainele lui Lili? întrebă ea.

– Așa m-am gândit.

– Dar cred că n-ar fi bine să dea de Lili de cum intră. Nu chiar de la început. Mai întâi să-l vadă pe Einar.

Greta avea dreptate; cu toate astea, Einar ar fi vrut ca Lili să fie cea care îl întâmpină pe Carlisle, de parcă ea era jumătatea mai bună. Își atârnă fusta cadrilată în șifonier și se dezbrăcă, rămânând în lenjeria de mătase. Aceasta era de un gri sidefiu. Mătasea era fină și scotea un foșnet ușor când umbla. N-avea niciun chef să-și schimbe lenjeria de mătase cu pantalonii scurți de lână și maioul care îi irita pielea și-l făcea să năduşească în zilele călduroase. Nu voia ca Lili să dispară cu totul în șifonier. Ura s-o ascundă acolo. Când închise ochii, Einar n-o văzu decât pe ea; nu putea nicicum să-și vadă propria imagine.

Își îmbrăcă pantalonii, apoi ieși din casă.

– Unde te duci? vru să știe Greta. Carlisle poate sosi din clipă-n clipă.

Cerul era senin, fără niciun nor. Clădirile aruncau umbre lungi, răcoroase pe asfaltul străzii. Gunoiul din șanțuri era umed. Einar se simțea singur și se întreba dacă avea să-l cunoască cineva vreodată. O rafală de vânt se abătu asupra lui, pătrunzându-i până în măduva oaselor.

Se duse până pe străduța scurtă situată la nord de Les Halles. Nu erau decât câțiva oameni acolo – doar proprietarul tutungeriei, rezemat de tocul ușii magazinului, o femeie grasă așteptând în stația de autobuz și un bărbat umblând grăbit într-un costum prea strâmt, cu borurile pălăriei trase pe ochi.

În coridorul imobilului de la numărul 22, era o eșarfă pătată de vin pe treptele ce duceau spre ușa lui Madame Jasmin-Carton.

– Ai venit devreme astăzi, zise ea, mângâindu-și pisica.

Îi dădu lui Einar cheia de la camera numărul 3. Aceasta devenise camera lui obișnuită. Fotoliul era tapițat cu lână verde. Coșul de gunoi era mereu gol – ca să creeze iluzia, zadarnică, cum că nimeni nu folosea acea cameră. Cele două ferestre de pe pereții opuși aveau storurile negre trase în jos. Einar ridica

întotdeauna storul de la fereastra din dreapta. Trăgea de sfoara întinsă și storul aluneca în sus cu o pocnitură. Nici nu mai știa de câte ori stătuse în fotoliul acela verde, aburind geamul cu respirația sa, în timp ce dincolo dansa o fată despuiată, cu părțile intime expuse vederii. Devenise un obicei aproape zilnic, la fel ca scăldatul în bazin sau ca mersul până la colțul străzii Etienne-Marcel, pentru a aduce la Hôtel des Postes corespondența, din care cea mai mare parte era a Gretei. Madame Jasmin-Carton nu-l taxa niciodată sub cinci franci, nu-i oferea nicio reducere – de fapt, nici nu era sigur că-și dorea asta. În schimb, îl lăsa să stea în camera numărul 3 cât dorea. Uneori stătea acolo, pe fotoliul verde de lână, câte o jumătate de zi. I se întâmplase și să aţipească acolo. Odată își adusese un măr, o baghetă și o bucată de brânză și își mâncase prânzul în timp ce o femeie cu pântecul atârnând ca un sac de nisip dansa în jurul unui cal de lemn ce se legăna.

De celălalt stor nu se atinsese niciodată. Asta pentru că știa ce se află dincolo de geam. Simțea, în chip inexplicabil, că, dacă ar fi tras storul din stânga, nu s-ar mai fi uitat niciodată pe geamul din dreapta.

Azi însă avea senzația că nu era decât un singur gemuleț în camera nr. 3, și anume cel din stânga. Așa că ridică storul respectiv. Acesta se deschise cu un pocnet și Einar privi pe geam.

De cealaltă parte a geamului era o cameră cu pereții vopsiți în negru și podeaua de lemn crăpat. În mijloc se afla o cutie mică, de asemenea vopsită în negru, și un bărbat tânăr stătea cu un picior sprijinit pe ea. Tânărul avea picioarele păroase, amintindu-i lui Einar de brațele lui Madame Jasmin-Carton. Era un băiat de statură medie, cam rotunjor în jurul taliei, cu pieptul neted, fără păr. Stătea cu limba scoasă și cu mâinile în șolduri. Își rotea bazinul, ceea ce făcea ca penisul lui, pe jumătate erect, să se bălăngăne într-o parte și-n alta, ca un pește în

năvod. Din zâmbetul lui, Einar își dădu seama că băiatul era îndrăgostit de propria-i persoană.

Nu știu cât timp stătu acolo, urmărindu-l pe băiat cum se leagănă dintr-o parte în alta, cu penisul ba dilatându-se, ba micșorându-se, asemenea unei manete când ridicate, când coborâte. Nu-și aminti momentul în care căzuse în genunchi și-și lipise nasul de geam, pur și simplu se trezi la un moment dat în poziția aceasta. Nu-și aminti nici când se descheiase la pantaloni, doar se pomeni cu ei căzuți, în jurul gleznelor. Nu știa când își scosese haina, cămașa și cravata, dar le văzu aruncate într-un morman pe fotoliul verde.

Mai erau și alte geamuri, din alte încăperi, ce dădeau spre camera cu băiatul. La unul dintre ele, față în față cu Einar, stătea un bărbat cu un ușor rânjet pe față. Nu se deslușea mare lucru în afară de rânjetul său, ce părea luminat de o lampă misterioasă. Bărbatului respectiv părea să-i placă băiatul la fel de mult ca lui Einar, după felul în care pâlpâia acel rânjet. Dar, după ce îl privi încordat preț de câteva minute, Einar reuși să-i vadă ochii. Aceștia erau albaștri și păreau ațintiți nu asupra băiatului, care acum își ținea penisul într-o mână și cu cealaltă își dezmierda un sfârc de mărimea unei centime, ci asupra lui Einar. La un moment dat, buzele bărbatului se desfăcură într-un rânjet și mai larg, și mai sardonic.

Einar își scoase picioarele din pantalonii adunați în jurul gleznelor și îi azvârli pe fotoliul verde. Se simțea parțial Einar, parțial Lili. Un bărbat îmbrăcat în chiloții gri-scoică ai lui Lili și într-un combinezon asortat, ce-i atârna delicat pe umeri. Își văzu propria imagine reflectată în geamul ferestrei. Nu știa de ce, dar nu se simțea deloc vulgar. Se simțea – era prima oară când folosea cuvântul acesta cu privire la Lili – atrăgătoare. Acum, Lili se relaxase: umerii ei albi, goi se reflectau în geam, la fel și adâncitura delicată de la baza gâtului. I se părea cel mai firesc lucru din lume ca un bărbat să se uite la ea, s-o vadă

în lenjerie intimă, cu bretelele combinezonului alunecându-i pe umeri. Ceva făcuse clic în mintea lui Einar, la fel ca storul de la gemuleț, dându-i de știre, mai limpede ca oricând, că el, Einar, era, de fapt, doar un paravan, doar o mască. Dacă-i dădeai jos pantalonii și cravata cu dungi, pe care i-o dăruise Greta de ziua sa de naștere, ce mai rămânea din el? Doar Lili. Einar știa asta – o știuse întotdeauna. Mai avea de trăit unsprezece luni. Anul său se micșora încetul cu încetul. Era cald în cămăruță și în reflexia de pe geam văzu fruntea lui Lili udă de transpirație, strălucind ca o semilună.

Între timp, băiatul continua să danseze, aparent fără a fi conștient de privirile lui Einar și ale celuilalt bărbat. Își ținea ochii închiși și își unduia șoldurile, iar de sub brațe i se ițea un smoc de păr negru. Bărbatul de vizavi continua să-l privească țintă, rânjind cu gura până la urechi. O geană de lumină alunecă pe chipul lui și Einar îi văzu ochii: erau galbeni, parcă poleiți cu aur.

Stând la fereastră, Einar începu să-și dezmierde sânii, prin mătasea combinezonului. Își simțea sfârcurile tari și dureroase. În timp ce și le masa, îl inundă un sentiment straniu, subacvatic parcă. Genunchii începură să-i tremure, umezi de transpirație. Einar se îndepărtă de geam, ca să-i ofere bărbatului o imagine de ansamblu: șoldurile îmbrăcate în mătase, picioarele fine, nu păroase ca ale dansatorului. Voia ca necunoscutul acela să vadă trupul lui Lili. Se dădu încă un pas în spate, ca acesta să-l poată vedea din cap până-n picioare, doar că, din poziția aceea din camera numărul 3, Einar nu-l mai vedea deloc pe bărbat. Nu că ar fi avut vreo importanță. Timp de câteva minute, Einar se mângâie în fața geamului, imitând mișcările fetelor pe care le urmărise atâtea luni de zile, prin gemulețul din dreapta.

La un moment dat se apropie de geam și, aruncând o privire în camera de dincolo, constată că atât băiatul, cât și

bărbatul dispăruseră. Dintr-odată i se făcu jenă. Cum de ajunsese în halul ăsta – să-şi etaleze trupul cu forme ciudate, combinezonul ce-i strângea pieptul moale, coapsele palide şi fine, argintii în lumina aceea artificială, în faţa unor străini? Se trânti în fotoliu, peste mormanul de haine, strângându-şi genunchii la piept.

Se auziră două bătăi uşoare în uşă. Apoi din nou.

– Da? spuse Einar.

– Eu sunt, se auzi o voce de bărbat.

Einar nu zise nimic, ci rămase nemişcat în fotoliu. Îşi dorea asta mai mult ca orice pe lume, dar nu era în stare s-o spună cu glas tare.

Încă două bătăi uşoare în uşă. Gura îi era uscată; inima îi bătea nebuneşte, mai-mai să-i spargă pieptul. Einar şi-ar fi dorit ca bărbatul să ştie că era bine-venit. Stând tăcut în fotoliu, îşi dorea ca acesta să ştie că totul era aşa cum trebuia să fie.

Dar nu reuşi să schiţeze niciun gest şi crezu că şansa lui de a... şansa la acel... ceva se irosise.

Atunci bărbatul se împinse în uşă şi intră cu forţa. Odată intrat, îşi lipi spatele de uşă, trăgând adânc aer în piept. Era cam de vârsta lui Einar, dar alb pe la tâmple şi cu mustaţă. Avea pielea măslinie şi nasul mare. Era îmbrăcat cu un palton negru, încheiat până gât. În jurul lui se simţea un miros vag de sare. Einar rămase aşezat, la unul sau doi paşi distanţă de necunoscut. Acesta dădu din cap, în semn de salut. Einar îşi duse mâna la frunte.

Bărbatul zâmbi. Avea dinţii ascuţiţi, ca nişte colţi. Părea să aibă mai mulţi dinţi decât au oamenii în mod obişnuit. Jumătatea inferioară a feţei sale părea formată numai din dinţi.

– Eşti foarte frumuşel, spuse necunoscutul.

Einar se afundă în fotoliu. Bărbatului părea să-i placă ce vedea. Îşi descheie paltonul, desfăcându-i pulpanele. Pe dedesubt purta un costum sobru, cu dungi late. Avea nodul de la

cravată în formă de romb și, una peste alta, arăta extrem de elegant, cu o singură excepție: prohabul pantalonilor îi era descheiat, lăsând să i se vadă vârful penisului.

Bărbatul făcu un pas spre Einar. Apoi încă unul. Capul penisului i se ițea din pielea încrețită a prepuțului. Mirosea a sărat și Einar se gândi la plajele din Iutlanda, la Skagen, unde maică-sa zăcea pe fundul apei, într-un năvod curățat de solzi. Penisul bărbatului era la doar câțiva centimetri de gura lui și Einar închise ochii. Imagini învolburate i se îngrămădiră în minte: hanul cu acoperiș de alge, cărămizile de turbă stivuite pe câmp, bolovanul albicios presărat cu foițe de mică, Hans ridicându-i părul de pe ceafă ca să-i lege șorțul.

Einar deschise gura. Mai că-i simțea gustul amărui și călduț. Tocmai când își scoase limba din gură și bărbatul făcu un ultim pas spre el, tocmai când realiză cu certitudine că Lili avea să rămână pentru totdeauna și Einar avea să dispară în curând – chiar în clipa aceea se auzi un ciocănit puternic în ușă, urmat de un altul, și mai puternic, și Madame Jasmin-Carton țipă la ei să iasă imediat; răcnea furioasă, cu glasul tremurând de dezgust, cu pisica-i mieunând la fel de tare ca stăpână-sa, de parcă cineva o călcase pe coadă.

Era după-amiază devreme când Einar ieși de la Madame Jasmin-Carton. Aceasta îi dăduse mai puțin de un minut să se îmbrace și să părăsească pentru totdeauna localul său. Se trezi în stradă, cu hainele mototolite, cu cămașa scoasă din pantaloni și cravata în mână. Proprietarul tutungeriei stătea în ușa magazinului, mângâindu-și mustața, și se uita la el. Nu mai era nimeni altcineva pe stradă. Einar sperase ca necunoscutul să-l aștepte în afara imobilului lui Madame Jasmin-Carton, să meargă împreună la cafeneaua de după colț și să bea o cafea sau, de ce nu, o carafă de vin roșu. Dar nu era nimeni afară, doar proprietarul tutungeriei și un cățel cu blană cafenie.

Einar intră în toaleta publică. Pereții de metal miroseau a umed. Stând în picioare în fața chiuvetei, își aranjă hainele și își legă cravata. Cățelul cafeniu intră după el și îi cerși de mâncare.

De luni de zile Einar își tot propunea să meargă la Biblioteca Națională și acum venise, în sfârșit, momentul s-o facă. Biblioteca ocupa un grup de clădiri mărginite de patru străzi: strada Vivienne, strada Colbert, strada Richelieu și strada Petits-Champs. Hans îi făcuse rost de un permis de intrare, făcând o cerere către conducerea bibliotecii în numele lui. Sala Imprimeriei, cu capacitatea de câteva sute de locuri, avea în centru o masă pe care Einar completă un formular, precizând scopul vizitei sale: investigarea dispariției unei fete. De asemenea, trebui să noteze pe bucățele de hârtie numele cărților pe care dorea să le împrumute. Bibliotecara din spatele tejghelei era o fetișcană cu obrajii pufoși și bretonul prins cu niște agrafe roz. Se numea Anne-Marie și vorbea atât de încet, încât Einar fu nevoit să se aplece spre ea, simțindu-i respirația ce mirosea a arahide. Când îi înmână bilețelele pe care trecuse o jumătate de duzină de lucrări științifice despre probleme de natură sexuală, fata se făcu roșie ca racul, dar se duse să-i caute cărțile solicitate.

Einar se așeză la una dintre mesele lungi de lectură. Un student aflat la distanță de câteva scaune își ridică privirea din caiet, apoi își văzu mai departe de treabă. În încăpere era rece și la lumina veiozei se vedeau plutind în aer firicele de praf. Tăblia mesei era plină de zgârieturi. Nu se auzea decât foșnet de pagini răsfoite. Einar își făcuse griji că ar putea să pară suspect, venit aici la vârsta pe care o avea, cu pantalonii șifonați și duhnind a transpirație. Oare să meargă la baie, să se uite în oglindă?

Anne-Marie îi aduse cărțile la masă. Îi spuse doar:

– Astăzi o să închidem la ora patru.

Einar își trecu palma peste coperta cărților. Trei erau în germană, două în franceză și ultima, din America. O deschise pe cea mai recentă dintre ele, intitulată *Mobilitatea sexuală,* scrisă de profesorul Johann Hoffmann și publicată la Viena. Profesorul Hoffmann făcuse experimente pe șobolani și pe porcușori de Guineea. Într-unul dintre experimente, unui șobolan, anterior mascul, îi crescuseră glande mamare suficient de dezvoltate încât să hrănească o nouă generație de pui de șobolan. „Gestația, în schimb", nota profesorul Hoffmann, „rămâne un mister, un ideal imposibil de atins".

Einar își ridică ochii din carte. Studentul adormise cu capul pe caiet. Anne-Marie era ocupată să încarce un cărucior. Își zise că el era aidoma șobolanului mascul din carte. Un șobolan alergând continuu pe roata lui. Acum șobolanul nu se mai putea opri. Era prea târziu. Experimentul era în plină desfășurare. Cum spunea Greta mereu? Cel mai rău lucru din lume e să te dai bătut! O spunea plesnindu-și palmele în aer și zornăindu-și brățările de argint. Spunea asta mereu, apoi adăuga: Hai, fii serios, Einar. Când o să înțelegi?

Einar se gândi la promisiunea pe care și-o făcuse lui însuși în parc, luna trecută: ceva trebuia să se schimbe. Mai se transformase în iunie, la fel cum lunile se preschimbaseră în ani. Lili se născuse cu mai bine de patru ani în urmă, pe un cufăr lăcuit.

La ora patru, Anne-Marie scutură dintr-un clopoțel de alamă.

– Vă rog să vă lăsați materialele pe masă, anunță ea.

Fu nevoită să zgâlțâie umărul studentului ca să-l trezească. Când ajunse în dreptul lui Einar, strânse din buze până i se făcură albe și clătină din cap, în semn de rămas-bun.

– Mulțumesc, spuse el. Nici nu știi cât m-au ajutat cărțile astea.

Fata se înroși din nou, apoi murmură, cu o urmă de zâmbet:

– Vreți să le pun deoparte? O să aveți nevoie de ele și mâine? Mâna ei palidă, micuță cât o stea de mare, îl atinse delicat pe umăr. Cred că mai am și altele. O să vi le pregătesc pe mâine-dimineață. S-ar putea să fie răspunsul la ceea ce căutați. Șovăi o clipă: Sigur, doar dacă doriți asta.

Capitolul 16

Spre îngrijorarea Gretei, Carlisle își târa cu greutate piciorul pe pietrișul de la Tuileries. În fiecare seară și-l cufunda, până la genunchi, într-o cadă cu sulfat de magneziu și vin alb, un amestec inventat de colegul lui de cameră de la Stanford, acum chirurg în La Jolla. Carlisle devenise arhitect între timp și construia în Pasadena case gen bungalou, în foste livezi de portocali acum transformate în cartiere. Erau case micuțe, modeste, destinate profesorilor de la Școala Politehnică Pasadena și de la Liceul de Fete Westridge, polițiștilor sau „imigranților" veniți din Illinois și Indiana, care dețineau brutăriile și imprimeriile de pe strada Colorado. Carlisle îi trimitea fotografii Gretei, care, cu bărbia proptită-n pumn, visa câteodată la o asemenea căsuță, cu veranda închisă cu plasă contra țânțarilor și ferestrele umbrite de camelii în floare; nu că i s-ar fi potrivit o astfel de căsuță, dar din când în când simțea nevoia să viseze la asta.

Carlisle avea o față lungă, frumoasă, părul blond, mai închis și mai cârlionțat decât al Gretei. Nu se căsătorise și își petrecea serile la masa de lucru sau citind pe balansoarul din lemn de stejar, la lumina unei veioze verzi de sticlă. Avusese mai multe relații, îi scria el Gretei, cu fete care se așezau la masa lui, la clubul Valley Hunt, sau care lucrau pe post de asistente în diversele sale proiecte, dar niciuna nu însemnase prea mult pentru el. „Sunt dispus să aștept", i se confesa el și, ținând scrisoarea în lumina soarelui, la fereastră, Greta se gândea: „Și eu la fel".

Dormitorul de rezervă din apartamentul lor avea un pat de fier și pereții tapetați cu brocart. Greta se temea că lampa cu abajur cu franjuri nu dă destulă lumină. Patronul de la magazinul de delicatese din colț îi împrumutase o cadă de zinc, pentru amestecul de sulfat de magneziu și vin alb. Cada era folosită de obicei pentru depozitarea gâștelor proaspăt tăiate, gâturile lor lungi atârnând peste buza vasului.

Dimineața, Carlisle își servea cafeaua și croasantul pe masa cea lungă din camera din față; picioru-i beteag era ca o bârnă subțire pe sub pantalonul de pijama. La început Einar o zbughea din apartament de cum vedea că se deschide ușa camerei lui Carlisle. Era timid în preajma lui, din câte observă Greta. Pășea cu grijă, să nu facă zgomot, de câte ori trecea prin dreptul ușii acestuia, de parcă ar fi vrut să evite cu orice preț să dea nas în nas cu el în antreu, sub candelabrul de cristal. În timpul cinei, Einar ședea la masă cu umerii crispați, de parcă îl durea ceva din cauza efortului de a se gândi la ce să spună. Greta se întreba dacă nu cumva se petrecuse ceva între ei, vreun schimb de vorbe dure, de insulte poate. Ceva nevăzut părea să stăruie între ei doi, o tensiune, o încordare pe care nu putea, cel puțin deocamdată, s-o înțeleagă.

Odată, Carlisle îl invită pe Einar la o baie de aburi, pe strada Mathurins. Nu era ca la Băile du Pont-Solférino, sub cerul liber, pe malul Senei. Era un bazin pentru bărbați într-o sală de sport plină de aburi fierbinți, cu pardoseala de marmură galbenă și palmieri plantați în ghivece mari, chinezești. Când se întoarseră de la baie, Einar se încuie numaidecât în camera lui.

– Ce s-a întâmplat? îl întrebă Greta pe fratele ei.

Carlisle, cu ochii înroșiți de la apă, îi răspunse:

– Nimic. A zis doar că el n-are chef să înoate. Nu știa că acolo se înoată în pielea goală. Mai-mai să leșine când a văzut cum stă treaba. N-a fost niciodată la o baie turcească?

– Sângele lui de danez e de vină, îl scuză Greta, știind că nu ăsta era adevărul.

Dimpotrivă, se gândi ea, danezii abia așteaptă un pretext ca să se despoaie și să umble țanțoși de colo-colo.

Într-o dimineață, la scurtă vreme după sosirea lui Carlisle, Hans se opri pe la ei, ca să vadă ultimele lucrări ale Gretei. Erau două tablouri: unul cu Lili pe plajă, în Bornholm, și celălalt cu Lili lângă un arbore de camelie. La primul, Einar pictase marea din fundal, lucrând asiduu, cu migală, la valurile ei de un albastru precum cerul verii. Arborele de camelie însă nu-i prea reușise, nefiind familiarizat cu bobocii roși și cu mugurii tari și lucioși, ca niște ghinde. Ea primise o nouă însărcinare din partea revistei *Vogue* – să facă niște crochiuri cu colecția de iarnă de blănuri de vulpe – și prin urmare n-avea când să lucreze la portretul cu camelii, decât în toiul nopții. Vreme de trei nopți la rând nu dormi deloc și pictă cu multă migală petalele fiecărei flori cu miezul galben șerbet, în timp ce Einar și Carlisle dormeau duși. Atelierul ei era cufundat în liniște, o liniște întreruptă doar din când în când de suspinele lui Edvard al IV-lea.

Termină tabloul doar cu câteva ore înainte de-a veni Hans să-l vadă.

– E umed încă, spuse ea, servindu-l cu cafea.

Îi turnă o cană și lui Carlisle și încă una lui Einar, care tocmai ieșise din baie, cu părul încă ud la vârfuri.

– E o lucrare reușită, spuse Hans, privind la tabloul cu camelii. Foarte orientală. Astea au mare trecere în prezent. Poate ar trebui să încerci să o pictezi într-un chimono brodat.

– N-aș vrea s-o fac să arate vulgar, obiectă ea.

– Nu face asta, murmură Einar încet, atât de încet, încât Greta nu fu sigură că-l auziseră ceilalți.

– Dar nici nu mă gândeam la așa ceva, replică Hans.

Era îmbrăcat într-un costum ușor de vară și stătea cu picioarele încrucișate, bătând cu degetele în tăblia mesei. Carlisle ședea pe canapeaua de catifea, iar Einar, pe balansoar. Era prima oară când cei trei bărbați se găseau împreună în același loc și Greta își rotea întruna privirile de la fratele ei, care își sprijinise piciorul pe perna de catifea, la soțul ei, căruia părul ud i se lipise de gâtul subțire, și apoi, în fine, la Hans. Avea senzația că ea era altă persoană cu fiecare dintre ei, în parte. Ca și când ar fi trebuit să le adreseze replici diferite. Poate așa și era. Se întrebă dacă ei simțeau că o cunosc vreun pic. Poate că greșea, dar asta era senzația ei – că fiecare aștepta ceva diferit de la ea.

Hans îi respectase dorința, renunțând să-i mai facă avansuri și preocupându-se de vânzarea lucrărilor sale. Erau momente în care, fiind singuri în cămăruța din spatele biroului lui sau în atelierul ei și Lili fiind plecată de acasă, Greta îl simțea sfredelind-o cu privirea. La rândul ei, când el era întors cu spatele, nu se putea abține să nu uite la el, la umerii lui largi, la părul blond ce-i cădea peste gulerul cămășii. Știa după ce tânjește în adâncul inimii ei, dar se silea să-și alunge acele gânduri. „Nu câtă vreme Einar mai e încă..." I se puse un nod în gât, ce amenința s-o sufoce. La astfel de trăiri, astfel de emoții se aștepta din partea lui Lili. Nu din partea ei, nu acum, când avea atelierul plin de lucrări neterminate și atâtea desene de făcut pentru reviste. În plus, avea un soț nevolnic la trup, confuz la minte, fratele ei venise la Paris pretinzând că „vrea s-o ajute" și, între timp, Hans aștepta să se usuce vopseaua de pe camelii, bătând darabana în masă, aștepta să fie servit cu încă o cană de cafea, aștepta să-i facă un tablou cu Lili în chimono, aștepta, răbdător și liniștit, ca Greta să-i cadă în brațe, aștepta...

Aceasta era atmosfera din casă, din *casita* ei, de unde, într-o după-amiază, Greta se hotărî să iasă puțin în oraș. Afară

era foarte cald, aproape irespirabil din pricina gazelor negre de eșapament. Soarele parcă trăgea să moară pierdut printre nori, făcând să lâncezească vioiciunea și forfota obișnuită a orașului. Fațadele bej, de piatră, ale clădirilor păreau înmuiate de căldură, ca brânza topită. Femeile aveau la ele batiste, cu care își tamponau gâtul ud de transpirație.

În metrou era și mai cald, iar barele de metal deveniseră lipicioase. Era abia luna iunie și n-aveau să plece în vacanță la Menton decât peste câteva săptămâni bune. Se întrebă dacă o s-o poată scoate la capăt – ceva trebuia să se schimbe vara asta, își spuse în sinea ei –, dar în clipa următoare metroul se opri, cu un scrâșnet puternic al roților pe șine.

Ieși din stația subterană în cartierul Passy, unde aerul i se păru mai răcoros. Sufla o adiere de vânt și mirosea a iarbă proaspăt tăiată. De undeva din apropiere se auzea clipocitul unei fântâni arteziene. Apoi Greta auzi sunetul înăbușit al unei mingi de tenis lovindu-se de argila roșie. Mai încolo, cineva bătea un covor.

Imobilul fusese inițial o vilă particulară, construită din granit galben și aramă. În fața ei era o alee semicirculară, pătată cu ulei de motor și o tufă mare de trandafiri, tunsă ca o cupolă. Ușa de la intrare era făcută din fier și sticlă. Deasupra ei se afla o terasă, a cărei ușă era deschisă și perdeaua fâlfâia în bătaia vântului. Greta auzi o femeie râzând, apoi un bărbat îi ținu isonul.

Anna închiriase apartamentul de la etajul al doilea. Avea de susținut trei reprezentații ale operei *Carmen,* la Palais Garnier. După fiecare spectacol lua cina, constând în clești de crab reci, la Prunier's. În ultima vreme se jura că nu se mai întoarce niciodată la Copenhaga.

– Acolo e prea multă liniște pentru mine, spunea ea, lovindu-se cu pumnul în piept.

Anna fu cea care îi deschise ușa. Avea părul blond strâns într-un coc la ceafă. Pielea de pe gât îi era brăzdată de riduri maronii din cauza straturilor de grăsime. Pe deget avea un inel cu un rubin mare, în formă de stea. Își făcuse un nume în lumea operei; tineri slăbănogi cu ochii adânciți în orbite îi trimiteau pietre prețioase, prăjituri și turtă dulce, însoțite de cărți de vizită iscălite cu mâini tremurânde.

În camera de zi, care nu era prea mare, se afla o canapea cu picioare aurite, îmbrăcată în goblen. Mai era o vază zveltă cu boboci de crin încă verzi, brăzdați de nervuri. O slujnică în uniformă neagră servea limonadă și lichior de anason. Un bărbat înalt, îmbrăcat cu un pardesiu negru, ciudat, stătea în picioare în spatele unui scaun.

– Dânsul este profesorul Bolk, i-l prezentă Anna.

– Mi-am imaginat eu, spuse Greta. Dar nu vă e cald?

– Sunt profesorul Alfred Bolk. Îi întinse mâna. Nu știu de ce, dar mereu mi-e frig, spuse el, scuturând ușor din umeri.

Avea ochii de un albastru întunecat, cu sclipiri aurii. Părul îi era blond-închis, de culoarea lemnului, dat cu ulei și pieptănat pe spate, încât i se cârlionța la ceafă. Purta o cravată albastră, de mătase, cu un nod proeminent, prins cu un ac cu diamant. Cărțile de vizită și le ținea într-o cutie de argint. Era din Dresda, unde conducea Clinica Municipală pentru Femei.

Slujnica îl servi cu un pahar de cafea cu gheață.

– Nu pot consuma lămâie, explică el, ridicând paharul.

Dinspre terasă veni o adiere de vânt și Greta se așeză pe canapea, lângă profesor. Acesta zâmbi politicos, înălțând din umeri. Ea se gândi că ar trebui să-l lase pe el să i se adreseze, dar dintr-odată simți nevoia de a vorbi cuiva despre Lili și Einar.

– E vorba de soțul meu, începu ea.

– Da... din câte am înțeles, totul are de-a face cu o fată pe nume Lili.

Așadar, știa. În primele momente, Greta nu știu ce să spună. Da, de unde să înceapă? Din ziua aceea când îl rugase să încerce pantofii Annei, cu patru ani în urmă? Sau toată povestea începuse, de fapt, mai demult?

– El e convins că înăuntrul lui se află o femeie, continuă ea.

Profesorul Bolk trase aer printre dinți, apoi încuviință rapid din cap.

– Și, ca să fiu sinceră, și eu cred la fel.

Îi descrise rochiile cu mâneci scurte, pantofii galben mușchi și combinezonul făcut la comandă. Îi povesti despre ieșirile lui Einar la Băile du Pont-Solférino și despre cumpărăturile făcute la Bon Marché, pe strada Bac. Îi mai spuse despre Henrik și despre Hans și despre alți bărbați de care se amorezase Lili și care îi stârniseră frustrări amare. La final, adăugă:

– E o fată frumoasă. Lili, vreau să spun...

– Și toți bărbații ăștia... Hans, de exemplu... ar mai trebui să știu ceva despre el?

– Nu, nu cred.

Se gândi la Hans, care probabil exact în momentele acelea atârna tabloul ei cu camelii la el în galerie. Nu se întâmpla prea des, dar nimic n-o dezamăgea mai tare decât atunci când Hans trecea pe la ea și, frecându-și bărbia cu degetele, îi refuza o lucrare. „Nu-i destul de bună", zicea el de vreo două-trei ori pe an, lăsând-o pe Greta cu gura căscată, incapabilă să se clintească din loc, să-l conducă până la ușă. Uneori, când în jurul ei era liniște, se întreba dacă merita să îndure o asemenea dezamăgire.

Anna fusese cea care îi sugerase prima să stea de vorbă cu un doctor.

– N-ar trebui să-l vadă un specialist? îi spuse ea într-o zi.

Ea și Greta erau într-un magazin cu rame de tablouri de pe strada cu hotelul lui Oscar Wilde. Erau lăzi pline cu rame vechi, unele dintre ele cântărind mai bine de cincizeci de

kilograme. Ramele erau pline de praf, mânjindu-le fustele. Apoi Anna spuse: Îmi fac griji pentru el.

– Ți-am spus ce s-a întâmplat cu doctorul Hexler când eram în Danemarca. Nu știu dacă ar mai rezista să-l vadă vreun doctor. Cred că asta l-ar doborî.

– Tu nu ești deloc îngrijorată? Nu vezi cât de bolnav arată? Ce slab e? Uneori am impresia că nici nu-i prezent.

Greta se gândi la cuvintele ei. Da, Einar era palid, cu cearcăne albastre sub ochi. Pielea îi devenise translucidă. Greta observase toate astea, dar oare își făcuse suficient de multe griji? Și sângerările, pe care le avea de mai bine de patru ani? Se obișnuise cu ele, cu toată metamorfoza lui. Da, era ca și când Einar ar fi fost într-o perpetuă transformare, ca și când toate aceste schimbări – sângele misterios, obrajii scobiți, dorul nestins – n-aveau să înceteze niciodată, parcă erau fără sfârșit. Și, dacă stătea să se gândească mai bine, care om nu se schimbă? Nu-i așa că fiecare dintre noi se transformă în ceva nou? Într-o ladă ferecată cu lacăt, Greta găsi rama perfectă, cu muchiile aurite, pentru ultimul ei tablou cu Lili.

– Dar dacă ai vreo idee, îi spuse ea Annei, dacă știi vreun medic, poate ar fi bine să discut cu el. N-ar strica, nu-i așa?

Profesorul Bolk spuse:

– Mi-ar plăcea să-l examinez pe soțul dumitale.

Asta o făcu pe Greta să se gândească la Hexler, cu aparatul lui de iradiere. Se întrebă dacă Einar ar lăsa-o să-l ducă la alt doctor. Profesorul sorbi din cafea și-și scoase un carnețel din buzunar.

– Nu cred că soțul dumitale este dezechilibrat mintal, spuse el. Sunt convins că alți doctori îți vor spune că nu-i normal. Dar eu nu sunt de această părere.

În camera Annei era un tablou cu Lili pe o bancă, în parc. În spatele ei erau doi bărbați care stăteau de vorbă, cu pălăriile în mâini. Tabloul atârna deasupra unei măsuțe pline cu

fotografii înrămate în argint care o înfățișau pe Anna, cu costum și perucă, îmbrățișându-și prietenii la sfârșitul diverselor spectacole. Greta pictase tabloul respectiv cu un an în urmă, când Lili apărea pentru trei săptămâni și apoi dispărea pentru alte șase săptămâni și când Greta învăța tot mai mult să lucreze și să trăiască fără soțul ei. Pentru o bucată de vreme, anul trecut, când acesta refuza să-i vorbească altfel decât „în calitate de Lili", ajunsese să creadă că ea e cea sărită de pe fix. Einar părea să cadă în transă la intervale regulate: ochii lui erau atât de întunecați, încât Greta nu vedea în ei decât propria-i reflexie.

– Am mai cunoscut un bărbat ca el, spuse profesorul Bolk. Era conductor pe tramvai. Un tânăr chipeș, frumușel chiar, suplu, palid – firește, destul de sprinten. Un tip neurastenic, dar nu-l puteai învinovăți, având în vedere starea lui. A venit la mine și primul lucru pe care l-am remarcat la el – cum era să nu observ asta? – a fost faptul că avea sânii mai mari decât multe adolescente. Pe vremea aceea începuse deja să-și spună Sieglinde. Era foarte neobișnuit. Într-o zi a venit la clinică implorând să fie primit. Ceilalți medici au spus că nu se poate să accepte un pacient bărbat la o clinică de femei. Au refuzat să-l examineze. Eu am fost de acord să-l văd și, într-o după-amiază – n-am să uit niciodată ziua aceea –, am descoperit că omul era și bărbat, și femeie.

Greta reflectă la aceste cuvinte, imaginându-și cât de oribil trebuie să fi arătat chestia aceea ce atârna flască, lipsită de viață, ca un fald de piele de moșneag, între picioarele bărbatului cu pricina.

– Și ce i-ați spus? vru ea să știe.

Adierea de vânt umflă perdelele și de afară se auziră vocile unor băieți care jucau tenis. La un moment dat, mama lor îi chemă înăuntru.

– I-am spus că îl pot ajuta. Că îl pot ajuta să aleagă.

Pe de-o parte, Gretei îi venea să întrebe: „Ce să aleagă?“ Știa și nu știa răspunsul la această întrebare. Fiindcă nici măcar ea, care în ultima vreme se gândise adesea ce bine ar fi ca Einar să se hotărască ce vrea să fie... ei bine, nici măcar ea nu-și putea imagina că lucrul acesta chiar era posibil – să facă o alegere. Stătea pe canapeaua cu picioare aurite și se gândea la Einar, care în anumite privințe nu mai exista deloc. Parcă altcineva – da, altcineva – alesese deja în locul lui.

– Și ce s-a întâmplat cu tânărul respectiv? se interesă Greta.

– A spus că vrea să fie femeie. Că tot ce-și dorește e să fie iubit de un bărbat. Era dispus să facă orice pentru asta. A venit la mine la cabinet cu o rochie verde și o pălărie de fetru. Avea la piept un ceas de buzunar, cum poartă bărbații; îmi aduc aminte de asta pentru că și-l tot scotea în timpul discuției noastre și se uita la el, spunând că trebuie să plece, fiindcă își făcuse obiceiul să-și împartă ziua în două – dimineața trăia ca femeie și după-amiaza, ca bărbat. Asta se întâmpla cu mulți ani în urmă, pe vremea când eram tânăr chirurg. Teoretic, știam exact ce aș putea face pentru el. Dar nu mai făcusem niciodată o operație atât de complicată până atunci. Așa că, timp de o lună, am stat treaz nopțile, citind tot felul de cărți de medicină. Am asistat la amputări, am studiat tehnici de sutură. De câte ori venea câte o pacientă la clinică pentru extirparea uterului, urmăream operația din amfiteatru. Apoi analizam organul extirpat la noi în laborator. În cele din urmă, când m-am simțit pregătit, i-am spus lui Sieglinde că vreau să programăm operația. Slăbise mult între timp. Era numai piele și os. Probabil că era prea înspăimântat ca să mai poată mânca. Dar a acceptat să mă lase să fac această încercare. A izbucnit în plâns când i-am zis că pot s-o fac. Spunea că plânge pentru că are senzația că ucide un om. „Sacrific un om“, așa s-a exprimat. Am programat operația pentru o dimineață de joi. Avea să se desfășoare într-un vast amfiteatru, întrucât foarte

multe persoane își exprimaseră dorința de a asista, inclusiv câțiva medici de la Pirna Clinic. Știam că, dacă operația îmi reușea, însemna că am făcut ceva extraordinar, ceva la care nimeni nu îndrăznise să viseze până atunci. Cine-ar fi crezut că e posibil să te transformi din bărbat în femeie? Cine și-ar risca reputația și cariera, ca să încerce o asemenea fantasmagorie? Ei bine, eu am făcut-o.

Profesorul Bolk își scutură pulpanele hainei.

– Dar joi dimineața, când asistenta intră în camera lui Sieglinde, descoperi că acesta dispăruse. Își lăsase acolo toate lucrurile, pălăria de fetru, ceasul de buzunar, rochia verde, totul. Însă individul dispăruse.

Profesorul dădu pe gât ultima gură de cafea.

Greta își termină și ea limonada, iar Anna se ridică, s-o strige pe slujnică („*Les boissons*[1]", pe un ton energic). Greta îl studie pe profesor, care stătea cu piciorul stâng îndoit peste genunchiul drept. De data asta știu că are dreptate; tipul ăsta nu era Hexler. El înțelegea. Semăna cu ea, se gândi ea. Și el simțea, vedea, intuia lucrurile. Nu mai avea nevoie de timp de gândire; se hotărî pe loc, chiar în clipa aceea, și ochii îi scânteiară, însuflețiți de speranță. Îi venea să sară în picioare și să se apuce de țopăit prin cameră. Ea, Greta, care odată, când se aflau în sudul Franței, fusese cât pe ce să-l omoare pe Einar, dar și pe ea însăși, pierzând controlul automobilului și izbindu-se de o stâncă plină de mimoze – ei bine, acum Greta își zise: Trebuie s-o duc pe Lili la Dresda. O să mergem împreună, noi două.

[1] Les boissons – băuturile, în lb. franceză în original (n.tr.)

Capitolul 17

A doua zi, fata de la bibliotecă îi pregăti lui Einar mai multe cărți, printre care *Cele două sexe, Bărbatul normal și cel anormal, Studiu științific asupra imoralității sexuale* și *Criza sexuală,* ultima dintre ele publicată la Dresda cu douăzeci de ani în urmă. Majoritatea conțineau teorii referitoare la dezvoltarea sexului uman, pornind de la ipoteze și experimente efectuate în laborator, pe cobai. Într-una dintre aceste cărți, Einar citi despre un bărbat, un aristocrat bavarez, care se născuse cu penis și vagin, deopotrivă. Felul în care acesta descria calvarul vieții sale – cât de derutat fusese în copilărie, cum îl abandonaseră părinții, cu câtă disperare căutase să-și descopere propria identitate – îl făcu pe Einar să închidă ochii și să se gândească: Da, știu cum e. La un moment dat, dădu peste un capitol referitor la mitul lui Hermes și al Afroditei. Aici era explicată patologia sexuală și se vorbea despre conceptul de sexualitate intermediară. Einar se regăsi perfect în acest concept. Recunoscu dualitatea tulburătoare, lipsa unei identificări sută la sută cu oricare dintre cele două sexe. Citi relatările bavarezului și simți că înțepătura aceea din piept, care nu-l părăsea niciodată, i se domolește.

Unele dintre cărți erau vechi, din secolul trecut, cu cotoarele acoperite de praf. Paginile lor foșneau aspru și zgomotos, astfel încât îi fu teamă ca nu cumva studenții din preajmă să-și ridice privirile de pe masa de lectură și, văzându-i expresia de pe chip, de teamă amestecată cu ușurare, să-și dea seama cine era el, de fapt.

Anne-Marie aşeza cărţile în faţa lui într-o stivă uşor înclinată, din pricina cotoarelor. Îi dădu un şirag de biluţe de plumb învelite în pâslă, cu care să ţină cartea deschisă în timp ce îşi copia anumite pasaje în carnetul său cu copertă metalică.

Mesele erau late şi acoperite de zgârieturi, amintindu-i de tarabele pe care pescarii din Copenhaga tăiau capetele clenilor, în piaţa de peşte din Gammel Strand. În faţa lui era destul loc pe masă ca să-şi deschidă mai multe volume, răsfirate ca un evantai; paginile lor gălbui îi dădeau senzaţia că e înconjurat de un banc de nisip, care îl protejează de intruziuni nedorite. La fel simţea şi când citea din ele, în dimineţile în care se furişa din apartament şi venea la bibliotecă: ca şi când fiecare propoziţie despre cele două sexe avea să-l protejeze până la sfârşitul anului, când totul avea să se schimbe, după cum îşi făgăduise sie însuşi.

Acumulă destule informaţii încât să ajungă la concluzia că şi el posedă organe feminine. Undeva, îngropate înăuntrul trupului său, se aflau organele lui Lili, sângele şi carnea care făceau parte din ea, dându-i o identitate proprie, distinctă de a lui. La început îi fu greu să creadă asta, dar, încetul cu încetul, ideea că problema lui nu e una de natură psihică, ci de natură fizică începu să capete tot mai mult sens. Se gândi că în spatele testiculelor are uter. Îşi imagină sânii îngropaţi în cutia toracică, ţinuţi captivi de coaste.

Einar petrecu o săptămână întreagă în sala de lectură şi în fiecare zi venea câte un moment în care era atât de copleşit de ceea ce descoperea, încât îşi lăsa capul pe braţe şi plângea încetişor.

Dacă se întâmpla să aţipească, Anne-Marie, cu mâinile ei mici şi albe, îl înghiontea uşor, îndemnându-l să se reapuce de lucru.

– E ora prânzului, îl anunţa ea şi, pentru o clipă, Einar părea complet dezorientat: Ora prânzului?

A, da, ora prânzului.

Carlisle îl invita să iasă împreună după-amiezile.

– Vrei să ne întâlnim la prânz? îl întreba el în fiecare dimineață când Einar ieșea pe ușă, înfierbântat de emoție și abia așteptând să ajungă la bibliotecă.

– Nu știu sigur dacă pot, răspundea el.

– De ce să nu poți? intervenea atunci Greta.

Carlisle nu îi propunea niciodată Gretei să îi însoțească. Odată îi mărturisise lui Einar că, încă de când erau mici, ea ofta dezamăgită de câte ori el îi propunea să meargă la poligonul de tir cu arcul din Arroyo Seco.

– Ea era mereu ocupată să exploreze lucruri noi, îi spusese Carlisle. Să-l citească pe Dickens, să scrie poezii, să picteze scene de pe pereții bisericilor sau să mă picteze pe mine. Dar nu mi le arăta niciodată. Dacă o rugam să-mi arate vreunul dintre desenele ei, se făcea roșie ca racul și își încrucișa brațele pe piept.

Prin urmare, Carlisle îl invită pe Einar. La început trebui să tragă de el. Ochii săi albaștri, mai limpezi decât ai Gretei, păreau capabili să-i citească gândurile lui Einar. Acestuia îi era greu să stea nemișcat lângă Carlisle, mutându-și greutatea de pe un șold pe altul, așa că în cele din urmă se ridica și mergea să se așeze pe scaunul cu șezut de sfoară.

Carlisle își cumpără o mașină, un Alfa Romeo Sport Spider. Era roșie, cu roțile spițate și sub pragul portierei avea un lăcaș în care era vârâtă o trusă de scule roșie. Lui Carlisle îi plăcea să conducă cu acoperișul de pânză rabatat. Bordul era negru, prevăzut cu șase cadrane și cu un mic mâner argintiu, de care se ținea Einar când Carlisle vira la curbe. Podeaua era făcută din tablă de oțel profilată și, când străbăteau în goană străzile Parisului, Einar simțea căldura motorului prin tălpile pantofilor.

– Ar trebui să înveți să ai încredere în oameni, spuse Carlisle într-o zi când erau în mașină, punându-și mâna, prie-

tenește, de pe măciulia neagră a schimbătorului de viteze pe genunchiul lui Einar.

Îl ducea pe acesta la o arenă de tenis din Auteuil. Arena era lângă Bois de Boulogne, un „castron" uriaș de beton ce se înălța printre coroanele plopilor. Era spre sfârșitul dimineții și soarele strălucea puternic din înaltul cerului alb-albăstrui. Steagurile de pe marginea arenei atârnau moi, inerte. Terenul de tenis era împrejmuit cu porți de fier și la intrare stăteau niște oameni cu sacouri verzi și pălării de paie, care verificau biletele și le rupeau în două.

Un bărbat îi conduse pe Einar și Carlisle la o lojă vopsită în verde, în care se aflau patru scaune de răchită, cu perne dungate. Loja era chiar jos, la marginea terenului de zgură roșie, un roșu asemănător cu rujul pe care și-l cumpărase mai demult Lili de la magazinul Fonnesbech.

Pe teren se încălzeau două jucătoare. Una era din Lyon; avea o fustă lungă, plisată, din pânză albă, care fâlfâia ca un coviltir când alerga pe teren. Cealaltă era o americancă din New York, după cum scria în pliant; era înaltă și negricioasă, cu părul scurt și lucios, ca o cască de piele din acelea cum poartă aviatorii.

– Nimeni nu se așteaptă să câștige ea, zise Carlisle făcând un gest în direcția americancei.

Își ținea mâna streașină la ochi, ca să se ferească de soare. Avea maxilarul exact ca al Gretei: pătrat, un pic alungit, cu o dantură sănătoasă. Și pielea le era la fel: cafenie după doar o oră de stat la soare, un pic mai aspră pe gât. Un gât pe care Einar obișnuia să-l sărute pătimaș în timpul nopții. Era lucrul care îi plăcea cel mai mult, chiar mai mult decât să o sărute pe gură – să-și lipească buzele de gâtul ei lung și să-i sugă pielea ușor, făcând mici cercuri cu limba, ciupind-o și lingându-i porțiunea aceea dezgolită, brăzdată de vene.

– Uneori mi-ar plăcea să vizitez California, spuse Einar.

Meciul începuse, cu americanca la serviciu. Aceasta azvârli mingea în sus și Einar îi remarcă mușchii bine reliefați când își răsuci umărul, ca să ridice racheta în aer. Greta spunea că, atunci când aude o minge de tenis, se gândește numaidecât la sunetul pe care îl face o portocală când cade din pom. Einar, în schimb, se gândea la terenul cu iarbă din spatele vilei de cărămidă, cu marcajele de zahăr pudră suflate de vânt.

– Greta vorbește vreodată despre asta? îl întrebă Carlisle. Despre o eventuală întoarcere acasă?

– Am auzit-o spunând că ar trebui să se schimbe multe lucruri ca să se întoarcă acolo.

Cândva, Greta îi spusese că niciunul dintre ei nu și-ar găsi locul acolo, în Pasadena, unde zvonurile se răspândeau cu viteza vântului. „Nu-i un loc potrivit pentru noi doi", spusese ea.

– Mă întreb ce-o fi vrut să zică, rosti Carlisle.

– Doar o știi pe Greta. Nu-i place ca oamenii să vorbească despre ea.

– Ba da, în anumite privințe îi place.

Americanca reuși să câștige primul set, grație unor lovituri joase ce abia treceau peste fileu, aterizând înșelător în terenul advers.

– Tu te-ai gândit vreodată să ne faci o vizită? îl întrebă Carlisle. În California? Să vii în timpul iernii, de pildă, ca să pictezi? În timp ce vorbea, își făcea vânt cu pliantul; își întinse piciorul sănătos, pe cel bolnav lăsându-l îndoit, în aceeași poziție. Să ieși în natură, să pictezi chiparoși și eucalipți? Sau livezile de portocali? Ți-ar plăcea, îți zic eu.

– Nu vin fără Greta, spuse Einar.

Carlisle, care semăna și nu semăna cu soră-sa, insistă:

– De ce nu?

Einar își încrucișă picioarele, lovind din greșeală scaunul de răchită din fața lui. Jucătoarea din Lyon țâșni de-a curmezișul terenului, cu fusta fluturând în urma sa, ca să returneze

un rever trimis de șireata americancă și plasă mingea murdară aproape de linia de tușă, câștigând punctul. Spectatorii din tribune, îmbrăcați elegant, cu pălării pe cap și mirosind a lavandă și lămâie, izbucniră în urale.

Carlisle se întoarse spre Einar. Aplauda și el, zâmbind, iar pe frunte începeau să i se adune broboane de sudoare. Apoi, când în tribune se lăsă liniștea, toată lumea urmărind cu atenție serviciul franțuzoaicei, Carlisle murmură:

– Am aflat despre Lili.

Einar simți mirosul prăfuit al zgurii de pe teren și al vântului care sufla prin frunzișul plopilor.

– Nu cred că știu la ce te...

Dar Carlisle îl opri. Proptindu-și coatele pe genunchi, cu privirea ațintită pe teren, începu să-i povestească despre scrisorile pe care i le trimitea Greta de un an încoace. Acestea soseau o dată pe săptămână: niște plicuri grase, în care erau îndesate o jumătate de duzină de pagini albastre acoperite cu scrisul ei înghesuit. Scria cu atâta vehemență, încât nu mai ținea seama de marginile hârtiei, umplând paginile de la un capăt la altul. „Există o fată pe nume Lili", îi scrisese ea pentru prima oară, cu vreun an în urmă. „O fată dintr-un sătuc din Danemarca, pe care am primit-o la noi în casă." Scrisorile o descriau pe Lili la Paris, îngenunchind în parc, ca să hrănească porumbeii, cu poalele fustei măturând pietrișul de pe alee. O descriau pe Lili șezând ore în șir pe taburetul din atelierul Gretei de pe strada Vielle du Temple, cu fața luminată de soarele ce pătrundea pe fereastră. Scrisorile soseau aproape săptămânal și conțineau un rezumat al zilelor precedente petrecute în compania lui Lili. Ele nu-l pomeneau niciodată pe Einar și, când Carlisle întreba „Ce face Einar?" sau îi transmitea „salutări lui Einar" sau când, odată, se interesase: „Nu e cea de-a zecea aniversare a căsătoriei voastre?", Greta nu îi răspundea.

Într-o zi, după vreo șase luni de corespondență săptămânală, Carlisle primi în cutia poștală un plic subțirel. Își amintea de ziua aceea, îi zise el, pentru că ploile negre de ianuarie cădeau neîntrerupt de o săptămână și piciorul îl durea de parcă mai deunăzi l-ar fi lovit o mașină. Se duse la cutia poștală, cu bastonul lui de bambus într-o mână și cu umbrela în cealaltă. Cerneala de pe plic se întinse de la ploaie și de îndată ce ajunse în antreul întunecat, lambrisat cu stejar de Pasadena, desfăcu scrisoarea. În timp ce citea, apa îi picura din păr pe foaia de hârtie – una singură de data asta. „Einar mă părăsește", începea scrisoarea Gretei. „Ai dreptate. După zece ani de căsnicie, mă părăsește." Primul impuls al lui Carlisle fu să dea fuga la oficiul poștal de pe strada Colorado și să-i trimită o telegramă. Își luă mantaua de cauciuc, continuând să citească, și abia atunci începu să priceapă la ce se referea Greta.

A doua zi sosi o altă scrisoare, apoi încă una, în ziua următoare. În continuare, Greta îl potopi cu relatări aproape zilnice referitoare la persoana lui Lili. Scrisorile ei erau la fel de amănunțite ca înainte, dar de-acum conțineau și scurte mențiuni legate de aspectul și comportamentul fetei: Lili avea o pălărie împodobită cu violete uscate, Lili citea ziarul *Le Monde,* Lili contempla cerul cu ochii mari.

– Apoi a început să-mi trimită crochiuri din blocul ei de desen. Schițe preliminare ale tablourilor ei cu Lili. Mi-a trimis un desen cu Lili într-o livadă de lămâi. Și unul cu Lili la o nuntă. Făcu o scurtă pauză, cât servi americanca. Sunt foarte frumoase. Ea e frumoasă, Einar.

– Atunci, știi.

– Nu mi-a trebuit prea mult timp ca să înțeleg, spuse Carlisle. Bineînțeles, nu știu prea multe despre acest subiect, adăugă el. O pasăre micuță, maro se așează pe balustrada lojei, rotindu-și căpșorul în căutarea unor semințe. Dar aș vrea să dau o mână de ajutor. Mi-ar plăcea să o cunosc pe Lili. Să văd dacă nu pot face ceva în această privință. Vezi tu, ăsta e modul

de a acționa al Gretei – să trimită scrisori și desene. N-ar recunoaște niciodată că o supără ceva și n-ar cere ajutor în ruptul capului. Dar eu îmi dau seama că are nevoie de ajutor. Mai mult decât atât, ea consideră că tu ai nevoie de ajutor, mai mult decât îți poate oferi ea. Nu-i este ușor, să știi. Și ei îi este la fel de greu ca și ție, să ții minte asta.

– Ți-a zis ea asta?

– Greta n-ar recunoaște niciodată una ca asta. Dar eu îmi dau seama că așa e.

Einar și Carlisle urmăriră meciul preț de câteva secunde. Era o zi călduroasă și fetele își ștergeau fața cu prosopul.

– Ai fost la vreun doctor? îl întrebă Carlisle într-un târziu.

Einar îi povesti despre doctorul Hexler. Simpla pomenire a numelui său îi provocă o senzație de scârbă; simți că i se pune un mod în gât.

– Nu văd de ce să mergi la un medic, spuse Carlisle. N-ar trebui să stai de vorbă cu cineva despre ceea ce simți? Despre ceea ce gândești? O să te duc eu la cineva. Am făcut rost de câteva nume și o să te duc să stai de vorbă cu cineva care te-ar putea ajuta. Nu-ți face griji, Einar. Am o idee.

Aceasta era cea mai pregnantă amintire a lui Einar: cu coada ochiului vedea picioarele lungi ale lui Carlisle, cel beteag îndoit într-un unghi nefiresc, în timp ce jucătoarea americancă era tot mai transpirată și, pe bluza ei, chiar sub sâni, se lățea tot mai tare o pată de sudoare. De asemenea, își amintea fața ei, tuciurie și banală, capul ei mare și brațele lungi. Avea senzația că ceva nu e-n ordine cu ea. Bunăoară, vena subțire care îi pulsa pe antebraț. Sau umbra întunecată de deasupra buzei de sus. Sau felul cum întreaga tribună o huiduia, pe măsură ce acumula tot mai multe puncte în detrimentul blondei din Lyon. Se părea că toată lumea e împotriva ei – toată lumea în afară de Carlisle, care se apleca spre el și-l întreba: „Nu ți-ai dori să câștige ea? N-ar fi mai distractiv să câștige ea?“

Mai întâi Carlisle îl duse la doctorul McBride. Acesta era un psihiatru american cu relații la ambasadă, care avea cabinetul pe strada Tilsitt, lângă biroul de pașapoarte. Doctorul McBride avea părul sârmos, gâtul gros și mustața grizonantă. Era burduhănos și purta cămăși albe atât de scrobite, că păreau făcute din hârtie. Era din Boston și pe tot parcursul întrevederii sale cu Einar se dădu drept un „irlandez negru". Când zâmbea, din fundul gurii sale scânteia un șir de dinți de aur.

Cabinetul doctorului McBride aducea mai degrabă cu biroul unui avocat decât cu al unui medic. Masa lui se sprijinea pe două picioare, fiind acoperită cu un strat de piele de culoare verde. Un perete era plin de rafturi cu cărți și pe altul erau înșiruite fișete din lemn de stejar. Pe o etajeră de lângă fereastră stătea deschis un dicționar medical. Cât timp Einar îi vorbi despre Lili, doctorul îl privi cu o expresie impasibilă, împingându-și întruna ochelarii de pe vârful nasului. La un moment dat sună telefonul, dar doctorul îl ignoră și-l îndemnă să continue.

– Care e cea mai lungă perioadă în care ai trăit în trupul lui Lili? îl întrebă el.

– Mai bine de o lună, răspunse Einar. Iarna trecută a stat o bună bucată de vreme.

Einar se gândi la iarna trecută, când se întâmpla de multe ori să meargă la culcare fără să știe cine avea să fie când avea să se trezească a doua zi. Într-o seară, după ce ieșiră de la operă, Lili și Greta se treziră amenințate cu cuțitul. Hoțul era un bărbat mărunțel cu o jachetă blemarin și cuțitul său nu părea prea ascuțit în lumina lunii de iarnă. Cu toate astea, îl flutură pe sub nasul lor, cerându-le să-i dea poșetele. Bărbatul, care nu se bărbierise de câteva zile, lovea cu piciorul în trotuar, răstindu-se la ele: „Vorbesc serios, *mademoiselles*. Să nu vă imaginați că glumesc". Când Lili dădu să-i înmâneze poșeta, Greta vru s-o prindă de încheietură și-i spuse: „Lili, nu face asta". Însă bărbatul înșfăcă poșeta, după care se întinse după a

Gretei, care țipă: „O, nu, nici să nu te gândești!“ și o luă la fugă în josul străzii, spre clădirea Operei, care strălucea ca aurul în întunericul nopții. Lili rămase cu spatele lipit de perete, în fața hoțului. Acesta dădu din nou din picior; părea foarte încurcat, neștiind ce să facă mai departe. Greta era la un bloc depărtare când decise să se întoarcă. Lili desluși la o oarecare distanță o siluetă cu mâinile proptite în șolduri și cu picioarele depărtate. La un moment dat, silueta se porni spre ea și hoțul de lângă ea. Acesta zâmbi cu nervozitate. „E smintită“, spuse el, dând din picior. Își întoarse palma în jos, ascunzând cuțitul, care nu era decât un tacâm amărât. Apoi o luă la fugă în direcția opusă.

– Te gândești vreodată la Einar când ești Lili? îl întrebă doctorul McBride.

– Câtuși de puțin.

– Dar când ești Einar te gândești la Lili?

– Da.

– La ce anume te gândești?

Doctorul scoase capacul stiloului, pe care îl așeză pe o foaie albă de hârtie.

– De cele mai multe ori gândesc pur și simplu cu mintea ei, spuse el.

Einar îi mărturisi că, dacă se întâmpla să mănânce o tartă cu mere și scorțișoară, se întreba dacă n-ar trebui să mănânce o felie și pentru Lili. Dacă se certa cu măcelarul, care avea obiceiul să apese cu degetul pe cântar, Einar se întreba dacă Lili ar protesta în locul lui. Părerea lui era că ea nu s-ar fi luat de măcelar, un bărbat chipeș, slab și cu părul blond, țepos; prin urmare, se întrerupea la mijlocul propoziției, își cerea scuze și îi cerea măcelarului să continue să-i împacheteze cotletele de miel.

Doctorul McBride își împinse ochelarii pe nas.

Carlisle îl aștepta peste drum, la cafenea. Einar parcă îl și vedea, citind din Baedekerul[1] său și luându-și din când în când

[1] Karl Baedeker – autorul german al unor ghiduri de călătorie publicate prin anii 1830 (n.tr.)

creionul de după ureche, încercuind câte un loc interesant. Probabil cam pe-acum își termina cafeaua și se uita la ceas.

– Și ce simți în privința bărbaților? îl întrebă doctorul. Îi urăști?

– Să-i urăsc pe bărbați?

– Da.

– Sigur că nu.

– Ar fi un lucru firesc să îi urăști pe bărbați.

– Dar nu-i urăsc.

– Și Lili? Ea ce simte legat de bărbați?

– Nu-i urăște nici ea.

Doctorul McBride își turnă niște apă dintr-un ulcior de argint.

– Îi plac bărbații?

– Nu înțeleg la ce vă referiți.

Doctorul sorbi o gură de apă. Einar observă urma lăsată de buzele sale pe marginea paharului și-și dădu seama dintr-odată că îi este sete.

– S-a sărutat vreodată cu un bărbat?

Einar se căznea să găsească un mod de-a cere un pahar cu apă, dar i se părea imposibil. Se gândi să se ridice, pur și simplu, și să-și toarne singur, dar și asta i se părea imposibil. Așa că rămase nemișcat, simțindu-se ca un copil neajutorat în scaunul doctorului McBride, care era acoperit cu un pled galben de lână.

– Domnule Wegener, te întreb lucrul ăsta pentru că...

– Da, îl întrerupse Einar. Da, s-a sărutat cu un bărbat.

– Și i-a plăcut?

– Va trebui s-o întrebați direct pe ea.

– Dar credeam că pe ea o întreb.

– Vi se pare că eu arăt ca Lili? făcu Einar. Vi se pare că sunt femeie?

– Nu tocmai.

– Păi, atunci...

Telefonul începu să sune și amândoi se holbară la receptorul de culoare neagră, ce tremura la fiecare țârâit. În cele din urmă se opri.

– Mă tem că ești homosexual, zise doctorul în cele din urmă.

Puse înapoi, cu un clic, capacul la stilou.

– Cred că n-ați înțeles.

– Nu ești primul căruia i se întâmplă lucrul ăsta, spuse doctorul.

– Dar eu nu sunt homosexual. Nu asta-i problema mea. În mine locuiește încă o persoană, zise Einar, ridicându-se de pe scaun. O fată pe nume Lili.

– Și mi se frânge inima, continuă doctorul, când trebuie să le spun bărbaților ca tine că nu am cum să-i ajut. Ca irlandez negru ce sunt, mi se pare foarte dramatic.

Sorbi din nou din paharul cu apă, strângând sticla cu buzele. Apoi se ridică și veni în fața biroului. Îi puse lui Einar mâna pe umăr și-l împinse ușor către ușă.

– Singurul meu sfat, adăugă el, este să-ți înfrânezi pornirile. Va trebui să te lupți toată viața cu aceste dorințe. Ignoră-le, domnule Wegener. Dacă nu le ignori... ei bine, atunci vei fi singur toată viața.

Einar se duse la cafenea, să se întâlnească cu Carlisle. Știa că doctorul McBride greșește. Cu puțin timp în urmă, poate că l-ar fi crezut și și-ar fi plâns singur de milă. Dar acum îi spuse lui Carlisle că vizita la doctor fusese o pierdere de vreme.

– Nimeni n-o să mă înțeleagă, spuse el. N-are niciun rost să mai merg la doctori.

– Dar nu-i adevărat, protestă Carlisle. Trebuie doar să găsim doctorul potrivit. Asta-i tot. Deci doctorul McBride habar n-are despre ce vorbește. Ei, și ce? Asta nu înseamnă că trebuie să te dai bătut.

– De ce faci asta?

– Pentru că te văd nefericit.

– Da, dar de ce o faci?

– Pentru Greta.

Peste câteva zile, Carlisle îl duse la Institutul de Hidroterapie, un spital de boli nervoase situat în afara oraşului, spre Meudon, şi care era ascuns de la şosea, în spatele unei pădurici de smochini. La poartă se afla un paznic care îşi vârî capul în maşină şi îi întrebă la cine au venit.

– La doctorul Christophe Mai, spuse Carlisle.

Paznicul îi iscodi cu privirea, muşcându-şi buza. Apoi îi puse să semneze într-un registru.

Clădirea spitalului era nou construită, din ciment şi sticlă. Era umbrită de smochini şi de platani cu scoarţa scrijelită. Geamurile de la parter erau prevăzute cu gratii de fier ferecate cu lacăte, ce străluceau în lumina soarelui.

La intrarea în clădire avură de semnat încă o hârtie şi, în fine, încă una când ajunseră la cabinetul doctorului Mai. O asistentă cu bucle albe le spuse să aştepte într-o cămăruţă care, odată ce femeia ieşi, trăgând uşa după ea, semăna cu o capsulă etanşă.

– Nu i-am spus Gretei unde urma să mergem azi, îl informă Carlisle.

Cu câteva zile în urmă îi auzise vorbind despre el.

– N-are nevoie de psihiatru, spusese ea şi Einar o auzise prin crăpătura de sub uşă. În plus, cred că ştiu eu pe cineva care l-ar putea ajuta. Nu-i psihiatru. E un om care ar putea cu adevărat să facă ceva pentru el. După asta coborî tonul şi Einar nu mai auzi ce vorbeau.

Cabinetul doctorului Mai era decorat în nuanţe de cafeniu şi mirosea a ţigări. Einar auzea foşnet de paşi afară, pe coridor. Spitalul avea ceva neplăcut şi îi dădea o senzaţie ciudată, ca şi când aici era locul lui. Pe covorul maro se vedeau urmele lăsate de roţile cărucioarelor şi Einar se văzu pe sine însuşi legat fedeleş într-un astfel de cărucior şi dus undeva în catacombele spitalului, de unde n-avea să se mai întoarcă niciodată.

– Chiar crezi că doctorul Mai mă poate ajuta?

– Eu așa sper, dar o să vedem.

Carlisle purta un sacou alb cu dungulițe, pantaloni cu pense în talie și o cravată galbenă. Einar îi admira optimismul, felul cum aștepta, plin de speranță, în veșmintele lui de vară.

– Trebuie să încercăm măcar.

Știa că are dreptate Carlisle. Nu mai putea trăi multă vreme așa. O mare parte din musculatura sa dispăruse în decursul ultimelor șase luni. Doctorul McBride îl pusese pe cântar și, când văzuse indicatorul alunecând mult spre stânga, Einar realizase că nu cântărea cu mult mai mult decât pe vremea când era doar un băiețandru. De asemenea, remarcase că pielea sa începea să capete o tentă ciudată, gri-albăstruie, precum cerul în amurg, de parcă sângele îi curgea mai lent prin vene. Când alerga mai mult de câțiva pași, i se tăia respirația și privirea i se încețoșa – la fel și când auzea un zgomot brusc, de pildă rateul unui motor de automobil. La toate astea se adăugau sângerările, care îl speriau și îl bucurau, deopotrivă. Când simțea primul jet de sânge prelingându-i-se pe buză sau între picioare, îl cuprindea o senzație de amețeală. Nimeni n-ar fi fost de acord, dar el știa că e din cauza femeii dinlăuntrul lui. Citise despre fenomenul acesta: organele feminine „ascunse" în trupul hermafroditului sângerează în mod regulat, oarecum în semn de protest.

Doctorul Mai se dovedi a fi un om agreabil. Avea părul negru și o cravată galbenă aidoma cu a lui Carlisle. Se amuzară amândoi pe seama acestui fapt, după care doctorul îl conduse pe Einar în sala de examinare.

Camera era pardosită cu plăci de gresie și avea o fereastră ce dădea spre parcul cu smochini și platani. Doctorul trase la o parte o draperie verde, grea, în spatele căreia se afla o masă de examinare.

– Vă rog să vă așezați aici, spuse el, lovind ușor cu palma tăblia capitonată a mesei. Spuneți-mi de ce ați venit la mine.

Se rezemă cu spatele de un dulăpior cu uși de sticlă. Ținea la piept un teanc de foi albe, prinse de un suport de carton și, în timp ce îl asculta pe Einar vorbind despre Lili, clătina din cap aprobator. O dată sau de două ori își aranjă nodul cravatei. Din când în când, își nota ceva pe foaie.

– Nu știu exact ce fel de ajutor sper să găsesc, îi mărturisi Einar. Dar nu cred că mai pot continua să trăiesc așa.

– Așa, cum?

– Fără să știu cine sunt.

Cu aceste cuvinte, doctorul Mai își încheie chestionarul. Își ceru scuze și-l lăsă pe Einar singur. Acesta rămase așezat pe masa capitonată, bălăngănindu-și picioarele în aer. Afară, în parc, o asistentă plimba un tânăr în pijama vărgată, peste care purta un halat de baie larg desfăcut. Tânărul avea barbă și pașii îi păreau foarte nesiguri, de parcă asistenta, cu șorțul ei lung până-n pământ, ar fi fost singurul lui reazem.

Când se întoarse, doctorul Mai îi spuse:

– Mulțumesc că ați venit la mine.

Îi scutură mâna și apoi îl conduse înapoi la Carlisle.

Pe drum, înapoindu-se la Paris, niciunul nu spuse nimic o lungă bucată de vreme. Einar se uita la mâna lui Carlisle manevrând schimbătorul de viteze, iar Carlisle stătea cu ochii pironiți pe șosea. Într-un târziu, acesta spuse:

– Doctorul Mai vrea să te interneze.

– Pentru ce?

– Te suspectează de schizofrenie.

– Dar nu se poate una ca asta, rosti Einar.

Cercetă atent chipul lui Carlisle, care nu-și lua ochii de la șosea. În fața lor era un camion care, de câte ori trecea peste o denivelare, vărsa pietriș din remorcă pe capota automobilului lor.

– Cum să fiu schizofrenic?

– A vrut să semnez un formular, ca să te interneze chiar acum.

– Dar e o greșeală. Eu nu sunt schizofrenic.

– I-am spus că nu-i chiar atât de urgent.

– Doar nu crezi și tu că sunt schizofrenic, nu? N-are niciun sens.

– Nu, nu cred asta. Dar când începi să explici... să vorbești despre Lili, sună ca și când ai fi convins că în tine locuiesc două persoane. Două ființe distincte.

– Pentru că ăsta e adevărul.

Era seară și traficul se îngreunase din cauză că un ciobănesc german fusese lovit de o mașină. Câinele zăcea în mijlocul drumului și fiecare mașină trebuia să-l ocolească. Era mort, dar nu părea să aibă nicio rană; capul i se odihnea pe bordura de granit a sensului giratoriu.

– Crezi că Greta gândește la fel? Oare mă consideră nebun?

– Nicidecum, îl liniști Carlisle. Dimpotrivă, ea crede cu tărie în Lili.

Trecură de câinele mort și imediat după aceea traficul se fluidiză.

– Ar trebui să ascult de doctorul Mai? Crezi că ar fi bine să mă internez o vreme în spitalul lui?

– Trebuie să te gândești bine la asta, zise Carlisle.

Mâna lui era încleștată pe măciulia neagră a schimbătorului de viteze și Einar avu senzația că acesta vrea să-i spună ceva. Însă era dificil să discute, din cauza vântului și a huruitului infernal al autobuzelor. Traficul în oraș era foarte aglomerat și Einar se uită la Carlisle, îndemnându-l din priviri să spună ce avea de spus. Spune-mi la ce te gândești, ar fi vrut să-i zică, dar nu îndrăznea. Între ei domnea o atmosferă stranie. Apoi ajunseră în Marais, în fața apartamentului și, sentimentul respectiv se risipi de îndată ce Carlisle opri motorul.

– Nu-i spune Gretei unde am fost, îl sfătui el.

Obosit, Einar se duse la culcare imediat după cină, iar Greta veni lângă el înainte să adoarmă.

– E cam devreme pentru tine, murmură el.

– Sunt tare obosită în seara asta. Nu dorm de câteva nopți. Am avut mult de lucru, o jumătate de duzină de schițe de predat săptămâna asta. Asta ca să nu mai zic de portretul lui Lili pe plajă, la reflux. Apoi se întoarse spre el: Ai făcut o treabă minunată cu fundalul. Nici n-aș fi sperat la așa ceva. Și Hans a fost de aceeași părere. Chiar am vrut să-ți zic asta.

Îi simți lângă el, sub cearșaf, trupul lung și cald. Genunchiul ei îi atingea piciorul și mâna i se odihnea pe piept. Erau singurele contacte pe care le mai aveau în prezent, dar, în chip ciudat, ele păreau mai intime decât în primele nopți, la începutul căsniciei lor, când Greta îi scotea cravata și îi desfăcea cureaua de la pantaloni. Degetele răsfirate pe pieptul lui, ca un animal mic ce caută să-și vâre botul la căldură, genunchiul ce-l apăsa liniștitor, răsuflarea ei fierbinte și umedă, părul ei încolăcit ca o viță-de-vie în jurul gâtului lui.

– Crezi că sunt nebun?

Greta se ridică în șezut.

– Nebun? Cine ți-a spus asta?

– Nimeni. Dar, zi-mi, crezi?

– E cea mai mare tâmpenie pe care am auzit-o vreodată. Cine ți-a spus asta? Ți-a zis Carlisle ceva?

– Nu. Doar că uneori nu știu ce se întâmplă cu mine.

– Dar nu-i adevărat, spuse ea. Noi doi știm exact ce se întâmplă cu tine. Înăuntrul tău locuiește Lili. Da, în sufletul tău, se află o tânără fermecătoare pe nume Lili. Asta-i tot. Nu înseamnă câtuși de puțin că ești nebun.

– Voiam doar să știu ce crezi tu despre mine.

– Eu cred că ești cel mai curajos om pe care îl cunosc, spuse ea. Acum culcă-te!

Își strânse degetele, își luă genunchiul de pe el și părul ei îi mângâie gâtul.

Trecu o săptămână. Einar își petrecu o zi făcând curățenie la el în atelier, rulându-și vechile pânze și depozitându-le într-un

colț, bucuros să nu le mai vadă. Îi plăcea să picteze fundalul pentru tablourile Gretei, dar nu-i era deloc dor de propriile lucrări. Câteodată, când se gândea la cariera lui abandonată, simțea că încheiase în sfârșit un capitol anost și obositor din viața lui. Iar când se gândea la peisajele sale – atâtea mlaștini întunecate, atâtea câmpuri răvășite de furtună – nu simțea nimic. Îl epuiza numai și gândul de a născoci ceva nou, de a-și imagina și apoi de a așterne pe pânză un nou peisaj. Altcineva pictase toate acele tablouri, își zicea în sinea sa. Cum le spunea el studenților săi, la Academia Regală? Dacă poți trăi fără să pictezi, atunci foarte bine, fă-o. Viața ta va fi mult mai simplă.

Einar dormea până târziu și se trezea obosit. În fiecare dimineață își promitea că o să trăiască toată ziua ca Einar, dar când mergea la șifonier, să se îmbrace, i se părea că dă de lucrurile vreunui bunic sau străbunic, uitate de mult în pod.

De cele mai multe ori, Lili era cea care ieșea din dormitor și se așeza pe taburetul din atelierul Gretei. Stătea cu umerii încovoiați și se juca în liniște cu șalul din poala sa. Sau se întorcea cu spatele la Greta, care lucra la un nou portret, și se uita pe fereastră, în stradă, după Hans sau după Carlisle.

Următorul nume sugerat de Carlisle fu al doctorului Buson, un medic tânăr de la clinica de psihiatrie din Auteuil.

– De unde ai auzit de el? îl chestionă el pe Carlisle, care în șase săptămâni se acomodase la Paris mai bine decât reușise s-o facă el în trei ani.

Deja își începuse a doua cutie cu cărți de vizită și în fiecare weekend era invitat la Versailles și St. Malo. Pe strada Paix era un croitor care știa pe de rost măsurile lui Carlisle la cămăși.

În timp ce mergeau împreună la clinica doctorului Buson, Einar simțea căldura motorului prin podeaua de metal.

– Hans mi-a dat numele lui, îl lămuri Carlisle.

– Hans?

– Da. L-am sunat. I-am spus că un amic al meu are nevoie de un consult medical. Nu i-am spus despre cine este vorba.

– Dar dacă o să...

– N-o să zică nimic, îl liniști Carlisle. Și ce dacă o să zică? Doar e cel mai vechi prieten al tău, nu?

Când vorbea așa, cu părul blond răvășit de vânt, se vedea de la o poștă că e fratele geamăn al Gretei. Își dădu părul pe după urechi.

– Hans a întrebat de tine, continuă el. A spus că știe că ceva nu-i în regulă. Într-o zi te-a văzut plimbându-te pe chei, la Luvru. Mergeai spre Sena și zicea că era să nu te recunoască.

Carlisle se juca cu butonul de la ștergătoarele de parbriz și Einar aștepta să-și ia odată mâna de acolo și să i-o pună din nou pe genunchi.

– Mi-a spus că ai trecut chiar pe lângă el, spuse Carlisle. Te-a strigat, dar nu l-ai băgat în seamă.

Lui Einar i se părea neverosimil.

– Am trecut pe lângă Hans? zise el.

Își văzu reflexia în geamul mașinii și se miră cât de firav era, aproape invizibil. Îl auzi pe Carlisle sugerându-i:

– Poate ar trebui să-i spui și lui. Te-ar înțelege.

Doctorul Buson, care era cam de vârsta lui Einar, era originar din Geneva. Avea părul negru și zburlit în vârful capului, fața suptă și nasul lung. Avea obiceiul de a-și întoarce capul spre stânga când vorbea, de parcă nu știa dacă să-și formuleze următoarea propoziție sub formă de întrebare sau de afirmație. Buson se întâlni cu ei doi într-o cămăruță albă, cu un scaun rabatabil deasupra căruia atârna bolul argintiu al unei lămpi de examinare. Mai era și o etajeră pe roți, acoperită cu o cârpă verde, pe care erau răsfirate, în formă de evantai, vreo douăsprezece foarfeci de dimensiuni diferite. Pe perete era agățată o hartă detaliată a creierului uman.

De data aceasta, Carlisle stătu cu Einar pe toată durata întrevederii. Din motive inexplicabile, prezența lui îl făcea pe

Einar să se simtă mic de tot, de parcă era tatăl lui și trebuia să răspundă amândoi la întrebări. Lângă el, Einar se simțea incapabil să vorbească. Fereastra dădea spre o curte interioară, udă de la ploaie, și Einar văzu două asistente umblând cu pași mărunți pe dalele de piatră.

Doctorul Buson le relata experiențele sale cu persoane care sufereau de tulburări de identitate.

– De cele mai multe ori aceste persoane tânjesc să se împace cu viața lor, le explică el. Iar asta presupune o alegere.

Carlisle își lua notițe, iar lui Einar i se păru extraordinar faptul că un om venit tocmai din California îi acorda atâta atenție, de parcă era cel mai important obiectiv al său. Nu era obligat să facă asta, Einar știa. Carlisle nu era dator să încerce să-l înțeleagă. Afară, în curte, una dintre asistente alunecă pe dalele ude și, când colega ei o ajută să se ridice, îi arătă palma plină de sânge.

– În unele privințe, cred că oamenii care vin la mine sunt foarte norocoși, spunea doctorul Buson.

Ședea pe un taburet de fier cu înălțimea reglabilă. Purta o pereche de pantaloni negri pe sub halatul de medic și niște șosete negre, de mătase.

– Norocoși pentru că eu îi întreb: „Ce-ți dorești să fii?“ Iar ei au libertatea de a alege. Nu-i ușor. Dar nu-i așa că tuturor ne-ar plăcea să ne întrebe cineva ce dorim să fim? Măcar așa, un pic?

– Bineînțeles, spuse Carlisle, încuviințând din cap și continuând să scrie în carnetul său.

Einar era bucuros că îl are alături de el, că îl duce pe la tot felul de doctori, că îl vede punându-și mâinile pe volan după fiecare vizită eșuată și îl aude spunându-i: „Nu-ți face griji. Undeva tot o să dăm peste medicul potrivit“. Einar simți că se liniștește și respirația i se domoli. Și-ar fi dorit ca Greta să fie la fel de dornică să-l ajute.

– Asta ne aduce cu discuția la procedura mea, continuă doctorul Buson. E o operație relativ nouă, de care sunt foarte încântat pentru că promite mult.

– Despre ce este vorba? se interesă Einar.

– N-aș vrea să vă speriați când o să vă explic, așa că vă spun din capul locului că sună mai complicat decât este, de fapt. Pare o metodă extremă, dar nu e așa. În realitate, este vorba de o operație destul de simplă, care dă rezultate în cazul persoanelor cu probleme de comportament. Rezultatele sunt mai bune decât în cazul tuturor celorlalte tratamente pe care le cunosc eu.

– Credeți că o să funcționeze și în cazul meu?

– Sunt convins de asta, spuse doctorul. Procedura se cheamă lobotomie.

– Și ce presupune ea? întrebă Einar.

– E o operație simplă, prin care se secționează fibrele nervoase din zona frontală a creierului.

– Deci e o operație pe creier?

– Da, dar nu e deloc complicată. Nici nu trebuie să deschidem cutia craniană. În asta constă frumusețea ei. Tot ce trebuie e să vă fac câteva găuri în frunte, mai precis aici... și aici. Doctorul îi atinse tâmplele, apoi porțiunea de deasupra nasului. Odată ce am făcut găurile, pot pătrunde în creier, să tai câteva fibre nervoase, pe acelea care sunt responsabile de comportament.

– Dar de unde știți care fibre îmi controlează comportamentul?

– Ei bine, asta am descoperit abia recent. N-ați citit în ziar despre mine?

– Un prieten ne-a trimis la dumneavoastră, interveni Carlisle.

– Probabil că prietenul respectiv o fi citit articolul. S-a făcut destul de multă vâlvă.

– Dar metoda e lipsită de orice riscuri? întrebă Carlisle.

– E la fel de sigură ca oricare altă metodă. Ascultați-mă, știu că sună drastic. Dar am avut un pacient care credea că în

el coabitează cinci persoane, nu două, și intrând în creierul său – am reușit să-l vindec.

– Și cum se simte acum? întrebă Einar.

– Locuiește cu mama sa. E foarte tăcut, dar fericit. Maică-sa a fost cea care l-a adus la mine.

– Dar ce o să se întâmple cu mine?

– O să veniți la spital și eu o să vă pregătesc pentru operație. E foarte important să fiți odihnit, să nu aveți organismul slăbit. Eu v-aș interna în spital, ca să vă întremați un pic înainte de operație. Nu-i nevoie de prea mult timp. După aceea vă odihniți. Operația în sine durează doar câteva ore și după două săptămâni puteți pleca.

– Unde să plec? făcu Einar.

– O, dar credeam că știți asta. Doctorul întinse piciorul, împingând etajera la o parte. Va trebui să vă puneți lucrurile în ordine înainte să vă internați. După operație n-o să mai fiți niciodată același.

– Chiar așa de simplă e toată povestea? zise Carlisle.

– De obicei, da.

– Dar cum o să fiu după operație? întrebă Einar.

– Asta nu putem ști de-acum, răspunse doctorul. O să vedem după aceea.

Einar auzi țăcănitul unor saboți pe dalele de piatră din curte. Ploaia se înteți între timp și acum răpăia în geamuri. Buson se răsuci ușor pe scaun. Carlisle continua să ia notițe. Asistenta cu mâna rănită ieși din nou în curte, pe o ușă deasupra căreia se afla o fereastră ovală. Avea mâna bandajată. Râdea împreună cu colega sa și, la un moment dat, cele două fete – abia dacă aveau douăzeci de ani – o luară la fugă de-a curmezișul curții, spre o altă ușă, deasupra căreia se afla altă fereastră ovală, scăldată într-o lumină aurie și biciuită de ploaie.

Capitolul 18

Când se întâlni pentru a doua oară cu profesorul Bolk, la începutul toamnei anului 1929, Greta veni cu o listă de întrebări pe care și le notase într-un carnet cu spirală de aluminiu. Parisul era cenușiu de-acum și copacii își scuturau frunzele. Femeile ieșeau pe stradă cu mâinile înmănușate și bărbații umblau zgribuliți, cu capul vârât între umeri.

Se întâlniră la o cafenea de pe strada St. Antoine, la o masă de lângă fereastră, pe care Greta vedea oamenii ieșind din pasajul subteran, de la metrou, cu chipurile mohorâte din cauza vremii. Profesorul Bolk o aștepta, cu ceșcuța de espresso golită deja. Părea deranjat de faptul că ea întârziase. Greta căută să se scuze – avea mult de pictat, telefonul suna întruna – în timp ce profesorul stătea impasibil în fața ei, curățându-se sub unghii cu un briceag din oțel inoxidabil.

Era un tip chipeș, se gândi Greta, cu fața lui prelungă și bărbia despicată, ca un fund de măr. Genunchii nu-i încăpeau cum se cuvine sub masa rotundă de marmură, toată zgâriată și pătată de rugină. O bandă de alamă mai lată decât grosimea mesei înconjura tăblia de marmură și Gretei îi era incomod să stea rezemată pe coate, ca să discute în mod confidențial cu profesorul, căci banda metalică îi intra în carne.

– Eu pot să-l ajut pe soțul dumitale, spuse profesorul.

La picioarele sale se afla o geantă cu cataramă aurie și mânere în formă de semicerc. Greta încercă să și-l imagineze pe profesor bătând la ușa apartamentului lor cu geanta aceea în mână și petrecând câteva ore singur cu Einar. Nu credea că ar putea fi atât de simplu, dar se încăpățâna să spere, la fel cum

spera uneori că piciorul lui Carlisle s-ar putea vindeca dacă s-ar unge cu ulei de mentă sau cum sperase că Teddy Cross avea să se facă bine dacă stătea mult la soare.

– Dar nu va mai fi soțul dumitale când o să termin cu el, continuă profesorul, deschizând geanta.

Scoase dinăuntru o carte cu coperte verzi, de hârtie, și cu cotorul uzat îmbrăcat în piele.

După ce găsi pagina pe care o căuta, își ridică privirea spre Greta, care simți un fior în piept. Pe pagina respectivă era reprezentat corpul unui om, cu schelet și organele interne, într-o diagramă complicată, plină de linii continue și punctate, ce o trimise cu gândul la hărțile din broșura lui Baedeker, *Parisul și împrejurimile lui,* pe care o studia Carlisle. Omul din desen era un bărbat de vârstă adultă, îi explică profesorul. Avea brațele desfăcute de-o parte și de alta a corpului și organele genitale îi atârnau ca strugurii pe vița-de-vie. Pagina avea colțul îndoit și era plină de însemnări și sublineri făcute cu creionul.

– După cum poți observa, spuse profesorul, pelvisul bărbatului e o cavitate. Organele sexuale se află în exterior. Înăuntrul pelvisului nu sunt decât intestinele, care pot fi „rearanjate".

Greta își mai comandă o cafea și dintr-odată i se făcu poftă de portocale; ceva îi aducea aminte de Pasadena.

– Sunt curios cu privire la pelvisul soțului dumitale, zise profesorul Bolk.

Ce exprimare ciudată, se gândi Greta, deși profesorul îi era tot mai simpatic pe măsură ce îi vorbea despre pregătirea sa academică. Studiase la Viena și la Berlin, la Spitalul Charité, unde fusese unul dintre puținii medici specializați atât în chirurgie, cât și în psihologie. În timpul războiului, pe când era un tânăr chirurg – atât de tânăr, încât piciorul continua să-i crească și vocea lui nu căpătase încă timbrul actual, de bas –, amputase mai mult de cinci sute de membre, dacă era să ia în

calcul toate degetele pe care fusese nevoit să le reteze ca să salveze mâna pe jumătate distrusă de o grenadă ce explodase mai curând decât garantase căpitanul. Bolk opera în corturi ale căror prelate se zgâlțâiau la fiecare nouă explozie, sacrifica picioare ca să salveze vieți și toate astea se întâmplau la lumina lumânărilor. Infirmierii de pe ambulanță îi aduceau, pe tărgi de lemn, soldați cu pântecul sfâșiat, mai mult morți decât vii, și îi întindeau pe masa lui de operație, care era mânjită cu sângele răniților de dinainte. Prima dată când avusese de-a face cu un asemenea caz, un bărbat cu mijlocul răvășit de-o explozie și prefăcut într-o masă informă de organe și intestine, Bolk nici nu știuse ce să facă. Dar bărbatul murea sub ochii lui, implorându-i ajutorul cu ultimele puteri. Buteliile cu anestezic erau aproape goale, așa că n-avea cum să-l adoarmă de tot. Îi puse pe față o bucată de tifon și se apucă de lucru.

Era iarnă, bucățile de gheață căzute din cer loveau acoperișul cortului și torțele se stingeau, suflate de vânt. Cadavrele erau stivuite unele peste altele, ca lemnele de foc, și Bolk se gândi că, dacă reușește să-i pună cât de cât măruntaiele în bună rânduială – ficatul și rinichii îi erau neatinși –, băiatul ar putea supraviețui, deși niciodată n-avea să-și mai facă nevoile ca un om normal. Mânecile lui Bolk erau ude de sânge și preț de o oră nu cuteză să ridice tifonul de pe chipul băiatului; știa că, deși nefericitul era inconștient din cauza durerii, n-ar fi suportat să-i vadă fața schimonosită, cuprinsă de agonie. Bolk sutură cu grijă, deși nu vedea prea mare lucru. În copilărie, jupuise porci și acum constata că măruntaiele soldatului nu erau cu nimic diferite de ale animalului: calde, alunecoase și dense, de parcă își vâra mâna într-o oală cu tocană proaspătă.

Când se înnoptă mai tare, bombardamentul încetă, iar ploaia înghețată se înteți din ce în ce; într-un târziu, Bolk întinse ce mai rămăsese din pielea soldatului peste rana oribilă. Lângă el era o asistentă cu șorțul plin de sânge, Fräulein

Schäpers, al cărei pacient tocmai vomase pe ea, înainte să-și dea duhul. Asistenta își luă răgaz doar treizeci de secunde, cât să se șteargă pe față, apoi veni să-l ajute pe Bolk. Împreună traseră de pielea soldatului, întinzând-o de sub stern pe toată suprafața abdomenului, până la marginile zdrențuite ale pelvisului. Fräulein Schäpers ținu laolaltă capetele tegumentelor, cât timp medicul le cusu cu o ață mai groasă decât șireturile de la bocanci; întinse pielea la maximum, de parcă ar fi fost pânza de pe speteaza scaunelor prăpădite din cortul cu sobă ce le servea drept popotă.

Tânărul supraviețui, cel puțin cât să fie urcat în ambulanța cu mai multe paturi supraetajate pentru răniți, care îi aminteau lui Bolk de camioanele de la brutărie ce colindau odinioară prin Piața Jandarmeriei, livrând rația zilnică de pâine. În asta consta cina lui pe vremea când era student la medicină – un tânăr sărac, hotărât să devină un doctor cunoscut de toată Germania.

– Cinci sute de membre și cinci sute de vieți, îi spuse profesorul Bolk Gretei, în cafeneaua de pe strada St. Antoine. Se zice că am salvat cinci sute de vieți, deși eu n-aș băga mâna în foc.

Afară, pe prima treaptă a intrării în pasajul subteran de la metrou, se lipiseră frunzele suflate de vânt și oamenii alunecau pe ele, dar toți apucau să se agațe la timp de balustrada verde, de aramă. Greta continua să privească într-acolo, așteptând să-l vadă pe vreunul căzând și luxându-și mâna sau chiar mai rău; cu toate că nu-și dorea să vadă așa ceva, era convinsă că un accident tot avea să se întâmple, mai devreme sau mai târziu.

– Când pot să-l văd pe soțul dumitale? o întrebă profesorul.

Greta și-l aminti pe Einar stând pe treptele Academiei Regale de Arte Frumoase; chiar și la vârsta aceea – era profesor deja, pentru numele lui Dumnezeu! – arăta ca un băiat ajuns

la pubertate, căruia abia îi mijiseră primele tuleie. Nu fusese niciodată normal din punct de vedere fizic, Greta știa asta. Acum se întreba însă dacă lucrul acesta contase vreodată. Poate ar trebui să-l trimită pe Bolk înapoi la Dresda, singur, își zise ea, jucându-se cu linguriţa în cana de cafea. Se întrebă brusc pe cine iubise oare mai mult, pe Einar sau pe Teddy Cross? Își spuse că n-avea nicio importanță, dar nici măcar ea nu credea asta. Apoi se gândi la Lili: la osul ei delicat din capătul șirei spinării; la felul grațios în care își ținea mâinile, de parcă se pregătea să cânte la pian; la glasul ei șoptit, diafan ca briza ce adia iarna printre petalele macilor islandezi din Pasadena; la gleznele ei încrucișate, albe și cumințI. Pe cine iubea mai mult? se întrebă ea din nou, chiar în momentul în care profesorul Bolk își drese vocea, înălțându-și mărul lui Adam, și spuse pe un ton categoric, ca și când nu exista niciun dubiu:

– Așadar, vă aștept, pe Lili și pe dumneata, la Dresda.

Dar Greta nu-l putea duce pe Einar la Dresda. Deocamdată, cel puțin. Erau mai multe motive, printre care expoziția tablourilor sale celor mai recente, care o înfățișau toate pe Lili zăcând întinsă pe o masă, cu mâinile așezate pe piept și cu ochii închiși, ca și când ar fi fost moartă. Tablourile – de data aceasta mici, cam de mărimea unui dicționar – erau atârnate în anticamera pardosită cu parchet a unei contese care locuia la o azvârlitură de băț de cel mai bun atelier, dar și de cel mai priceput spițer din Paris. Acesta știa totul despre măștile cu noroi de Normandia și despre loțiunile capilare pentru femei, făcute din suc de lămâie amestecat cu extract natural din Pasadena, pe care i-l furniza ea în schimbul instrumentelor cosmetice la care Lili apela tot mai mult – de pildă, aparatul Dermaclean, pentru deschis porii.

Tablourile – doar opt la număr – se vândură toate într-o singură după-amiază, fiind cumpărate de bogătași pe care îi

așteptau șoferii cu o stradă mai jos, în limuzine Nürburg decapotabile, cu ornamente din lemn de nuc strălucind în lumina soarelui de toamnă. Hans organizase expoziția, pe care o anunțase în mai multe ziare ca fiind „un eveniment de neratat".

Hans avea la rever o insignă cu opal. O strângea de mână pe Greta de fiecare dată când un tablou era dat jos de pe pereții contesei. Iar Greta, în pofida sporirii constante a averii sale în conturile din Landmandsbanken, privea absentă cum oamenii aceia își deschid carnetele de cecuri și mâzgălesc rapid cu stiloul suma cerută.

Acesta era unul dintre motivele pentru care deocamdată nu-l putea duce pe Einar la Dresda. Al doilea motiv era Carlisle, care cocheta cu ideea de a rămâne la Paris până după Crăciun. Dacă era sigură de ceva, ei bine, știa cu certitudine că fratele ei îi semăna măcar în această privință: când se implica într-un proiect, era mânat de o nevoie obsesivă de a găsi o soluție. Greta nu începuse niciodată o lucrare pe care să n-o termine. Într-adevăr, chiar și ea recunoștea asta, multe dintre ele – mai ales pe vremea când locuia în Danemarca – nu erau bune de nimic. O, dacă s-ar fi putut întoarce la Copenhaga într-o noapte, să smulgă de pe pereți toate portretele alea nenorocite pe care le făcea în tinerețe, nesigură de ce-și dorea și de ce era în stare! Se gândi la portretul sobru al lui Herr I. Glückstadt, finanțatorul din umbra Companiei Est-Asiatice și a Portului Copenhaga; cu câteva tușe de vopsea argintie îi redase părul cărunt, iar mâna dreaptă, încleștată pe stilou, era doar o masă pătrată, neclară, de vopsea de culoarea pielii.

Greta știa că ea și Carlisle resimțeau aceeași nevoie pătimașă de a munci; înăuntrul trupurilor lor aproape identice clocotea un imbold puternic de a-și atinge scopul. Într-o zi, Carlisle se întoarse acasă cu niște vești atât de explozive, încât fu silită să-și lase pensula în paharul cu diluant și să se așeze pe divan.

– Eu și Einar am fost la câțiva doctori, începu el.

Faptul că circulase cu automobilul său decapotabil îi colorase obrajii și acum fața lui era și mai atrăgătoare decât își amintea Greta. Închizând ochii și ascultând glasul fratelui ei, atât de limpede și de monoton, avu senzația că se aude pe ea însăși.

Carlisle îi relată cum decurseseră vizitele cu pricina, inutilitatea lor, umilințele îndurate de Einar.

– E în stare să îndure mai mult decât ar fi capabili majoritatea bărbaților, îi spuse el și Greta se gândi: „Da, știu asta".

– Însă există un doctor, continuă Carlisle, doctorul Buson, care crede că ar putea să-l ajute. A mai avut astfel de cazuri. Cazuri de oameni care au impresia – aici lui Carlisle i se frânse vocea, ceea ce Gretei nu i se întâmplase niciodată –, au impresia că înăuntrul lor sălășuiesc mai multe persoane.

Carlisle îi vorbi despre lobotomie, despre burghiele pe care doctorul Buson le avea etalate pe etajeră. Acesta descrisese toată operația în termeni foarte simpli, de parcă ar fi fost vorba de ceva banal.

– Cred că Einar își dorește să încerce varianta asta, spuse Carlisle.

– Foarte rău, pentru că și eu am găsit un doctor, îl întrerupse Greta.

Strivise un pumn de boabe de cafea într-un cilindru cu apă fierbinte și acum își turna zeama într-o cană. Constată că nu mai era niciun pic de frișcă și se înfurie – la fel ca odinioară, pe vremea când era mică, în vila din Pasadena, și una dintre servitoarele japoneze uitase să-i aducă porția de curmale zaharisite. Abia se abținu să nu bată din picior. Nu-i plăcea să facă istericale, dar câteodată pur și simplu nu se putea stăpâni.

– Doctorul respectiv e de părere că îl poate ajuta pe Einar să se schimbe, continuă ea.

Se scuză că nu mai era frișcă; se gândi să spună ceva de genul: „Presupun că nu sunt în stare să mă ocup și de casă și

de muncă, chiar dacă îmi place să cred că sunt", dar i se păru că ar suna nesincer ori nerecunoscător ori cine știe cum – nu știa exact cum – și brusc i se făcu foarte cald pe sub fusta lungă și bluza strâmtă la mâneci. Se întrebă de ce vorbea cu fratele ei despre soțul ei, ce anume îi dădea lui Carlisle dreptul să-și exprime părerea în această privință.

Dar se abținu de la comentarii.

– Doctorul Buson consideră că îl poate ajuta pe Einar să se schimbe, spuse Carlisle. Și doctorul tău are aceeași propunere? A pomenit ceva despre lobotomie, despre perforarea frunții?

– Profesorul Bolk crede că l-ar putea transforma pe Einar în femeie, zise Greta. Nu din punct de vedere psihic, ci fizic.

– Cum?

– Printr-o intervenție chirurgicală, explică Greta. Sunt trei operații pe care ar vrea să le încerce.

– Nu prea înțeleg.

– Ai încredere în mine.

– Bineînțeles că am încredere în tine. Dar despre ce fel de operații este vorba?

– Operații de schimbare a sexului.

– I-ai spus lui Einar lucrul ăsta? vru să știe Carlisle.

– Încă nu, recunoscu ea.

– Pare extrem de riscant.

– Nu mai riscant decât ce propui tu.

Carlisle stătea pe canapeaua de catifea, cu piciorul ridicat. Gretei îi plăcea să-l găzduiască în apartamentul lor, să-și petreacă timpul cu el dimineața, când Lili dormea, ieșea în oraș cu treburi sau mergea la bazin. Probabil că, într-un fel, în mod tacit, îi ceruse ajutorul.

– N-am de gând să-l las să meargă la doctorul Buson, spuse ea. Când se întoarce de acolo, s-ar putea să fie ca un copil, ca un bebeluș, mai bine zis.

– Decizia trebuie să-i aparţină lui, fu de părere Carlisle. E om în toată firea, trebuie să hotărască singur.

Frate-său mereu fusese cel mai raţional dintre ei doi. Uneori era mult prea pragmatic pentru ea.

Greta sorbi o gură de cafea – cât de mult detesta cafeaua amară!

– E decizia lui, zise ea. Bineînţeles.

Acesta era un alt motiv pentru care încă nu-l putea duce pe Einar la Dresda. Trebuia să găsească momentul potrivit: ea să fie liberă şi Einar, fericit în urma vizitei lui Lili; şi nu orice fel de vizită, ci una veselă, plăcută. În ziua aceea să fi câştigat, eventual, partida de badminton din curtea casei unde locuia Anna sau să fi ieşit seara la cinema, la Gaumont-Palace. După o astfel de zi, i-ar fi putut explica lui Einar care erau opţiunile sale în privinţa lui Lili. N-avea să fie deloc uşor. Îşi spuse că frate-său făcuse o treabă foarte bună dacă îl convinsese pe Einar de priceperea doctorului Buson şi de beneficiile lobotomiei, care ei i se părea o procedură barbară, de neconceput. Ea nu l-ar fi lăsat în ruptul capului să treacă prin aşa ceva. Însă Carlisle avea dreptate într-o anumită privinţă: Einar era cel care trebuia să decidă pentru el însuşi. Sarcina ei era să-l facă să creadă, aşa cum credea şi ea, că Bolk le putea rezolva problema – o problemă care le definea şi le distrugea, în acelaşi timp, căsnicia. Bolk se întorsese daja la Dresda, prin urmare ea trebuia să-l convingă singură: să-i ia mâinile într-ale sale, să-şi dea părul după urechi şi să-i descrie viitorul sclipitor care îl aştepta în Dresda.

Pe lângă toate astea, mai era un motiv pentru care Greta ezita să îl ducă la Dresda.

Prin luna martie a anului 1918, ploile de iarnă încetaseră şi în Pasadena totul era verde, verde ca statueta de jad a lui Buda pe care Akiko o ţinea în odaia ei de la etajul al treilea al conacului familiei Waud. Greta şi Teddy îl îngropaseră pe micul

Carlisle pe câmpul de căpșuni din Bakersfield și se mutaseră în Pasadena, întristați și – după cum remarcase doamna Waud, văzând-o cum se joacă nervoasă cu inelele de pe degete – un pic speriați.

Dar, în cele din urmă, ploile încetară și Pasadena înverzi; curțile cu gazon arătau ca niște pături de postav, straturile de gura leului erau presărate cu boboci albi și roz, iar macii islandezi tremurau delicat în adierea vântului. În livezile de portocali, florile albe semănau cu niște mantii de nea. În ochii Gretei, portocalii aduceau cu niște oameni care se opinteau să iasă din pământul umed. Erau de culoarea pielii și trunchiurile lor aveau grosimea unui braț de om. Ploile înmuiaseră solul, ușurându-le sarcina râmelor, care, cu pielea lor gri-albăstruie, îi aduceau aminte Gretei de pruncul Carlisle. N-avea să uite niciodată culoarea ca de vierme a cordonului ombilical, răsucit ca un tirbușon în jurul gâtului micuțului. Nici mucusul albăstrui care-i pecetluia ochii sau luciul propriilor sale fluide ce-i acopereau trupșorul, de parcă ar fi fost învelit într-un strat protector, fin și alunecos, conceput de corpul ei de mamă, în nemărginita lui înțelepciune.

Se gândi la asta în primăvara aceea în care avea grijă de plantațiile de portocali ale tatălui ei, care era absent. Greta supraveghea proprietatea străbătând-o cu o mașină de teren cu parbriz rabatabil, care o scotea cu bine din toate noroaiele. Controla echipele de lucrători, majoritatea băiețandri din Tecate și Tucson, angajați să culeagă recolta. Sub un pom căruia îi cădeau fructele prematur, Greta observă mai mulți viermi strecurându-se într-un bulgăre de noroi. Asta o făcu să se gândească la Teddy și la tusea lui. Timp de aproape un an scuipase flegmă, rupându-și plămânii de atâta tuse, iar noaptea așternuturile erau ude leoarcă de la transpirația lui rece ca gheața; prima dată Greta crezuse că vărsase un pahar cu apă pe pat. Când tusea se făcuse auzită pentru prima oară, târându-se

amenințător înăuntrul gâtlejului lui, ca un ghem de cioburi, Greta îi propusese să meargă la doctor. În timp ce el tușea, ea îl suna pe doctorul Richardson, un bărbat cu capul în formă de ou, originar din Carolina de Nord. Dar Teddy protesta:

– N-am nimic. Nu mă duc la doctor.

Greta punea atunci receptorul la loc în furcă și spunea doar atât:

– Bine.

Trebuia să aștepte până pleca el de acasă ca să dea telefon. De câte ori Teddy tușea și își ducea batista la gură – batistă pe care i-o călca ea, cu mâna ei –, Greta se uita cu coada ochiului, să vadă dacă nu era vreo pată pe batistă. Câteodată batista rămânea uscată și atunci ea ofta ușurată. Alteori însă, tusea scotea din străfundul plămânilor săi o flegmă vâscoasă, albu-rie, pe care o scuipa în batistă. Apoi, din ce în ce mai des, începu să scuipe câte un cheag gros de sânge. Întrucât Greta spăla cu mâinile ei toate rufele lui Teddy, inclusiv batistele – n-o lăsa pe Akiko să se atingă de ele –, vedea exact cât sânge scuipase. Trebuia să schimbe așternuturile în fiecare noapte și să-i înmoaie batistele, uneori și cămășile, într-o găleată cu înălbitor. Mirosul puternic de clor îi pătrundea în nări, înțe-pându-i ochii. Petele de sânge nu ieșeau cu ușurință, așa că își făcea răni pe degete de la atâta frecat și atunci își amintea de șorțul pe care îl purta în timp ce picta, pe vremea când încă mai făcea lucrul acesta – acum, de când se mutaseră în *casita* din Pasadena, nu mai picta deloc. Dar, cu toate astea, de câte ori ridica receptorul, să sune la doctor, Teddy spunea:

– Nu mă duc la niciun doctor pentru că nu sunt bolnav, pentru numele lui Dumnezeu!

De vreo două ori reuși să-l aducă pe doctorul Richardson la *casita* lor. Teddy îl întâmpina în seră, cu părul zburlit căzân-du-i pe ochi.

– Știți și dumneavoastră cum sunt nevestele, îi spunea el doctorului. Mereu își fac griji pentru orice fleac. Serios, doctore, vă spun că n-am nicio problemă.

– Atunci, ce-i cu tusea asta? se băga Greta în discuție.

– O tuse banală, cum are orice fermier. Dacă ai fi crescut pe câmp, și tu ai fi tușit, zicea el zâmbind.

Veselia lui îi făcea să râdă pe Greta și pe doctor, deși ea nu vedea nimic amuzant în atitudinea lui Teddy.

– Probabil că n-are nimic, spunea Richardson. Totuși, v-ar deranja să arunc o privire?

– Da, m-ar deranja.

Sera era pardosită cu plăci de gresie turnate de Teddy în atelierul lui. Aveau culoarea chihlimbarului și rosturile dintre plăci erau negre. Iarna erau atât de reci, că nu puteai sta pe ele, nici măcar cu șosete.

– În regulă, atunci sunați-mă dacă lucrurile se înrăutățesc, spunea doctorul Richardson, închizându-și geanta și pregătindu-se de plecare.

Iar Greta, care își dorea mai mult ca orice să fie o soție bună și nu voia ca soțul ei să se plângă amicilor săi că are o nevastă posesivă și cicălitoare, își dădea părul după urechi și-i spunea:

– Cum vrei. Dar dacă n-ai de gând să-l lași pe Richardson să te consulte, fă bine și ai grijă de tine.

Primăvara aceea, a anului 1918, i se părea mai plină de verdeață ca oricând și asta pentru că rezerva lui Teddy din sanatoriul unde era acum internat avea vedere atât spre canionul Arroyo Seco, cât și spre munții San Gabriel. Greta se așeza pe scaun, la fereastră, și contempla priveliștea cât timp Teddy dormea. Clădirea sanatoriului era tencuită cu mortar de culoarea bronzului și avea o clopotniță înălțată pe o stâncă de pe marginea canionului. De jur împrejurul proprietății șerpuia o alee presărată cu tufe de trandafiri. Camerele aveau formă de romb și erau prevăzute cu ferestre și spre nord, și

spre sud. Patul lui Teddy era din fier vopsit în alb și în fiecare dimineață o asistentă venea și-l așeza pe balansoar, apoi îi rula salteaua cu dungi albastre și o îngrămădea la capătul patului, pe arcurile dezgolite, ca pe o bomboană uriașă.

Teddy stătu la sanatoriu aproape toată iarna și, în loc ca starea lui să se amelioreze, părea să se simtă tot mai rău de la o săptămână la alta. Obrajii i se scofâlciră și ochii îi erau umezi, lăptoși. În fiecare dimineață, de cum sosea, Greta îl curăța, tamponându-i ochii cu tivul rochiei sale. Apoi îi pieptăna părul, care i se rărise foarte mult; mai avea doar câteva șuvițe fără culoare. În unele dimineți avea o febră așa de mare, încât fruntea îi era udă de sudoare, iar el era atât de slăbit, că nu era în stare nici măcar să-și ridice mâna, să se șteargă. Deseori se întâmpla ca Greta să-l găsească pe balansoar, în starea asta: lângă fereastră, scăldat în lumina soarelui și dogorind de febră – de la febră și de la halatul de flanel pe care asistenta i-l legase în jurul șoldurilor slăbănoage. După fața lui schimonosită, Greta își dădea seama că se căznise să-și șteargă fruntea cu mâneca halatului; transpirația îi picura de pe bărbie de parcă stătuse în ploaie – o ploaie torențială. Dar acum era martie și ploile încetaseră, iar Pasadena era plină de verdeață. În loc să-i alunge tuberculoza din plămâni și din măduva spinării, soarele fierbinte nu făcea decât să-l încingă pe Teddy, care leșina din cauza febrei înainte de ora zece dimineața, înainte să-și primească porția zilnică de suc de kumquat[1].

În luna aprilie, Teddy ajunse să doarmă cea mai mare parte a timpului. Greta se așeza pe balansoar, ale cărui brațe capitonate erau roase de-atâta uzură, în timp ce el zăcea în pat, culcat pe o parte. Câteodată se foia în somn și atunci arcurile patului scârțâiau; Gretei i se părea că sunt gemetele scoase de oasele lui nimicite de tuberculoză. Medicul lui, un tip pe

[1] Kumquat – fruct din familia citricelor, cu gust dulce-picant. Spre deosebire de restul cictricelor, se poate consuma cu tot cu coajă. (n.tr.)

nume Hightower, venea la el, cu halatul alb desfăcut peste costumul ieftin, cafeniu. Teddy refuza în continuare să fie tratat de doctorul Richardson, care îi avea de pacienți nu numai pe toți membrii familiei Waud din Pasadena, ci și pe cei din familia Henriettei, a Margaretei și a lui Dottie Anne.

– Doctorul Hightower e bun pentru mine, spunea el. N-am nevoie de un medic cu fițe.

– Ce naiba înțelegi tu prin „medic cu fițe"? se enerva atunci Greta, dar numaidecât îi părea rău pentru tonul ei răstit.

Nu voia să-l contrazică și, mai mult ca orice, nu voia să-l rănească pe Teddy dându-i de înțeles că știe mai multe decât el. Așa simțea ea, prin urmare îl tolera politicoasă pe doctorul Hightower pe parcursul vizitelor sale zilnice. Doctorul era mereu pe fugă și adesea se întâmpla să nu aibă fișa corectă în dosarul pe care îl purta sub braț. Era un bărbat înalt și slab, cu părul blond, de norvegian, și îi plăcea cafeaua foarte slabă. Se transferase aici din Chicago și, în chip ciudat, extremitățile corpului său – nasul, urechile, degetele butucănoase – păreau să-i fie degerate.

– Cum te simți astăzi? îl întreba el pe Teddy.

– Un pic mai bine, răspundea acesta cu toată sinceritatea, fie încredințat de adevărul spuselor sale, fie neștiind că mai există și un alt răspuns la întrebarea respectivă.

Doctorul clătina din cap și bifa ceva pe graficul din dosarul său. Greta se scuza la un moment dat, pretextând că trebuie să dea un telefon la fermă, unde într-o oră trebuia să sosească un camion ce aducea culegători de portocale din Tecate. Mergea la recepție și, cu receptorul apăsat pe ureche, îl suna pe doctorul Richardson, căruia îi comunica doar atât: „E tot mai rău".

Mama ei venea și ea în vizită, de obicei după-amiaza, când Teddy se simțea puțin mai bine. Atunci, cei doi soți stăteau fără să scoată o vorbă și o ascultau pe doamna Waud, care pălăvrăgea despre casa de pe plajă din Del Mar sau despre

telegrama trimisă de tatăl Gretei, care îi anunța entuziast, chiar mai entuziast decât gazetele, că sfârșitul războiului era aproape. Greta spera în taină că maică-sa o să intervină așa cum numai ea știa: trăgând la o parte draperiile și îmboldindu-l pe Teddy să se dea jos din pat și să intre în bazinul cu apă termală, cu o cană de ceai amestecat cu burbon în mână. „Bravo, acum o să te faci bine!", ar fi exclamat doamna Waud, frecându-și palmele una de cealaltă și dându-și părul după urechi. „Să nu mai aud de prostiile astea cu tuberculoza!" spunea ea – sau cel puțin așa spera Greta că ar spune. Însă doamna Waud nu intervenea niciodată; îl lăsa pe Teddy complet în seama Gretei. La sfârșitul vizitei își trăgea mănușile pe mâini, apoi îl săruta pe frunte prin masca chirurgicală pe care o avea pe față și îi spunea doar atât: „Data viitoare când vin, vreau să te văd șezând pe scaun". După aceea se întorcea și se uita la Greta, mijindu-și ochii. De îndată ce ieșeau pe coridor, își scotea masca de pe față și spunea: „Să faci bine să te asiguri că are parte de cea mai bună îngrijire, Greta".

– Dar nu vrea nicicum să se lase consultat de doctorul Richardson.

– Trebuie s-o facă, nu are de ales.

Atunci, Greta îl suna din nou pe Richardson, punându-l la curent cu starea lui Teddy.

– Da, știu, spunea acesta. Am discutat cu doctorul Hightower. Ca să fiu sincer, nu știu dacă se mai poate face ceva pentru el. Nu putem decât să așteptăm să vedem cum evoluează lucrurile.

Când Carlisle veni de la Stanford să-l viziteze, o luă pe Greta deoparte și-i spuse:

– Nu-mi place deloc tipul ăsta, Hightower. Cine i l-a ales?

Ea îi explică faptul că fusese desemnat de către conducerea sanatoriului, dar Carlisle o întrerupse:

– Cred c-ar fi cazul să-l vadă și Richardson.

– Am încercat.

– Eu pot să vă ajut cu ceva?

Ea reflectă la întrebarea lui. Îl auzea pe Teddy tușind de cealaltă parte a ușii. Arcurile patului se zgâlțâiau puternic. Apoi îi auzi respirația șuierătoare, când se căznea să tragă aer în piept.

– O să mă gândesc la asta, răspunse într-un târziu. Sunt convinsă că poți face ceva, dar lasă-mă puțin să mă gândesc.

– Ești conștientă că starea lui e foarte gravă, nu? insistă Carlisle, trăgând-o de mână.

– Dar Teddy e foarte puternic, murmură ea.

Mai târziu în cursul acelei zile, după ce Carlisle plecă și soarele alunecă încet în spatele dealurilor, așternând umbre violet peste canioanele din Pasadena, Greta îl luă pe Teddy de mâna-i rece ca gheața. Pulsul îi era foarte slab și la început nu-l simți deloc. Mai apoi însă, îl simți fluturând ușor și neregulat sub piele.

– Teddy? spuse ea. Teddy, mă auzi?

– Da, răspunse el.

– Te doare ceva?

– Da.

– Te simți mai bine astăzi?

– Nu, zise el. Mă tem că mi-e mai rău. Mai rău ca niciodată.

– Dar o să te faci bine. Teddy, pot să te rog ceva? L-am chemat pe Richardson. O să vină mâine-dimineață. Te rog, lasă-l să te examineze. Asta-i tot ce te rog. E un medic priceput. Pe mine m-a salvat când eram mică și m-am îmbolnăvit de vărsat de vânt. Aveam o febră de 41 de grade și cei din jurul meu, inclusiv Carlisle, își pierduseră orice speranță. Cu toate astea, iată-mă azi aici, sănătoasă tun; boala aia afurisită nu mi-a lăsat nicio urmă, în afară de cicatricea asta mică.

– Greta, scumpa mea, spuse Teddy, cu glasul tremurător. Mă sting, iubito. Știi asta, nu-i așa? N-o să mă mai fac bine.

Adevărul era că ea nu-și imaginase asta până în momentul acela. Bineînțeles că avea să moară; deja era mai mult mort decât viu. Avea brațele subțiri, cu pielea galbenă și scofâlcită, ochii tulburi, plămânii atât de plini de sânge și de spută, că l-ar fi tras într-o clipită pe fundul Pacificului. Iar oasele lui – asta era partea cea mai cumplită – oasele îi erau ca roase de acid. Înăuntrul lui parcă ardea un foc umed, care îi nimicea oasele. Se gândi la durerile cumplite pe care le îndura el, fără să i se plângă vreodată. I se frângea inima să-și vadă soțul suferind în halul acela.

– Îmi pare rău, spuse Teddy.

– Pentru ce?

– Pentru că te părăsesc.

– Dar n-ai să mă părăsești.

– Și îmi pare rău că trebuie să te rog lucrul ăsta, adăugă el.

– Ce anume? Despre ce vorbești?

Simți cum o năpădește un val de transpirație de-a lungul spinării. În încăpere domnea o căldură nesănătoasă, o căldură emanată de trupul lui bolnav. Ar fi bine să întredeschidă geamul, se gândi ea. Bietul Teddy, să ia o gură de aer curat.

– Mă ajuți cu ceva?

– Cu ce?

Nu înțelegea ce voia să zică și îi trecu prin minte să-l sune pe Richardson, să-i spună că Teddy a început să bată câmpii. Un semn de rău augur, avea să spună acesta, cu vorbirea lui tărăgănată.

– Ia perna aia... cea de cauciuc. Apas-o pe fața mea pentru câteva minute. N-o să dureze prea mult.

Greta încremeni. Acum înțelese. O ultimă rugăminte din partea soțului ei, căruia își dorea mai mult ca orice să-i facă pe plac. Mai presus de orice își dorea ca el să părăsească această lume cu sentimente de dragoste și recunoștință la adresa ei. Pe balansoar se afla o pernă de cauciuc. Teddy încercă să-și îndrepte degetul spre ea.

– Ține-mi-o apăsată pe față un minut sau două, spuse el. Așa o să fie mai ușor.

– O, Teddy, spuse ea. Nu pot să fac asta. Doctorul Richardson vine să te vadă mâine-dimineață. Mai așteaptă până atunci. Lasă-l să te consulte. El o să știe ce se va întâmpla mai departe. Dar, te rog, rezistă până mâine. Nu mai pomeni despre perna aia. Te rog, nu mai arăta spre ea.

Transpirația îi șiroia pe spate și pe sub sâni, umezindu-i bluza. Parcă ar fi avut febră ea însăși: fruntea îi lucea, udă de sudoarea ce i se prelingea pe după urechi.

Deschise fereastra și în cameră pătrunse o undă de aer răcoros. Perna era neagră, cu marginile groase, și mirosea ca o anvelopă. Teddy stătea cu mâna încă întinsă înspre ea.

– Da, zise el. Adu-o aici.

Ea puse mâna pe pernă, care semăna la atingere cu o ploscă de cauciuc. Era fleșcăită, fiind umplută cu aer doar pe jumătate.

– Greta, scumpa mea... o ultimă rugăminte. Apasă-mi-o pe față. Nu mai pot suporta toate chinurile astea.

Ea ridică perna și o ținu în dreptul pieptului; mirosul de cauciuc îi invadă nările. Nu putea face asta. Era un mod de a muri atât de îngrozitor, să mori cu chestia aceea oribilă pe față, iar mirosul de cauciuc să fie ultima impresie cu care să părăsești viața asta... Era mai rău decât boala care avea să-l răpună, își spuse ea, plimbându-și degetul pe marginea de plastic a pernei. Mai rău decât orice și-ar putea ea imagina. Nu, nu era în stare s-o facă. Aruncă perna pe fereastră și gogoloiul negru, flasc, căzu în hăul de dedesubt ca un corb rănit.

Teddy căscă gura și-și scoase vârful limbii. Voia să spună ceva, dar efortul fu prea mare și, copleșit, adormi.

Greta veni lângă el și-și apropie palma de gura lui. Răsuflarea sa era la fel de plăpândă ca zborul unui fluture. Odată cu lăsarea serii, pe coridoarele sanatoriului se așternea liniștea.

Gaițele albastre mai făcură o ultimă inspecție prin tufele de ponderosa de lângă geamul lui Teddy și Greta îl luă de mâna moale și rece. Nu se mai putea uita la el, așa că își întoarse capul spre fereastră și privi cum întunericul coboară peste Arroyo Seco. Munții San Gabriel semănau cu niște siluete negre și masive, de parcă o amenințare nevăzută plana asupra văii în care locuia familia Waud, cu plantațiile ei de portocali, și unde Greta își ținea respirația mai-mai să leșine; când, în sfârșit, trase aer în piept și își șterse lacrimile cu mâneca, lăsă mână lui Teddy. Din nou își apropie palma de gura lui și atunci știu, în bezna nopții, că Teddy Cross plecase dintre cei vii, din propria voință.

Partea a III-a
Dresda, 1930

Capitolul 19

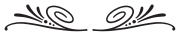

Trenul lui Einar intră în Germania. Opri în mijlocul unui câmp acoperit cu un strat argintiu de chiciură. Soarele strălucea palid pe cerul de ianuarie și mestecenii de la marginea câmpului se încovoiau în bătaia vântului. În jur nu se vedeau decât o întindere nesfârșită de pământ cafeniu și văzduhul cenușiu. Nimic altceva. Cu excepția unui tractor abandonat la venirea iernii, al cărui scaun roșu, de metal, vibra pe arcuri.

Grănicerii verificau pașapoartele pasagerilor din tren. Einar îi auzea tropăind greoi în compartimentele vecine. Vorbeau repede, dar pe un ton plictisit. La un moment dat, o femeie le explică, cu voce plângăreață, ceva legat de pașaportul ei, însă unul dintre ofițeri spuse: „Nein, nein, nein".

În compartimentul lui Einar își făcură apariția doi grăniceri, moment în care inima începu să-i bată cu putere, ca și când ar fi fost vinovat de ceva. Soldații erau tineri și înalți, îmbrăcați în uniforme parcă prea strâmte și aparent incomode din cauza scrobelii. Sub cozorocul șepcilor fețele lor radiau, la fel de strălucitoare ca butonii de alamă de la manșete, și lui Einar îi trecu brusc prin minte că flăcăiandrii aceștia erau făcuți ei înșiși din alamă: sclipitori și reci. Chiar emanau un miros metalic, probabil de la spuma de ras repartizată prin mărinimia guvernului. Unul dintre ei avea unghiile roase până la carne, iar celălalt avea degetele julite.

Einar avu numaidecât senzația că soldații erau dezamăgiți de el – de parcă știau că e incapabil să stârnească probleme și să le dea bătăi de cap. Cel cu unghiile roase îi ceru pașaportul. Când văzu că e danez, păru și mai dezinteresat de persoana

lui. Deschise pașaportul uitându-se la colegul său. Niciunul dintre grăniceri, care respirau pe gură amândoi, nu se obosi să verifice informațiile din actele lui Einar. Nu ridicară fotografia, pe care și-o făcuse cu mult timp în urmă într-un studio prăfuit din Rundetårn, ca s-o compare cu chipul său. Grănicerii nu scoaseră o vorbă. Primul îi aruncă pașaportul în poală. Al doilea, care îl privea printre gene, se plesni cu palma peste stomac, zornăindu-și butonii de alamă, și Einar aproape că se așteptă că audă clinchetul unui clopoțel. Apoi plecară.

Mai târziu, trenul prinse viteză și toată după-amiaza străbătu câmpuri plantate cu rapiță. Aceasta începea să-și deschidă florile de-un galben strident, degajând un miros specific și ispititor.

Restul drumului Einar suferi de frig. Greta îl întrebase dacă nu ar vrea să îl însoțească. O jignise, probabil, refuzând-o.

– Dar de ce nu? îl întrebase ea.

Se aflau în camera din față a apartamentului lor și Einar nu răspunsese nimic. Îi era greu să-i mărturisească asta, dar simțea că n-o să aibă curaj să meargă până la capăt dacă o avea pe Greta lângă el. Persoana ei i-ar fi amintit prea mult de viața lui de dinainte. Fuseseră fericiți împreună, își zicea el întruna. Fuseseră îndrăgostiți unul de celălalt. Dacă ea ar fi venit cu el, nu s-ar mai fi dus la profesorul Bolk. I-ar fi propus, probabil, să schimbe trenul la Frankfurt și s-o ia spre sud, spre Menton, unde cerul senin și marea albastră făceau ca totul să pară simplu. În timp ce rostea cuvintele: „Nu, o să merg singur", aproape că simțea mirosul lămâilor din parcul aflat în fața cazinoului municipal. Sau i-ar fi putut spune că se întoarce la Bluetooth; acum, acolo locuia o altă familie în casa de la marginea turbăriei. Ar fi putut încerca să evadeze și s-o ia pe Greta cu el, în camera lui din copilărie, cu salteaua de puf subțiată și cu pereții scrijeliți cu desene înfățișându-i pe el și pe Hans adormiți pe o stâncă, în bucătăria unde Einar obișnuia să se

ascundă sub masă și să asculte cum taică-său striga după bunică-sa: „Mai adu-mi o cană de ceai înainte să mor".

Înainte să plece din Paris, Carlisle îl întrebase dacă știe în ce se bagă.

– Ești sigur că știi ce vrea să-ți propună acest Bolk?

Adevărul era că Einar nu cunoștea toate detaliile. Știa că Bolk avea să-l transforme, dar nici măcar el nu-și putea imagina exact ce înseamnă asta. Știa că este vorba de mai multe operații. De extirparea penisului său, pe care îl simțea tot mai inutil – un parazit de culoarea unui neg respingător.

– Eu continui să susțin că ar fi fost mai bine să mergi la doctorul Buson, făcuse Carlisle o ultimă încercare.

Însă Einar optase pentru varianta Gretei. Noaptea, când toată lumea dormea, în afară de ei doi, când stăteau amândoi întinși în pat, în tăcere, cu degetele de la picioare atingându-li-se, își dăduse seama că în nimeni altcineva nu avea atâta încredere ca în ea.

– Lasă-mă să vin cu tine, încercase Greta pentru ultima oară, luându-i mâna și ducându-și-o la piept. Nu trebuie să treci prin toată povestea asta de unul singur.

– Dar nu pot s-o fac decât dacă sunt singur. Altfel... Șovăi o clipă, apoi adăugă: Mi-ar fi prea rușine.

Așa că Einar porni la drum de unul singur. Își vedea reflexia în geamul trenului. Avea fața palidă și suptă în jurul nasului. Se gândi că arată ca un pustnic care nu și-a mai ridicat de ani întregi fața spre fereastra bojdeucii sale.

Pe bancheta din fața sa era un exemplar din F*rankfurter Zeitung,* pe care îl uitase o femeie care călătorea cu un bebeluș. În ziar dădu peste necrologul unui individ care făcuse avere din afacerile cu ciment. Era și o poză cu el, în care omul părea foarte trist. Fața lui avea ceva care îl fascina – poate obrajii bucălați, ca de copil.

Einar se lăsă cu spatele pe banchetă și își privi imaginea reflectată în geam. Pe măsură ce se înserа, reflexia devenea tot mai neclară și mai deformată, așa că pe la asfințit deja nu-și mai recunoștea fața. Apoi reflexia dispăru și pe geam nu se mai vedeau decât luminițele ce licăreau în depărtare, la o fermă de porci, iar Einar rămase nemișcat, în întuneric.

Dacă el ar muri, cei de la ziar n-ar ști cum să înceapă necrologul, se gândi el. Greta ar scrie câteva rânduri și le-ar duce la redacție. Poate cu asta ar începe tinerii reporteri cu început de chelie de la ziarul *Nationaltidende*. Ar lua ciorna Gretei și ar rescrie-o, compunând un necrolog presărat cu greșeli.

Einar simți cum trenul se zgâlțâie sub el pe șine și își imaginа cum ar suna textul:

„S-a născut într-o regiune mlăștinoasă. O fetiță născută într-un trup de băiat. Einar Wegener n-a spus asta nimănui, dar prima sa amintire era cea a razelor de soare răzbătând prin ochiurile rochiei tricotate a bunicii sale. Niște brațe îmbrăcate în mâneci largi întinzându-se după el, în pătuț. Se gândea – ba nu, nu se gândea, ci simțea – că razele de soare aveau să-l însoțească totdeauna, împreună cu celelalte elemente vitale: apă, lumină, căldură. Era îmbrăcat în rochița de botez. Dantela, lucrată cu suveica de mătușile mamei sale moarte, îl împodobea din cap până-n picioare. De fapt, îi trecea de picioare, trimițându-l cu gândul – mai târziu, evident – la perdelele de dantelă din locuințele aristocraților danezi: bumbacul alb-albăstrui cădea pe bordura de la baza peretelui și de acolo se revărsa pe podeaua neagră de stejar, lustruită cu ceară de albine de o menajeră ciolănoasă. În vila în care se născuse Hans erau astfel de perdele și baroneasa Axgil țâțâia dezaprobator cu limba ei subțire – cea mai subțire limbă pe care o văzuse în viața lui, și despicată, pe deasupra, ca la șerpi – de câte ori fetița născută în trup de băiat voia să le atingă, să le pipăie“.

Necrologul lui avea să omită partea aceasta. De asemenea, n-avea să pomenească despre seara aceea în care își vânduse primul tablou și, îmbătându-se cu Tuborg, urinase în canal. Era tânăr pe-atunci. Pantalonii i se adunau, boțiți, în jurul taliei; îi erau mult prea largi, iar cureaua așijderea, de aceea fusese nevoit să-și mai facă o gaură în ea, cu ajutorul unui cui. Câștigase o bursă la Academia Regală de Arte Frumoase, bursă acordată băieților de la țară. Nimeni nu se așteptase să picteze de-adevăratelea; eventual să învețe două-trei trucuri despre încadrarea imaginii și prim-planuri, apoi să se întoarcă în mlaștină, unde să fie în stare să picteze pe cornișele primăriilor din partea de nord a Iutlandei scene cu Odin, zeul vikingilor. Însă într-o după-amiază, pe la începutul primăverii, când aerul rece încă te înțepa la fiecare respirație, un bărbat cu pelerină poposi la academie. Lucrările studenților erau atârnate pe coridoare și în susul scărilor mărginite de balustrada albă, unde, peste câțiva ani, Greta avea să-i ia capul în mâini și să se îndrăgostească de el. Printre tablourile expuse era și micuțul său peisaj cu mlaștina, încadrat într-o ramă din imitație de foiță de aur, pe care o cumpărase cu banii câștigați în urma participării ca voluntar la experimentele medicale efectuate la Spitalul Municipal.

Bărbatul cu pelerină vorbea foarte politicos și pe coridoarele academiei se zvoni că era un dealer de artă din Paris. Purta o pălărie cu boruri largi, garnisită cu o panglică de piele, și abia i se vedeau ochii pe sub ea. Avea o mustață mică, blondă, ușor cârlionțată pe la colțurile gurii și în urma lui rămânea un miros vag de hârtie de ziar. Directorul academiei, Herr Rump, care era urmașul mai puțin talentat al lui Herr G. Rump, i se prezentă necunoscutului. Îl conduse pe acesta pe coridoarele cu podele cenușii, nelăcuite, pe care le măturau niște fete orfane, prea mici pentru a procrea. Rump încercă să-i atragă atenția străinului asupra tablourilor realizate de elevii săi

preferați – fetele cu părul ondulat și sâni obraznici, ca niște mere, și băieții cu coapsele ca niște hălci de șuncă. Însă bărbatul cu pelerină, care se lăudase, chipurile – deși nimeni nu putea confirma lucrul acesta –, că are „un simț aparte pentru depistarea talentului", refuză să se lase ademenit de sugestiile lui Herr Rump. Încuviință din cap la vederea tabloului cu un șoarece și o bucată de brânză pictat de Gertrude Grubbe, o fetișcană cu sprâncenele blonde și pufoase ca două pene de canar. De asemenea, se opri în fața tabloului care înfățișa o femeie vânzând un somon, pictat de Sophus Brandes, un băiat al cărui tată fusese ucis pe un feribot ce se îndrepta spre Rusia, din cauză că îi aruncase o privire pofticioasă miresei adolescente a ucigașului. Apoi, bărbatul cu pelerină ajunse în dreptul peisajului cu mlaștina al lui Einar. În tablou era noapte, stejarii și sălciile abia se deslușeau, iar pământul era negru și umed ca petrolul. Într-un colț, lângă bolovanul „împănat" cu foițe de mică, dormea zgribulit un cățeluș alb. Exact în ziua precedentă, Herr Rump declarase tabloul ca fiind „prea întunecat pentru școala daneză" și, prin urmare, îl expusese într-un loc lipsit de vizibilitate, chiar lângă debaraua unde orfanele își țineau măturile și se schimbau în rochiile fără mâneci pe care Herr Rump insista să le poarte.

– Asta e o lucrare bună, spuse străinul și, vârându-și mâna pe sub pelerină, scoase un portofel făcut din piele de șopârlă – tot un zvon neconfirmat. Cum se numește artistul? vru el să știe.

– Einar Wegener, răspunse Herr Rump, cu fața roșie de ciudă.

Străinul îi dădu o sută de coroane, apoi desprinse tabloul de pe perete. În clipa aceea, toată lumea din instituție – Herr Rump și studenții care priveau scena prin crăpăturile ușilor de la clase, administratoarele cu bluzele lor mulate, orfanele care puseseră la cale un complot ce avea să eșueze, și anume să-l împingă pe Herr Rump pe fereastra academiei și, în fine,

însuși Einar, care stătea pe trepte, exact în locul în care avea să-l sărute Greta mai târziu – se frecă la ochi. Tot episodul fusese atât de ieșit din comun, încât întreaga asistență clipi din ochi de câteva ori, scuturând din cap cu un aer neîncrezător. Iar când își deschiseră din nou ochii, soarele dăduse ocol clopotnițelor din Copenhaga și acum se revărsa pe ferestrele academiei, iar bărbatul cu pelerină se făcuse nevăzut.

Necrologul lui n-avea să amintească nici de ziua aceea. După cum n-avea să pomenească de după-amiaza aceea de august, petrecută împreună cu Greta. Era înainte ca ei să fie căsătoriți, imediat după terminarea războiului. Greta se înapoiase în Copenhaga abia de vreo lună. Veni la el la birou cu o pălărie de paie pe care își prinsese un buchețel de dalii și, când îi deschise ușa, spuse: „Haide!" Nu se mai văzuseră de când plecase ea în California, la izbucnirea războiului. Einar o întrebă: „Ce s-a mai întâmplat?", la care ea ridică din umeri, spunând: „Aici sau în California?"

Îl scoase din clădirea academiei și-l duse în Kongens Nytorv, unde traficul se învârtea în jurul statuii ecvestre a lui Christian al V-lea. În fața Teatrului Regal stătea un soldat neamț fără un picior; trecătorii îi azvârleau bănuți în șapca de pânză de pe trotuar. Greta îl luă de braț, scoțând un suspin. Îi dădu soldatului niște bani și îl întrebă cum îl cheamă, dar acesta era atât de traumatizat psihic, încât nu era capabil să-i răspundă.

– N-am știut cât e de gravă situația, îi spuse ea lui Einar, mergând mai departe. În California totul părea atât de rupt de realitate.

Dădură colțul pe Kongens Have, unde gardul viu crescuse peste măsură și copiii fugeau de mamele lor, iar cuplurile de tineri ședeau pe pături cadrilate, dorindu-și să dispară toată lumea din jur și să rămână doar ei, singuri. Greta nu-i spuse unde merg și Einar nu se sinchisi să întrebe. Era o zi caldă și

însorită și ferestrele de pe Kronprinsessegade erau deschise larg, cu perdelele fâlfâind în bătaia vântului. Pe lângă ei trecu un camion de livrări și Greta îl luă de braț pe Einar, avertizându-l:

– Să nu scoți o vorbă.

Însă lui Einar îi bătea inima cu putere, pentru că fata care îl sărutase pe treptele academiei se întorsese în viața lui la fel de fulgerător cum dispăruse, cu cinci ani în urmă. Pe parcursul acestor cinci ani se gândise la ea din când în când, ca la un vis fascinant, tulburător. În timpul războiului și-o imaginase în California. Însă imaginea ei apărând brusc la academie, cu pensulele vârâte sub braț, cu brățările de metal scânteind în lumină, îi rămăsese întipărită în minte pe toată durata războiului. Era cea mai ocupată studentă din câte cunoștea el, veșnic la teatru și la balet, dar întotdeauna gata de lucru, chiar dacă asta însemna să stea până noaptea târziu, când ceilalți beau aquavit și apoi se culcau. De câte ori încerca să-și imagineze femeia ideală, se gândea la Greta. Mai înaltă decât majoritatea oamenilor – și mai rapidă. Își amintea că, într-o zi, își ridicase capul de pe birou, în cămăruța lui de la academie, și o văzuse pe fereastră alergând printre mașinile ce se învârteau pe Kongens Nytorv, cu fusta ei gri fluturând printre automobilele și trăsurile ale căror șoferi apăsau isterici pe claxon. Își amintea cum își agita ea brațele prin aer, vociferând: „Cui îi pasă?“ Fără îndoială, Gretei nu-i păsa câtuși de puțin de lucrurile care pentru ea n-aveau sens și, pe măsură ce, maturizându-se, devenea tot mai închis în sine, tot mai singur cu pânza lui și tot mai convins că n-o să-și găsească locul niciodată, Einar începu să-și construiască în minte imaginea femeii ideale. Iar aceasta era Greta.

În după-amiaza aceea caldă de august apăruse la el la birou și acum îl conducea pe străzile Copenhagăi, pe sub ferestrele larg deschise ale saloanelor de pe Kronprinsessegade, de unde

răzbăteau chiotele copiilor gata să plece în vacanță la Marea Nordului și chelălăielile cățeilor de salon, dornici să-și întindă puțin picioruşele scurte.

Când ajunseră pe strada ei, Greta îl avertiză:

– Ai grijă să te apleci.

El nu știu ce voia să zică cu asta, dar ea îl luă de mână și se furișară pe după automobilele parcate la marginea trotuarului. Plouase în noaptea aceea și bordurile erau ude; anvelopele, ude și ele, expuse acum la soare, degajau un miros de cauciuc care îi umplea nările, aducându-i aminte de vara aceea în care el, Greta și Carlisle cutreierau Parisul, punând la cale viitorul lui Lili. Greta îi mâna de la o mașină la alta, de parcă trebuia să se ferească de gloanțele inamicului. Își croiau astfel drum până la capătul blocului, unde locuia Herr Janssen, proprietarul fabricii de mănuși în care un incendiu omorâse patruzeci și șapte de femei care pedalau, încovoiate de spate, la mașinile lor de cusut. Tot acolo locuia contesa Haxen, care la vârsta de optzeci și opt de ani avea cea mai mare colecție de căni de ceai din nordul Europei; acestea erau atât de numeroase, încât nici măcar ei nu-i păsa dacă din când în când o apucau pandaliile și azvârlea câte o ceașcă în perete. Mai locuia acolo familia Hansen, cu fetele lor gemene, niște fete atât de blonde și de frumoase, încât părinții lor trăiau în permanență cu groaza că vor fi răpite. Mai încolo era casa aceea albă cu ușă albastră și cu mușcate la ferestre, niște mușcate roșii ca sângele, al căror miros ajungea până pe partea cealaltă a străzii, un miros amețitor, amărui și oarecum obscen. Era casa în care locuise tatăl Gretei pe durata războiului; acum, că lucrurile reveniseră la normal, el se întorcea în Pasadena.

De după capota unui Labourdette Skiff, Greta și Einar îi urmăriră pe hamalii care cărau din casă niște lăzi mari și le încărcau în camionul ce aștepta în stradă. Simțeau mirosul mușcatelor și al paielor îndesate în lăzi, pentru transport,

precum și mirosul de sudoare emanat de hamali, care se opinteau să ridice o ladă uriașă, conținând patul ei cu baldachin.

– Tatăl meu pleacă, spuse Greta.

– Și tu?

– O, nu, eu o să rămân aici singură. Nu înțelegi?

– Ce să înțeleg?

– În sfârșit, sunt liberă.

Dar Einar nu realiza ce înseamnă asta, cel puțin deocamdată. Nu înțelegea că Greta avea nevoie să fie singură în Danemarca, fără nicio rubedenie în toată Europa, ca să devină femeia care își dorea ea să devină. Avea nevoie de un ocean și de un continent între ea și familia ei ca să simtă, în sfârșit, că respiră în voie. Ce nu știa Einar pe-atunci era faptul că nevoia aceasta a Gretei de dezrădăcinare și de reinventare făcea parte din firea ei îndrăzneață de americancă. El n-ar fi fost niciodată în stare să procedeze așa.

Iată o altă parte a vieții sale care n-avea să apară în necrologul celor de la *Nationaltidende*. Aceștia n-ar fi știut unde s-o caute. Și, la fel ca majoritatea ziariștilor, tinerii aceștia cu început de chelie nu s-ar deranja să-și verifice sursa. Timpul lui se apropia de sfârșit. Einar Wegener începea să se dezintegreze. Doar Greta avea să-și mai aducă aminte de viața pe care o dusese el.

Necrologul care n-avea să fie scris niciodată ar fi trebuit să continue în felul următor:

„Într-o zi din vara trecută, Lili se trezise în camera ei din *casita* și simțise că se sufocă de căldură. Era luna august. Pentru prima dată de când se căsătoriseră, Greta și Einar hotărâseră să nu-și petreacă vacanța la Menton. Principalul motiv era sănătatea lui, tot mai șubredă. Sângerările. Pierderea în greutate. Ochii tot mai adânciți în orbite. Și, din când în când, neputința de a-și ține capul drept la masă. Nimeni nu

știa ce e de făcut. Nimeni nu știa ce-și dorește Einar. Lili se trezi în dimineața aceea fierbinte când gazele de eșapament de la camionul ce livra marfă magazinului de delicatese din colț pătrunseră pe fereastra deschisă și se așternură pe fața ei, ca o peliculă de funingine. Ea zăcea în pat, cochetând cu ideea de a sta toată ziua culcată. Dimineața și-o petrecu contemplând tavanul vălurit și petalele de flori de ghips din jurul candelabrului.

Apoi auzi niște voci venind din camera din față. Un bărbat și apoi încă unul. Hans și Carlisle. Îi ascultă vorbind cu Greta, deși pe ea n-o auzea, doar pe ei. Vocile lor aspre o făceau să se gândească la o barbă nerasă de trei zile. Apoi, probabil că adormi, pentru că următorul lucru pe care îl percepu fu soarele care acum lumina camera din alt unghi, dinspre acoperișurile verzi, de cupru, de pe cealaltă parte a străzii, unde își făcuse cuib un uliu. Hans și Carlisle vorbeau în continuare. Îi auzi apropiindu-se de ușa ei și se trezi cu ei în cameră; se gândise de multe ori să-și pună o încuietoare la ușă, dar n-o făcuse. Îi văzu intrând, dar i se părea mai mult o amintire decât ceva ce se petrecea aievea. Bărbații spuseră: „Haide, scoală-te“ și apoi: „Micuță Lili“. Simți cum o trag de mâini; din nou, avea senzația că lucrurile se petrec doar în imaginația ei, nu în realitate. Unul dintre ei îi duse la buze o cană cu lapte. Celălalt îi trase o rochie pe ea. O conduseră la șifonierul de culoarea cenușii să-și ia o pereche de pantofi și, de îndată ce păși în dreptul geamului, în plin soare, simți că pielea îi ia foc. Hans și Carlisle sesizară lucrul acesta, așa că găsiră o umbrelă de hârtie cu arcuri de bambus și o adăpostiră rapid sub ea.

Cumva, în chip inexplicabil, reușiră s-o ducă la Tuileries. Aici se plimbară tustrei, Lili între ei doi, cu brațele încolăcite pe după ale lor. Se plimbară pe sub plopi, ale căror umbre legănate îi păreau niște pești uriași gata să sară afară din apă. Hans aduse trei scaune pliante verzi și toată după-amiază se

uitară la copiii care treceau, la tinerii îndrăgostiți care se plimbau agale și la bărbații singuratici, care aruncau scurte ocheade spre zona unde ședeau ei, lângă L'Orangerie. Lili își aminti de ziua aceea când fusese singură în parc; cu câteva săptămâni în urmă, ieșise la o plimbare și doi puști trecuseră pe lângă ea, iar unul dintre ei spusese: „O lesbiană". Băieții aveau vreo zece sau unsprezece ani, obrajii le erau acoperiți de un pufușor blond, iar pantalonii scurți le dezveleau coapsele fine, fără păr; și, cu toate astea, acești băieți drăgălași fuseseră capabili să-i arunce un cuvânt atât de crud, atât de neadevărat.

Lili stătea cu Hans și Carlisle și îi era foarte cald în rochia pe care i-o dăduseră ei: cea cu mâneci scurte și imprimeuri în formă de scoică, pe care o luase din apartamentul unde locuiseră în Menton. În momentul acela știu că viața lui Einar ajunsese la capăt. Singura întrebare era dacă Lili avea să trăiască. Sau avea să se termine totul și ea se putea odihni, în sfârșit? Aveau să plece amândoi, Lili și Einar, ținându-se de mână? Biete oase îngropate în mlaștină".

Einar știa că nici partea asta n-avea să se regăsească în necrologul său. Aveau să spună totul despre el, în afară de viața pe care o trăise. În clipa aceea trenul își încetini viteza, iar el deschise ochii și-l auzi pe conductor strigând pe coridor: „Dresda! Dresda!"

Capitolul 20

Greta ședea pe canapeaua de catifea. Părul îi cădea pe față și Edvard al IV-lea stătea la ea în poală, tremurând. De când Einar plecase la Dresda, se simțea incapabilă să muncească. Nu se gândea decât la el, la faptul că se afla în Germania și mergea la laboratorul profesorului Bolk. Și-o imagina pe Lili rătăcită pe străzi și pe Einar zăcând înspăimântat pe masa de examinare a profesorului. Ar fi vrut să meargă cu el, dar el n-o lăsase; îi spusese că trebuie să facă treaba asta de unul singur. Ea nu putea înțelege asta. Mai era un tren spre Dresda, la trei ore după al lui Einar, și își cumpărase bilet pentru acesta. Avea să ajungă la Clinica pentru Femei la o jumătate de zi după el și atunci Einar nu mai avea ce să facă. Lili și-ar fi dorit să o aibă alături, știa asta. Dar în timp ce-și făcea bagajele, hotărându-se să-l lase pe Edvard al IV-lea la Anna, se opri brusc. Einar insistase să nu meargă cu el: îl auzise spunând asta în repetate rânduri, clar și răspicat.

Greta îmbătrânise. Se uită în oglindă și văzu două riduri drăguțe, nu foarte vizibile, de-o parte și de cealaltă a gurii, două linii care îi aminteau de intrarea într-o peșteră – exagera puțin, e drept, dar ridurile erau acolo. Își făgăduise sieși că n-o să-i pese de riduri sau de firele albe care începuseră să-i apară pe la tâmple. Cu toate astea, îi păsa, chiar dacă nu voia să recunoască. O deranja faptul că îmbătrânește, pe măsură ce treceau anii și se obișnuia tot mai tare cu statutul ei de artistă americană stabilită în străinătate. California părea tot mai îndepărtată, de parcă acel cutremur catastrofal prevestit de un doctor în

fizică în campusul cu palmieri din Cal Tech[1] se abătuse deja asupra Statului de Aur[2] și îl azvârlise în Pacific. Pasadena pierea încetul cu încetul din amintirile sale, ca o corabie naufragiată, ca o insulă pierdută în mijlocul oceanului, ce dispare treptat în zare.

Excepție făcea Carlisle, firește. Acesta se vânturase de colo până colo prin Paris toată toamna, murdărindu-și pantalonii cu noroi. Piciorul beteag îl durea din când în când, în funcție de vreme; el și Lili ieșeau din *casita* sub umbrele, Lili îmbrăcată cu pardesiul ei roz, de cauciuc, care părea atât de greoi, încât Greta se temea să nu leșine sub povara lui. Ea și fratele ei discutaseră despre doctorul ales de Einar. Carlisle îi spusese pe șleau că, după părerea lui, îi făcea un deserviciu lui Einar. „O să regrete această alegere", rosti el resemnat. Criticile lui o duruseră și continuase să simtă asta pe toată durata toamnei, de câte ori se întâmpla ca el să îi schimbe lui Lili compresa de pe frunte, să stea pe patul ei, jucând poker împreună, sau să se înfofolească amândoi din cap până-n picioare, ca să meargă la operă. „Îmi pare rău că nu poți veni și tu", spunea Lili cu voce joasă. „Să nu exagerezi cu munca!"

Câteodată, Greta se simțea împovărată de atâta muncă, ca și când ar fi fost singura din lume care lucra, în timp ce toți ceilalți se distrau și își trăiau viața. Ca și când toate responsabilitățile ar fi apăsat doar pe umerii ei și, dacă s-ar fi oprit din lucru și și-ar fi plecat capul, micul și tainicul lor univers s-ar fi prăbușit iremediabil. Se compara pe sine cu Atlas[3], care ținea lumea pe umerii săi; însă lucrurile nu stăteau chiar așa, pentru că, spre deosebire de Atlas, ea era cea care crease acest

[1] Cal Tech (California Institute of Technology) - universitate privată de cercetări situată în Pasadena, axată cu predilecție pe știință și inginerie (n.tr.)

[2] Statul de Aur (Golden State, în lb. engleză în original) – denumire dată statului California, cunoscut pentru cutremurele frecvente care au loc aici (n.tr.)

[3] Atlas – titan din mitologia greacă, osândit de Zeus să poarte veșnic pe umerii săi bolta cerească (n.tr.)

univers. Cel puțin așa gândea ea. În unele zile se simțea epuizată și și-ar fi dorit să poată spune cuiva lucrul acesta, dar nu avea cui, așa că vorbea cu Edvard al IV-lea, în timp ce acesta își mânca porția de piele și cartilaj de pui.

Totuși, îl avea pe Hans.

A doua zi după plecarea lui Einar în Germania, Hans veni să o vadă. Tocmai fusese la frizer și părul de pe ceafă îi stătea țepos, iar pielea îi era roșie, iritată. Îi venise o idee legată de o posibilă expoziție: avea de gând să stea de vorbă cu directoarea unei școli de fete, să vadă dacă aceasta ar fi fost de acord să expună pe coridoarele școlii o serie de tablouri cu Lili. Hans era încântat de idee, se vedea asta după felul cum râdea, cu cana de cafea la gură.

În ultimii ani avusese relații cu alte femei, Greta știa asta. Cu o actriță din Londra, de pildă, și cu moștenitoarea unei mari averi obținute din afacerile cu conserve de gem. Hans avea grijă să nu pomenească despre ele în fața ei, evitând să precizeze, bunăoară, cu cine își petrecuse weekendul în Normandia. În schimb, i se confesa lui Einar, așa că informațiile ajungeau la ea din gura lui Lili, care o informa dintr-o răsuflare:

– Cu o actriță al cărei nume e trecut cu litere de-o șchioapă pe afișul cu Cambridge Circus! Nu-i așa că-i nemaipomenit pentru Hans?

– Da, trebuie să fie foarte interesant pentru el, răspundea Greta.

– Unde s-a dus Einar? o întrebă acum Hans.

– În Germania, să-și vadă puțin de sănătate.

– La Dresda?

– A, ți-a spus și ție? Se uită în jurul ei prin apartament, la șevaletele și la picturile ei rezemate de perete și de balansoar. S-a dus și Lili cu el. E tare pustiu aici fără ei.

– Bineînțeles că s-a dus cu el, zise Hans. Lăsându-se într-un genunchi, începu să întindă pe podea cele mai recente tablouri cu Lili. Mi-a vorbit despre asta.

– Despre ce?

– Despre Lili. Despre doctorul din Dresda.

– La ce te referi?

– Ei, haide, Greta. Chiar crezi că nu m-am prins până acum? Își ridică fața spre ea. De ce ți-a fost teamă să-mi spui?

Ea se rezemă cu spatele de fereastră. Ploaia înghețată răpăia încetișor în geam. Erau o jumătate de duzină de tablouri noi cu Lili, toate cu ea la măsuța de toaletă, având la gât șiragul de perle pe care i-l dăruise Greta. Obrajii îi erau trandafirii și lângă ea se afla o trusă de farduri, ale cărei nuanțe de roșu aprins contrastau puternic cu pielea ei albă-argintie. În toate tablourile Lili purta o rochie fără mâneci, cu decolteu adânc, iar părul îi era ondulat la vârfuri spre interior.

– Spune-mi sincer, îl poți vedea pe Einar în tablourile astea?

– Acum, da, zise Hans. Mi-a mărturisit toamna trecută. Nu se putea hotărî ce să facă, dacă să-l lase pe doctorul Buson să-l trateze sau pe profesorul Bolk. Într-o zi a apărut din senin la galerie. Pur și simplu a intrat pe ușa din spate. Afară ploua și el era tot ud, așa că nu mi-am dat seama de la început că plânsese. Era alb ca varul, mai alb decât Lili în tablouri. M-am temut că o să se prăbușească acolo, în fața mea. Respira cu greutate și o venă de la gât îi pulsa nebunește. N-am făcut decât să-l întreb ce s-a întâmplat și atunci mi-a povestit totul.

– Și tu ce i-ai spus?

– I-am spus că asta explică multe lucruri.

– Ca de exemplu?

– De exemplu, relația voastră.

– Relația noastră? spuse Greta.

– Da, acum înțeleg de ce ai fost atât de defensivă toți anii ăștia, atât de retrasă. Într-un fel, ți-ai asumat secretul lui ca și când ar fi fost și al tău, deopotrivă.

– E soțul meu.

– Sunt convins că nu ți-a fost ușor.

Hans se ridică. Frizerul îl și bărbierise, dar ratase o porțiune de obraz.

– În orice caz, mai ușor decât lui.

Greta se simți năpădită de un val de ușurare: Hans știa, în sfârșit. Așadar, putea înceta cu subterfugiile în ceea ce-l privea. Îl întrebă cu o oarecare neliniște:

– Ce părere ai de secretul nostru?

– Așa e el, nu? Cum să îl învinuiești, dacă așa e el?

Se apropie de ea și o luă în brațe. Greta îi simțea mirosul mentolat al loțiunii de după bărbierit; părul lui de pe ceafă o gâdila la încheietura mâinii.

– Crezi că am făcut bine că l-am trimis la profesorul Bolk? îl întrebă ea. Nu crezi că am făcut o greșeală?

– Nu, spuse el. E singura lui șansă, probabil.

O ținu în brațe la fereastră, în timp ce traficul curgea încet pe strada udă. Dar nu-l putea lăsa s-o țină prea mult așa, își zise în sinea ei. La urma urmelor, era încă măritată cu Einar. Va trebui să se desprindă din brațele lui cât de curând și să-l trimită înapoi la galerie, cu tablourile ei. El o ținea cu o mână de talie și cu cealaltă de șold. Greta își culcase capul pe pieptul lui, inhalându-i mirosul mentolat la fiecare răsuflare. De câte ori încerca să se desprindă de el, se simțea neputincioasă. Dacă nu putea să fie cu Einar, atunci îl dorea pe Hans, așa că își închise ochii și-și vârî nasul în adâncitura gâtului lui. Chiar pe când începea să se destindă și să suspine, simțind cum se evaporă toți anii de singurătate, auzi cheia lui Carlisle răsucindu-se în încuietoarea ușii de la intrare.

Capitolul 21

Einar îi plăti şoferului cinci mărci germane şi taxiul plecă. Farurile sale măturară tufele despuiate de azalee, ce hibernau pe timp de iarnă, înainte de-a ieşi înapoi pe şosea. Aleea circulară era scăldată în întuneric, cu excepţia luminii venite dinspre un felinar atârnat deasupra uşii. Îi ieşeau aburi pe gură când respira şi picioarele îi erau amorţite de frig. Lângă uşă era un buton de cauciuc şi Einar stătu pe gânduri câteva clipe înainte să apese pe el. Plăcuţa de alamă de pe uşă era umedă din cauza frigului. SPITALUL MUNICIPAL PENTRU FEMEI DIN DRESDA. Pe altă plăcuţă erau înşiraţi medicii din spital. Dr. Jürgen Wilder, dr. Peter Scheunemann, dr. Karl Scherres, prof. dr. Alfred Bolk.

Einar sună la sonerie şi aşteptă. Dinăuntru nu se auzea niciun zgomot. După părerea lui, clinica arăta mai mult ca o vilă, fiind situată într-o zonă cu tei, mesteceni şi garduri de fier cu ţepuşe în vârf. Prin tufele din apropiere se auzeau nişte foşnete făcute de un animal, o pisică sau un şobolan ce săpa în pământul îngheţat. Se lăsase o perdea de ceaţă şi Einar aproape că uită unde se află. Îşi lipi fruntea de plăcuţa de alamă şi închise ochii.

Apăsă din nou pe butonul soneriei. De data aceasta, auzi o uşă deschizându-se înăuntru şi o voce înăbuşită, ca foşnetele animalului din tufiş.

În cele din urmă, o femeie cu o fustă sobră, gri, prinsă cu nişte bretele ce-i presau sânii, îi deschise uşa şi se uită la el fără să clipească. Avea părul argintiu, tuns la repezeală în jurul feţei, şi ochii cenuşii. Părea că nu dormea niciodată destul, de

parcă faldurile de piele din jurul gâtului o țineau trează când tot restul lumii se odihnea.

– Da? rosti ea.

– Mă numesc Einar Wegener.

– Cum?

– Am venit la profesorul Bolk, explică el.

Femeia își puse mâinile în șolduri.

– La profesorul Bolk? repetă ea.

– E aici?

– Va trebui să sunați mâine.

– Mâine?

Simți brusc că aerul din jurul lui îl apasă greu pe umeri.

– Credeți că fata dumneavoastră e aici? îl întrebă femeia. De-asta ați venit?

– Nu știu la ce vă referiți, spuse Einar.

Simțea privirea femeii iscodindu-l curioasă, mai cu seamă geanta din mâna lui, în care erau hainele lui Lili.

– N-aveți o cameră unde să pot sta? se auzi Einar întrebând.

– Dar e o clinică pentru femei.

– Da, știu asta.

Se răsuci pe călcâie și o porni pe strada întunecoasă, așteptând la colț, sub felinarul cu formă conică atârnat pe o sârmă, deasupra intersecției. Într-un târziu, un taximetru opri în dreptul lui și, pe când se instală la hotelul Höritzich, situat chiar lângă gară, în orașul vechi, era aproape dimineață. Pereții hotelului erau îmbrăcați într-un tapet ce imita împletitura de nuiele și erau atât de subțiri, încât se auzeau tranzacțiile financiare ale prostituatei din camera vecină. Einar rămase îmbrăcat toată noaptea, întins în pat, pe plapuma de puf. Asculta trenurile care intrau în gară, cu roțile scrâșnind pe șine. Cu câteva ore în urmă, când era în gară, o femeie îmbrăcată într-un palton cu guler din blană de iepure îi propusese să meargă cu el acasă și simpla amintire a incidentului cu

pricina îl umplea de ruşine. Vocea ei şi cea a prostituatei de alături începură să i se învălmăşească în minte, ca şi imaginea buzelor lor rujate şi a fustelor lor cu crăpătură adâncă; în cele din urmă, Einar închise ochii, copleştit de spaimă pentru Lili.

A doua zi, când se întoarse la clinică, profesorul Bolk nu putu să-l primească. „O să vă sune dânsul", îi spuse Frau Krebs, purtând aceeaşi fustă gri ca în ziua precedentă. La auzul acestor cuvinte, Einar începu să plângă în porticul clinicii, sub felinar. Afară nu era cu nimic mai cald decât fusese în ajun şi, la un moment, dat începu să tremure, în timp ce păşea pe aleea acoperită cu pietriş. N-avea ce să facă, încotro s-o apuce, aşa că se plimbă aiurea pe străzile oraşului, flămând şi, în acelaşi timp, bântuit de o puternică stare de greaţă.

Piaţa Altmarkt şi magazinele de aici erau înţesate de oameni; în farmacia Hermann Roche era plin de angajaţi ai băncii aflaţi în pauza de prânz. Clădirile, acoperite cu funingine, erau mai întunecate decât cerul, iar magazinele, în care casele de marcat cu carcase din bronz erau tot mai puţin folosite lună de lună, din cauza crizei economice, aveau la intrare copertine de pânză pe care erau trecute cu litere de-o şchioapă numele proprietarului: CARL SCHNEIDER, MARIEN APOTHEKE, SEIDENHAUS, RENNER KAUFHAUS sau HERMANN ROCHE DROGERIE. În centrul pieţei erau parcate automobilele, lucru de care se ocupau doi băieţandri cu pălării de tweed şi pantaloni scurţi, cu fluierele picioarelor vinete şi zgâriate. O femeie cu părul prins în vârful capului se dădu jos din berlina ei cu două uşi; era îmbrăcată într-o rochie albastră, elastică, şi colacii de grăsime de pe bustul său îi puneau la grea încercare rezistenţa nasturilor de la brâu în sus. Cei doi băieţandri îi parcară maşina într-un spaţiu îngust, după care începură să râdă şi să se fandosească, imitând-o în bătaie de joc pe femeia care îşi ruja buzele fără să observe ce se întâmplă.

Cel mai mic dintre băieţandri îşi ridică privirea şi, văzându-l pe Einar, începu să râdă din nou. Cei doi păreau să fie fraţi; amândoi aveau nasul ascuţit şi râsul strident, răutăcios. Einar observă că nu mai râdeau de grăsană, care acum îşi croia drum printre maşini, spre farmacia Hermann Roche, unde se anunţau reduceri de preţuri la apa de gură Odol şi la alifia Schuppen. Râdeau de el, de faţa lui suptă şi de paltonul său, ale cărui pulpane desfăcute îi fluturau în jurul picioarelor slăbănoage. Einar o văzu pe grăsană prin geamul vitrinei, întorcând flacoanele cu apă de gură pe toate părţile. Şi-ar fi dorit să fie în locul ei, să studieze preţurile flacoanelor aranjate în formă de piramidă şi să-şi pună în coş un tub de alifie. Şi-o imagină întorcându-se acasă, în Loschwitz, şi aşezând articolele de toaletă în dulăpiorul de deasupra chiuvetei soţului ei.

Continuă să rătăcească pe străzile oraşului, uitându-se în vitrinele magazinelor. O modistă avea reducere de preţuri şi la uşa ei stăteau la coadă o mulţime de femei. Un băcan scotea la vânzare un coş uriaş cu varză. Apoi Einar se opri în faţa vitrinei unui magazin de zmeie. Înăuntru, un bărbat cu ochelarii pe vârful nasului îndoia beţe de lemn pe un banc de lucru. În jurul lui se aflau diferite tipuri de zmeie. Unul în formă de fluture, altul în formă de morişcă. Unele arătau ca nişte balauri, altele aveau o foiţă metalică şi semănau cu nişte peşti zburători. Mai erau un zmeu în formă de vultur şi unul mic, negru, cu ochii galbeni, bulbucaţi, ca de liliac.

Einar se duse la casa de bilete şi îşi cumpără un bilet la opera *Fidelio*. Ştia că homosexualii merg des la operă şi se temu ca femeia de la ghişeu să nu cumva să creadă că şi el se număra printre aceştia. Femeia era tânără şi atrăgătoare, cu ochii verzi şi, evitând să se uite la el, îi luă banii cu mare băgare de seamă prin gemuleţul oval, de parcă n-ar fi fost sigură dacă să-i accepte sau nu. Încă o dată, Einar se simţi istovit de atâta

insensibilitate, de incapacitatea semenilor săi de a-l percepe așa cum era el, de fapt.

Apoi urcă cele patruzeci și una de trepte ale Terasei Brühl[1], care se înălța pe malul drept al Elbei. Terasa, presărată cu copaci tăiați în formă pătrată, era mărginită de o balustradă de fier, peste care vizitatorii se aplecau să contemple cursul nesfârșit al fluviului. De-a lungul acestuia sufla un vânt rece și Einar își ridică gulerul paltonului. Un negustor ambulant vindea chifle cu cârnat și pahărele cu vin. Îi dădu și lui o chiflă, apoi îi turnă niște vin de mere. Einar își așeză pahărelul pe genunchi și luă o mușcătură din cârnatul aburind, cu învelișul crocant. Apoi sorbi o gură de vin și închise ochii.

– Știți cum se cheamă locul ăsta? îl întrebă vânzătorul.

– Cum?

– Terasa Brühl. Știți, i se mai spune și „Balconul Europei".

Bărbatul zâmbi, arătându-și dantura din care îi lipseau câțiva dinți. Aștepta ca Einar să-și termine vinul, ca să-și recupereze paharul. De pe terasă se vedea până dincolo de râu: turnurile concave ale Palatului Japonez, iar dincolo de ele, ferestruicile rotunde din acoperișurile Neustadtului, vilele cu grădini pline de arbori și apoi, departe în zare, câmpiile nemărginite ale Saxoniei. De-aici, de pe terasă, Einar avea senzația că întreaga lume se întinde la picioarele sale, în așteptare.

– Cât vă datorez? întrebă el.

– Cincizeci de pfennigi.

Apele fluviului erau cenușii și agitate. Einar îi întinse omului o monedă de bronz-aluminiu.

Își termină de băut vinul și îi înapoie paharul negustorului, care îl șterse cu marginea cămășii de pe el.

– Toate cele bune, domnule, zise el, împingându-și căruciorul mai departe.

[1] Terasa Brühl (Brühlsche Terrace, în lb. germană în original) – renumit ansamblu arhitectural din Dresda, supranumit „Balconul Europei", unul dintre cele mai populare locuri de promenadă ale localnicilor și turiștilor, deopotrivă (n.tr.)

Einar îl urmări cu privirea, apoi se uită la fațadele de piatră galbenă și la acoperișurile verzi, de aramă, precum și la clădirile masive, în stil rococo, ce făceau din Dresda unul dintre cele mai frumoase orașe pe care le văzuse în viața lui – muzeul Albertinum, biserica Frauenkirche, muzeul Grünes Gewölbe, piața elegantă din fața Operei. Toate acestea alcătuiau un fundal impresionant pentru micul negustor ambulant și căruciorul său. Deasupra orașului cerul era plumburiu, clocotind de furtună. Einar era obosit și înfrigurat și, pe când se pregătea să plece de pe Terasa Brühl, avu senzația că trecutul îi alunecă pe nesimțite printre degete.

Trecură încă două zile până când profesorul Bolk îi trimise veste că îl așteaptă. Einar se întoarse, așadar, la Clinica pentru Femei într-o dimineață însorită, cu trotuare umede, scânteietoare. În lumina zilei, spitalul părea mai mare: o vilă impunătoare, de culoare crem, cu ferestre simetrice, boltite, și un ceas zidit în cornișa clădirii. Clădirea era construită în mijlocul unui părculeț cu stejari, mesteceni, sălcii și tufișuri.

Frau Krebs îl primi înăuntru și îl conduse pe coridorul pardosit cu lemn de mahon lustruit. De-a lungul coridorului erau înșiruite o mulțime de uși și Einar se simți jenat de propria-i curiozitate, care îl împingea să-și ridice privirea și să se uite în fiecare cameră. De-o parte a coridorului camerele erau scăldate în lumina soarelui și lângă ferestre erau așezate câte două paturi, cu plăpumile umflate, ca niște saci de făină.

– Fetele sunt în seră acum, spunea Frau Krebs.

Pe ceafă, chiar sub linia părului, avea un semn din naștere ce semăna cu o pată de gem de zmeură.

Clinica era dotată cu treizeci și șase de paturi, îl informă Frau Krebs, mergând cu un pas în fața lui. La etaj se aflau departamentele de chirurgie, medicină internă și ginecologie. În cealaltă parte a curții, sublinie ea, era o clădire pe care scria PATOLOGIE.

– Aripa destinată Patologiei a fost adăugată recent, spuse ea pe un ton plin de mândrie. Acolo se află laboratorul profesorului Bolk.

Clădirea era pătrată și finisată cu o tencuială galbenă care îi aducea aminte – și se simțea jenat pentru asta – de cicatricea Gretei de la vărsat de vânt.

Prima sa întâlnire cu profesorul Bolk fu scurtă.

– Am cunoscut-o pe soția dumneavoastră, începu acesta.

Einar, pe care îl treceau toate năduşelile în costumul lui și în cămașa cu guler scrobit, cu fluturi, care îl strângea la gât, se așeză pe masa de examinare. Frau Krebs intră în cameră, cu pantofii săi negri scârțâind la fiecare pas, și îi înmână profesorului un dosar. Acesta purta niște ochelari cu rame de aur, care reflectau lumina din tavan și îi ascundeau culoarea ochilor. Era înalt, mai tânăr decât își imaginase Einar, cu un maxilar bine proporționat și frumos conturat. Acum înțelegea de ce îi plăcuse Gretei de el: avea mâinile agile și mărul lui Adam atât de delicat, încât – de câte ori vorbea – Einar era aproape hipnotizat de aceste mâini, care fâlfâiau prin aer ca niște păsări ce aterizau apoi pe colțul biroului, unde se aflau trei cutii cu acte, și de felul în care mișcările cartilajului său tiroid punctau fiecare propoziție pe care o rostea, ca ciocul unei ciocănitoare.

Profesorul Bolk îi ceru să se dezbrace și să se urce pe un cântar. Îi lipi de piept stetoscopul rece.

– Am înțeles că sunteți pictor, spuse el, după care continuă: Sunteți extrem de slab, domnule Wegener.

– Nu prea mai am poftă de mâncare.

– De ce nu?

Profesorul își scoase stiloul de după ureche și își notă ceva în carnețel.

– Nu știu.

– Vă străduiți să mâncați? Chiar și dacă nu vă este foame?

– Uneori mi-e foarte greu, spuse Einar.

Se gândi la stările de greață din decursul ultimului an; uneori se trezea când soarele era deja sus pe cer și își simțea stomacul răvășit, de parcă ar fi stat toată noaptea în cabinetul doctorului Hexler, la iradiere. Și la găleata pe care o ținea lângă pat și pe care Greta o golea dimineața, fără să se plângă sau să-i reproșeze ceva vreodată; nu făcea decât să-l mângâie pe frunte cu blândețe.

Sala de examinare era pardosită cu plăci verzi de ceramică, ce urcau până la jumătatea pereților. În oglinda de deasupra chiuvetei, Einar sesiză că verdele pereților i se reflectă pe față și, brusc, se gândi că el este, probabil, persoana cea mai bolnavă din tot Spitalul Municipal pentru Femei; într-adevăr, majoritatea femeilor care veneau aici nu erau bolnave, ci doar „împovărate" în urma unei nopți de amor petrecute în compania unui tânăr chipeș, pe care n-aveau să-l mai vadă niciodată.

– Spuneți-mi ce pictați, îl îndemnă profesorul Bolk.

– Nu prea mai pictez de o vreme.

– De ce?

– Din cauza lui Lili, își luă Einar inima-n dinți.

Micuța Lili nu-și făcuse încă loc în conversație și se întrebă dacă profesorul știa ceva despre ea; oare auzise despre fata drăguță cu gâtul ca un lujer de floare, care se căznea să spargă pielea uscată, bolnavă, a lui Einar și să iasă la suprafață?

– V-a spus soția dumneavoastră care sunt planurile mele? îl întrebă profesorul.

Plăcile verzi și lumina stridentă din tavan nu reușeau să arunce nicio umbră pe chipul profesorului. Pielea lui avea o culoare proaspătă, ca pâinea scoasă din cuptor. Doar fața lui, a lui Einar, să făcuse verzuie? Își pipăi obrajii cu degetele, simțindu-și pielea umedă de transpirație.

– V-a spus cum am de gând să procedez?

Einar încuviință din cap.

– Mi-a spus că o să mă transformați în Lili pentru totdeauna.

Și nu numai asta îi spusese Greta. Adăugase, de asemenea: „Ia seama, Einar. Asta e singura ta șansă".

– Ați fi de acord să mă însoțiți diseară la cină, la Belvedere? îi propuse profesorul. Știți unde se află? Pe malul celălalt al Elbei. Lângă Terasa Brühl.

– Știu unde e restaurantul.

Profesorul îi puse mâna – o mână surprinzător de umedă – pe umăr și îi spuse:

– Einar, vreau să mă asculți cu atenție. Eu te înțeleg. Înțeleg perfect ce dorești.

Se întâlniră să ia cina la Belvedere. Holul restaurantului era decorat în alb și auriu și afară, printre coloane, o ceață groasă, albăstruie se așternea încet peste Elba și peste înălțimile îndepărtate ale Loschwitzului. Lângă tejgheaua fiecărui chelner se afla câte un palmier sădit într-un ghiveci uriaș. Pe scenă, orchestra interpreta uverturi din operele lui Wagner.

Un chelner în frac aduse o sticlă de șampanie într-o frapieră de argint.

– Nu-i o celebrare, spuse profesorul când chelnerul scoase dopul din siclă.

Răsună o pocnitură și femeile de la mesele vecine își întoarseră gâturile îngropate în catifele groase, de iarnă, ca să vadă ce se întâmplă.

– Poate-ar trebui să fie, zise Einar, însă vocea îi fu acoperită de clinchetul cuțitelor pentru pește pe care chelnerul tocmai le punea pe masă.

Se gândi la Lili, pe care intenționase la un moment dat să o trimită la Belvedere, în locul lui.

Profesorul Bolk își desfăcu păstrăvul cu cuțitul. Einar privi cum lama încovoiată la vârf desprinde pielea subțire, dezvelind carnea rozalie.

– Ca să fiu sincer, spuse profesorul Bolk, prima oară când am întâlnit pe cineva ca dumneata, nu prea știam ce să spun. La început n-am crezut că se poate face ceva.

Lui Einar aproape că i se tăie respirația.

– Vreți să spuneți că ați mai întâlnit persoane ca mine?

– Nu ți-a povestit Greta despre experiența mea cu un alt bărbat – și zicând asta se aplecă spre el, peste farfurie – aflat în situația dumitale?

– Nu, zise Einar. Nu mi-a povestit nimic de genul ăsta.

– A fost un bărbat pe care mi-am dorit să-l ajut, continuă profesorul. Dar a fugit din spital exact înainte de operație. Era prea speriat ca să treacă prin asta. Lucru de înțeles, de altfel.

Einar se întrebă în sinea lui: „Să treacă prin ce?" Își dădea seama că profesorul îl bănuia că ar ști mai multe decât știa de fapt. Începu să-i vorbească despre pacientul anterior. Omul era atât de convins că e femeie, încât își spunea Sieglinde Tannenhaus, chiar dacă se îmbrăca în haine de bărbat. Era conductor de tren pe ruta Wölfnitz-Klotzsche și insista ca lumea să-i spună „domnișoară". Pasagerii habar n-aveau ce voia să zică. Se holbau la el nedumeriți, văzându-l în uniforma lui albastră, cu cravată neagră.

– Dar în dimineața primei intervenții chirurgicale, omul a dispărut, explică profesorul Bolk. S-a furișat din camera lui de la clinică, reușind cumva să treacă de Frau Krebs. Și dus a fost. În cele din urmă s-a întors la slujba lui, pe tramvai, de data asta îmbrăcat în uniformă de femeie, cu fustă bleumarin și curea de pânză.

Chelnerul se întoarse să le toarne vin în pahare. Einar bănuia ce urmărește profesorul. Lama încovoiată a cuțitului de pește scânteia în lumina candelabrului din spatele lor. Presupunea că era vorba de un fel de schimb. El avea să scape de bucata de carne inutilă ce-i atârna între picioare, dar urma să „dea" altceva în schimb.

Afară, fluviul Elba curgea în vârtejuri negre. Pe sub podul Augustus trecea un vapor plin de lumini. Profesorul spuse:

– Aș vrea să ne apucăm de treabă săptămâna viitoare.

– Săptămâna viitoare? Nu se poate mai repede?

– Trebuie neapărat să aşteptăm până săptămâna viitoare. Vreau să te muţi la spital şi să te odihneşti, să pui câteva kilograme pe dumneata. Va trebui să fii cât mai odihnit cu putinţă. Nu putem risca vreo infecţie.

– Infecţie la ce? întrebă Einar, dar în clipa aceea chelnerul veni la masa lor şi, cu mâinile sale brăzdate de vene proeminente, strânse farfuriile şi cuţitele de peşte, apoi mătură firimiturile cu o perie mică, de argint.

Einar se întoarse la hotel cu taxiul. Prostituata din camera vecină era probabil în oraş, aşa că adormi buştean, schimbându-şi poziţia doar atunci când intra în gară câte un tren, scârţâind pe şine. În zori, când se trezi, făcu o baie în toaleta neîncălzită de la capătul coridorului. Îşi luă apoi o fustă cafenie şi o bluză albă, cu guler din dantelă, iar pe deasupra un pulover de lână şi o pălărioară înclinată pe o sprânceană. Îşi vedea propria respiraţie în oglindă, precum şi faţa-i palidă. Avea să intre în spital drept Lili şi tot aşa avea să iasă, mai încolo, la primăvară. Nu era vorba de o decizie, ci pur şi simplu de evoluţia firească a lucrurilor. În baia hotelului Höritzisch, printre scrâşnetele şi şuierăturile trenurilor, ce pătrundeau prin uşa de scândură, Einar Wegener închise ochii şi, când îi deschise din nou, în locul lui era Lili.

Ajunse la clinică, unde fu primită de Frau Krebs. Aceasta îi dădu un capot alb, cum se purta în spital, care se lega la brâu cu un fel de sfoară.

Frau Krebs, cu faţa roşie, brăzdată de vinişoare, o conduse într-o cameră aflată în partea din spate a spitalului, unde avea să se odihnească timp de o săptămână. În cameră era un pat prevăzut cu o bară de oţel pentru rezemat picioarele. Frau Krebs trase la o parte draperia galbenă de la fereastră. Aceasta dădea spre un părculeţ ce cobora până pe malul Elbei. Apele

râului erau albastre în timpul iernii și Lili văzu marinarii dârdâind de frig pe puntea unui cargou.

– O să te simți bine aici, o asigură Frau Krebs.

Pe bolta cerului alunecau pâlcuri de nori. La un moment dat, un nor se desprinse de restul grupului, lăsând un gol în perdeaua cenușie. O rază de soare se răsfrânse pe apa râului, proiectând în fața cargoului un cerc de lumină la fel de strălucitoare ca lănțișorul de la gâtul lui Lili.

Frau Krebs își drese vocea:

– Profesorul Bolk mi-a spus că o să vii, zise ea. Dar nu mi-a spus cum te numești. Așa face mereu.

– Lili.

– Lili și mai cum?

Pe cer, încă un nor se desprinse din pâlcul plumburiu, lărgind deschizătura de senin, de un albastru palid; râul se lumină și marinarii zgribuliți își înălțară ochii spre cer. Preț de o clipă, Lili își ținu respirația, apoi rosti:

– Elba. Lili Elba.

În cursul după-amiezii coborî la parter, ca să-și bea ceaiul în seră. Se așeză pe un scaun de metal izolat de celelalte și în curând simți razele soarelui încălzindu-i fața prin pereții de sticlă ai serei. Afară se însorise și cerul era albastru. Aerul din seră se încălzise sub razele soarelui și acum mirosea a umezeală, de la frunzele încolăcite ale ferigilor și de la iedera cățărată pe pereți. Dinăuntru, din seră, se vedea Elba, ale cărei valuri aveau crestele înspumate, din pricina vântului care măturase norii de pe cer. Crestele albe ale valurilor îi aduceau aminte de Kattegat, de Danemarca și de peisajele pe care le pictase Einar odinioară, pe țărmul mării. Cu ani în urmă, Lili obișnuia să stea pe scaunul cu șezut de sfoară, în Widow House, și să privească nemișcată tablourile lui Einar; le privea cu totală detașare, de parcă ar fi fost pictate de vreun strămoș care îi trezea un vag sentiment de mândrie.

Pe parcursul acelei săptămâni, Lili dormi până târziu în fiecare dimineață; cu cât se odihnea mai mult, cu atât mai obosită era. După-amiaza își servea ceaiul și tarta în seră. Stătea aici, așezată pe scaunul de metal, cu ceașca de ceai pe genunchi, și dădea timidă din cap spre celelalte fete care veneau la taifas. Din când în când, câte una dintre ele râdea atât de tare, încât îi atrăgea privirea fără să vrea: un cerc de fete, fete tinere, cu părul lung și gâtul vânjos, fiecare respirând în ritmul ei pe sub capotul regulamentar, legat cu sfoară. Majoritatea pacientelor se aflau aici cu un anumit scop, Lili știa asta. Le privea cu coada ochiului, nu cu dispreț, nici cu milă, ci cu interes și cu nostalgie, căci fetele păreau să se cunoască bine între ele și niciuneia – dacă era să se ia după râsetele lor stridente, ce răsunau atât de zgomotos încât Lili se temea că o să prefacă în cioburi pereții serei – nu părea să-i pese nici cât negru sub unghie că o să-și petreacă următoarele câteva luni din viață la Clinica pentru Femei. Aici își făuriseră propria societate, în care pe ea nu o incluseseră încă. Poate într-o zi, își spunea Lili în sinea ei, răsucindu-și încheieturile mâinilor ca să ajungă și la ele căldura soarelui, care îi invadase deja restul corpului.

Știa că profesorul ar fi vrut să pună pe ea câteva kilograme în acest răstimp. Frau Krebs îi aducea în fiecare după-amiază câte o farfurie cu budincă de orez, în care ascundea – ce drăguț din partea ei! – o migdală, așa cum făceau danezii. Prima dată când luă o gură de budincă și i se întâmplă să dea peste sâmburele tare de migdală, își ridică privirea și rosti în limba daneză, uitând unde se află: *Tak, tak*[1].

În a treia zi de spital, pe când se afla în seră, Lili observă bobocii de șofran ce creșteau de cealaltă parte a peretelui de sticlă. Erau de un verde sclipitor și se legănau în bătaia

[1] Mulțumesc, în lb. daneză în original (n.tr.)

vântului. Se iţeau îndrăzneţi pe pajiştea brună, încă suferindă de pe urma iernii, care în următoarele câteva săptămâni avea să se îmbrace într-un veşmânt verde, proaspăt. Râul, având în ziua aceea culoarea petrolului, curgea lent, purtând cu sine cargoul a cărui punte era acoperită cu prelate negre, bine întinse cu ajutorul frânghiilor.

– Crezi că o să fie o primăvară timpurie?

– Pardon? rosti Lili.

– Am observat că te uiţi la florile de şofran.

O fată se aşezase pe scaunul de lângă Lili, trăgându-l într-o poziţie din care să se poată uita una la cealaltă, peste masa albă de fontă.

– Mi se pare că au ieşit cam devreme, explică Lili.

– Eu cred că anul ăsta primăvara o să vină mai curând decât de obicei, spuse fata, al cărei păr blond şi sârmos îi trecea de umeri şi se ondula la vârfuri.

Ulterior află că fata se numea Ursula, o orfană din Berlin care nu împlinise încă douăzeci de ani, şi venise la Dresda pentru că făcuse o greşeală – una veche de când lumea. „Am crezut că îl iubesc", avea să spună ea mai târziu.

A doua zi după prima lor întâlnire, soarele era şi mai puternic. Lili şi Ursula, înfofolite în pulovere pe gât, cu căciuli de blană cu apărătoare pentru urechi, împrumutate de la Frau Krebs, se îndreptau spre parc. Mergeau pe potecă, printre florile de şofran care împânziseră de-acum toată pajiştea. Când ajunseră pe malul Elbei, unde vântul bătea mult mai puternic decât şi-ar fi imaginat Lili de-acolo de sus, din seră, Ursula o întrebă:

– Şi tu, Lili? De ce eşti aici?

Lili stătu puţin pe gânduri, muşcându-şi buzele, şi – trăgându-şi pumnii înăuntrul mânecilor – răspunse într-un final:

– Sunt bolnavă pe dinăuntru.

Ursula, care avea nişte buze ce o făceau să pară veşnic îmbufnată, spuse:

– Înțeleg.

Din ziua aceea, cele două fete își luară ceaiul și tarta împreună în fiecare după-amiază. Mâncau bomboane de ciocolată din numeroasele cutii pe care Ursula le șterpelise de la ultimul ei loc de muncă.

– Ciocolata asta e de vină pentru toate necazurile mele, îi spuse ea la un moment dat, luând din cutie o bomboană în formă de scoică și vârându-și-o în gură.

Îi povesti lui Lili despre magazinul de ciocolată din Unter den Linden unde lucrase ea și unde, la prânz sau la ora ceaiului, se îngrămădeau toți bogătașii din Berlin, cu paltoanele atârnate pe braț, ca să cumpere cutii cu bomboane de ciocolată învelite în foiță de aur, legate cu panglici de mătase.

– Probabil te gândești că m-am îndrăgostit de vreunul dintre ei, spuse Ursula, punându-și ceașca pe farfurioară. Dar n-a fost așa. M-am îndrăgostit de băiatul care amesteca ingredientele în spate, cel care vărsa în cazane sacii cu nucă, ciuberele cu unt, gălețile cu lapte și boabele de cacao. Cazanele erau suficient de mari încât să încapă în ele doi tineri îndrăgostiți. Numele lui era Jochen și avea pistrui din cap până-n picioare. Era din Cottbus, de lângă granița cu Polonia, și venise la Berlin ca să-și caute norocul, dar acum lucra ca ucenic la cazanele de oțel și la malaxorul gigantic, a cărui paletă, dacă nu era atent, putea să prindă mâna lui slabă și să i-o răsucească de o sută de ori în mai puțin de un minut.

Trecuseră patru luni până să-și vorbească, pentru că fetele din magazin, în uniformele lor roz, cu nasturi de sus până jos, nu aveau voie să stea la taclale cu băieții din spate, de la producție, unde aerul era irespirabil și mirosea a transpirație și a ciocolată dulce-amăruie și unde toate discuțiile aveau drept subiect părțile intime ale fetelor de la tejgheaua de sticlă. Într-o zi însă, Ursula fusese nevoită să meargă până în spate, să întrebe când avea să fie gata următoarea porție de nuga și

Jochen, care pe-atunci avea doar șaptesprezece ani, îi răspunse, împingându-și șapca spre ceafă: „Gata cu nugaua pe ziua de azi. Spune-i dobitocului să plece acasă și să-și ceară iertare de la nevastă-sa". A fost momentul în care inima Ursulei fusese cuprinsă de văpaia dragostei.

Restul poveștii nu era greu de imaginat: primul sărut în încăperea din spate; alunecarea lină în cazanul de oțel inoxidabil; îmbrățișările pătimașe din toiul nopții, când fabrica de ciocolată era pustie, când amestecătoarele stăteau nemișcate; suspinele și gemetele lor de pasiune.

Ce trist, se gândi Lili, stând pe scaunul ei de metal, scăldată în lumina soarelui. Ea și Ursula se împrieteniseră repede în cele cinci zile de când erau împreună. Și, în ciuda situației dificile în care se găsea momentan Ursula, Lili tânjea să trăiască și ea ceva asemănător. Da, își zise ea. La fel o să mi se întâmple și mie: o dragoste fulgerătoare, o pasiune nestăvilită pe care să o regret ulterior.

În dimineața următoare, profesorul Bolk apăru în ușa camerei sale.

– Te rog să nu mănânci nimic astăzi, îi ceru el. Nici măcar ceai cu frișcă. Absolut nimic. Apoi adăugă: Mâine e ziua cea mare.

– Sunteți sigur? întrebă Lili. N-o să vă răzgândiți?

– Am și rezervat amfiteatrul. Au fost stabilite turele de lucru ale asistentelor. Mi se pare că te-ai mai îngrășat. Da, cu siguranță. Mâine e ziua mult așteptată, Lili.

Apoi plecă.

Se duse la micul dejun în holul cu ferestre arcuite și cu podea din scânduri de pin; pe o masă de lângă perete erau așezate platouri cu mezeluri, coșuri cu chifle cu chimen și un vas cu cafea. Lili își luă cana cu cafea și se așeză la o masă din colț, singură. Cu un cuțit de întins untul desfăcu plicul albastru în care se afla scrisoarea Gretei și începu să citească.

„Dragă Lili,

Mă întreb dacă te simți bine la Dresda. Presupun că l-ai cunoscut până acum pe profesorul Bolk. Cum ți se pare? Are o reputație impresionantă. E aproape celebru; de fapt, cred că după povestea asta o să devină faimos.

De-aici, din Paris, nu am nicio veste interesantă. Munca mea a avut de suferit de când ai plecat tu. Ești subiectul meu preferat, știi asta, și – dacă nu ești aici – mi-e greu să găsesc pe cineva la fel de frumos ca tine. Hans a trecut pe la mine ieri. E cam îngrijorat în privința pieței de artă. Zice că nu mai sunt bani, nu doar aici, ci în toată Europa. Dar pe mine nu mă interesează lucrul ăsta. Nu m-a interesat niciodată, știi asta. I-am zis și lui, iar el a spus că mi-e ușor să vorbesc așa, pentru că eu și Einar vom avea întotdeauna ceva de vânzare. Nu știu sigur la ce s-a referit, dar probabil că ar avea dreptate, dacă Einar ar mai picta. Lili, tu te-ai gândit vreodată să te apuci de pictat? Poate ar fi bine să îți cumperi o cutie de acuarele și un bloc de desen, ca să-ți umpli timpul, care cred că acolo curge destul de încet. În pofida a ceea ce se spune, sunt convinsă că Dresda nu se poate compara cu Parisul.

Sper că te simți bine. Asta este principala mea îngrijorare. Mi-aș fi dorit să vin cu tine, dar înțeleg de ce nu ai vrut. Sunt anumite lucruri pe care trebuie să le faci singură. Lili, te gândești vreodată cum o să fie când totul se va sfârși? Libertatea mult râvnită! Eu așa îmi imaginez. Și tu gândești la fel? Sper că da. Sper să vezi lucrurile în felul ăsta, pentru că așa ar trebui să fie pentru tine. Eu, una, așa le văd.

Dă-mi vești cât mai curând. Eu și Edvard al IV-lea îți simțim lipsa cumplit. El s-a obișnuit să doarmă pe divanul tău. În ceea ce mă privește, nu dorm mai deloc.

Dacă vrei să vin la tine, scrie-mi doar un cuvânt. Sosesc de pe o zi pe alta.

Cu dragoste,

Greta“

Lili se gândi la viața pe care o trăia în casita lor: fostul atelier al lui Einar, curat și neatins; lumina dimineții revărsându-se în atelierul Gretei; chipeșul Carlisle trântit pe canapeaua de catifea; Greta în salopeta ei de lucru, întărită de la atâtea pete de vopsea, cu părul curgându-i pe spate ca o cascadă; Hans claxonând de jos, din stradă, strigând-o pe Lili. Își dori să se întoarcă, dar acum era imposibil.

După-amiază se întâlni din nou cu Ursula, care era îmbujorată la față, căci coborâse în fugă pe scări.

– Am primit o scrisoare de la el! spuse ea, fluturând un plic. De la Jochen.

– De unde a știut unde ești?

– I-am scris eu. Nu m-am putut abține, Lili. Pur și simplu n-am rezistat, așa că i-am scris că îl iubesc și că nu-i prea târziu.

Avea părul prins într-o coadă de cal și arăta și mai tânără decât de obicei, cu obrajii ei dolofani, care făceau gropițe când vorbea sau râdea.

– Ce crezi că mi-a scris?

– Hai să vedem, o îndemnă Lili.

Ursula desfăcu plicul și începu să citească scrisoarea. Pe măsură ce înainta cu lectura, zâmbetul său pălea aproape imperceptibil. Când întoarse pagina, gura i se făcu mică de tot, cu buzele strânse. La final își șterse nasul cu dosul palmei și spuse:

– S-ar putea să mă viziteze. Dacă reușește să strângă destui bani și să-și ia liber de la magazinul de ciocolată.

– Ai vrea să vină?

– Cred că da. Totuși, nu vreau să-mi fac prea mari speranțe. S-ar putea să-i fie greu să-și ia liber de la lucru. Dar a zis că o să vină dacă are timp.

Nu-și mai spuseră nimic vreme de câteva minute bune. Apoi, Ursula își drese glasul și zise:

– Am auzit că o să te opereze.

Lili încuviință, făcându-și de lucru cu scamele de pe capot.

– Ce o să-ți facă? O să fie totul în regulă? După operație o să fii exact ca înainte?

– O să fiu mai bine decât înainte, spuse Lili. Profesorul Bolk o să mă facă mai bine.

– Of, înfiorător moșneag e Bolk ăsta. Sper să nu-ți facă nimic rău. Bolk Cuțitarul – așa i se spune, știi, nu? E gata oricând să taie o fată cu cuțitul.

Pentru o secundă, Lili se simți înspăimântată.

– Îmi pare rău, zise Ursula. N-am vrut să spun nimic rău cu asta. Știi doar că fetelor le place să pălăvrăgească. Habar n-au ce vorbesc.

– Nu-i nimic, o asigură Lili.

Mai târziu, în camera ei, Lili se pregăti de culcare. Frau Krebs îi dăduse o pastilă mică ce semăna cu o bucățică de cretă. „Ca să te ajute să dormi", îi spusese ea, mușcându-și buza. Lili se spălă pe față la chiuvetă, cu prosopul trandafiriu. Tot fardul ei – pudra portocalie, rujul roz și ceara brună cu care își contura sprâncenele – se scurse în chiuvetă, odată cu apa. Când lua în mână creionul de sprâncene cu vârful cerat, pregătită să se fardeze, un sentiment bizar îi inundă sufletul, de parcă retrăia o experiență familiară. Einar fusese un artist, așa că se întreba dacă sentimentul acesta, fiorul pe care îl simțea undeva sub coaste, o fi similar cu ceea ce experimenta el atunci când vârful pensulei aluneca pe suprafața aspră a pânzei. Lili fu străbătută de un frison și o cuprinse o senzație asemănătoare cu regretul. Trebui să înghită forțat, ca să nu-i vină pastila înapoi.

A doua zi de dimineață se trezi amețită, cu mintea tulbure. Auzi o bătaie în ușă. O asistentă cu părul prins în vârful capului o scoase din așternut. O targă pe roți, mirosind a spirt și a oțel, aștepta lângă patul ei, gata s-o ducă de acolo. Undeva în plan îndepărtat desluși fața profesorului Bolk, care spunea:

„Se simte bine? Asigurați-vă că se simte bine". În afară de aceste informații, creierul ei nu înregistră mare lucru. Era conștientă că e încă devreme și că cineva o împinge, cu targa, pe coridor, înainte ca soarele să se fi înălțat peste câmpurile de rapiță ce se întindeau la est de Dresda; știa că ușile batante, cu geamuri rotunde, se închiseseră în urma ei înainte ca zorii zilei să se reverse peste zidurile de piatră ale Terasei Brühl, de unde, cu câteva zile în urmă, contemplase fluviul și orașul și întreaga Europă și unde își făgăduise sie însești că n-o să privească niciodată înapoi.

Când se trezi, văzu un geam acoperit cu o draperie galbenă. Pe peretele opus se afla un dulap cu o singură ușă, în care era încastrată o oglindă și din care ieșea o cheie având legat la capăt un ciucure albastru. La început crezu că e șifonierul lor de culoarea cenușii și apoi își aduse aminte, deși i se întâmplase altcuiva, de după-amiaza aceea în care tatăl lui Einar îl găsise la șifonierul maică-sii, cu o eșarfă galbenă înfășurată în jurul capului.

Era întinsă pe un pat prevăzut cu un reazem de oțel pentru picioare. Vedea camera printre barele respective și era ca și când ar fi privit printr-o fereastră cu gratii. Pereții camerei erau îmbrăcați într-un tapet cu buchețele de flori roșii și roz. Într-un colț se afla un scaun acoperit cu o pătură. Lângă pat era o masă din lemn de mahon, cu o față de masă din dantelă și o vază cu violete. Masa avea un singur sertar și se întrebă ale cui or fi fost lucrurile dinăuntru. Podeaua era acoperită cu un covor de culoarea pământului, ros pe alocuri.

Încercă să se ridice, dar imediat o săgetă o durere ascuțită în zona bazinului și se prăbuși la loc pe perna tare și țepoasă din cauza penelor. Camera începu să se învârtă în jurul ei și apoi se cufundă în beznă. Se gândi la Greta și se întrebă dacă nu cumva aceasta era în cameră, în colțul opus ferestrei, unde

n-avea putere să se întoarcă, să vadă. Lili nu știa ce se întâmplase cu ea, cel puțin deocamdată, fiind încă amețită de la cloroform. Știa că e bolnavă și la început își închipui că e un copil proaspăt operat de apendicită, în spitalul din Iutlanda, cu coridoarele sale pardosite cu linoleum. Avea zece ani și Hans urma să sosească în curând, cu un buchețel de flori albe. Dar gândul acesta n-avea nicio noimă, fiindcă Lili o avea în minte și pe Greta, care era soția lui Einar. Așa că se întrebă cu voce tare: Unde e Einar?

Se gândi la ei toți: la Greta, la Hans și la Carlisle, a cărui voce monotonă, stăruitoare, o ajuta să-și limpezească gândurile. Se gândi la Einar cel înspăimântat, total dezorientat în costumul său lăbărțat, și îl văzu cumva separat de ceilalți, despărțit de ei pentru totdeauna. Își ridică încet pleoapele. Din tavan atârna un bec fixat într-o cutie reflectorizantă. De el era agățat un șnur lung, ce cobora până la marginea patului, având la capăt o biluță maro. Biluța se odihnea pe pătura verde și o lungă bucată de vreme se gândi să-și scoată mâna de sub pătură și să tragă de biluță, ca să stingă becul. Privea cu încordare la bila de lemn care semăna cu cele înșirate pe vergelele unui abac. În cele din urmă își adună toate puterile ca să-și elibereze mâna și, în clipa aceea, o durere năprasnică o fulgeră în tot trupul, ca o explozie incandescentă. Închise ochii și capul îi căzu la loc pe pernă – ale cărei pene i se lipiră de creștet, încurcându-i-se în păr. Cu doar câteva ore în urmă, în zorii zilei, sub bisturiul profesorului Alfred Bolk, Einar Wegener se transformase din bărbat în femeie; testiculele îi fuseseră extirpate din săculețul încrețit al scrotului și Lili Elba zăcuse în stare de inconștiență vreme de trei zile și trei nopți.

Capitolul 22

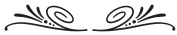

Greta nu mai putea suporta. Își încheia nasturii salopetei și-și prindea părul la spate cu un pieptene de baga, apoi își amesteca vopselele în bolurile Knabstrup și stătea în fața portretului pe jumătate terminat al lui Lili, neștiind cum să-l isprăvească. Privea portretul – având partea de sus a trupului completă și partea de jos doar schițată cu creionul – ca și când ar fi fost opera altcuiva, nu a ei. Se zgâia la pânza foarte întinsă la margini din cauza cuielor pe care le bătuse cu mâna ei și pur și simplu nu reușea să se concentreze. Cel mai mărunt lucru îi distrăgea atenția. De pildă, vizita unei persoane necunoscute care îi bătu la ușă ca să-i solicite semnătura pentru înființarea unei biblioteci. Sau Edvard al IV-lea, care își lipăia apa din bol. Sau faptul că ușa de la atelierul lui Einar era deschisă, lăsând să se vadă divanul lui acoperit frumos cu covorul persan colorat în roșu și roz, precum și camera ordonată și pustie, în care nu mai locuia nimeni. Măsuța de toaletă cu sertarele goale; un șifonier fără nimic înăuntru, cu excepția unui umeraș pe o bară de metal. Simți o zvâcnire în piept, neputând să-și ia gândul de la Einar; și-l imagina străbătând Europa într-un compartiment de tren și sosind la Dresda, noaptea, cu părul umed de la frig, ținând adresa clinicii în pumnul strâns.

La galeria lui Hans avu loc o nouă expoziție cu lucrările ei și, pentru prima oară, ea nu participă la vernisaj. Îi era lehamite de toate astea, deși avea grijă să nu-i arate lui Hans lucrul acesta. Ar fi fost atât de nerecunoscător din partea ei. Ar fi părut o capricioasă, dacă te gândeai că, în urmă cu cinci ani,

era o necunoscută, iar în dimineața asta îi acordase un interviu unui jurnalist chipeș din Nisa, un tip cu pleoapele căzute, care la un moment dat o întrerupsese, întrebând-o: „Când v-ați dat seama pentru prima oară că sunteți atât de talentată?“ Da, atâta faimă în doar cinci ani; cu toate astea, Greta cugeta în sinea ei: „Da, am reușit să mă afirm – dar ce importanță are asta?“ Era singură și soțul ei, cu tot cu Lili, era la Dresda, la fel de singur.

La mai bine de o săptămână după plecarea lui Einar, într-o zi ploioasă, în care roțile mașinilor scrâșneau pe asfaltul umed, Greta se întâlni cu Hans la el la galerie. Acesta se afla în biroul din spate și la masă ședea un funcționar care nota intrările într-un registru contabil.

– Nu s-au vândut toate, o anunță Hans.

Unul dintre tablouri – Lili la o cabană din Bains du Pont-Solférino – zăcea pe podea, rezemat de masa la care funcționarul urmărea cu atenție înregistrările din caiet, subliniindu-le cu creionul.

– Mi-ar fi plăcut să fii de față la vernisaj, îi spuse Hans. S-a întâmplat ceva? Apoi, după o scurtă pauză: L-ai cunoscut pe noul meu asistent? Monsieur Le Gal.

Funcționarul avea o față îngustă, iar ochii lui blânzi și căprui îi aminteau de Einar. Se gândi din nou la el; și-l imagină călătorind cu tramvaiul, în Dresda, cu ochii plecați și cu mâinile împreunate timid în poală, și se cutremură. Se întrebă în sinea sa, chiar dacă nu cu atât de multe cuvinte: „Oare ce am făcut cu soțul meu?“

– Pot să te ajut cu ceva? o întrebă Hans, apropiindu-se de ea.

Asistentul stătea aplecat deasupra hârtiilor, cu creionul în mână și ochelarii pe nas. Hans veni lângă ea. Trupurile nu li se atingeau, dar Greta îl simțea foarte aproape în timp ce contempla tabloul de pe jos: zâmbetul lui Lili, care parcă se căznea să se împotrivească întinderii exercitate de casca de baie de pe capul ei; ochii ei vii, ce păreau să te absoarbă cu totul în întu-

necimea lor. Greta simți ceva pe mână, dar – când se uită – nu era nimic. Hans stătea lângă masa asistentului, cu mâinile în buzunare. Oare voia să-i spună ceva?

Carlisle îi găsise îmbrățișați în după-amiaza aceea ploioasă, când Hans venise de la frizer și avea gâtul roșu. Ea nu-l auzise învârtind cheia în ușă decât atunci când fusese prea târziu, iar momentul interminabil care urmase fusese cât se poate de stânjenitor, atât pentru Greta, cât și pentru fratele ei – ea, cu capul pe pieptul lui Hans și Carlisle, cu o eșarfă în jurul gâtului, bâjbâind cu mâna după clanța ușii.

– N-am știut că e cineva... bâiguise el.

Ea se desprinsese de Hans, care își ridicase mâinile și începuse să explice:

– Nu-i ceea ce crezi...

– O să plec acum, zisese Carlisle. Mă întorc mai târziu.

Până să apuce Greta să articuleze vreun cuvânt, fratele ei plecase deja.

Mai târziu, în cursul serii, se așezase pe marginea patului său și, mângâindu-l pe picior, peste pătură, îi spusese:

– Câteodată am senzația că Hans e singurul meu prieten.

Carlisle, cu cămașa de noapte descheiată la gât, zisese:

– Te înțeleg. Apoi continuă: Greta, nimeni nu te învinovățește pentru toată povestea asta, dacă ai cumva impresia asta.

Acum, în biroul lui Hans, în prezența asistentului care își vedea de treburile sale, Greta spuse:

– Încă n-am nicio veste de la Einar.

– Și ești îngrijorată?

– N-ar trebui să fiu, dar sunt.

– De ce nu te-ai dus cu el?

– Pentru că el nu a vrut.

Hans nu mai zise nimic și Greta îl văzu strângând din buze. Oare îi era milă de ea? Ura gândul că era posibil să se fi ajuns la așa ceva.

– Nu că aș fi supărată pe el, spuse ea. Dar nu înțeleg de ce a trebuit să meargă singur.

– Greta, rosti Hans.

– Da?

– De ce nu mergi să-l vezi?

– Pentru că el nu vrea să mă duc.

– Probabil că îi era rușine să-ți ceară ajutorul.

– Lui Einar? Nu, nu-i stă în fire una ca asta. Și, în plus, de ce să-i fie rușine? După ce am trecut prin tot ce am trecut, de ce i-ar fi rușine acum?

– Gândește-te prin ce trece el. E o experiență cu totul nouă.

– Atunci, de ce nu m-a lăsat să îl însoțesc? N-a vrut să fiu lângă el. Mi-a spus-o clar și răspicat.

– Probabil că îi era prea frică.

Ea rămase pe gânduri câteva clipe.

– Crezi?

Asistentul își aprinse o țigară, trecând chibritul cu o mișcare rapidă peste șmirghelul de pe marginea cutiei. Din nou, și-ar fi dorit ca Hans s-o ia în brațe, dar nu era în stare să schițeze niciun gest înspre el. Își îndreptă spatele și-și netezi fusta cu palmele. Știa că are o gândire demodată, dar pur și simplu nu era capabilă să se lase îmbrățișată de el câtă vreme era încă soția lui Einar.

– Ar trebui să mergi la el, spuse Hans. Dacă vrei, vin cu tine. Mi-ar plăcea să vin cu tine.

– Nu mă pot duce.

– Ba bineînțeles că poți.

– Și cum rămâne cu munca mea?

– Munca ta poate aștepta. Sau, și mai bine, ia-ți șevaletul cu tine. Și vopselele.

– Chiar crezi că ar trebui să fac asta?

– Vin și eu cu tine, repetă el.

– Nu, se împotrivi ea. N-ar ajuta la nimic.

– De ce nu?

Pe biroul asistentului se afla un exemplar din gazeta *L'Echo de Paris,* deschis la articolul despre expoziția ei. Greta nu îl citise încă, iar acum îi sări în ochi următorul pasaj: „Cu atâtea tablouri având același subiect – această fată ciudată pe nume Lili –, Greta Wegener începe să devină anostă. Sper din toată inima să își găsească un nou model și o nouă cromatică. Dacă tot vine din California, mă întreb de ce nu și-a îndreptat niciodată atenția asupra nuanțelor de albastru și de auriu, specifice meleagurilor ei de baștină. Să picteze peisaje cu Pacificul și cu canioanele de acolo!"

– Dacă mă duc, trebuie să mă duc singură, stărui Greta.

– Acum vorbești și tu ca Einar.

– Păi chiar sunt ca el, replică ea.

Rămaseră tăcuți preț de câteva minute, privind amândoi tabloul și ascultând sunetul ploii, combinat cu zgomotul traficului. Parisul era învăluit în frig și ploaie; în fiecare dimineață, umezeala i se strecura până în măduva oaselor și Greta își imagina că singurul loc mai umed și mai cenușiu decât acesta era Dresda. Să meargă acolo însemna să se aventureze și mai adânc în bârlogul iernii.

– Dacă pot să te ajut cu ceva... repetă Hans.

Veni din nou lângă ea și atunci Greta simți pe braț o atingere ușoară, ca un fulg. Îi simțea, prin costumul lui de culoarea osului de pește, căldura trupului.

– Greta, murmură el.

– Trebuie să plec.

– Nu crezi că ar fi timpul...

– Chiar trebuie să plec, îl întrerupse ea.

– Prea bine atunci, zise Hans. O ajută să-și ia haina de ploaie, netezindu-i-o pe umeri. Îmi pare rău, adăugă.

Atunci funcționarul spuse, cu un glas răgușit:

– O să ne mai aduceți și alte tablouri, doamnă Wegener? Să mă aștept la ceva nou în viitorul apropiat?

– O vreme, nu, zise ea și, în momentul în care păși pe stradă, în lapovița ce cădea peste automobile și peste umbrelele trecătorilor, știu fără urmă de îndoială că trebuie să își împacheteze șevaletul și vopselele și să-și cumpere bilet la primul tren spre Dresda.

În Dresda, cel mai surprinzător i se păru faptul că oamenii de pe stradă nu-și ridicau privirea din pământ atunci când umblau. Era ceva neobișnuit pentru ea să nu fie măsurată din cap până-n picioare de privirile trecătorilor. În prima zi avu senzația că dispăruse de pe fața pământului – adânc îngropată în faldurile Europei, ascunsă de ochii lumii. O cuprinse panica în timp ce păși pe aleea cu pietriș ce ducea spre intrarea Spitalului Municipal pentru Femei din Dresda. Dintr-odată i se făcu frică la gândul că, dacă pe ea n-o putea găsi nimeni, poate că nici ea n-avea să-l găsească pe Einar.

La început se iscă o oarecare confuzie.

– O caut pe domnișoara Wegener, declară Greta la recepție, unde Frau Krebs fuma o țigară Hacifa.

Numele Wegener nu-i spunea nimic acesteia. Își țuguie buzele și scutură din cap, iar părul ei, tuns ca o cască, îi alunecă rigid pe față. Greta încercă din nou:

– E o fată subțire, cu ochii căprui. Foarte timidă. Daneză de origine.

– Vă referiți la Lili Elba?

Greta, având chiar în clipa aceea o viziune cu fața lui Einar scăldată în lumina soarelui, în timp ce traversa cu trenul fluviul Elba, pe podul Marienstrasse, spuse:

– E aici, deci?

La ea în cameră, în sobița cu gaz portabilă, pâlpâia focul. Draperia galbenă era trasă și flăcările albăstrui din sobă aruncau pe pat umbre vălurite. Greta își încleștă mâinile pe bara metalică de la picioarele patului. Pe pat, învelită în pături, stătea Lili, cu brațele inerte întinse pe lângă corp. Dormea, respirând încetișor pe nas.

– Vă rog să n-o deranjați, îi șopti Frau Krebs din ușă. Operația a fost foarte grea.

– Când a avut loc?

– Acum trei zile.

– Și ea cum se simte?

– Greu de spus, zise Frau Krebs, încrucișându-și brațele pe piept.

În cameră era cald și moleșitor; domnea o atmosferă care te îndemna la somn și o liniște care Gretei i se părea nefirească. Se așeză pe scaunul din colț, trăgându-și pătura peste picioare. Era înfrigurată și obosită din cauza călătoriei cu trenul și Frau Krebs o lăsă singură cu Lili.

Dormiră amândouă, și Greta, și Lili. După câteva ore, când Greta se trezi, primul ei gând fu că ațipise pe una dintre verandele casei din Pasadena. Apoi o văzu pe Lili, care își răsucea capul pe pernă. Pleoapele străvezii începură să-i tremure.

– Vă rog să nu vă faceți griji pentru mine, murmură ea.

În cele din urmă deschise ochii, clipind greoi ca să-și alunge somnul împănat cu vise. Aceștia erau căprui și lunecoși ca o gelatină. Singurul lucru care mai rămăsese din soțul ei, ochii aceștia care îi aminteau Gretei de toată viața lui.

Se apropie de pat și începu s-o mângâie pe Lili pe picior, prin pătura aspră, din păr de cal. Mușchiul gambei i se păru mai moale – poate era doar imaginația ei; tot așa, avu impresia că simte două umflături în dreptul sânilor.

– Știi ce mi-au făcut? o întrebă Lili.

Fața ei părea mai rotundă și gâtul mai plin, așa încât nu i se mai vedea mărul lui Adam. Oare și asta era doar în imaginația Gretei?

– Nimic mai mult decât ce am vorbit noi.

– Acum sunt Lili? Am reușit să mă transform în Lili Elba?

– Întotdeauna ai fost Lili.

– Da, dar dacă ar fi să mă uit jos, între picioare, oare ce aș vedea?

– Nu trebuie să te gândești așa, zise Greta. Ăsta nu-i singurul lucru care te face să fii Lili.

– Operația a reușit?

– Frau Krebs zice că da.

– Cum arăt? Spune-mi, Greta, cum arăt?

– Foarte bine.

– Chiar sunt femeie?

Greta era șocată. Soțul ei nu mai exista. Avea senzația că sufletul lui trece prin ființa ei. Greta Waud era din nou văduvă; se gândi la sicriul lui Teddy, acoperit cu flori de pasărea paradisului, cufundându-se în groapă, în măruntaiele pământului. Pe Einar însă nu trebuia să-l îngroape. Îl instalase într-un compartiment de tren cu destinația Germania și acum el nu mai era – de parcă trenul dispăruse pe veci în negura înghețată de ianuarie. Își imagina că, dacă i-ar fi rostit numele, ecoul l-ar fi repetat iar și iar, pentru tot restul vieții ei.

Veni și mai aproape de Lili. Din nou, simțea nevoia s-o ia în brațe. Îi cuprinse capul în mâini. Venele de la tâmple îi pulsau ușor și Greta se așeză pe marginea patului de spital, cu capul lui Lili în palme. Printr-o crăpătură a draperiei, se vedea pajiștea de afară, scăldată în lumina soarelui de primăvară, și până jos, la Elba. Apele râului alunecau repezi, ca norii de pe cer. Pe malul celălalt, doi băiețandri lansau la apă o canoe.

– O, bună ziua, rosti un glas din ușă. Era o fată tânără, cu nasul mic și cârn. Tu trebuie să fii Greta.

Greta încuviință din cap și fata intră cu pași ușori. Era îmbrăcată în capotul de spital și în picioare avea papuci de casă. Lili adormise din nou și în cameră era semiîntuneric. Sobița pe gaz din colțul încăperii scotea un ticăit regulat, tic-tic-tic.

– Eu sunt Ursula. Ne-am împrietenit, spuse fata, făcând semn cu bărbia înspre Lili. O să se facă bine?

– Cred că da. Dar mi-a spus Frau Krebs că a fost o operație foarte grea.

– De atunci doarme aproape întruna. N-am văzut-o trează decât o singură dată, dar atunci părea fericită, zise Ursula.

– Dar înainte de operație cum era? Părea speriată?

– Nu prea. Îl adoră pe profesorul Bolk. Ar face orice pentru el.

– E un doctor priceput, se auzi Greta rostind.

Ursula avea în mână o cutiuță învelită într-o foiță metalică, pe care scria UNTER DEN LINDEN cu litere spiralate, elegante. I-o întinse Gretei și o rugă:

– Vrei să i-o dai tu când se trezește?

Greta îi mulțumi și abia atunci îi remarcă pântecul umflat. Protuberanța era vizibilă, neobișnuită, situată în partea de sus a abdomenului.

– Dar tu cum te simți? o întrebă Greta.

– A, eu? Sunt bine, răspunse fata. Din ce în ce mai obosită pe zi ce trece. Dar e normal, nu?

– Se poartă frumos cu voi aici?

– Frau Krebs e drăguță. La început pare cam dură, dar de fapt e de treabă. Și celelalte fete sunt cumsecade. Dar Lili e preferata mea. E atât de drăguță. Își face griji pentru toată lumea, numai pentru ea nu. Apoi, după o scurtă pauză: Mi-a povestit despre tine. Ți-a simțit lipsa.

Preț de o clipă, Greta se întrebă la ce se referise Ursula, însă apoi renunță să se mai gândească la asta. N-avea importanță.

– O să-i spui că am trecut pe aici? zise Ursula. Și dă-i, te rog, ciocolata.

Greta își luă o cameră la hotelul Bellevue. Seara, după ce pleca de la spital, încerca să picteze. Luminile cargourilor cu cărbuni ajungeau până la ferestrele ei. Uneori le deschidea larg și atunci auzea pufăitul și foșnetul făcute de vâslele bărcilor cu turiști, precum și scrâșnetele cargourilor sau zăngănitul tramvaiului din Piața Teatrului.

Se apucă să-i facă portretul profesorului Bolk, pe o pânză mare pe care o cumpărase dintr-un magazin de pe Alunstrasse. O cărase făcută sul, sub braț, până la hotel, traversând podul Augustus.

De pe balcoanele semicirculare ale acestuia se vedea aproape toată Dresda: Terasa Brühl cu băncile sale verzi proaspăt vopsite, domul bulbos, de culoarea nisipului, al bisericii Frauenkirche, înnegrit de funingine de la automobile, lucrările metalice din Plauenscher Grund, șirul lung de ferestre argintii ale palatului Zwinger. O pală de vânt venită dinspre râu îi smulsese pânza de sub braț și reușise să o recupereze abia după ce se derulase toată pe pod, ca pânza unei corăbii. Flutura peste parapetul de piatră canelată și Greta se căznea să o ruleze la loc, când cineva îi pusese mâna pe umăr și o voce cunoscută rostise:

– Pot să te ajut cu ceva?

– Tocmai mă întorceam la hotel, îi spuse Greta profesorului Bolk, care apucă de capătul pânzei și o rulă ca pe un stor.

– Văd că ai de gând să faci un tablou foarte mare, zise el.

Dar nu era așa. Greta nu știa deocamdată ce urma să facă. Nu i se părea momentul potrivit s-o picteze pe Lili.

– Nu vreți să mă conduceți până la hotel? îl rugă Greta, făcând semn spre parcul cu castani din fața hotelului Bellevue, care se înălța ca un salvamar robust cocoțat în scaunul lui pe catalige, supraveghind malurile Elbei.

– Aș vrea să aflu cum a decurs operația, adăugă ea. Și care sunt perspectivele lui Lili.

În ultimele câteva zile, începuse să aibă senzația că profesorul Bolk o evita. Se afla de două zile la Dresda și el încă nu-i răspunsese la întrebările pe care i le lăsase la Frau Krebs, la recepție. Îi spusese chiar și Ursulei că așteaptă un telefon din partea profesorului. Dar acesta nu venise s-o vadă. Acum îl conduse în apartamentul ei de la hotel. Se așezară amândoi în fotoliile de lângă fereastră, sorbind din cafeaua adusă de o cameristă cu părul prins într-o bentiță de dantelă.

– Prima operație a fost un succes, începu profesorul Bolk. A fost relativ simplă. Incizia se vindecă așa cum trebuie.

Îi povesti Gretei despre operația desfășurată în amfiteatru, unde într-o dimineață devreme, înainte să se lumineze de ziuă, Einar devenise Lili. Îi relată că testele efectuate în mod regulat – analizele de sânge și de urină și monitorizarea temperaturii oră de oră – indicau toate o evoluție bună a stării lui Lili. Antisepticele administrate o protejau împotriva eventualelor infecții.

– Cea mai mare problemă în momentul de față este durerea, adăugă profesorul Bolk.

– Și ce faceți în privința asta?

– Injecții zilnice cu morfină.

– Care nu prezintă niciun risc?

– Unul foarte mic, spuse el. În săptămânile următoare o să renunțăm treptat la ele. Dar momentan are nevoie de ele.

– Înțeleg.

Acum, că-l avea pe Bolk lângă ea, suspiciunile ei începeau să se evapore. Acesta era așa cum sunt majoritatea oamenilor importanți și ocupați: imposibil de abordat. Dar, odată ce reușeai să pui mâna pe el, îți acorda toată atenția.

– Eram îngrijorat pentru sângerările ei, continuă profesorul. N-ar fi trebuit să aibă așa hemoragie. Asta m-a făcut să bănuiesc că s-ar putea să fie vreo problemă în abdomen.

– Ca de pildă?

– Nu știam. O ruptură de splină. O perforație a pereților intestinului. Orice era posibil.

Zicând asta, profesorul își încrucișă picioarele. Gretei i se puse un nod în gât și inima începu să-i bată mai repede, de frică.

– Dar acum e bine, nu-i așa? Nu trebuie să-mi fac griji pentru ea, nu?

– Am deschis-o din nou, spuse Bolk.

– Ce vreți să spuneți?

– I-am deschis abdomenul. Știam că ceva nu e-n regulă. Am văzut destule cavități abdominale ca să știu că ceva nu e-n regulă.

Greta închise ochii pentru o clipă și, în spatele pleoapelor, văzu bisturiul trasând o linie subțire de-a curmezișul pântecului lui Lili. Trebui să se forțeze să nu se mai gândească la mâinile profesorului desfăcând marginile inciziei cu ajutorul lui Frau Krebs.

– Într-adevăr, Einar era femeie. Sau, cel puțin, parțial femeie.

– Dar eu știam asta de mult, interveni Greta.

– Nu. Cred că nu înțelegi. Luă o prăjitură în formă de stea de pe tava adusă de cameristă. E vorba despre altceva. Despre ceva cu totul ieșit din comun.

Ochii îi sclipeau de surescitare și Greta își dădu seama că era genul de doctor care râvnea ca ceva – o boală, o procedură chirurgicală – să îi poarte numele.

– În abdomenul lui, continuă Bolk, încâlcit printre intestine, am descoperit ceva. Își împreună mâinile, pocnindu-și degetele. Am descoperit o pereche de ovare. Nedezvoltate, firește. Mici, desigur. Dar erau acolo.

În clipa aceea, Greta se hotărî să picteze portretul profesorului Bolk: linia pătrată a umerilor; brațele deșirate; gâtul lung, ce-i ieșea din gulerul scrobit; pielea încrețită și moale din jurul ochilor. Se lăsă pe speteaza fotoliului. În apartamentul vecin stătea o cântăreață de operă, care acum repeta rolul Erdei din Siegfried. Vocea de mezzosoprană șfichiuia aerul ca zborul unei păsări de pradă. Semăna cu vocea Annei, dar era imposibil, pentru că Anna era la Copenhaga, cântând din nou la Teatrul Regal pentru prima oară după mulți ani. Când Lili avea să se simtă mai bine, se gândi Greta, avea s-o ducă la operă. Își imagină cum aveau să stea amândouă, ținându-se de mână, în întunericul Semperoperei, în timp ce Siegfried își croia drum spre vârful muntelui, unde îl aștepta Brünhilde.

– Ce înseamnă asta pentru ea? întrebă ea într-un târziu. Ovarele acestea sunt reale?

– Înseamnă că sunt și mai încredințat că varianta noastră o să funcționeze. Ați făcut alegerea corectă.

– Deci credeți că asta explică sângerările ei?

– Probabil, spuse profesorul, ridicând tonul. Explică aproape totul.

Nu, își zise Greta în sinea ei; știa că prezența acelor ovare nu avea cum să explice totul.

– Există un procedeu de „altoire" pe care aș vrea să-l încerc, continuă profesorul. Dintr-o pereche de ovare sănătoase. Metoda a fost deja aplicată în cazul testiculelor, dar niciodată la organele femeiești. Însă a avut rezultate pozitive. Aș vrea să prelevez niște țesut dintr-o pereche de ovare sănătoase și să îl introduc în ovarele lui Lili, continuă el. Important e să alegem momentul optim. Mai întâi trebuie găsite ovarele potrivite.

– Și cât va dura asta? Sunteți sigur că puteți face așa ceva?

– Nu foarte mult. M-am gândit deja la o fată.

– De la spital?

– E o fată tânără din Berlin. La început am crezut că e însărcinată, dar, de fapt, se pare că are o tumoare în stomac. Zicând asta, se ridică să plece. Ea nu știe, bineînțeles. Ce rost ar avea să-i spunem de-acum? Dar s-ar putea ca ea să fie persoana potrivită. Și mai avem de așteptat doar vreo lună.

Dădu mâna cu Greta și plecă. Rămasă singură, aceasta deschise capacul cutiei cu vopsele și începu să-și scoată flacoanele și să întindă pe jos o prelată. Prin pereți răsună vocea mezzosopranei, gravă și înăbușită, crescând treptat în intensitate.

Câteva săptămâni mai târziu, Greta și Lili se aflau în grădina spitalului. Mestecenii și sălciile înmuguriseră.

Pajiștea încă nu înverzise de tot, dar pe aleea de cărămidă răsăriseră păpădii pe alocuri. Doi grădinari săpau gropi pentru un rând de puieți de cireș, ale căror rădăcini erau învelite în pânze de sac. Tufele de agrișe începeau să înfrunzească.

În curte, așezate în cerc pe o pătură cu carouri, stăteau câteva fete însărcinate, jucându-se cu firele de iarbă. Capoatele lor albe, care le cădeau de pe umeri, fâlfâiau în suflarea vântului. Ceasul de pe cornișa clinicii tocmai bătea de amiază.

Un nor negru acoperi soarele și pajiștea se întunecă dintr-odată. Pe ușa de sticlă a clinicii ieși o siluetă. Greta nu putu deslușI cine era. Era îmbrăcată într-un halat alb, de laborator, ale cărui pulpane fluturau asemenea fanioanelor de pe vasul de agrement ce plutea în susul și în josul Elbei.

– Uite, rosti Lili. E profesorul.

Acesta venea spre ele și în clipa aceea soarele ieși de după nor, luminând fața profesorului și aurindu-i ochelarii. Când ajunse lângă ele, se lăsă în genunchi, pe jos, și spuse:

– Mâine o să se întâmple.

– Ce anume? întrebă Lili.

– Următoarea operație.

– Dar de ce așa de brusc?

– Pentru că acum am făcut rost de țesutul de „altoire". Trebuie să te operez mâine.

Greta îi spusese lui Lili despre procedura cu pricina, despre țesutul ovarian pe care profesorul avea de gând să i-l implanteze în abdomen.

– Mă aștept ca totul să decurgă așa cum am plănuit, zise profesorul.

În lumina soarelui, pielea de pe fața lui Bolk era atât de subțire, încât i se vedeau venele albăstrui. Greta își dori ca Hans să fi venit cu ea la Dresda. S-ar fi sfătuit cu el; ținea la părerile lui și îi plăcea să-l asculte, să-l vadă cum își unește palmele la gură în timp ce reflectează. Dintr-odată, se simți epuizată.

– Și dacă treaba nu merge conform planului? întrebă ea.

– O să așteptăm. Vreau să îi implantez țesutul unei fete tinere.

– Destul de neverosimilă toată povestea asta, spuse Lili, fără să se uite nici la Greta, nici la Bolk.

Avea fața întoarsă spre cercul de fete care ședeau într-o rână, pe pătură.

După ce profesorul plecă, Lili scutură din cap.

– Tot nu-mi vine să cred, zise ea, continuând să se uite la fete. Chiar o face, Greta. Așa cum ai zis tu. Mă transformă într-o fată. Avea fața impasibilă și nasul roșu. Cred că e un om capabil să săvârșească miracole, șopti ea.

O pală de vânt flutură părul Gretei, care își ridică privirea spre geamurile cu storurile trase de la laboratorul profesorului Bolk. Acesta avea pereții tencuiți cu stuc și era legat de restul clinicii printr-un coridor de sticlă. Acolo nu avea voie să intre, dar își imagină amfiteatrul, cu șirurile de scaune dispuse circular, tărgile de oțel, reci la atingere, și un raft plin de borcane cu formaldehidă. La unul dintre geamuri storul era ridicat și, pentru un minut, văzu o siluetă lucrând în laborator, cu capul

aplecat deasupra mesei. Apoi o altă persoană – tot o umbră întunecată – trase storul și clădirea încremeni din nou, în lumina soarelui.

– Așadar, zise ea, mâine e ziua cea mare.

Îi luă capul lui Lili și îl culcă în poala ei, apoi închiseră amândouă ochii, stând nemișcate la soare. Ascultară șușotelile fetelor de pe pajiște și plescăitul îndepărtat al vâslelor pe Elba. Greta se gândi la Teddy Cross, pe care și ea îl crezuse odinioară capabil de miracole. La povestea aceea cu piciorul lui Carlisle. Greta și Teddy erau căsătoriți doar de câteva luni și locuiau în *casita* din Bakersfield; primele vânturi fierbinți începeau să sufle prin păduricea de eucalipți.

Greta era însărcinată cu micul Carlisle și zăcea mai tot timpul pe canapea, simțindu-se îngrozitor. Într-o zi, Carlisle veni în vizită cu Detroiterul său galben, pe autostrada Ridge Route, ca să exploreze potențialele câmpuri petrolifere.

Plantațiile de căpșuni arătau ca niște covoare verzi în primăvara acea, tivite cu pâlcuri de maci aurii ce se ițeau pe coama dealului. Din Los Angeles și din San Francisco începuseră să curgă șuvoaie de prospectori, de când se zvonise că în Bakersfield s-ar găsi zăcăminte de petrol. Fermierul care locuia la sud de părinții lui Teddy săpase un puț cu târnăcopul și dăduse de petrol. Teddy era convins că și în pământul părinților săi se găseau zăcăminte de „aur negru“ și Greta se întreba în sinea ei dacă nu cumva Teddy simțea nevoia să se îmbogățească doar din dorința de a se ridica la nivelul ei. După-amiaza târziu, după ce se îngrijea să nu-i lipsească ei nimic, mergea cu mașina pe drumurile desfundate, de țară, până la proprietatea părinților săi, și se apuca să foreze lângă rădăcina câte unui stejar bătrân. Întrebuința o foreză ce putea fi prelungită prin adăugarea de segmente suplimentare. În soarele care făcea frunzele argintii ale căpșunilor să scânteieze, Teddy învârtea foreza, înfigând-o tot mai adânc în solul argilos.

Și, iată că într-o bună zi, Carlisle apăru și el în Bakersfield. Șchiopăta încă de pe vremea aceea și se sprijinea pe o pereche de cârje ce-i veneau până sub coate, cu mânerele striate făcute din fildeș. Mai avea o pereche, din aliaj de argint și cupru, pe care doamna Waud îi pretindea să le poarte la ocazii. În prima seară petrecută în *casita* lor, în timp ce Greta dormea – după cum avea să afle mai târziu –, Teddy îl duse pe Carlisle la pământul părinților săi și îi arătă puțul săpat de el.

– Mă tem să nu-i dezamăgesc, spuse el, referindu-se la părinții lui, care dârdâiau în coliba lor cu pereți de lemn prin care bătea vântul.

Gaura din pământ avea cam circumferința unei coapse și era împrejmuită de o platformă de lemn. Teddy scoase o mostră de țărână, cu ajutorul unei căni legate de o sfoară. O examinară amândoi, cu gura căscată. Teddy se uita întrebător la Carlisle, de parcă s-ar fi așteptat ca acesta, doar fiindcă studia la Stanford, să fie capabil să discearnă conținutul cănii de sol negru.

– Crezi că există petrol acolo jos? întrebă el.

Aruncând o privire spre stejarul noduros de la marginea plantației de căpșuni și apoi spre cerul purpuriu, Carlisle răspunse:

– Nu știu sigur.

Rămaseră acolo vreme de o jumătate de oră, în timp ce soarele asfințea și vântul isca vârtejuri de praf în jurul gleznelor lor. Se lăsă seara și stelele începură să sclipească pe cer.

– Hai să plecăm, spuse Teddy, iar Carlisle, care niciodată nu-l învinuise pe Teddy pentru tot ce i se întâmplase Gretei, fu de acord.

Teddy se îndreptă spre camionetă, urmat de Carlisle, însă una dintre cârjele acestuia se înțepeni între scândurile platformei și, într-o fracțiune de secundă, piciorul beteag îi alunecă în puț, ca un șarpe. Îi veni să râdă singur de felul caraghios în

care căzuse, însă în curând piciorul îi fu săgetat de niște dureri ascuțite. Teddy îi auzi strigătele și se întoarse în fugă la puț.

– Ești teafăr? Te poți ridica? strigă el.

Carlisle nu se putea ridica, piciorul fiindu-i acum înțepenit în gaură. Atunci Teddy începu să scoată scândurile cu o rangă; scârțâitul acestora răsuna pe toată întinderea câmpului. Asta îi stârni pe coioți, care începură să urle și ei, și toată liniștea nopții fu răscolită de țipetele lor și de suspinele înăbușite ale lui Carlisle. Trecu o oră până când Teddy reuși să-i elibereze piciorul, fracturat la tibie. Nu-i curgea deloc sânge, însă pielea îi era mai vânătă decât o prună. Teddy îl ajută să se urce în camionetă, apoi străbătură valea pe întuneric, printre plantațiile de căpșuni, de salată, de viță-de-vie și, în fine, de arahide, și trecură munții, iar în cele din urmă ajunseră în Santa Barbara. Era aproape miezul nopții când un doctor cu monoclu îi îndreptă osul tibiei, în timp ce asistenta din schimbul de noapte, cu părul scurt și roșu ca focul, înmuia fâșii de tifon într-un recipient cu ghips. După multă vreme, când aproape se crăpa de ziuă, Teddy și Carlisle intrară pe aleea umbrită de bambuși din fața *casitei*. Erau epuizați, dar ajunseseră, în sfârșit, acasă.

Greta încă dormea.

– Doarme de când ați plecat, îi anunță Akiko, ai cărei ochi erau la fel de negri ca pielea de pe tibia lui Carlisle.

Când se trezi, Greta se simțea prea rău ca să observe ghipsul de pe piciorul lui Carlisle, care lăsa dâre de praf în urma lui, pe oriunde îl târa. Observă în schimb praful acela alb și cretos, întrebându-se destul de nepăsătoare – cum făcea cu tot ceea ce ținea de gospodărie – de unde o fi venit, în timp ce scutura pernele de pe canapea. Știa că fratele ei suferise un accident, dar pur și simplu creierul ei nu reușea să proceseze informația.

– O, sunt bine, îi spusese Carlisle, iar Greta se mulțumise cu atât, pentru că se simțea mult prea rău, de parcă ar fi fost otrăvită.

Se uită la ghips și își dădu ochii peste cap, amețită.

Vara, când mercurul din termometru urcă la 43 de grade și Greta născu, în sfârșit, lui Carlisle îi scoaseră ghipsul. Copilul era mort, dar piciorul lui Carlisle era mai sănătos decât fusese vreodată, de când el și soră-sa aveau șase ani. Și-l mai târa puțin după el, dar nu mai avea nevoie de cârje și putea chiar să urce în camera de zi, aflată cu o treaptă mai sus decât restul casei, fără să se țină de balustradă.

– Ăsta a fost singurul lucru bun care a ieșit din Bakersfield, obișnuia Greta să spună din când în când.

De atunci încolo, pe toată durata căsniciei lor, îl considerase pe Teddy Cross capabil de miracole – odată, când îl văzuse stând concentrat, cu buzele strânse, i se păruse că e în stare să facă orice. Dar acum, când Lili declară același lucru despre profesorul Bolk, își întoarse privirea spre fluviu și, numărând bărcile, apoi fetele de pe pajiște, murmură:

– Vom vedea.

Capitolul 23

Lili se trezi din somn țipând. Nu știa câtă vreme dormise, dar simțea capsula cu morfină legată de calota sa craniană, iar pleoapele îi erau atât de grele, că nu reușea să deschidă ochii.

Țipetele ei ascuțite și parcă lipsite de viață spintecau aerul, răsunând pe coridoarele Spitalului Municipal pentru Femei și făcându-le părul măciucă asistentelor și gravidelor din clinică. O durere sfâșietoare o săgeta în partea inferioară a trupului. Dacă ar fi avut putere, și-ar fi ridicat capul, să vadă ce-i cu focul acela mistuitor pe care îl simțea în pelvis, topindu-i oasele bazinului.

Simți, ca prin vis, că se înalță deasupra patului și își privește de acolo propriul trup: micuța Lili, cea „plăsmuită" de profesorul Bolk, zăcea sub pături, cu brațele întinse în lături, cu încheieturile mâinilor, verzui la culoare, răsucite în sus. Picioarele îi erau legate cu funii de cânepă, la capătul cărora atârnau niște săculeți cu nisip ce se bălăbăneau peste marginea patului. Câte patru săculeți pe fiecare parte, legați cu funii groase petrecute în jurul tibiilor lui Lili, ca s-o împiedice să se zgâlțâie în timpul convulsiilor.

O asistentă pe care Lili nu o recunoscu dădu buzna în cameră. Avea mustață și bustul proeminent și o întrebă, strigând:

– Ce să-ți aduc?

Apoi o împinse la loc pe maldărul de perne de sub ea.

Avea senzația că țipetele sunt scoase de altcineva, nu de ea. Preț de o clipă, se gândi că poate Einar era cel care țipa: poate că spiritul lui se zvârcolea înăuntrul ei. Era un gând înspăimântător, care o făcu să își afunde capul în pernă și să închidă

ochii. Dar țipetele nu conteneau – nu se putea abține, pur și simplu; buzele îi erau crăpate, acoperite cu o pojghiță de salivă pe la colțuri, iar limba, subțire și uscată.

– Ce s-a întâmplat? întreba întruna asistenta.

Nu părea excesiv de îngrijorată – era clar că mai avusese de-a face cu astfel de situații. Era tânără și avea la gât un șirag de mărgele de sticlă. Lili se uită la ea, la gâtul ei grăsuliu, ale cărui falduri aproape că acopereau mărgelele cu totul. Parcă totuși o mai văzuse înainte. Firicelele fine de păr de deasupra buzei și bustul ce stătea parcă să plesnească în halatul alb îi păreau familiare.

– Nu-i voie să te miști, spuse ea. Îți faci rău singură. Încearcă să stai nemișcată.

Asistenta îi puse pe față o mască verde, de cauciuc. Cu coada ochiului, Lili o văzu învârtind de robinetul buteliei cu eter. În clipa aceea, își dădu seama unde o mai văzuse. Își amintea vag că se trezise la un moment dat țipând și asistenta venise în fugă și se aplecase deasupra ei, cu sânii ei mari legănându-se în șorțul alb, ca să-i ia temperatura. Îi vârî sub limbă termometrul de sticlă, apoi strânsese funiile care-i erau legate de fluierele picioarelor. Toate astea se întâmplaseră și înainte. Își amintea mai cu seamă de masca verde de cauciuc, care îi acoperea perfect gura și nasul, de parcă fusese făcută special pentru ea într-una dintre fabricile de pe Elba ce scuipau șuvoaie de fum și flăcări, împrăștiind până hăt-departe mirosul înțepător de plastic și cauciuc.

Durerile începură să se atenueze abia după câteva săptămâni bune și, în cele din urmă, profesorul Bolk dispuse să nu i se mai administreze eter. Asistenta, pe nume Hannah, dezlegă sacii de nisip, eliberându-i picioarele. Acestea aveau o culoare albăstruie și erau prea subțiri ca să poată umbla pe coridor, dar reușea să stea în șezut vreme de o oră sau două în fiecare dimineață, înainte să-și primească injecția cu morfină.

Asistenta Hannah o ducea în seră cu scaunul cu rotile. Acolo o lăsa să se odihnească, punându-i scaunul lângă fereastră, în apropierea unui ghiveci cu ferigi. Era luna mai și în curte înfloreau rododendronii. De-a lungul peretelui de la laboratorul lui Bolk erau înșirate straturi de lalele colorate, îngrășate cu compost, ce își înălțau capetele spre soare.

Lili se uita la fetele însărcinate care stăteau la taclale pe pajiștea presărată cu păpădii. Razele soarelui le încălzeau gâturile albe, tinere. Pe la sfârșitul iernii veniseră fete noi. Întotdeauna aveau să vină fete noi, se gândi Lili, sorbindu-și ceaiul și trăgându-și pătura pe genunchi. Dedesubtul halatului albastru de spital, pe sub bandajele de tifon înmuiate în iod, avea carnea desfăcută, încă supurând, nevindecată. Ursula nu mai era la clinică, fapt care o nedumerea. Însă era prea obosită și prea amețită din cauza medicamentelor ca să mai reflecteze asupra acestui subiect. Odată o întrebase pe Frau Krebs ce se întâmplase cu prietena ei, dar aceasta îi spusese, în timp ce îi aranja pernele:

– Nu-ți face griji pentru ea. Acum totul e bine.

Greta o vizita în fiecare după-amiază, dar stătea doar câteva ore. O regulă instituită de profesorul Bolk și comunicată de Frau Krebs, cu vocea ei stridentă, interzicea vizitele dimineața și seara. Erau momentele în care fetele internate în clinică stăteau singure, dar împreună, ca și când situația lor nefericită crea între ele o legătură pe care cei din afară nu aveau cum s-o împărtășească. Așa că Greta venea în fiecare zi imediat după prânz, când Lili avea încă pe buze o urmă de la supa de cartofi, și stătea până după-amiaza târziu, când umbrele se lungeau și Lili aținea, cu capul în piept.

Lili abia aștepta să o vadă pe Greta intrând în sera de sticlă. Deseori apărea în ușă cu câte un buchet mare de flori – la început narcise, apoi, pe măsură ce primăvara își intra în drepturi, gura-leului și bujori roz. Lili aștepta răbdătoare în

scaunul ei să audă paşii Gretei pe pardoseala de gresie. Deseori le auzea pe fetele cu sânii plini de lapte şuşotind între ele: „Cine-o fi americanca aia înaltă cu părul splendid?“, iar comentariile lor o încântau peste măsură.

– De îndată ce ieşi de aici, spunea Greta, aşezându-se pe un şezlong, cu picioarele ridicate pe perna lungă, albă, te duc înapoi la Copenhaga şi colindăm tot oraşul.

Greta îi promitea lucrul acesta încă de când venise de la Paris: că o să ia trenul şi apoi feribotul până la Copenhaga, apoi o să se instaleze din nou la Widow House, care rămăsese nelocuită în toţi aceşti ani, şi – în fine – o să-şi ofere o zi de răsfăţ în cabina de probă din magazinul Fonnesbech.

– Dar de ce nu putem pleca acum? întreba Lili.

În cinci ani, nu se întorseseră nici măcar o dată în Copenhaga. Lili şi-l amintea vag pe Einar, avertizându-i pe hamalii cu mânecile suflecate până la coate să manevreze cu grijă lăzile în care se aflau pânzele lui neînrămate. Şi-o amintea pe Greta golind sertarele şifonierului de culoarea cenuşii într-un cufăr mic cu balamalele îmbrăcate în piele, pe care nu-l mai văzuse niciodată de atunci.

– Mai ai de stat aici o vreme, îi explica Greta.

– De ce?

– Încă puţin. Apoi putem merge acasă.

Ce bine arăta Greta, cu fusta ei plisată şi cu cizmele cu toc înalt! Lili ştia că Greta nu iubise pe nimeni mai mult decât pe ea. Acum, când până şi actele oficiale îi atestau noua identitate – Lili Elba –, era convinsă că sentimentele Gretei aveau să rămână neschimbate. Această încredinţare o ajutase să treacă prin toate durerile, oricât de cumplite, şi să facă faţă nopţilor petrecute de una singură, pe patul de spital, sub păturile grele. Lili era cea care se schimba, nu Greta – Greta niciodată.

Profesorul Bolk li se alătura câteodată; Greta stătea cu picioarele întinse pe şezlong şi Lili, în scaunul ei cu rotile.

– Nu vreți să stați puțin cu noi? îl întreba Greta de câte trei sau patru ori, însă profesorul nu se oprea niciodată să-și bea cana de ceai pe care Lili i-o umplea de fiecare dată.

– Se pare că funcționează, spuse profesorul Bolk într-o zi.

– De ce spuneți asta? întrebă Greta.

– Păi, uită-te la ea. Nu ți se pare că arată bine?

– Ba da, dar abia așteaptă să se termine odată cu toată povestea asta, spuse Greta, ridicându-se de pe șezlong ca să-și ia rămas-bun.

– Se transformă încetul cu încetul într-o domnișoară atrăgătoare, spuse el.

Lili se uită la ei de jos, de pe scaun, simțindu-se ca un copil.

– E aici de mai bine de trei luni, spuse Greta. De o vreme a început să se gândească la cum va fi viața ei când va ieși din spital. Abia așteaptă să meargă la...

– Nu mai vorbiți despre mine ca și când n-aș fi de față, îi întrerupse Lili pe un ton furios, repezit.

– Nu făceam asta, spuse Greta, îngenunchind lângă ea. Ai dreptate. Cum te simți, Lili? Spune-mi! Cum te simți astăzi?

– Mă simt bine, dacă nu iau în considerare durerea, dar – oricum – e din ce în ce mai bine. Frau Krebs și asistenta Hannah îmi spun întruna că durerea o să dispară și atunci o să pot pleca acasă.

Zicând acestea, se aplecă în față, în scaunul cu rotile. Rămase o clipă nemișcată, apoi încercă să se ridice în picioare.

– Nu te ridica, spuse Greta. Doar dacă ești pregătită.

Lili mai încercă o dată, dar brațele nu o ajutară. Era atât de slabă... Boala și bisturiul o vlăguiseră.

– În curând voi fi pregătită, spuse ea. Poate săptămâna viitoare. O să ne mutăm înapoi în Copenhaga, profesore. V-a spus Greta că ne întoarcem în Copenhaga?

– Da, așa am înțeles și eu.

– Și o să ne mutăm înapoi în apartamentul nostru din Widow House. Va trebui să ne vizitați. Cunoașteți Copenhaga? Avem o priveliște minunată spre domul Teatrului Regal și, dacă deschidem fereastra, se simt mirosurile din port.

– Dar, Lili, interveni Greta, n-o să poți pleca săptămâna viitoare.

– Dacă o să mă simt tot mai bine, de ce nu? Mâine o să fac din nou câțiva pași. Haide să încercăm mâine să ne plimbăm puțin prin parc.

– Ai uitat, Lili? o întrebă profesorul, strângându-și hârtiile la piept. Mai ai de făcut încă o operație.

– Încă o operație?

– Una singură, spuse Greta.

– Pentru ce? Nu mi-ați făcut tot ce era de făcut?

Nu era în stare să se exprime cu voce tare, dar în sinea ei se gândea: „Doar mi-ai refăcut deja ovarele și mi-ai extirpat glandele sexuale". Nu, n-ar fi putut niciodată să spună asta cu voce tare. I se părea teribil de umilitor, chiar și față de Greta.

– Mai avem de efectuat o singură procedură, insistă profesorul Bolk. Să-ți îndepărtăm...

Iar Lili – care avea fix vârsta corespunzătoare stării sale de spirit și care era de fapt fantoma unei fete, fără vârstă și nemuritoare, de o naivitate adolescentină ce anula experiențele unui bărbat de treizeci și ceva de ani, bărbat care în fiecare dimineață își pipăia sânii, ca o fetișcană ce așteaptă cu nerăbdare prima menstruație – închise ochii, copleșită de rușine. Profesorul Bolk o informă că acolo, jos, sub tifonul înmuiat în iod ce arăta ca sosul diluat de friptură pe care Einar era nevoit să-l mănânce în timpul războiului, chiar deasupra rănii sale încă nevindecate, se mai găsea un ultim fald de piele care îi aparținea lui Einar.

– Tot ce mai trebuie să fac este să-l îndepărtez și să înfășor...

Lili nu suporta să audă detaliile, așa că se uită la Greta, care ținea în poală un caiet deschis. Aceasta tocmai o desena pe

Lili, mutându-şi privirea de la ea la caiet şi înapoi, iar când ochii li se întâlniră, lăsă creionul jos şi spuse:

– Are dreptate. Nu puteţi grăbi operaţia următoare, profesore Bolk? Ce rost are să mai aşteptăm?

– Nu cred că e pregătită. Încă nu s-a întremat îndeajuns.

– Eu cred că e pregătită, spuse Greta.

Continuară să se contrazică, răstimp în care Lili închise ochii şi şi-l imagină pe Einar, băiat fiind, cățărat pe bolovanul acoperit cu mușchi, privindu-l pe Hans cum joacă tenis. Apoi îşi aminti de mâna umedă a lui Henrik, la Balul Artiştilor. Şi de Carlisle, care o studia în dimineaţa aceea jilavă, în piaţă. Şi de Greta, care o privea printre gene, în timp ce ea, Lili, îi poza cocoţată pe cufărul lăcuit.

– Faceţi-o acum, spuse ea cu voce joasă.

Profesorul Bolk şi Greta amuţiră.

– Ce-ai spus? întrebă el.

– Ai zis ceva? vru să ştie Greta.

– Vă rog s-o faceţi acum.

Afară, în parcul din spate, fetele noi, pe care Lili nu le cunoştea, îşi strângeau cărţile şi păturile şi intrau în spital, ca să se pregătească de culcare. Sălciile măturau pajiştea cu crengile lor şi, în spatele fetelor, un iepure ţâşni într-o tufă de agrişe. Pe Elba pluteau cargouri cu fundul plat şi, pe malul celălalt al râului, soarele îşi răsfrângea razele pe acoperişurile de aramă din Dresda şi pe domul uriaş, argintiu, al bisericii Frauenkirche.

Închise ochii şi se imagină pe sine însăşi traversând, cândva în viitor, vechea piaţă Kongens Nytorv, pe sub umbra statuii regelui Christian al V-lea; singura persoană care se oprea să se uite la ea avea să fie un străin chipeş care, cu inima tresăltând, avea să-i atingă mâna şi să-i declare dragoste veşnică.

Când îşi deschise ochii, văzu că profesorul şi Greta aveau privirile aţintite spre colţul serei. Un bărbat înalt stătea în

pragul uşii. Acesta se apropie de ei – o siluetă nedesluşită, cu pardesiul pe antebraţ. Lili urmări privirea Gretei, fixată asupra străinului. Îşi dădu părul după urechi şi îşi pipăi cu degetul cicatricea de pe obraz. Apoi îşi frecă palmele una de cealaltă, zornăindu-şi brăţările, şi spuse, cu un oftat moale:

– Uite. E Hans.

Capitolul 24

Se întoarseră la Widow House, însă de-a lungul anilor clădirea căzuse în paragină. În timp ce se afla la Paris, Greta angajase un bărbat pe nume Poulsen să se ocupe de întreținerea casei. O dată pe lună îi trimitea acestuia un cec, însoțit de o listă cu instrucțiuni. „Bănuiesc că trebuie curățate jgheaburile", scria ea. Sau: „Te rog să înlocuiești balamalele obloanelor". Dar Poulsen nu făcuse mai nimic din ce i se ceruse, mulțumindu-se să mătură prin antreu și să dea foc la gunoi. Când Greta și Hans ajunseră cu mașina la Copenhaga, într-o dimineață în care ningea și zăpada se depunea pe pervazurile ferestrelor, Poulsen se făcuse nevăzut.

Fațada casei se decolorase între timp și acum era de un roz-deschis. La etajele superioare, ramele ferestrelor erau mânjite cu găinaț de pescăruș. Lipsea un ochi de geam la apartamentul în care odinioară locuise o bătrână neastâmpărată de nouăzeci de ani, care murise în timpul nopții, strangulată de așternuturile răsucite. Iar zidul de la scara ce ducea la ultimul etaj era brăzdat de dâre negre de funingine.

Câteva săptămâni îi trebuiră Gretei ca să pună la punct apartamentul pentru Lili. Hans o ajută și el, angajând o echipă de muncitori care să zugrăvească și un parchetar care să lustruiască podelele.

– I-a trecut vreodată prin cap să locuiască singură? o întrebă el într-o zi, iar Greta răspunse surprinsă:

– Cum adică? Fără mine?

Treptat, o lăsă pe Lili să se familiarizeze cu viața din Copenhaga. În după-amiezile mohorâte și mocirloase, se

plimbau amândouă, ținându-se de mână, printre tufele de gard viu din parcul Kongens Have, desfrunzite acum, la sfârșit de iarnă. Lili mergea târșâindu-și picioarele și își îngropa bărbia în fularul de lână; în urma operațiilor rămăsese cu o durere continuă, ce-i săgeta trupul de îndată ce începea să treacă efectul morfinei. Atunci Greta obișnuia să îi spună, pipăindu-i încheietura mâinii, ca să-i simtă pulsul:

– Nu te grăbi. Spune-mi când simți că ești în stare să mergi mai departe.

Se gândea și ea că avea să vină o zi în care Lili va dori să își ia viața în propriile mâini. Vedea asta pe chipul ei, după felul în care le studia pe femeile care străbăteau grăbite piața Kongens Nytorv în fiecare dimineață, având în mână rulouri cu unt de la brutărie – femei suficient de tinere încât să le sclipească ochii de speranță. O auzea în glasul lui Lili, când citea cu voce tare anunțurile de căsătorie din ziar. Cât de mult se temea Greta de ziua aceea! Uneori se întreba cum ar fi acceptat toate acestea, dacă și-ar fi dat seama de la bun început că așa se va sfârși totul – cu Lili părăsind Widow House, cu o valiză mică în mână. Erau zile, în primele luni de la înapoierea lor la Copenhaga, când Greta avea uneori impresia că ea și Lili și-ar putea făuri o nouă viață, în apartamentul lor de la ultimul etaj din Widow House, și niciuna n-ar mai lipsi de acasă mai mult de o după-amiază. Alteori, când ea și Lili ședeau lângă sobița de fier, se gândea că se sfârșise cu toate schimbările din ultimii ani, iar acum puteau să picteze, trăind în liniște amândouă, singure și totuși împreună. Nu asta fusese întotdeauna dorința ei, a Gretei? Nevoia ei permanentă de a fi singură, dar iubită și iubind, la rândul ei.

– Te gândești vreodată că eu aș putea să mă îndrăgostesc? începuse Lili să o întrebe la un moment dat, când veni primăvara și pâcla cenușie se ridică de deasupra portului, lăsând

locul unui albastru strălucitor. Crezi că mi s-ar putea întâmpla mie una ca asta?

Odată cu primăvara anului 1931, veniră criza economică și o stare generală de declin pe toate planurile. Americanii începuseră să plece din Europa, citi Greta în ziare; văzu cu ochii ei lucrul acesta, la agenția companiei Deutscher Aero-Lloyd, când o femeie cu un guler din blană de castor și un tânc agățat de șold veni să își cumpere bilet de avion și de vapor. Un tablou, chiar și unul reușit, putea să stea agățat zile în șir în galerie și să rămână nevândut. Era o lume tare mohorâtă cea în care trebuia să se integreze Lili; lucrurile nu mai erau ca înainte.

În fiecare dimineață Greta o scutura ușor, fiindcă uneori Lili nu se putea trezi singură. Greta lua o fustă de pe umeraș, o bluză cu nasturi de lemn și un pulover cu fulgi de zăpadă brodați pe manșete. O ajuta să se îmbrace și o servea cu cafea, cu pâine neagră și somon afumat cu mărar. Abia pe la jumătatea dimineții se trezea Lili de-a binelea, cu ochii încețoșați din cauza morfinei și cu gura uscată.

– Se pare că am fost foarte obosită, spunea ea pe un ton de scuză, la care Greta dădea din cap și răspundea:

– Nu-ți face griji, nu-i nicio problemă.

Când Lili ieșea de una singură – fie la cumpărături, la piața de pește din Gammel Strand, fie la cursurile de olărit la care o înscrisese Greta –, încerca să picteze. Se scurseseră doar șase ani, dar părea să fi trecut mult mai mult timp de când locuise ultima oară în apartamentul acela, cu mirosul său de heringi. Unele lucruri rămăseseră la fel: sirenele feriboturilor care circulau între Suedia și Bornholm, ca și lumina după-amiezii, ce se strecura pe ferestre înainte ca soarele să se scufunde undeva, dincolo de oraș, și care contura turlele semețe ale bisericilor. Stând lângă șevalet, Greta se gândea la Einar și la Lili, apoi închidea ochii și auzea în cap un clopoțel pe care mai

apoi îl recunoștea ca fiind clinchetul spălătoresei cantoneze, care striga și acum din stradă. Nu regreta nimic – cel puțin așa își spunea în sinea ei.

Regele îi acordase divorțul cu o rapiditate care o alarmase. Firește că nu mai puteau trăi împreună ca soț și soție, acum că amândouă erau femei și Einar zăcea îngropat în mormântul amintirilor. Chiar și așa, funcționarii, cu papioanele lor negre și degetele nervoase, o surprinseră pe Greta prin zelul neobișnuit cu care completară actele. Se așteptase, ba chiar contase pe obișnuita tărăgănare birocratică; aproape că sperase să i se rătăcească cererea printre dosare. Chiar dacă nu-i plăcea să recunoască, ea, asemenea multor alte femei tinere din Pasadena, privea divorțul ca pe un semn de slăbiciune morală; mai precis, îl vedea ca pe dovada lipsei de caracter occidental. Era extrem de îngrijorată cu privire la ce vor gândi și vor spune ceilalți despre ea – de parcă ar fi fost o frivolă sau o proastă că se căsătorise cu bărbatul nepotrivit. Nu, Gretei nu-i plăcea să se considere astfel. Solicită să i se elibereze un certificat de deces pentru Einar Wegener, lucru pe care niciunul dintre organele competente nu îl aprobă, deși toată lumea îi cunoștea situația. Existase totuși un funcționar, cu nasul lung și o mustăcioară albă dedesubt, care consimți că aceasta era varianta cea mai adecvată.

– Mă tem că nu am cum să rescriu legea, zise el, ținând în brațe un vraf de hârtii care îi ajungeau până sub mustăcioară.

– Dar soțul meu este mort, zise Greta, izbind cu pumnii în tejgheaua ce o despărțea de camera birocraților, care lucrau de zor la abacele lor, cu mânecuțele trase peste brațe și mirosind a tabac și a așchii de la ascuțitul creioanelor. Ar trebui să fie declarat mort, încercă ea cu glasul frânt, la ultima vizită la biroul guvernamental.

Sus, pe perete, în camera birocraților, privind către aceștia, se afla unul dintre primele ei tablouri: Herr Ole Skram într-un

costum negru, ministru adjunct în guvernul regelui pentru mai puțin de-o lună, cunoscut doar pentru moartea sa remarcabilă, la care asistaseră o groază de martori, în funiile încâlcite ale unui balon cu aer cald. Dar rugămințile Gretei rămaseră fără efect. Și astfel, Einar Wegener dispăru în mod oficial, fără niciun mormânt și fără să se mai știe nimic despre el.

– Trebuie să-și vadă de viața ei, îi spuse Hans într-o zi. Ar trebui să iasă singură și să-și facă prieteni.

– Dar eu nu o împiedic să facă asta.

Greta se întâlnise cu el la intrarea în Academia Regală de Arte, chiar sub arcada porții. Era luna aprilie și vântul sufla dinspre est, de la Marea Baltică, sărat și rece. Greta își ridică gulerul hainei, ca să se apere de vânt. Pe lângă ei treceau studenți cu mănușile trase pe mâini.

– Și tu la fel, zise el.

Greta nu spuse nimic; frigul i se strecura de-a lungul șirei spinării. Aruncă o privire înspre piața Kongens Nytorv. În fața statuii regelui Christian al V-lea, un băiat cu un fular albastru care-i atârna până la genunchi săruta o fată. Asta era problema lui Hans: mereu îi aducea aminte de ceea ce îi lipsea; de ceea ce se convinsese singură – când ședea în fotoliul pentru lectură, așteptând-o pe Lili să se întoarcă acasă, cu inima bătându-i accelerat de câte ori auzea un zgomot înșelător pe casa scărilor – că putea totuși să se lipsească. De ce anume se temea?

– Ce-ar fi să vii mâine cu mine până la Helsingør? îi propuse el.

– Nu cred că pot să-mi iau liber, răspunse ea.

Vântul se înteți, șuierând prin porticul academiei, ale cărui ziduri erau zgâriate de camioanele prea voluminoase ca să poată trece prin galerie. Greta și Hans intrară într-unul dintre coridoarele laterale, cu podele de lemn nelăcuite și pereți zugrăviți într-un verde pal, ca săpunul; stâlpii balustradei ce mărginea scara erau vopsiți în alb.

– Când o să accepți faptul că ea nu îți mai aparține?

– Dar n-am zis niciodată că îmi aparține. Apoi, după câteva secunde, adăugă: Vorbeam despre munca mea. Nu mi-e ușor să-mi iau liber, nici măcar o zi.

– De unde știi?

Greta simți o durere subită, de parcă timpul tocmai îi smulsese, fără milă, anii de studenție petrecuți la academie; de parcă trecutul îi aparținuse doar până în clipa de față.

– Einar este mort, se auzi ea spunând.

– Dar Lili nu e moartă.

Avea dreptate. La urma urmelor, încă o avea pe Lili, care probabil chiar în momentul acela mătura prin apartament, cu fața dezmierdată de lumina soarelui. Lili, cu încheieturile ei delicate și cu ochii ei aproape negri. Chiar cu o zi în urmă îi spusese: „Mă gândeam să-mi găsesc o slujbă".

– Nu vezi că sunt puțin tristă? spuse Greta.

– Tu nu vezi cât îmi doresc să vorbești cu mine?

– Hans, rosti ea. Poate-ar fi mai bine să plec.

Abia în clipa aceea își dădu seama Greta că se aflau la baza scărilor pe care ea și Einar se sărutaseră pentru prima oară și se îndrăgostiseră unul de celălalt. Balustrada albă și treptele de lemn tocite de vreme, după ce, vreme de zeci de ani, studenții întârziați le urcaseră în grabă, cu lucrările lor neterminate vârâte sub braț. Ferestrele cu cercevele erau închise din cauza frigului. Pe coridor era liniște; nu era nimeni în jur. Unde erau oare toți studenții? Greta auzi o ușă închizându-se. Apoi se făcu din nou liniște și ceva imperceptibil se furișă dinspre Hans către ea, iar afară, în curtea academiei, în umbra prelungă a clădirii, băiețandrul cu fular albastru o sărută pe față din nou, și din nou, la nesfârșit.

Partea a IV-a
Copenhaga, 1931

Capitolul 25

Lili ședea pe scaunul cu șezut de sfoară, întrebându-se dacă era momentul potrivit să-i spună Gretei. Vedea pe fereastră catargele pescadoarelor de pe canal. În spatele ei, Greta îi picta portretul – Lili văzută din spate. Acum lucra la schița portretului, fără să scoată niciun cuvânt; i se auzeau doar brățările zăngănind în jurul încheieturilor, după cum își mișca mâinile. Lili simțea o durere surdă și constantă în zona inghinală, pe care se obișnuise să o ignore. În schimb, își mușca mai tot timpul buza de jos, astfel încât își făcuse în interiorul gurii o rană care nu-i mai trecea. Profesorul Bolk îi promisese că în cele din urmă durerea va dispărea.

Se gândi la fetele de la clinică. Cu o zi înainte ca profesorul să o externeze din spital, acestea făcuseră o petrecere în grădină. Două dintre ele scoseseră afară, pe pajiște, masa de fontă albă și o altă fată adusese din camera ei o floare de ciubotica-cucului, plantată într-un ghiveci pictat cu iepurași. Încercară să întindă o față de masă galbenă, dar nu reușiră din cauza vântului. Lili se așeză în capul mesei, pe un scaun rece, de metal, și se uită la fața de masă ce fâlfâia în bătaia vântului, în timp ce fetele se căzneau să-i lege colțurile de masă. Razele soarelui se strecurau prin materialul galben, revărsându-se asupra ei și asupra ghiveciului pe care îl ținea în poală.

Frau Krebs îi întinse o cutie legată cu o panglică.

– De la profesor, spuse ea. A vrut să îți facă acest cadou. El a trebuit să plece la Berlin. Are de făcut o operație la Spitalul Norbert. M-a rugat să-mi iau rămas-bun în locul lui.

Panglica era legată strâns și Lili nu reuși să dezlege nodul, așa că Frau Krebs scoase un cuțit de armată din buzunarul șorțului și o tăie rapid, spre dezamăgirea fetelor, care ar fi vrut să i-o prindă lui Lili în părul ajuns acum lung – trecându-i de umeri – de când era la spital.

Cutia era destul de mare și înăuntru se afla o ramă de argint cu două poze având formă ovală. În prima poză era Lili întinsă în iarbă, pe malul Elbei; probabil că Greta îi dăduse fotografia respectivă, pentru că Lili nu se plimbase niciodată pe malul râului cu profesorul Bolk. În cea de-a doua poză era chipul unui bărbat mărunțel, cu pălărie pe cap. Avea ochii întunecați și tenul atât de alb, încât părea de-a dreptul translucid, iar gâtul i se ițea plăpând din gulerul cămășii.

De pe scaunul pe care stătea, Lili vedea rama cu cele două fotografii, așezată pe raftul bibliotecii. Auzea creionul Gretei scârțâind pe pânză. Părul îi era pieptănat cu cărare pe mijloc, curgându-i de o parte și de cealaltă a gâtului. Avea la gât șiragul de mărgele de chihlimbar, cu clema de aur pe care o simțea rece pe ceafă. Parcă o și vedea pe femeia scundă și îndesată, cu picioarele groase și cu degetele pline de bătături, care purtase cândva aceste mărgele. Ea nu o cunoscuse, firește, dar și-o imagina umblând prin turbărie cu cizme de cauciuc și cu mărgelele de chihlimbar sclipind în adâncitura dintre sâni.

Pe Lili nu o deranja nici ce își amintea, nici ce nu-și amintea. Știa că cea mai mare parte a vieții ei, a vieții ei de dinainte, era asemenea unei cărți pe care o citise în copilărie: familiară și, în același timp, de mult uitată. Își aducea aminte de turbăria noroioasă primăvara, plină de vizuinile săpate de o familie de vulpi roșii. Își amintea de lama ruginită a prășitoarei, ce mușca din straturile de turbă. Și de clinchetul răgușit al mărgelelor de chihlimbar alunecând în jurul gâtului. Își mai aducea aminte de silueta unui băiat înalt, cu capul mare, umblând pe marginea câmpului. Nu știa cine era băiatul cu pricina, dar

știa că fusese o vreme când, copilă fiind, se uita speriată la silueta aceea care se profila, neagră, la orizont. Inima îi bătea mai repede când silueta se apropia și își ducea mâna la borul pălăriei. Asta își amintea foarte precis. Și își mai amintea că își spunea în sinea ei: „Sunt îndrăgostită".

– Te-ai înroșit la față, îi spuse Greta din spatele șevaletului.

– Serios? Lili își simți gâtul cuprins de fierbințeală și fața acoperindu-i-se cu broboane de sudoare. Nu știu de ce, zise ea.

Dar nu era adevărat. Cu câteva săptămâni în urmă, se hotărâse să meargă la bancă, să depună în caseta de valori broșa cu perle și cu diamante pe care i-o dăruise Greta. Dar, înainte de-a porni spre bancă, se oprise la un magazin aflat într-un subsol ca să-i cumpere Gretei două pensule aspre. Vânzătorul, un bătrân cu degetele moi și rozalii, tocmai se întindea spre raftul cu terebentină, pentru a servi un bărbat cu părul zburlit, ce-i trecea de urechi. Lili nu vedea chipul clientului și o irita faptul că acestuia îi trebuia cel mai mare bidon cu terebentină, de pe raftul cel mai de sus.

– Mă duc să-mi aduc mănușile. Mă întorc numaidecât, îi spuse clientul vânzătorului, care continua să se legene pe scăriță, bâjbâind după bidonul cu terebentină. Apoi bărbatul se întoarse și, trecând pe lângă Lili, spuse: Scuzați-mă, frøken[1].

Lili se lipi cu spatele de rafturi, ca să-i facă loc, și își ținu respirația. Părul bărbatului o atinse pe obraz și simți un miros vag de cereale.

– Scuzați-mă, repetă el.

În clipa aceea, Lili știu. Își plecă bărbia în piept, nesigură de ce și-ar fi dorit să se întâmple în continuare. Își făcea griji în privința felului cum arăta, fiind probabil roșie la față din cauza vântului. Își aținti privirea asupra raftului de jos, pe care se aflau seturi de acuarele pentru copii, în cutiuțe de metal. Se

[1] Frøken – domnișoară, în lb. daneză în original (n.tr.)

lăsă în genunchi, ca să vadă prețul unei cutii roșii, cu douăsprezece culori, și își aduse părul pe față.

Atunci o observă Henrik și îi puse mâna pe umăr.

– Lili? Tu ești?

Ieșiră din magazin, el având pe braț un sac în care se afla bidonul de terebentină. Era mai în vârstă acum; avea pielea din jurul ochilor subțiată și ușor albăstruie. Părul îi era mai închis la culoare, ca scoarța de stejar, și lipsit de luciu. Gâtul i se îngroșase, la fel și încheieturile mâinilor. Nu mai era un flăcăiandru frumușel – se transformase acum într-un bărbat chipeș.

Merseră la localul de după colț, ca să bea o cafea. Henrik îi vorbi despre el: despre peisajele sale cu marea, care se vindeau în New York mai bine decât în Danemarca; despre accidentul de mașină suferit în Long Island, în care fusese cât pe ce să-și piardă viața, când roata de rezervă de la Kissel Gold Bugul său sărise de la locul ei și îi zburase direct în frunte; despre logodnica lui cu pometi înalți din Sutton Place, care îl părăsise fără niciun motiv, invocând pur și simplu că nu-l mai iubea.

– Am uitat, spuse Lili dintr-odată. Am uitat să-i cumpăr Gretei pensule.

El o însoți înapoi la magazin, dar acesta se închisese între timp. Stăteau amândoi în stradă sub panoul cu numele magazinului, ce se legăna pe brațul de fier prins în perete.

– Eu am niște pensule de rezervă la mine la atelier, spuse el. Putem merge să le luăm, dacă dorești.

Ochii lui aveau forma unor lacrimi și genele îi erau scurte și dese. Simți din nou mirosul de cereale, de grâu parcă.

– Mă simt un pic neliniștită, murmură Lili când Henrik își apropie fața de a ei.

– Oprește-te, zise el. Te rog să nu-ți faci griji în privința mea.

Panoul publicitar de deasupra capetelor lor continua să se bălăngănească pe suportul de fier, iar ei o porniră spre atelierul lui Henrik, aflat în cealaltă parte a cartierului Inderhavn; odată ajunși acolo, după ce Henrik îi turnă un pahar de vin roșu și o servi cu căpșuni, arătându-i lucrările lui cu peisaje marine, se sărutară.

– Te-ai înroșit și mai tare, îi spuse Greta acum. Aprinse lampa și începu să-și spele pensulele într-un borcan. Ai nevoie de o pastilă? o întrebă ea. Te simți bine?

Lili nu știa cum să-i spună asta Gretei. Când se mutaseră înapoi în Copenhaga, Lili o întrebase:

– Chiar crezi că e în regulă să locuim împreună? Două femei stând în același apartament?

– Îți faci probleme pentru ce ar putea zice lumea? zise Greta. De asta întrebi?

Și Lili, care nu era sigură de ce pusese această întrebare, îi răspunsese:

– Nu, nici vorbă. Doar că... mă gândeam la tine, de fapt.

Nu, nu-i putea spune despre Henrik. Cel puțin nu deocamdată. În fond, cu ce să înceapă? Cu sărutul din atelierul lui scăldat în semiîntuneric? Cu plimbările lor prin parc, pe înserate, când guvernantele se întorceau acasă, împingând cărucioarele, și când el își petrecea brațul pe după umerii ei? Cu mâna lui, acoperită de păr negru și des, mângâindu-i gâtul și mai apoi sânul moale? Cu scrisoarea pe care i-o trimisese Henrik a doua zi, prin spălătoreasa cantoneză, un bilețel pătat cu cerneală în care își mărturisea dragostea și regretul? Chiar așa, de unde să înceapă? Trecuseră doar trei săptămâni de când se întâlniseră în magazinul cu articole pentru pictură, dar Lili avea senzația că de atunci începuse o viață nouă pentru ea. Cum putea să-i spună Gretei toate astea?

– Am poftă să ies la o plimbare, zise Lili, ridicându-se de pe scaun.

– Încă n-am terminat, zise Greta. Mai stai câteva minute.

– Dar vreau să ies acum, până nu se întunecă.

– Vrei să vin cu tine?

– Mulțumesc, mă descurc.

– Cum, singură?

Lili încuviință din cap, cuprinsă de sentimente duale, contradictorii: o iubea pe Greta, dar în același timp o irita faptul că își făcea atâtea griji pentru ea. Ăsta era adevărul gol-goluț.

Deschise ușa șifonierului, ca să-și ia haina și eșarfa. Greta își aranjă vopselele, pensulele și șevaletul. Edvard al IV-lea începu să latre spre gleznele lui Lili. Pe fereastra apartamentului intrau ultimele raze de soare. Se auzi sirena feribotului din Borholm și, în timp ce își lua pe ea un pardesiu albastru de postav, cu nasturi de bambus, Lili se gândi să meargă în port și să urce pe pasarelă, apoi să ia loc în cabina de la proră, ce dădea spre mica insulă înconjurată de apele mării.

Dar n-avea să „ridice pânzele". Nu încă, cel puțin.

– Mă întorc mai târziu, se auzi spunând.

– Da, păi... bine. Ești sigură că nu ai nevoie de companie?

– Nu, în seara asta nu.

– Cum vrei.

Greta îl luă pe Edvard al IV-lea în brațe și rămase nemișcată în mijlocul apartamentului, în ultimele dâre de lumină, privind-o pe Lili, care se pregătea să plece. Lili simțea nevoia să evadeze. Henrik îi spusese că o să lucreze până târziu în atelier. „Uită-te unde se vede lumină", îi scrisese el în bilețelul pe care îl strecurase printre rufele împăturite.

– O să stai mult?

Lili scutură din cap.

– Nu știu sigur.

Era gata de plecare, cu nasturii încheiați până la gât. Avea să-i spună Gretei despre Henrik, dar nu în seara aceea.

– Noapte bună, zise ea, cuprinsă de un sentiment ciudat.

Și, când deschise ușa, îl văzu pe Hans cu pumnul ridicat, pregătindu-se să bată.

Hans intră și Lili rămase la ușă. Arăta obosit, cu cravata atârnându-i largă la gât. Le propuse amândurora să ia cina împreună.

– Eu tocmai mă pregăteam să ies din casă, zise Lili.

Greta îi spuse că Lili era destul de ocupată în ultima vreme. Îi explică lui Hans, pe un ton nemulțumit, că se angajase la magazinul Fonnesbech, la raionul de parfumuri.

– M-au angajat pentru că știu să vorbesc franțuzește, căută Lili să se justifice, cu pardesiul pe ea.

Directoarea de la Fonnesbech, o femeie cu bluză neagră și pieptul teșit, îi ceru să le vorbească clienților cu accent.

– Vorbește ca o franțuzoaică. Prefă-te că ești altcineva. Magazinul ăsta e scena ta!

În fiecare zi Lili aranja flacoanele de sticlă pe o tavă de argint și, fără să-și ridice ochii din pământ, îi întreba timid pe clienții care mișunau prin magazin dacă nu doresc un strop de parfum pe încheietura mâinii.

– Trebuie să plec, spuse ea acum, apoi se apropie de Hans, să-l sărute de rămas-bun.

Acesta se oferi să o însoțească la plimbare, dar Greta îi spuse că Lili voia să fie singură.

– Vin doar un minut cu tine, insistă el. Apoi mă întorc, Greta, și luăm cina.

Afară, aerul era umed. La câțiva pași de ei, o femeie bătea la ușa doctorului Møller. Lili și Hans șovăiau pe trotuar, în fața clădirii.

– Încotro? zise el.

– Aveam de gând să merg în Christianshavn. Dar nu trebuie să vii cu mine, adăugă ea. E prea departe.

– Cum se simte Greta în ultima vreme?

– Doar o știi pe Greta. E la fel ca întotdeauna.

– Nu-i adevărat. S-a acomodat cu reîntoarcerea acasă?

Lili se opri și se întrebă ce o fi vrut să zică Hans. Nu era acesta lucrul cel mai grozav, deși uneori frustrant, în ceea ce o privea pe Greta? Ea era mereu la fel – mereu picta, mereu făcea planuri, mereu își dădea părul după urechi.

– Se simte bine. Apoi, după o ușoară ezitare: Cred că e supărată pe mine.

– De ce?

– Uneori mă întreb de ce m-a lăsat să trec prin toată povestea asta, de la bun început. Din moment ce a sperat ca la final să fie totul la fel ca înainte.

– Dar n-a sperat asta niciodată, spuse Hans. A știut din capul locului care sunt consecințele.

Femeia de pe trotuar, care avea brațul legat într-o eșarfă, fu primită în casa doctorului Møller. Lili auzi un răcnet de la fereastra marinarului, aflată deasupra.

Atunci, Hans o întrebă:

– Unde mergi, Lili?

Îi luă mâinile într-ale sale și începu să i le maseze, ca să i le încălzească. Câteodată Lili se întreba cum de nu se fărâma, pur și simplu, la atingerea unui bărbat. Nu-i venea să creadă că oasele și carnea ei ar putea rezista explorării pline de curiozitate a degetelor unui bărbat. Simțea lucrul acesta mai cu seamă în privința lui Henrik, ale cărui mâini îi pipăiseră spatele centimetru cu centimetru. Când o prinsese de umeri, crezuse că avea să i se sfarme ca niște bucăți de pergament, însă nu se întâmplase asta, iar Henrik continuase să o atingă și să o sărute.

– Noi doi ne cunoaștem de multă vreme, spuse Hans.

– Cred că m-am îndrăgostit, începu Lili.

Îi povesti lui Hans despre Henrik, despre cum se sărutau seara la el în atelier, și îi mărturisi că tot ce-și dorea în momentele acelea era să nu se mai întoarcă niciodată la Widow House.

– M-am gândit eu că așa stau lucrurile, zise Hans. De ce nu i-ai spus Gretei?

– Ar fi geloasă. Ar încerca să pună capăt relației noastre.

– De unde știi?

– A mai încercat o dată să ne despartă.

– Dar asta a fost cu mult timp în urmă, nu?

Lili căzu pe gânduri. Hans avea dreptate, bineînțeles. Dar, chiar și așa, el nu o cunoștea pe Greta la fel de bine ca ea. Nu era nevoit să-i îndure privirile bănuitoare ori de câte ori ieșea din apartament sau se întorcea seara târziu. Cum îi spusese Greta la un moment dat? „Desigur, nu sunt mama ta, totuși aș vrea să știu pe unde umbli zilele astea."

– Și nu crezi că are dreptul să știe? o întrebă Hans.

– Greta?

Trebuia să recunoască, nu era mereu așa. Cu o săptămână în urmă, venise la ea la serviciu, la intrarea destinată angajaților de la Fonnesbech, și îi spusese: „Îmi pare rău că trebuie să schimb programul, dar Hans și cu mine ieșim la cină. Sunt sigură că te descurci singură". Nu-i spusese chiar ea, alaltăieri, după ce se treziseră din somnul de după-amiază: „Am visat că te-ai măritat"?

– Vrei să te conduc până la pod? se oferi Hans.

– Mă descurc, spuse ea. Întoarce-te și stai cu Greta.

Abia atunci îi trecu prin minte cât de apropiați deveniseră ei doi, Greta și Hans: mâncau amândoi la masa lungă din sufragerie, își petreceau serile împreună, la Widow House, jucând poker până se întorcea ea acasă și, de la o vreme, Greta, în mod total neobișnuit pentru ea, începuse să se bazeze tot mai mult pe Hans, zicând întruna: „Lasă-mă să vorbesc mai întâi cu Hans".

– Vrei să te căsătorești cu ea? îl întrebă Lili.

– N-am vorbit cu ea despre asta.

– Dar vrei?

– Dacă e de acord și ea.

Lili nu era geloasă; de ce ar fi fost? Se simți ușurată, deși, în același timp, i se iviră în minte câteva imagini tulburătoare: Hans și Einar jucându-se afară, la fermă; șorțul atârnat lângă sobă; Greta aproape fugărindu-l pe Einar pe coridoarele Academiei Regale; Greta pășind spre altar, în biserica St. Alban, în ziua nunții, grăbită ca de obicei. Viața lui Lili o luase pe un făgaș nou și era profund recunoscătoare pentru asta.

– Greta nu o să accepte să se mărite cu mine până nu știe sigur că tu ești aranjată și o duci bine.

– Ți-a spus ea asta?

– Nu trebuie să mi-o spună.

Se auzi din nou un răcnet din locuința marinarului, urmat de bufnitura unui geam trântit. Lili și Hans zâmbiră. În lumina felinarului stradal, Hans părea foarte tânăr, doar un băiețandru. Părul îi era zburlit în vârful creștetului și obrajii, trandafirii. I se vedeau aburii respirației, împletindu-i-se cu ai ei.

– Ești o târfă! urlă marinarul pe tonul lui obișnuit.

– Oare am greșit cu ceva? întrebă Lili.

– Nu, zise Hans, eliberându-i mâinile dintr-ale sale și sărutând-o pe frunte, în semn de rămas-bun. Dar nici Greta nu a greșit.

Capitolul 26

După ce stătu și se gândi o vreme, Greta renunță la ultimul portret al lui Lili. Ceafa îi ieșise greșit, prea butucănoasă la bază, iar spatele prea lat, distanța dintre umeri umplând aproape toată pânza. Era un portret urât, așa că îl mototoli și îl aruncă în soba cu picioare de fier din colțul încăperii, unde iscă un fum gros, toxic din cauza vopselelor, care îi înțepa gâtlejul.

Nu era primul tablou care nu-i reușea – și nici ultimul. Ar fi vrut să termine prima serie de portrete pe care avusese de gând să le realizeze din momentul reîntoarcerii în Copenhaga, dar se părea că toate îi ieșeau prost. Fie Lili era supradimensionată sau colorată dubios, fie obrajii, cărora Gretei îi plăcea să le imprime o lumină albă, diafană, îi ieșeau lăptoși. Cât timp Lili lucra la Fonnesbech, la raionul de parfumuri, încercă să angajeze un model de la Academia Regală. Îl alese pe cel mai mărunțel băiat din clasă, un puști subțirel, cu părul blond și gene lungi, care avea obiceiul să-și bage puloverele în pantaloni. Împinse cufărul lăcuit în fața ferestrei și-i ceru băiatului să se urce pe el, cu mâinile împreunate la spate.

– Te uiți la degetele de la picioare, îl instrui Greta, instalându-se la șevalet.

Pânza era goală și dintr-odată i se păru imposibil să deseneze schița pe textura ei aspră. Trasă cu creionul conturul capului și al trupului. Însă, după o oră, portretul începu să semene cu o caricatură, cu ochii imenși, apoși și un mijloc ca de clepsidră. Îi dădu băiatului zece coroane și îl trimise acasă.

Mai erau și alte modele: o femeie frumoasă care lucra ca bucătăreasă la hotelul Palace și un bărbat cu mustața îngrijită, care atunci când îi ceru să-și dea jos cămașa, scoase la iveală un piept acoperit cu un covor negru de păr.

– Piața de artă se tot restrânge, o informă Hans în seara aceea, când se întoarse la ea, după ce o condusese pe Lili o bucată de drum.

Galeria din Krystalgade era închisă și ferestrele ei erau mânjite cu var. Proprietarul nu era de găsit nicăieri; unii spuneau că fugise în Polonia, lăsând în urmă datorii uriașe; alții povesteau că acum umplea farfurii cu curry pe docurile Companiei Asiatice. Iar acesta era doar unul dintr-o grămadă de cazuri similare. Fabrica de porțelan Henningsen, care tocmai comandase încă douăzeci de cuptoare ca să producă boluri de supă pe care să le exporte în America, dăduse faliment. Aparatele de bătut untul ale lui Herr Petzholdt stăteau degeaba. Un miros de unt topit, amestecat cu tot felul de zvonuri, ieșea din fabrica de margarină a lui Otto Mønsted. Iar aerodromul, care altădată zumzăia ca un stup de albine, era acum pustiu și tăcut, trezit la viață doar din când în când de câțiva emigranți care plecau acasă și de avioanele ocazionale de marfă.

– Nimeni nu mai cumpără nimic, continuă Hans, cu bărbia proptită în palmă, în timp ce studia tablourile pe care Greta le așezase de jur împrejurul camerei. Aș prefera să așteptăm un pic să se mai schimbe lucrurile, înainte să expun lucrările astea. Acum nu e momentul. Poate la anul.

– La anul? pufni Greta, ridicându-se și examinându-și lucrările.

Niciuna nu era prea reușită; le lipsea strălucirea aceea specială pentru care devenise renumită. Uitase cum să redea lumina din fundal, cea cu ajutorul căreia chipul lui Lili prindea viață. Singurul portret vrednic de o oarecare atenție era cel al profesorului Bolk: înalt, cu mâinile mari, părând foarte solid în costumul

lui de lână, având în spate un ochi de geam. Celelalte nu aveau nimic remarcabil, constată Greta și dându-și seama că Hans, privind încruntat, se gândea cum să-i spună lucrul acesta.

– Mă gândeam să mă duc în America, zise el. Să văd dacă acolo se mai fac afaceri cu obiecte de artă.

– La New York?

– Și în California.

– California?

Greta se rezemă de perete, printre tablouri, și și-l imagină pe Hans fără pălărie, sub soarele arzător al Pasadenei.

Carlisle era în drum spre Copenhaga, venind dinspre Hamburg. Îi scrisese că în Pasadena fusese o iarnă uscată și că macii înfloriseră deja în luna martie. Scrisoarea lui venise ca răspuns la cea trimisă de Greta, care conținea o singură propoziție: „Einar e mort". Iar Carlisle îi scrisese, în replică: „Pasadena e cuprinsă de secetă și râul Los Angeles a secat; ce-ar fi să vii cu Lili în vizită?" Apoi: „Cum se simte Lili? E fericită?" Greta vârî scrisoarea în buzunarul salopetei sale de lucru.

În unele după-amiezi, se ducea la Fonnesbech și o urmărea pe Lili printre rafturile cu mănuși pentru copii și eșarfe de mătase, împăturite în triunghi. Lili ședea în spatele vitrinei de sticlă, cu mărgelele de chihlimbar petrecute peste gulerul uniformei și cu părul căzându-i în ochi. Când trecea câte o clientă, Lili ridica un deget și atunci doamna respectivă se oprea și își ducea la nas sticluța cu parfum. Un zâmbet soldat cu o vânzare – Greta vedea totul din locul unde stătea pitită, în spatele rafturilor cu umbrele la jumătate de preț. O spionă așa de câteva ori, ultima oară exact în ziua în care, ajungând acasă, găsi o telegramă din partea lui Carlisle: „Sosesc cu vaporul sâmbătă".

Și iată-l acum pe Hans anunțând-o că are de gând să meargă în California.

– Presupun că nu vrei să vii cu mine, încercă el.

– În California?

– Păi, da, zise el. Să nu-mi spui că nu poți.

– Dar nu pot.

– De ce nu?

Greta n-o spuse cu voce tare, fiindcă știa că suna absurd. Dar cine avea să aibă grijă de Lili? Se gândi la Carlisle și și-l imagină stând cu piciorul lui beteag la soare, pe un șezlong, pe puntea vaporului Estonia.

– Greta, prezența ta mi-ar fi de ajutor, spuse Hans.

– Prezența mea?

– În America.

Ea făcu un pas în spate, îndepărtându-se de el. Hans părea mult mai înalt decât ea – cum de nu observase niciodată lucrul acesta? Se făcuse târziu și nu mâncaseră încă. Edvard al IV-lea lipăia apa din bolul său. Prietenul din copilărie al soțului ei. Ăsta era Hans. Dar nu părea verosimil, de parcă o parte din el – amintirile din perioada aceea – dispăruse odată cu Einar.

– Te rog să te gândești la asta, stărui Hans.

– Îți pot da numele unor persoane pe care să le cauți. Ți-aș putea scrie niște scrisori de recomandare, dacă tu crezi că te ajută. Nu m-ar deranja să fac asta, zise ea.

– Nu despre asta-i vorba. Chiar nu pricepi?

– Ce să pricep?

Mâna lui îi alunecă pe curbura spatelui.

– Dar cum rămâne cu Lili? spuse ea.

– O să se descurce foarte bine singură.

– Nu pot s-o las, zise Greta.

Mâna lui îi mângâia acum șoldul. Era o seară de primăvară și storurile de la geam fluturau în bătaia vântului. Greta se gândi la casa de pe deal din Pasadena, unde vara crengile eucalipților se loveau de plasele de țânțari de la ferestre, suflate de vânturile fierbinți.

– Va trebui s-o lași, murmură Hans, petrecându-și brațele în jurul ei.

Greta îi simțea inima bătându-i cu putere sub cămașă și i se puse un nod în gât.

Când sosi în Copenhaga, Carlisle nu se cază la ei acasă. Își luă o cameră la hotelul Palace, cu ferestrele spre Piața Primăriei și spre fântâna cu trei balauri. Spunea că îi place să audă zăngănitul tramvaiului și strigătele negustorului care vindea biscuiți picanți de la taraba lui mobilă. Îi plăcea, de asemenea, să vadă zidul lung, de cărămidă, al parcului Tivoli, care urma să se deschidă în curând, și banchetele Roții Mari bălăngănindu-se în văzduh. Îi plăcea să o viziteze pe Lili la magazin, unde aceasta câștigase titlul de cea mai bună vânzătoare a lunii și fusese răsplătită cu o mică insignă prinsă la rever. Îi plăcea să o vadă ocupându-se de clienți sau mergând în oraș împreună cu colegele ei, după ce ieșeau pe ușa angajaților, îmbrăcate în uniformele lor albastre. Carlisle îi spuse Gretei că, după părerea lui, Lili ar trebui să locuiască singură.

– De ce spui asta? îl întrebă Greta.

– Pentru că e o femeie în toată firea.

– Nu sunt convinsă de asta. Oricum, e liberă să facă ce vrea.

– Spui asta din toată inima?

– Bineînțeles că o spun din toată inima, zise Greta, care nu regăsea nimic din propria-i persoană când se uita la fratele ei geamăn.

Într-o seară din săptămâna precedentă, Greta stătuse pitită în umbra ușii unei clădiri aflate peste drum de intrarea angajaților de la Fonnesbech. Era destul de devreme și plecase de acasă atât de grăbită, încât uitase să își schimbe salopeta de lucru. Își ținea mâinile în buznare, pipăind cu vârful degetelor fotografiile cu Teddy și Einar, scrisorile primite de la aceștia și verighetele lor. Stătea cu spatele lipit de porticul casei ce avea la intrare un preș din păr de cal.

Așteptă câteva minute, până când ușa de metal se deschise și străduța se umplu de lumină și de sporovăiala fetelor. Tocurile pantofilor lor țăcăneau pe grătarele din trotuar.

Greta aşteptă până când Lili se alătură unui grup de trei sau patru fete şi împreună se îndreptară spre cafeneaua turcească înţesată de tineri care şedeau pe podea, tolăniţi pe perne brodate cu fir de mătase şi oglinjoare minuscule.

– Ne vedem mâine, strigară două fete către restul grupului.

– Noapte bună, spuse alta.

– Distracţie plăcută, rosti o a patra fată peste umăr, făcându-le cu mâna.

Fetele aveau obrajii pufoşi şi grăsulii, ca de bebeluş, iar părul lor, prins în coadă de cal, se legăna într-o parte şi-n alta în timp ce mergeau pe stradă, cotind-o mai apoi spre centrul oraşului. Lili continua să discute cu celelalte fete, una având o sacoşă cu zarzavaturi, iar cealaltă un soi de proteză pe mână. Greta nu auzea ce îşi spuneau, dar la un moment dat restul fetelor îşi luară rămas-bun de la ea. În sfârşit, Lili era singură. Se uită la ceas şi apoi îşi ridică privirea spre cerul mohorât.

O femeie pe bicicletă trecu pe lângă ea pedalând de zor, mai-mai să derapeze pe pavajul alunecos. Lili îşi legă o eşarfă în jurul capului şi o porni în josul străzii. Greta o urmări cu privirea în timp ce se îndepărta. În scurtă vreme, nu se mai vedea decât un pardesiu albastru din care ieşeau două glezne subţiri şi nişte pantofi ce păşeau anevoios prin ploaia măruntă şi deasă.

Greta se luă după ea. Lili nu părea să se grăbească; se dădea la o parte din calea trecătorilor de pe stradă, oprindu-se să se uite în vitrina unui magazin care vindea mopuri şi alte articole de curăţenie. În vitrină erau expuse – şi aranjate în formă de piramidă – o mulţime de cutii albe şi negre cu soluţie de curăţat şi o fotografie cu o femeie care îşi lustruia plita aragazului. Lili se întoarse şi se uită din nou la ceas. Apoi se îndepărtă cu paşi repezi, cu gleznele ei care, de la distanţă, nu păreau mai groase decât ale unui copil. Merse până la capătul străzii Snaregade, cu clădirile ei din bârne şi felinarele arse, apoi o luă spre Gammel Strand. În curând ajunse pe malul canalului Slotsholms, unde

erau înșiruite mai multe bărci de o persoană. De balustradă era legat un colac de salvare alb și un sturion abandonat era agățat într-un cârlig. Luminile din Børsen, clădirea în care își avea sediul cea mai veche bursă din Danemarca, situată pe celălalt mal al canalului, se reflectau în apă și turla spiralată, de aramă, a clădirii strălucea în întunericul nopții. Lili merse mai departe, uitându-se la bărcile de pescari ancorate pe malul opus, cu catargele negre scârțâind la fiecare unduire a valurilor.

La un moment dat se opri și își deschise poșeta. Era prea întuneric pentru ca Greta să-i poată vedea ochii în timp ce scotocea prin poșetă. În cele din urmă, scoase o batistă și o cutiuță cu monede, apoi flaconul emailat în care își ținea pastilele. Îl deschise și își vârî în gură o pastilă, iar Greta și-o imagină cutremurându-se în clipa în care înghiți tableta albă și prăfoasă, ca o bucată de cretă.

Se gândi să o strige, apoi se răzgândi. O urmări mai departe, prin întuneric, în timp ce se îndrepta spre Knippelsbro. Era luna aprilie și vântul sufla dinspre Marea Baltică. Când Lili ajunse la al doilea pod, vântul îi flutură capetele eșarfei. Atunci se opri, să și-o lege sub bărbie. Se uită în stânga și în dreapta după mașini, dar nu văzu niciuna. Apele canalului erau agitate. Greta auzea valurile înghețate lovindu-se de picioarele podului. Imediat după aceea răsună sirena feribotului suedez, care se pregătea pentru ultima traversare din ziua aceea.

Greta nu știa ce căuta Lili în cartierul Christianshavn, dar își imagina despre ce era vorba: o întâlnire secretă, un rendezvous. Îi veniră în minte cuvintele unui vechi cântecel:

Era odată un bătrân care trăia într-o mlaștină.

Își încleștă mâinile pe balustrada de metal ce mărginea canalul Slotsholms. Era toată ruginită și mirosea a sare. Greta se prinse de ea cu ambele mâinile, continuând să o urmărească cu privirea pe Lili, care traversă podul, cu capetele eșarfei fluturând în vânt precum mâinile unui copil care își lua rămas-bun de la ea.

Capitolul 27

Spre sfârșitul primăverii, mugurii lucioși ai sălciilor din Ørstedsparken se desfăcură și straturile de trandafiri din jurul castelului Rosenborg începură să-și coloreze frunzele cu un roșu precum rugina. Cerul își schimbase straiele mohorâte de iarnă și serile deveneau tot mai lungi, odată cu sosirea verii.

Lili, care între timp își recăpătase puterile, acceptă – așa cum acceptă copilul sărutul mamei – cererea în căsătorie adresată de Henrik. Acesta o ceruse de soție cu o seară înainte să plece la New York cu vaporul Albert Herring. Își făcuse bagajele – mai multe valize din piele cu mânerele uzate – și își împachetase vopselele și pensulele. „La New York!" rostea întruna Henrik. „La New York!" Lili, care le spusese colegelor sale de la Fonnesbech despre plecarea lui iminentă, își ridică fruntea și murmură:

– Fără mine?

Se aflau amândoi în atelierul lui Henrik din Christianshavn și pe fereastra deschisă pătrundea mirosul canalului. Atelierul era gol, cu excepția valizelor și a lăzii pe care scria, cu litere roșii: HENRIK SANDAHL, NEW YORK. După ce încăperea fusese golită de piesele de mobilier, rămăseseră șomoioage de praf și de scame ce se adunaseră pe la colțuri, suflate încoace și-ncolo de adierea vântului ce se strecura pe fereastră. Henrik, cu buclele lui frumoase proaspăt tunse, îi răspunse:

– Bineînțeles că nu. Apoi, după o scurtă pauză: Te-am mai întrebat și acum te întreb din nou. Vrei să te măriți cu mine?

Lili visase întotdeauna să i se întâmple lucrul acesta. Știa că într-o zi avea să se mărite. Uneori, când se gândea la asta, avea

impresia că era rolul suprem pe care l-ar fi putut avea în viață: acela de soție, soția lui Henrik. Un gând prostesc, chiar și ea își dădea seama de asta, pe care nu i l-ar fi împărtășit Gretei sub nicio formă, căci știa că ea nu gândea la fel. Dar Lili așa simțea. Se și vedea făcând cumpărături la etajul al doilea din Fonnesbech, unde se găseau hainele pentru bărbați, și pipăind materialul cămășilor cu manșete franțuzești, ca să o găsească pe cea mai potrivită pentru Henrik. Își imagina o sacoșă doldora de alimente – un somon, niște cartofi, un buchețel de pătrunjel – pe care avea să le gătească la cină. Apoi își imagina patul lor conjugal, învăluit în întuneric, cu salteaua care scârțâia în timp ce Henrik se apropia de ea.

– Trebuie să știi un lucru despre mine, zise Lili. Se gândi la seara petrecută în Ørstedsparken cu câțiva ani în urmă, când ea plecase și îl lăsase cu numele ei pe buze. Înainte să ne căsătorim.

– Poți să-mi spui orice.

– Lili Elba nu e numele cu care m-am născut.

– Asta știam deja, spuse el. Ți-am spus că știu. Știu cine ești.

– Nu, zise Lili. Știi cine am fost.

Atunci îi povesti despre profesorul Bolk, despre clinica de pe malul Elbei, despre Frau Krebs, care o ajutase să se pună pe picioare. Nu mai spusese nimănui lucrurile acestea. Cercul ei restrâns de prieteni – Greta, Hans, Carlisle și Anna – știa deja povestea ei, dar nu mai relatase nimănui altcuiva toate detaliile incredibilei sale metamorfoze. Nu-și făcuse niciun prieten nou și nu permisese nimănui să intre în cercul ei intim, care uneori părea prea mic și prea înghesuit ca să mai încapă cineva în el.

– M-am gândit eu că trebuie să fie vorba de ceva de genul ăsta, zise Henrik.

Nu se vedea nicio urmă de dezgust pe fața lui. Chiar și acum, ea se aștepta ca, auzind adevărul, lumea să se cutremure de repulsie. Nu mă surprinde.

Lili îl întrebă ce credea despre ea. O considera un soi de monstru, o ciudățenie a naturii? Părerea lui Lili despre sine însăși fluctua de la un minut la altul: câteodată se uita în oglindă și răsufla ușurată, cuprinsă de un sentiment de pace și de recunoștință. Alteori se considera un fel de hibrid, închipuindu-și că e un bărbat cu veșminte de femeie. Greta și Hans îi spuneau întruna să nu mai gândească așa. Dar, de îndată ce rămânea singură, îndoielile i se strecurau din nou în suflet.

Henrik declară că nu știa ce altceva ar putea să-i spună în afară de faptul că o iubea.

– Sunt îndrăgostit de o femeie extraordinară, spuse el.

Lili crezuse mereu că n-o să poată iubi un bărbat care știa adevărul despre ea. Cândva își făgăduise că o să alunge din viața ei orice persoană care avea s-o privească altfel decât ca pe o femeie. De aceea îl părăsise pe Henrik în seara aceea, în parc. Acum, îl luă de mână.

– Mă mai poți iubi și acum, când știi adevărul? murmură ea.

– Of, Lili, zise el, scuturându-i umărul. Oare când o să înțelegi?

– Vezi, de asta nu pot veni cu tine la New York chiar acum. Trebuie să mă întorc la Dresda. Pentru ultima oară.

Îi explică că profesorul Bolk îi ceruse să se mai ducă o dată la el. Avea de gând să-i desăvârșească metamorfoza. Nu voia să-i dea lui Henrik toate detaliile. Avea să-și facă griji, se gândi ea. Avea să încerce să o convingă să renunțe. Poate ar fi crezut că nu era posibil.

Anul trecut, înainte să plece din Dresda, profesorul îi promisese lui Lili că o să mai facă ceva pentru ea, ceva care să o facă „și mai femeie“ decât era deja. Ceva despre care Greta spunea că e o „nebunie“. Ceva atât de magnific, de nemaipo-

menit, încât părea total neverosimil; însă profesorul Bolk îi promisese, cu vocea lui de bas, că era perfect posibil. Pe când se pregătea să plece de la spital, profesorul o anunțase că operația de transplant de ovare reușise. Așa că acum avea de gând să încerce un transplant de uter, care s-o facă să fie fertilă.

– Vreți să spuneți că aș putea deveni mamă? întrebase Lili.

– N-am făcut până acum tot ce ți-am promis? Și asta pot s-o fac, îi răspunsese profesorul.

Însă Greta căutase să o facă să se răzgândească.

– De ce să-ți dorești așa ceva? îi spusese ea, plesnindu-și palmele una de cealaltă. În plus, e absurd, e imposibil. Cum Dumnezeu are de gând să facă una ca asta?

În anul care trecuse de atunci, Lili îi scrisese de multe ori profesorului Bolk, descriindu-i cum se simte și cum se descurcă la noua slujbă, cât de greu îi era Gretei să picteze și, nu în ultimul rând, vorbindu-i despre relația ei cu Henrik. Profesorul îi scrisese și el, mai rar, e drept, pe o coală subțire, dactilografiată de Frau Krebs. „Sunt vești minunate!“, scria el. „Dacă te hotărăști vreodată să faci și ultima intervenție pe care ți-am propus-o, cea despre care am discutat, te rog să mă anunți numaidecât. Acum sunt și mai convins decât înainte că e perfect posibil.“

Se hotărâse s-o facă. Încă nu-i spusese Gretei. Dar avea convingerea nestrămutată că trebuia să se întoarcă la clinică, ca să isprăvească lucrarea începută de Bolk. Să dovedească lumii întregi – ba nu, nu lumii, ci sieși – că Lili era, într-adevăr, femeie și că toată viața sa de dinainte – bărbatul mărunțel cunoscut sub numele de Einar – fusese pur și simplu o greșeală a naturii, corectată pentru totdeauna.

– Atunci, vino la New York la sfârșitul verii, îi spuse Henrik acum, stând pe valiza care în ziua următoare avea să fie încărcată pe vaporul cu destinația New York, via Hamburg. Gata, rămâne stabilit! Ne căsătorim acolo.

Câteva săptămâni mai târziu, într-o dimineață din primele zile ale verii, Lili îi poza Gretei. Purta o rochie albă, cu gulerul în V și cu tivul dantelat, și avea părul prins la spate. Greta îi dăruise un buchețel de trandafiri albi, ca să-l țină în poală. De asemenea, o rugase să-și țină gleznele încrucișate și să-și înalțe bărbia.

Avea atât de multe să-i împărtășească Gretei – și despre Henrik, și despre decizia ei de a se întoarce la Dresda. Cum de lăsase să se adune între ele atâtea lucruri nespuse? Un secret mărunt se transformase într-un întreg univers, de care Greta habar n-avea. Lili simți în inimă o undă de regret: la atâta se redusese îndelungata lor relație, atât de apropiată odinioară.

Greta lucra la portretul ei de aproape o săptămână și se descurca de minune: fața lui Lili avea o strălucire diafană și era realizată corect. La fel și ochii, adânciți în orbite, precum și tâmplele străbătute de vinișoare albăstrui sau umbra roșiatică de pe gâtul ei, care trăda sfiala-i caracteristică. Stând în spatele șevaletului, Greta îi descria lui Lili toate aceste lucruri – cum arăta ea, cum evolua portretul său.

– Tabloul ăsta o să fie splendid, zise Greta. În sfârșit, îmi iese cum trebuie. A trecut destul de mult timp, Lili. Deja începeam să-mi fac griji.

De-a lungul ultimului an, Lili o văzuse realizând tablouri care păreau făcute în grabă și erau prost structurate. Într-unul dintre ele, fața ei arăta grotesc, cu pupilele negre și unsuroase, părul electrizat, buzele lucioase și umflate și venele de la tâmple verzi și strălucitoare. Altele nu semănau cu realitatea ori erau anoste din punct de vedere cromatic și compozițional. Nu toate erau proaste – ci doar unele dintre ele –, dar Lili știa că Greta se frământa. Nu era ca la Paris, când tot ce picta era nemaipomenit, când străinii care se uitau la portretele lui Lili își duceau mâna la bărbie și se întrebau: „Cine-o fi fata acea?“ Cel mai surprinzător era faptul că Greta își pierduse dorința

de a picta. Erau tot mai numeroase zilele în care nu manifesta nici cea mai mică intenție de a se apuca de lucru, zile în care Lili se întreba, în timp ce își vedea de treaba ei, la Fonnesbech, cu ce și-o fi umplând Greta timpul.

– Încă mă acomodez cu faptul că ne-am întors în Copenhaga, spunea ea câteodată. Credeam că am părăsit definitiv orașul ăsta.

Alteori spunea că, pur și simplu, nu are chef să picteze – un lucru atât de neobișnuit pentru ea, încât Lili o întreba:

– E totul în regulă?

Însă, în dimineața aceasta de început de vară, tabloul ei cel mai recent era foarte frumos. Greta sporovăia fără griji, cum făcuse în fiecare dimineață din săptămâna aceea.

– Cred că nu ți-am spus niciodată cum a fost atunci când am rugat-o pe maică-mea să îmi pozeze pentru un portret, îi povesti ea. Era pe vremea când m-am întors în Pasadena, în timpul războiului. Ea era tare ocupată atunci cu casa și cu grădina, verificând întruna aspectul plantelor și al gardului viu. Ferească Dumnezeu să fi lăsat grădinarul vreo frunză pe gazon! Așadar, într-o zi, am întrebat-o dacă mă lasă să îi fac portretul. A reflectat câtva timp la propunerea mea, după care mi-a spus să fac o programare în agenda majordomului nostru, domnul Ito. Așa că mi-am programat cinci ședințe, urmând să mă întâlnesc cu ea în camera unde luam micul dejun și unde era o lumină foarte bună. Pe atunci mă vedeam cu Teddy Cross și mama știa lucrul ăsta, dar evita să discute despre el. Aveam optsprezece ani și eram îndrăgostită lulea; nu mă puteam gândi la nimic altceva și nu vorbeam decât despre Teddy. Cum rostea el cuvintele, cu glasul lui molcom, tărăgănat. Cum i se curbau umerii, de la gât în jos. Cum îi simțeam părul în palme, când îl mângâiam. Dar mama nu voia să audă niciun cuvânt legat de el. De cum începeam, își ridica mâna, făcându-mi semn să mă opresc. Și astfel am pictat-o cinci

dimineți la rând, în timp ce ea stătea pe scaun, în capul mesei, cu spatele la fereastra pe care se zărea o tufă de bougainvillea. Era o vară toridă și vedeam cum i se adunau deasupra buzei broboane de sudoare. Nu puteam face nimic altceva decât să-mi muşc limba și să-mi înăbuș sentimentele.

– Și cum a ieşit până la urmă? o întrebă Lili.

– Portretul? O, nu i-a plăcut deloc. A spus că am făcut-o să arate rea, meschină. Dar nu-i adevărat. Arăta ca o mamă care voia cu orice preț să-și ferească fiica de o relație dureroasă, fiind totuși conștientă că nu poate. Înțelegea că nimic nu mă putea ține departe de Teddy. Știind lucrul ăsta, și-a ținut gura închisă și a strâns din dinți, stând nemișcată ca un cadavru, cinci zile la rând.

– Unde e acum?

– Tabloul? În Pasadena. Pe holul de la etaj.

Acela fu momentul în care Lili decise că era timpul să-i spună adevărul. Nu mai putea avea secrete față de ea. Fusese o perioadă de timp mult prea lungă în viața lui Einar – din ziua în care Hans plecase din Bluetooth și până când o cunoscuse pe Greta, la academie – în care trăise fără să aibă pe nimeni căruia să i se confeseze. Lili își amintea de perioada aceea, în care își păstra toate gândurile și sentimentele ferecate în suflet, fără să le destăinuie cuiva. Apoi apăruse Greta, care schimbase viața lui Einar. Lili își amintea și de momentul acela, în care Einar realizase, plin de recunoștință, că în sfârșit avea să scape de singurătate. Prin urmare, cum să-i mai ascundă Gretei adevărul, fie chiar și doar pentru o secundă?

– E ceva ce vreau să-ți spun de mai mult timp.

Greta murmură ceva neinteligibil, cu ochii pironiți pe pânză. Își prinse părul mai strâns cu pieptenele de baga. Mâna ei se mișca rapid, trasând tușe cu pensula, pe care din când în când o înmuia în vopselele din bolurile Knabstrup, revenind apoi la portretul aproape terminat al lui Lili.

Dar de unde să înceapă? Despre ce să-i spună mai întâi? Despre faptul că, în urmă cu câteva săptămâni, înainte să se îmbarce pe Albert Herring, Henrik scosese din buzunarul pardesiului un inel cu diamant? Despre senzația ciudată și încântătoare de stânjeneală care îi cuprinsese pe amândoi când văzuseră că inelul nu intra pe degetul ei? Despre telegrama trimisă din New York, în care îi descria apartamentul de pe strada 37 Est, cu fațada văruită, în care aveau să locuiască împreună? Sau despre ultima scrisoare a profesorului Bolk, care o întreba când avea de gând să meargă la Dresda, fiind nerăbdător să o revadă? Chiar așa, de unde să înceapă?

– Mi-e foarte greu să-ți spun ceea ce urmează să-ți spun, începu Lili.

Își imagină reacția Gretei, care avea să se facă foc și pară din cauza șocului și a furiei. Și-ar fi dorit să existe o altă soluție. Altă metodă prin care să-i dea veștile cu pricina.

– Nu prea știu cum să încep.

Greta lăsă pensula din mână.

– Ești îndrăgostită?

În apartamentul de dedesubt, se auzi o ușă trântindu-se. Apoi, câțiva pași apăsați și o fereastră deschizându-se violent.

Lili se lăsă pe spătarul scaunului cu șezutul de sfoară. Nu-i venea să creadă că Greta ghicise. Nu putea să creadă că Greta știa – fusese ferm convinsă că, dacă ar ști, ar încerca s-o oprească. În clipa aceea, Lili își dădu seama cât de mult se înșelase în privința Gretei. Din nou, ea era cea care greșise.

– Da, sunt îndrăgostită, recunoscu ea.

– Ești sigură? o iscodi Greta.

– Da, cât se poate de sigură.

– El te iubește?

– Da, oricât de greu mi-ar fi să cred asta.

– Păi, asta e tot ce contează, nu-i așa?

Soarele se revărsa asupra ei și Lili își aminti de toate serile în care Greta îi pieptănase părul, stând cu pieptul lipit de spatele ei. Se gândi la patul în care dormiseră împreună, frecându-și degetele de la picioare înainte să adoarmă, seară de seară. Și la dimineţile în care se trezea alături de Greta și, văzându-i chipul adormit, o săruta pe obraz, zicându-și în sinea sa: „Of, dacă aș fi și eu la fel de frumoasă ca ea".

– Te bucuri pentru mine?

Greta încuviinţă din cap. Apoi o întrebă cine era alesul și, după ce își ţinu o clipă respiraţia, Lili îi spuse că era vorba de Henrik.

– Henrik, murmură Greta.

Lili îi cercetă chipul, încercând să-i desluşească reacţia. Se întrebă dacă Greta își mai aducea aminte de el și dacă nu cumva faptul că era vorba de el o tulbura și mai tare. Însă faţa ei rămase impasibilă, cu excepţia unui pufăit aproape imperceptibil care-i scăpă de pe buze.

– Te-a iubit de la bun început, nu-i așa?

Lili încuviinţă din cap. Aproape că se simţea ruşinată. Îi veni în minte cicatricea de pe fruntea lui Henrik, cu care se pricopsise în urma accidentului de maşină, și simţi o bucurie indescriptibilă la gândul că în curând avea să poată săruta fruntea aceea în fiecare seară.

– O să ne căsătorim la sfârșitul verii.

– Vă căsătoriţi, rosti Greta în șoaptă.

– Este visul meu dintotdeauna.

Greta începu să pună dopurile la sticlele cu vopsea.

– E o veste minunată, spuse ea.

Continuă să pună dopul la sticle, ștergându-le mai întâi cu poala salopetei, fără să se uite la Lili. Apoi traversă încăperea și îngenunche lângă un sul de pânze goale.

– Mai am și acum momente în care mă uit la tine și-mi zic în sinea mea: „Nu cu mult timp în urmă, noi doi eram soţ și

soție". Da, tu și cu mine eram căsătoriți și conviețuiam în spațiul acela îngust și întunecat dintre doi oameni, care este căsnicia.

– Tu și Einar, vrei să zici.

– Da, eu și Einar. De fapt, știi și tu că era vorba de noi două.

Lili înțelese. Își aducea aminte ce simțise atunci când se îndrăgostise de Greta. Își aducea aminte cum Einar aștepta emoționat ca ea să apară la ușă din senin. Își amintea, de asemenea, de fotografia Gretei, aflată tot timpul în buzunarul cămășii lui Einar.

– Mă străduiesc din răsputeri să mă obișnuiesc cu toată povestea asta, zise Greta.

Vorbea atât de încet, încât Lili abia reușea s-o audă. Din stradă răsună claxonul unui automobil, urmat de un scrâșnet de cauciucuri, apoi se făcu liniște. Un accident fusese probabil evitat în ultimul moment – două bare de protecție cromate, sclipitoare în lumina soarelui de vară care zăbovea pe bolta cerească până seara târziu, fuseseră cât pe ce să se ciocnească sub ferestrele de la Widow House.

– Unde aveți de gând să vă căsătoriți? se interesă Greta.

– La New York.

– La New York?

Greta era la chiuvetă, curățându-și vopseaua de sub unghii cu o perie mică, de sârmă.

– Înțeleg, zise ea.

La parter, marinarul striga după nevastă-sa: „Hei, am venit acasă!"

– Dar înainte de asta aș vrea să fac ceva, rosti Lili.

Pe măsură ce dimineața lăsa locul amiezii, în apartament se făcea tot mai cald. Cocul din vârful capului i se părea tot mai greu și gulerul în V al rochiei i se lipea de piept. Ziarul *Nationaltidende* prezisese temperaturi-record pentru acea perioadă, ceea ce o bucura și o irita deopotrivă.

– Vreau să mă întorc la Dresda, spuse Lili.

– Pentru ce?

– Pentru ultima operație.

Auzind acest răspuns, reacția Gretei fu cât se poate de evidentă: nările îi fremătară, ochii i se îngustară de furie și obrajii îi deveniră roșii ca focul.

– Știi bine că, după părerea mea, e o idee absurdă.

– Eu sunt de altă părere.

– Dar, Lili... profesorul Bolk este... da, e un doctor bun, dar nici măcar el nu poate face așa ceva. Nimeni nu poate. Credeam că am încheiat subiectul ăsta anul trecut.

– M-am hotărât s-o fac, spuse Lili. Greta, nu înțelegi? Vreau să am copii cu soțul meu.

Soarele se reflecta acum în cupola Teatrului Regal. Lili Elba și Greta Waud, care își reluase de-o vreme numele său de fată, erau singure în apartamentul lor din Widow House. Edvard al IV-lea, câinele lor nevolnic, măcinat de artrită, dormea la picioarele șifonierului. Nu cu mult timp în urmă, Lili sugerase că poate ar fi fost timpul să îl „adoarmă" pentru totdeauna, însă Greta protestase vehement, mai-mai să izbucnească în lacrimi.

– Profesorul Bolk știe ce face, zise Lili.

– Eu nu cred.

– Eu, da.

– Nimeni nu poate face ca un bărbat să rămână însărcinat. Asta a promis el să facă. Ei bine, n-o să se întâmple niciodată așa ceva. Nici cu tine, nici cu altcineva. Așa ceva e nefiresc, e contra naturii.

Înverșunarea din tonul Gretei o răni și ochii i se umeziră de lacrimi.

– Nimeni n-ar fi crezut că un bărbat poate fi transformat în femeie. Nu-i așa? Cine ar fi crezut una ca asta? Nimeni, în afară de mine și de tine. Noi am crezut-o și uită-te la mine acum. Lucrul ăsta a fost posibil doar fiindcă noi am știut că e posibil.

Lili începu să plângă. Mai mult ca oricând, o ura pe Greta pentru că era împotriva ei.

– Nu vrei să te mai gândești un pic, Lili? Te rog, încă un pic!

– M-am gândit suficient.

– Nu, mai așteaptă puțin. Stai și chibzuiește.

Lili nu răspunse nimic și își întoarse capul spre fereastră. De la parter se auziră din nou niște pași apăsați, apoi scârțâitul unui gramofon.

– Sunt îngrijorată, zise Greta. Îmi fac griji pentru tine.

În timp ce soarele înainta pe cer, măturând podeaua apartamentului, și marinarul de la parter răcnea la nevastă-sa, din stradă se auzi din nou un claxon de automobil, iar Lili simți că ceva se schimbă înlăuntrul ființei sale. Greta nu-i mai putea spune ce să facă de acum încolo.

Tabloul era terminat și Greta îl întoarse spre ea, să i-l arate. Tivul dantelat îi cădea delicat pe picioare și buchetul de trandafiri parcă îi înflorise în brațe, în chip misterios. „Dacă aș fi măcar pe jumătate atât de frumoasă", își zise Lili în sinea ei. Apoi se gândi că ar putea să-i trimită tabloul lui Henrik, ca dar de nuntă.

– Mă așteaptă săptămâna viitoare, rosti Lili. Profesorul Bolk.

Simți că îi revine durerea, încet-încet, și se uită la ceas. Trecuseră deja opt ore de când luase ultima pastilă? Începu să-și caute prin poșetă cutiuța cu medicamente.

– Le-am comunicat, profesorului și lui Frau Krebs, că mă voi duce. Mi-au pregătit deja camera, zise ea, deschizând pe rând sertarele din bucătărie în căutarea cutiuței.

O înspăimânta cât de rapid se întețea durerea, ajungând de la zero la cumplit în doar câteva minute. Parcă era un spirit malefic care se întorcea să o bântuie la fiecare opt ore.

– Nu mi-ai văzut cutia cu medicamente? întrebă ea. Cred că era în poșetă. Sau poate pe pervaz. Nu ai văzut-o, Greta?

Respirația i se accelera pe măsură ce durerea devenea tot mai acută, mistuindu-i parcă tot trupul.

– Nu știi unde e? Apoi adăugă pe un ton mai blând, ca o mângâiere: Aș vrea să vii la Dresda cu mine. Să mă ajuți să mă pun pe picioare. Profesorul a zis și el că ar fi bine să mă însoțești. A zis că o să am nevoie de ajutor după operație. Nu te superi, nu, Greta? Vii cu mine, nu-i așa, Greta? Doar acum, ultima dată?

– Ești conștientă, nu-i așa, spuse Greta, că ăsta este sfârșitul?

– Ce vrei să spui?

Durerea se intensifica într-un ritm atât de fulgerător, încât abia mai vedea în fața ochilor. Se așeză pe scaun, încovoindu-și spinarea. De îndată ce găsea pastilele, durerea avea să-i treacă rapid, în mai puțin de cinci minute. Însă acum, în clipa asta, avea senzația că îi înfige cineva un cuțit în burtă. Se gândi la ovarele ei – vii, după cum îi promisese profesorul Bolk. Le simțea înăuntrul ei, zvâcnind umflate, încă nevindecate pe deplin după un an de la operație. Unde își lăsase cutia cu pastile și ce-o fi vrut Greta să zică cu „Asta este sfârșitul"? Își îndreptă privirea spre celălalt capăt al camerei, unde Greta își descheia nasturii salopetei, atârnând-o apoi în cârligul de lângă ușa bucătăriei.

– Îmi pare rău, zise ea. Nu pot.

– Nu poți să-mi găsești pastilele? bâigui Lili, clipind des, ca să-și înăbușe lacrimile. Vezi în șifonier. Poate că le-am pus acolo.

Dintr-odată simți că e pe punctul să-și piardă cunoștința. Căldura insuportabilă și pastilele care nu erau de găsit și durerea mistuitoare din măruntaiele ei și Greta, care se învârtea prin apartament spunând „Nu pot", „Nu vreau" – toate astea erau peste puterile ei.

Atunci mâna Gretei se cufundă în sertarul cel mai de jos al șifonierului de culoare cenușie, de unde scoase micul flacon

emailat și i-l dădu lui Lili, murmurând cu glasul tremurând de lacrimi:

– Îmi pare rău, dar nu pot veni cu tine. Nu sunt de acord să te duci, așa că n-am să te însoțesc. Va trebui să mergi la Dresda singură.

– Dacă Greta nu vrea să vină cu tine, spuse Carlisle, atunci vin eu.

Acesta venise la Copenhaga pe timpul verii și seara, după ce ieșea din tura ei de la magazin, Lili îl vizita uneori la hotelul Palace. Se așezau amândoi la fereastră și priveau cum alunecă umbrele pe zidurile de cărămidă ale primăriei. Se uitau la pâlcurile de tineri îmbrăcați în haine subțiri, de vară, îndreptându-se spre cluburile de jazz din Nørrevold.

– Greta a făcut întotdeauna ce a vrut, spunea Carlisle.

– Nu întotdeauna. S-a schimbat, să știi, îl corecta Lili.

Începură apoi să se pregătească de plecare. Își rezervară locuri pe feribotul spre Danzig, iar Lili își cumpără într-o zi, în pauza de masă, două rochii noi de la raionul cu haine de damă de la Fonnesbech. O anunță pe șefa ei, care își încrucișă brațele la piept de îndată ce o abordă, că avea să plece într-o săptămână.

– Te mai întorci? vru să știe femeia, care arăta ca un cărbune uriaș în bluza ei neagră.

– Nu, zise Lili. De acolo voi pleca la New York.

Asta făcea ca șederea la Dresda să fie și mai dificilă. Profesorul Bolk îi spusese că va trebui să stea internată o lună de zile.

„O să te operez numaidecât, îi scrisese el într-o telegramă, dar recuperarea va dura destul de mult".

Lili îi arătă lui Carlisle toate telegramele, iar acesta le citi la fel ca sora sa – ținând hârtia departe de ochi și capul înclinat într-o parte. Însă el nu o contrazise și nu încercă să o facă să

se răzgândească. Parcurse toată corespondența și, la final, o întrebă:

– Ce o să-ți facă Bolk, mai precis?

– Bolk știe că vreau să fiu mamă, zise Lili.

Carlisle încuviință din cap, încruntând ușor din sprâncene.

– Dar cum?

Lili îl privi cu atenție și dintr-odată i se făcu teamă ca nu cumva să se împotrivească și el.

– La fel cum m-a „plăsmuit" pe mine din Einar.

Carlisle o măsură din cap până-n picioare. Îi simțea privirea plimbându-i-se pe trup, de la gleznele încrucișate până la mijlocul îngust, apoi la sânii mici și la gâtul subțire, ce ieșea ca un lujer din șiragul de mărgele de chihlimbar.

– E extraordinar pentru tine. Presupun că asta ți-ai dorit dintotdeauna, rosti Carlisle, ridicându-se de pe scaun.

– Da, de când eram mică.

– Da, încuviință Carlisle. Ce fetiță nu visează la asta?

Avea dreptate, iar Lili era ușurată că fusese de acord să o însoțească la Dresda. Timp de câteva zile se rugă de Greta, în speranța că o va face să se răzgândească. Aceasta o ținu în brațe, strângându-i capul la piept, și îi spuse:

– Eu cred că e o greșeală și nu am de gând să te ajut să faci o greșeală.

Lili își făcu valiza, luă biletele de feribot și, cu un sentiment de teamă în suflet, își înfășură șalul transparent în jurul umerilor, străbătută de un frison.

Își propuse să privească toată călătoria aceea ca pe o aventură: feribotul pâna la Danzig, trenul de noapte până la Dresda, șederea timp de o lună la Spitalul Municipal pentru Femei. De acolo avea să meargă la New York. Îi trimisese vorbă lui Henrik că avea să sosească pe întâi septembrie. Începu să își imagineze că e un pelerin care cutreieră lumea în lung și-n lat, colindând meleaguri nemaivăzute. Când închidea ochii,

vedea totul aievea: camera de zi din apartamentul de la New York, fluierul unui polițai răsunând de afară, din stradă, și un bebeluș jucându-se în poala ei. Își imagină o măsuță acoperită cu un milieu brodat și, pe aceasta, o ramă ovală de argint cu două fotografii – una cu ea și Henrik, în ziua nunții lor, și cealaltă cu primul lor copil, îmbrăcat în rochiță de botez dantelată.

Trebuia să își facă ordine prin lucruri, ca să se asigure că toate sunt împachetate și pregătite pentru ziua când avea să trimită după ele. Mai întâi hainele: rochiile cu mânecă scurtă aduse din apartamentul de la Menton, rochiile brodate cu mărgele pe care și le cumpărase de la Paris, înainte să se îmbolnăvească, și haina din blană de iepure, cu glugă. De majoritatea hainelor sale n-avea să mai aibă nevoie la New York, știa asta. Acum i se păreau ieftine, de proastă calitate, de parcă i le cumpărase altcineva. De parcă fuseseră uzate de trupul altei femei.

Într-o după-amiază târzie, în timp ce Lili își împacheta lucrurile, așezându-le în lăzi, Greta îi spuse:

– Cum rămâne cu tablourile lui Einar?

– Ce tablouri?

– Au rămas câteva lucrări de-ale lui. Sunt la mine în atelier, zise Greta. M-am gândit că poate le vrei tu.

Lili nu știa ce să zică. Tablourile lui nu mai erau atârnate pe pereți și acum, în mod inexplicabil, nu-și mai amintea exact cum arătau. Știa că sunt niște peisaje cu pământul înghețat, prinse în rame mici, aurii, dar nu mai mult de atât.

– Pot să le văd?

Greta îi aduse pânzele, care erau rulate una într-alta și aveau marginile zdrențuite, pline de ațe cerate. Le întinse pe podea și Lili avu senzația că nu le mai văzuse niciodată. Majoritatea erau peisaje cu o mlaștină: una, pe timp de iarnă, cu pământul acoperit de chiciură și cu cerul spălăcit; alta, în timpul verii, cu bulgări de turbă și soarele fierbinte; alta înfățișa,

pur și simplu, un petic de pământ gri-albăstrui, format din argilă și calcar. Toate erau mici și frumoase și Greta continua să le împrăștie pe podea – zece, apoi douăzeci, apoi mai multe, ca un covor de flori de câmp răsărind sub ochii lor.

– El le-a pictat pe toate?

– Cândva era un bărbat foarte ocupat, spuse Greta.

– Unde se află locul ăsta?

– Chiar nu recunoști mlaștina?

– Nu cred.

O deranja lucrul acesta, fiindcă știa că ar fi trebuit să recunoască locul: era asemenea unui chip care ți-e vag familiar, dar nu știi de unde să-l iei.

– Nu ți-o mai amintești deloc?

– Doar vag. La parter se porni gramofonul, o polcă instrumentată cu acordeon și corn.

– Mlaștina Bluetooth, spuse Greta.

– Unde s-a născut Einar?

– Da. Einar și Hans.

– Tu ai fost vreodată acolo? o întrebă Lili.

– Nu, dar am văzut atâtea picturi și am auzit atâtea lucruri despre locul ăla, încât, dacă închid ochii, îl văd aievea în fața mea.

Lili contemplă mlaștina presărată cu aluni și tei, apoi stejarul bătrân ce părea să crească în jurul unui bolovan. Undeva, într-un cotlon al memoriei, se vedea pe sine însăși – deși nu era ea, cea de acum – mergând pe urmele lui Hans, pe o potecă noroioasă, în care ghetele i se înglodau la fiecare pas. Își amintea cum arunca în mlaștină obiecte șterpelite din bucătăria bunică-sii și le privea scufundându-se pe veci: o farfurie, un vas cositorit, un șorț de bumbac. Își amintea, de asemenea, cum desțelenea bulgării de turbă și îi tăia cu sapa. Iar Edvard I, un câine pipernicit ca vai de lume, alunecase într-o zi pe o

piatră acoperită cu mușchi și se înecase în apele negre ca smoala.

Greta desfăcea mai departe lucrările, țintuindu-le colțurile cu flacoane de vopsea și cu farfurioare aduse de la bucătărie.

– Astea sunt locurile lui de baștină, spuse ea stând în patru labe, cu părul căzându-i pe față.

Desfășura sistematic pânză după pânză, fixându-le colțurile pe podea, și le înșira una lângă alta, zeci și zeci de picturi care alcătuiau munca de o viață a lui Einar.

Lili o privea cum lucrează, cu brățările de pe mâini zăngănind la fiecare mișcare. Camera din față a apartamentului lor, cu ferestrele ce dădeau spre nord, spre sud și spre vest, era toată pardosită în culorile terne ale peisajelor lui Einar: cenușiu și alb și galben stins și cafeniul mâlului și negrul adânc al mlaștinii pe timp de noapte.

– Lucra întruna, fără răgaz, nu se oprea nici noaptea, zise Greta pe un ton moale și prudent, oarecum neobișnuit.

– Nu le poți vinde? o întrebă Lili.

Greta se opri. Podeaua era acoperită aproape în întregime, așa că se ridică și căută cu privirea un loc pe unde să pășească. Ajunse în colțul încăperii, aproape de perete, lângă sobița cu picioare de fier.

– Deci nu le vrei tu?

O voce interioară îi șoptea lui Lili că face o greșeală; cu toate astea, spuse:

– Nu știu cât spațiu o să avem. Nu sunt sigură că lui Henrik îi vor plăcea, având în vedere că și el pictează. El preferă un stil mai modern. La urma urmelor, zise ea, o să locuim la New York.

– Da, dar mă gândeam că poate ți-ar face plăcere să le iei cu tine. Măcar pe unele dintre ele... stărui Greta.

Închizând ochii, Lili văzu mlaștina și familia de căței albi, o bunică șezând lângă sobă și pe Hans întins pe un bolovan

împănat cu foițe de mică; iar imediat după aceea, în chip straniu, îi apăru în fața ochilor tânăra Greta pe coridorul verzui al Academiei Regale de Artă, cu un pumn de pensule din păr de samur. „Am găsit fondul plastic", îi spunea ea, în viziunea aceea dezgropată din cotloanele memoriei sale.

– Nu e vorba că nu mi-ar face plăcere să le am, își auzi Lili propria voce, care parcă aluneca deja în uitare, la fel ca toată ziua aceea, una dintre ultimele sale zile petrecute la Widow House. Oare ale cui erau amintirile acelea? Dar nu pot să le iau cu mine, adăugă ea cutremurându-se, simțind dintr-odată că tot ce se petrecea în jurul ei îi aparținea, de fapt, unei alte persoane.

Capitolul 28

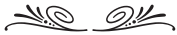

A doua zi după ce Lili și Carlisle plecară la Dresda, se iscă o furtună de vară. Greta era la ea în apartament, în camera din față, și uda iedera din ghiveciul de pe măsuța Empire. Camera era scăldată într-o lumină cenușie și Edvard al IV-lea dormea lângă cufărul ei. Marinarul din apartamentul de la parter era plecat pe mare, prins probabil în mijlocul furtunii, și chiar în clipa aceea se auzi bubuitul unui tunet, urmat de chicotelile nevesti-sii, de jos.

Ce ciudat, se gândi Greta. Cum trecuseră anii și, în tot acest răstimp, soarele răsărise neabătut, zi după zi, pe cerul Danemarcei și asfințise tot așa, pe tot cuprinsul globului, în Arroyo Seco sau dincolo de munții San Gabriel. Ani petrecuți în California, Copenhaga și Paris, ani în care fusese ba căsătorită, ba singură... Și iat-o acum în apartamentul pustiu din Widow House, plin de lăzi încărcate și ferecate cu cheia. Lili și Carlisle aveau să sosească la Dresda ceva mai încolo în cursul acelei zile, dacă n-aveau să întârzie cumva din cauza ploii. Cu o zi în urmă își luase rămas-bun de la Lili pe chei, unde urma să acosteze feribotul. În jurul lor forfoteau oameni cu brațele încărcate de bagaje și de căței și o echipă de cicliști care își urcau bicicletele pe puntea feribotului. Era și Hans de față, erau și Carlisle, și Greta, și Lili, și sute de alte persoane care își luau la revedere unele de la altele. Și un grup de elevi dirijați de directoarea școlii. Tineri slăbănogi căutând de lucru. O contesă care mergea pentru o lună la băi, la Baden-Baden. Și Greta și Lili, una lângă alta, ținându-se de mână, indiferente la

tot ce se petrecea în jurul lor. Pentru ultima oară, Greta lăsase la o parte oricare alt gând și, în momentele acelea, nu mai contase nimic în afară de ele două, ea și Lili, pe care o strângea lângă trupul ei. Își promiseseră să-și scrie. Lili îi făgăduise că o să aibă grijă de ea. Apoi îi spusese, pe un ton aproape inaudibil, că o să se vadă în America. Da, încuviințase Greta fără convingere. Totuși, spusese: Da, cu siguranță. Gândindu-se la asta, fu străbătută de un fior de groază, pentru că avea senzația că undeva greșise.

Acum aștepta să audă claxonul lui Hans din stradă. Afară, turlele și frontoanele și acoperișurile de ardezie păreau negre din cauza furtunii; cupola Teatrului Regal era învăluită într-o pâclă groasă, cenușie. Auzi claxonul lui Hans și, luându-l în brațe pe Edvard al IV-lea, stinse luminile și ieși din casă, încuind ușa în urma ei.

Furtuna continua să răvășească orașul și șoselele erau alunecoase. Zidurile clădirilor erau pătate de dâre de ploaie. Bordurile trotuarelor erau înecate în băltoace uriașe. Greta și Hans văzură o femeie durdulie pe bicicletă, cu trupul îndesat într-un pardesiu impermeabil, izbindu-se de rampa din spatele camionului unui zidar. Greta își duse mâna la gură când o văzu pe femeie închizând ochii, înspăimântată.

Ieșiră din oraș și automobilul auriu, cu capota albă trasă, o luă la goană peste câmpuri. Pajiștile cu iarbă, păiuș și timoftică[1] musteau de apă. De-o parte și de cealaltă a șoselei creșteau lucernă și trifoi roșu și alb, care se încovoiau sub ploaia ce se abătea asupra lor. Undeva, departe, dincolo de câmp, se vedeau lacurile glaciare pline până la refuz, cu pânza apei încrețită de vânt.

Călătoria cu feribotul care îi ducea la Århus fu agitată din cauza valurilor, așa că rămaseră amândoi în automobil pe durata traversării. În mașină mirosea a blană udă, de la Edvard al IV-lea,

[1] Timoftică - plantă cu tulpina de tip pai, cu frunze lungi și înguste, care crește prin pășuni și livezi și este folosită ca nutreț (n.tr.)

care stătea ghemuit, tremurând de frig. Niciunul dintre ei nu vorbea și, când puse mâna pe bordul mașinii, Greta simți freamătul motoarelor feribotului. Hans o întrebă dacă dorește o cafea, iar ea încuviință. Atunci îl luă pe Edvard al IV-lea cu el și, rămasă singură în mașină, Greta se gândi la călătoria în care se aventuraseră Lili și Carlisle. În câteva ore, aceștia aveau să se instaleze în camera de spital, cu vedere spre părculețul cu sălcii din spatele clădirii, ce se întindea până jos, la Elba. Greta se gândi la profesorul Bolk, al cărui portret nu-l mai vânduse, stând, chiar și în ziua de azi, strâns sul în spatele șifonierului. Peste câteva zile, când avea să se întoarcă la Copenhaga, după ce avea să-și facă ordine prin mobilier, prin haine și printre tablouri, avea să i-l trimită. Așa își propusese. Putea să-l atârne pe perete la recepție, în spatele biroului lui Frau Krebs, într-o ramă gri, de lemn. Sau chiar în cabinetul profesorului, deasupra canapelei, unde, peste câțiva ani, avea să intre o altă femeie disperată, ca Lili.

Era deja noapte când ajunseră la Bluetooth. Vila de cărămidă era cufundată în întuneric, căci baroneasa se retrăsese în apartamentul ei de la etajul al treilea. Un servitor cu un smoc de păr alb și cu nasul cârn o conduse pe Greta într-o cameră cu patul acoperit cu o cuvertură din dantelă. Îi aprinse lămpile, cu capul mult aplecat în față, și întredeschise ferestrele.

– Nu vă e frică de broaște? o întrebă el.

Deja le auzea orăcăind în mlaștină. După plecarea lui, Greta deschise ferestrele de tot. Era o noapte senină, cu o jumătate de lună strălucind jos pe bolta cerească, și printre coroanele ulmilor și ale frasinilor, se întrezărea mlaștina. Semăna cu un câmp ud de ploaie sau cu o pajiște din Pasadena, în luna ianuarie. Se gândi la râmele care ieșeau din pământ după o ploaie de iarnă și se târau pe aleile pavate cu dale de piatră, căutând disperate să scape cu viață. Oare cum putea, copilă fiind, să le taie în două cu un cuțit șterpelit din cămară

și apoi să i le servească lui Carlisle pe un platou, sub un capac de argint?

Perdelele erau din dantelă albastră și atârnau până jos, pe podea, unde se răsfirau asemenea unei trene de mireasă. Hans bătu la ușă și îi spuse:

– Eu sunt la capătul coridorului, Greta, dacă ai nevoie de ceva.

În vocea lui se deslușea ceva ciudat. Greta parcă îi vedea degetul încovoiat lipit de ușă și mâna cealaltă atingând cu sfială clanța. Și-l imagină stând pe coridorul luminat de o singură aplică, amplasată în capul scărilor, cu fruntea lipită de lemnul rece al ușii.

– Acum nu am nevoie de nimic, zise ea.

Preț de câteva clipe, nu se auzi nimic altceva în afară de orăcăitul broaștelor din mlaștină și de țipetele bufnițelor din copaci.

– Prea bine atunci, spuse Hans, apoi se retrase în camera lui, fără niciun zgomot.

Avea să vină și vremea lor, își zise ea. Totul la timpul potrivit.

A doua zi, Greta o întâlni pe baroneasa Axgil în sufragerie. Ferestrele încăperii dădeau înspre mlaștina ce scânteia printre copaci. De jur împrejurul camerei erau ghivece mari cu ferigi, așezate pe suporturi de fier, iar pe perete era înșiruită o colecție întreagă de farfurii de porțelan cu alb și albastru. Baroneasa Axgil era numai piele și os, iar mâinile lungi îi erau brăzdate de vene proeminente. Capul ei era lunguieț, iar gâtul avea tendoane ce ieșeau în relief. Părul argintiu îi era strâns la spate într-un coc sever, care îi întindea pielea de pe tâmple, alungindu-i ochii. Baroneasa stătea în capul mesei, cu Hans în capătul opus și cu Greta la mijloc. Servitorul le aduse somon afumat, ouă răscoapte și felii de pâine cu unt. Baroneasa Axgil spuse doar:

– Mă tem că nu mi-l mai amintesc pe Einar Wegener. W-e-g ai spus? Prin casa noastră se perindau foarte mulți băieți. Avea părul roșu?

– Nu, era castaniu, spuse Hans.

– Da, castaniu, zise baroneasa, care îl luase pe Edvard al IV-lea în poală și îi dădea acum fâșii de somon. Un băiat drăguț, sunt sigură. De câtă vreme a murit?

– Cam de un an, răspunse Greta, uitându-se când la un capăt al mesei, când la celălalt.

Asta îi aducea aminte de o altă sufragerie, din alt colț de lume, unde continua să domnească o femeie deloc diferită de baroneasa Axgil.

Mai târziu, în cursul acelei zile, Hans o conduse pe o potecă ce șerpuia de-a lungul turbăriei, până la o fermă. Casa avea acoperișul de paie și cornișe de lemn, iar din horn se înălța o dâră de fum. Hans și Greta nu se apropiară de curte, unde cotcodăceau câteva găini într-un coteț și unde trei copii mici, doi băieți și o fată, se jucau cu niște bețe în noroi. O femeie cu părul blond stătea în pragul ușii, privindu-și odraslele printre gene. Un ponei aflat în țarcul din apropiere strănută și copiii râseră. Bătrânul Edvard al IV-lea tremura lângă piciorul Gretei.

– Nu știu cine sunt oamenii ăștia, zise Hans. Locuiesc aici de ceva vreme.

– Crezi că o să ne dea drumul înăuntru dacă o rugăm? Să aruncăm o privire primprejur?

– Mai bine nu, spuse Hans punându-i mâna pe spate, chiar în dreptul taliei, și ținând-o acolo cât timp străbătură câmpul, înapoi spre casă.

Firele lungi de iarbă le șfichiuiau picioarele. Edvard al IV-lea venea în urma lor, pufăind din greu.

În cimitir găsiră o cruce de lemn pe care scria WEGENER.

– E tatăl lui, zise Hans.

Era un mormânt acoperit cu iarbă, aflat la umbra unui arin roșu. Cimitirul se afla în apropierea unei bisericuțe cu zidurile văruite; pământul era tare și plin de hârtoape, iar roua care se

evapora din iarbă, sub razele fierbinți ale soarelui, făcea ca în aer să plutească un miros dulceag.

– Mi-au rămas picturile lui, zise ea.

– Păstrează-le, spuse Hans, ținând-o de mână.

– Cum era el pe vremea aceea?

– Era un băiețandru care avea un secret. Atâta tot. În rest, nu era cu nimic diferit față de noi, ceilalți.

Cerul era limpede, fără niciun nor, și vântul alerga printre frunzele arinului roșu. Greta își impuse să nu se mai gândească la trecut, nici la viitor. Vara în Iutlanda nu era cu nimic diferită față de verile propriei copilării – erau vremuri în care, cu siguranță, Einar fusese fericit și nefericit deopotrivă. Se întorsese acasă fără el. Greta Waud, înaltă în iarba ce-i mângâia gleznele, cu umbra-i lungindu-se de-a curmezișul mai multor morminte, avea să se întoarcă acasă fără el.

Pe drum spre Copenhaga, Hans o întrebă:

– Cum rămâne cu California? Mai mergem?

Cei doisprezece cilindri ai automobilului Horch mugeau sălbatic și Greta tremura din cauza vibrațiilor. Soarele strălucea cu putere, așa că lăsaseră jos capota și, la picioarele ei, flutura o fâșie de hârtie care i se încolăcise în jurul gleznelor.

– Ce-ai spus? urlă ea, ținându-și părul strâns cu mâna.

– Vrei să mergem în California împreună?

Vântul îi învolbura Gretei părul, poalele rochiei și hârtia ce i se lipise de gleznă, iar amintirile începură să i se învălmășească în minte, una după alta: camera sa micuță din Psadena, cu ferestrele arcuite ce dădeau spre grădina de trandafiri; *casita* de pe marginea canionului Arroyo Seco, acum închiriată unei familii cu un băiețel nou-născut; ferestrele fără perdele ale vechiului atelier al lui Teddy Cross, de pe strada Colorado, care fusese transformat după incendiu în tipografie; membrii Societății de Arte și Meșteșuguri din Pasadena, cu beretele lor de postav. Cum de mai putea să se gândească la aceste lucruri?

Dar amintirile ei nu se limitau doar la atât, iar Greta se gândi mai apoi la curtea acoperită cu mușchi a *casitei*, unde, în lumina care se strecura printre arborii de avocado, pictase primul portret al lui Teddy Cross; la micile bungalouri pe care Carlisle le construia pe străduțele adiacente bulevardului California, pentru cuplurile proaspăt căsătorite, venite din Illinois; la plantațiile întinse de portocali. Greta își ridică ochii spre cer, al cărui albastru palid îi aducea aminte de farfuriile vechi de pe peretele sufrageriei din casa baronesei. Era luna iunie și în Pasadena iarba era deja pârjolită de soare, frunzele palmierilor erau uscate și fărâmicioase, iar servitoarele își scoseseră de-acum paturile afară, pe verandă. În spatele casei se afla o asemenea verandă, pe care se putea dormi; plasele contra țânțarilor erau prinse cu balamale și, pe când era mică, avea obiceiul să le deschidă și să se uite afară, la dealurile din Linda Vista ce se înălțau dincolo de Arroyo Seco, pictând peisajele verzi-ruginii ale Pasadenei. Își imagină cum ar fi fost să își desfacă acum flacoanele cu vopsea și să-și instaleze șevaletul pe verandă, apoi să se apuce să picteze acele împrejurimi, așa cum arătau ele în momentul acela: cafeniul cenușiu al frunzelor de eucalipt, verdele prăfuit al chiparoșilor, trandafiriul sclipitor al tencuielii conacului italian ce se întrezărea printre oleandri, griul balustradei de ciment care o despărțea de toată acea privelițe.

– Sunt gata să plec, spuse Greta.

– Ce-ai spus? strigă Hans peste vuietul vântului.

– O să-ți placă mult acolo. Tot restul lumii o să ți se pară pierdut undeva, departe.

Se întinse spre el și îi mângâie coapsa. Ajunseseră, în sfârșit, în punctul acesta: ea și Hans aveau să se întoarcă în Pasadena și își dădu seama că nimeni de acolo n-avea să înțeleagă pe deplin prin ce trecuse ea. Fetele de la clubul Valley Hunt, fără îndoială măritate toate acum, cu copiii înscriși în clubul de

tenis, nu aveau să știe nimic despre ea, în afară de faptul că se întorsese acolo împreună cu un baron danez. Parcă auzea deja bârfele: „Biata Greta Waud. Văduvă din nou. Ceva misterios s-a întâmplat cu ultimul ei soț. Era pictor. A murit în împrejurări bizare. În Germania, parcă. Dar nu-ți face griji, acum s-a întors – de data asta cu un baron. Da, ai auzit bine, Domnișoara Încăpățânare s-a întors în Pasadena și, după ce se va mărita cu tipul ăsta, o să devină – culmea, tocmai ea – baroneasă".

Știa că asta o aștepta; totuși, o bucura gândul că avea să se întoarcă acasă. Mâna i se odihnea pe coapsa lui Hans și acesta îi zâmbi, cu degetele încleștate pe volanul automobilului ce îi ducea înapoi la Copenhaga.

Acasă o aștepta o scrisoare de la Carlisle. După ce o citi, o vârî în buzunarul lateral al uneia dintre valizele pe care se apucase să le pregătească. Avea atât de multe lucruri de împachetat pentru a le trimite acasă: pensulele și vopselele și zecile de caiete cu portretele lui Lili. Era tipic pentru Carlisle să îi scrie doar strictul necesar: operația durase mai mult decât plănuise Bolk, aproape o zi întreagă. Lili se odihnea, dormind sub efectul injecțiilor cu morfină care i se administrau în continuare. „Va trebui să rămân în Dresda mai mult decât am crezut", scria Carlisle. „Încă vreo câteva săptămâni. Recuperarea va dura mai mult decât am presupus noi. Starea ei a progresat destul de lent până acum. Profesorul e un om de treabă. Îți transmite salutări. Spune că nu-și face griji pentru ea. Dacă el nu-și face griji, mă gândesc că nici noi nu ar trebui să ne facem, nu-i așa?"

O săptămână mai târziu, Greta Waud și Hans Axgil se îmbarcară în avionul companiei Deutscher Aero-Lloyd, pentru prima etapă a voiajului lor spre Pasadena. Aveau să zboare până în Berlin, apoi o luau spre Southampton, de unde aveau să meargă cu vaporul. Avionul, al cărui fuselaj sclipea în lumina

soarelui, se afla pe pista aerodromului Amager. Greta stătea lângă Hans și îi urmărea pe băieții costelivi care le încărcau valizele și lăzile în cala ce se căsca în burta argintie a avionului. Undeva mai la distanță pe pistă, mai mulți oameni erau adunați în jurul unei platforme pe care era cocoțat un bărbat cu pălărie, care ținea un discurs. Bărbatul avea barbă, iar un steguleț danez înfipt în colțul pupitrului flutura în bătaia vântului. În spatele lui se afla aeronava Graf Zeppelin, lungă și cenușie, semănând cu un glonț enorm, vărgat. Oamenii din jur începură să fluture cu toții stegulețe daneze. Greta citise în ziarul *Politiken* că Graf Zeppelin urma să zboare dincolo de Cercul Polar. Îi auzi pe oameni ovaționând, în timp ce zepelinul se legăna ușor în aer, deasupra pistei.

– Crezi că o să reușească? îl întrebă ea pe Hans.

Acesta își luă valiza din piele de vițel. Avionul lor era pregătit de decolare.

– De ce să nu reușească?

Bărbatul de pe platformă era un politician pe care ea nu-l cunoștea. Probabil candida pentru parlament. În spatele lui se afla căpitanul zepelinului, Franz Josef Land, cu o bască din piele de focă pe cap. Acesta nu zâmbea. Sprâncenele i se revărsau peste ramele ochelarilor și avea o expresie îngrijorată.

– E timpul, spuse Hans.

Greta se agăță de cotul lui și împreună își căutară locurile în avion. Pe geamul din dreptul ei se vedeau zepelinul și grupul de oameni, care se îndepărtau de acesta. Lucrătorii de pe aerodrom, îmbrăcați în cămăși cu mânecă lungă și cu bretele, începeau să dezlege frânghiile cu care era priponită aeronava. Căpitanul stătea în ușa cabinei sale, făcând cu mâna în semn de rămas-bun.

– Pare destul de sceptic că o să se mai întoarcă, murmură Greta când ușa aeronavei se închise, prin învârtirea unei roți uriașe.

Călătoria la bordul vaporului *Empress of Britannia* decurgea lin și pasagerii ședeau în șezlonguri vărgate, pe puntea din lemn de tec. Greta își montă șevaletul, vârând șuruburile în găurile din picioarele acestuia. Apoi scoase o pânză nouă dintr-una dintre valize, fixând-o pe ramă cu ajutorul cuielor. Acolo, pe puntea vaporului, începu să picteze din memorie: dealurile din Pasadena răsărind din gura larg căscată a canionului, cafenii și uscate la începutul verii, arborii de jacaranda adăpostindu-și mugurii în frunziș și ultimele flori de crin care mai reușeau să supraviețuiască arșiței. Vedea totul, cu ochii închiși.

Dimineața, Hans stătea de unul singur în cabină, răsfoindu-și hârtiile și pregătindu-se pentru sosirea în California, unde aveau să se căsătorească în grădina familiei Waud. După-amiaza, își trăgea un șezlong lângă ea.

– Am plecat, în sfârșit, zicea el.

– Dorul de casă, îi răspundea ea. N-aș fi crezut niciodată că o să vreau să mă întorc.

„Cât de departe au ajuns lucrurile", își zicea Greta iar și iar, înmuindu-și pensula în vopsea. Trecutul se întindea în urma ei și viitorul i se așternea în față; pe amândouă le explorase deopotrivă grăbită și precaută și iată că în cele din urmă ajunsese aici. Hans era chipeș, cum stătea cu picioarele întinse pe șezlong. Stătea pe jumătate la soare, pe jumătate la umbră, iar Edvard al IV-lea dormea la picioarele lui. Motoarele vaporului vuiau fără întrerupere. Botul său despica apele oceanului, împărțindu-le în două întinderi nesfârșite. Greta și Hans continuară să lucreze în lumina ce cădea pieziș pe punte, în aerul sărat al oceanului, în asfințitul ce se așternea roșiatic peste apa lină, până când luna apăru pe cer și pe balustrada vaporului se aprinseră beculețele albe, iar răcoarea nopții îi alungă în cabina lor, unde fură în sfârșit împreună.

Capitolul 29

Era spre sfârșitul lunii iulie când Lili reuși, în sfârșit, să stea trează pe parcursul zilei îndeajuns de mult încât să-și amintească ce se întâmpla cu ea. Timp de aproape șase săptămâni, fusese mai mult inconștientă și, pe lângă faptul că scuipa sânge în somn, avea hemoragie jos, între picioare, și înăuntrul abdomenului. În fiecare dimineață și în fiecare seară, Frau Krebs îi înlocuia bandajele de pe burtă, dezlipindu-le pe cele vechi, care arătau ca niște fâșii de catifea din mantia unui rege. Atât de roșii și de grele erau. Lili era conștientă de mișcările și acțiunile asistentei, ca și de bandajul de pe abdomen, și aștepta cu nerăbdare înțepătura seringii cu morfină sau masca de eter atunci când era nevoie. Știa că lângă ea era cineva care îi punea pe frunte o compresă umedă, schimbând-o de îndată ce se încălzea.

Câteodată se trezea noaptea și îl recunoștea pe Carlisle, care aținea pe un fotoliu, în colț, cu capul rezemat de pernă și cu gura deschisă. Nu voia să-l trezească. Îi era extrem de recunoscătoare fiindcă își petrece nopțile lângă ea. Îl lăsa să se odihnească și, răsucindu-și capul pe pernă, îi studia chipul lucios de transpirație și degetele petrecute pe după bucla ce ținea perna legată de spătarul fotoliului. Voia ca el să doarmă toată noaptea: îi privea pieptul ridicându-se și coborând cu fiecare respirație și se gândea la ziua pe care o petrecuseră împreună înainte de operație. Carlisle o dusese pe plajă, pe malul Elbei, și înotaseră amândoi, după care se întinseseră la soare, pe o pătură.

– O să fii o mamă grozavă, îi spusese el.

Lili se întrebase cum de putea el să-și imagineze lucrul acesta, iar Greta nu. Când închidea ochii, avea uneori senzația că simte mirosul de pudră pe care îl au bebelușii proaspăt înfășați. Aproape că simțea în brațele ei trupul unui copilaș. Îi mărturisise asta lui Carlisle, care îi răspunsese:

– Te înțeleg perfect.

Când ieșiseră la mal, Carlisle, cu părul ud lipit de creștet, își scuturase apa de pe brațe și spusese:

– Partea asta este cel mai greu de suportat pentru Greta.

Un vapor plin cu turiști trecuse prin dreptul lor, scoțând fum negru, în timp ce Lili se juca cu franjurii păturii, împletindu-i laolaltă cu fire de iarbă.

– Sunt convins că, în anumite privințe, îi simte lipsa lui Einar, continuase Carlisle.

– O înțeleg.

Avusese din nou senzația aceea ciudată pe care o avea de fiecare dată când era pomenit numele lui Einar: parcă era străbătută de un duh, de o fantomă.

– Crezi că o să vină să mă viziteze? zisese ea apoi.

– Aici, la Dresda? S-ar putea. Nu văd de ce nu.

Lili se întorsese pe-o parte și privise coloana de fum negru înălțându-se și evaporându-se în văzduh.

– O să-i scrii, atunci? După operație?

La câteva zile după operație, când temperatura lui Lili se stabiliză, Carlisle îi scrise Gretei, dar nu primi niciun răspuns. Îi scrise din nou și, din nou, niciun răspuns. Îi telefonă, dar nici la telefon nu răspunse nimeni. Telegramă nu-i putea trimite. Abia când trimise o cablogramă la Landmandsbanken află că Greta se întorsese în California.

Acum, în toiul nopții, Lili nu voia să-l trezească din somn, dar nu mai putea să se abțină. Durerea îi revenea treptat și începu să strângă în pumn marginea păturii, de spaimă. Își concentră toată atenția la becul din tavan, mușcându-și buzele,

dar în curând durerea îi cuprinse tot trupul și se pomeni țipând, implorând să i se facă injecția cu morfină. Carlisle începu să se foiască în fotoliu, ridicându-și capul; preț de o secundă se holbă la ea, clipind întruna, și Lili își dădu seama că încerca să se dumirească unde se afla. Apoi se dezmetici și merse să o cheme pe asistenta de serviciu, care adormise și ea la recepție. Într-un minut masca de eter fu fixată pe fața lui Lili, care își pierdu cunoștința pentru tot restul nopții.

– Astăzi te simți mai bine? o întrebă profesorul Bolk a doua zi de dimineață, la vizita obișnuită.

– Poate un pic, spuse Lili.

– Durerea s-a mai domolit?

– Puțin, replică Lili, deși nu era adevărat.

Înainte să vină profesorul, încercase să se ridice în capul oaselor. Nu voia ca el să o vadă arătând atât de rău. Măcar dacă ar fi bătut la ușă și i-ar fi dat răgaz să-și dea cu puțin ruj și fond de ten, care se aflau pe noptieră, în cutiuța roșie de mărimea unei prăjituri; dar nu ajungea la ele. „Probabil că arăt îngrozitor", își spuse ea în timp ce profesorul, atât de chipeș în halatul lui alb, scrobit, examina fișa de la capătul patului.

– Mâine ar trebui să te scoatem un pic la plimbare, spuse profesorul.

– Păi, dacă nu sunt pregătită mâine, cu siguranță poimâine o să fiu, răspunse ea. Cel mai probabil poimâine o să fiu în stare să mă ridic.

– Mai pot să fac ceva pentru dumneata?

– Ați făcut deja atât de mult... zise ea.

Profesorul Bolk dădu să plece și atunci Lili își luă inima-n dinți și îl întrebă un lucru care o frământa de multă vreme:

– Henrik mă așteaptă la New York. Credeți că o să pot merge la el în septembrie?

– N-am nici cea mai mică îndoială.

Vocea profesorului, când îi vorbea în felul acesta, era ca o dulce mângâiere. Atunci aţipi din nou, fără să viseze ceva anume, dar având sentimentul vag că totul avea să fie în regulă.

Câteodată îl auzea pe profesor discutând cu Carlisle lângă uşa camerei sale.

– Ce-mi puteţi spune? întreba Carlisle.

– Nu prea multe. Pare să se simtă ca de obicei. Încerc să o stabilizez cât mai curând cu putinţă.

– Am putea să facem ceva pentru ea?

– Doar s-o lăsaţi să doarmă. Are nevoie de odihnă.

Auzind acestea, Lili se întorcea pe-o parte şi aţipea, dorindu-şi mai mult ca oricând să urmeze instrucţiunile profesorului. Dacă era sigură de ceva, ei bine, era absolut sigură că acesta avea întotdeauna dreptate.

Într-o zi o trezi o voce de pe coridor. Era un glas familiar, glasul unei femei pe care nu-l mai auzise de multă vreme, un glas răsunător şi profund.

– Ce-i face de data asta? o auzi pe Anna întrebând. Mai are multe idei din astea năstrușnice?

– Profesorul a început să-şi facă griji abia în ultimele zile, spuse Carlise. Abia ieri a recunoscut că infecţia ar fi trebuit să se vindece până acum.

– Şi ce putem face?

– L-am întrebat şi eu lucrul ăsta. Zice că nu avem ce să facem.

– Dar i se dă ceva?

În clipa aceea, pe coridor se ciocniră două cărucioare, aşa că Lili nu reuşi să audă răspunsul, ci doar pe Frau Krebs spunându-i unei asistente să fie mai atentă.

– Transplantul nu funcţionează, zise Carlisle. Va trebui să-i scoată uterul. Apoi, după o scurtă pauză: Cât timp stai în oraş?

– O săptămână. Am două spectacole cu *Carmen*, la Operă.

– Da, știu. Înainte de operație, eu și Lili am ieșit în oraș și am văzut afișul. Știa că o să vii la sfârșitul verii. Asta i-a dat putere să lupte.

– Asta și căsătoria.

– Ai vești de la Greta? o întrebă Carlisle.

– Da, mi-a scris. Cred că acum e în Pasadena deja. La casa ei. Ai aflat despre ea și Hans?

– Până acum ar fi trebuit să mă întorc și eu acasă, spuse Carlisle.

Lili nu auzi răspunsul Annei. Se întrebă de ce aceasta nu intrase încă la ea în cameră. Și-o imagina năvălind pe ușă și trăgând numaidecât la o parte draperia galbenă. Cu siguranță purta o tunică de mătase verde cu gulerul brodat și un turban asortat pe cap. Avea buzele roșii ca sângele și Lili își imagină urmele pe care avea să i le lase pe obraz. Se gândi să o strige: „Anna! N-ai de gând să intri să mă saluți?", însă avea gâtlejul uscat și abia își putea deschide gura, ca să zică ceva. Tot ce putea face era să-și întoarcă privirea spre ușă.

– Starea ei e gravă? o auzi pe Anna întrebând pe coridor.

– Mă tem că Bolk nu ne spune adevărul cu privire la ceea ce urmează.

Apoi nu se mai auzi nimic și Lili rămase în pat, fără mișcare, cu excepția bătăilor lente ale inimii ei. Unde se duseseră Carlisle și Anna?

– Acum doarme? rosti Anna în cele din urmă.

– Da. Nu demult și-a primit injecția cu morfină de dinainte de masă. Poți să vii mâine, după prânz? zise Carlisle. Dar bagă-ți capul în cameră și uită-te la ea. Așa o să-i pot spune că ai trecut pe aici.

Lili auzi ușa deschizându-se încet. Simți pe cineva intrând în cameră – un curent de aer, o schimbare imperceptibilă a temperaturii. Parfumul Annei ajunse până la ea. Îl recunoscu din vitrina de la Fonnesbech. Se vindea într-o sticluță rotundă

cu un pompon auriu, dar nu-și amintea exact cum se numește. Eau-de-Provence sau ceva de genul acesta. Să fi fost La Fille du Provence? Nu știa și nu-și putea deschide ochii să o salute pe Anna. Nu putea vorbi, nu vedea nimic și nu-și putea ridica mâna să-i facă semn. Știa că Anna și Carlisle stăteau lângă patul ei și, cu toate astea, nu putea face nimic ca să le dea de știre că e conștientă de prezența lor.

A doua zi, după prânz, Carlisle și Anna o urcară în scaunul ei pe rotile.

– E prea frumos afară ca să stai înăuntru, zise el învelind-o cu o pătură.

Anna îi înfășură o eșarfă lungă, trandafirie, în jurul capului, construindu-i un turban asemănător cu al ei. Apoi o împinseră amândoi în părculețul din spatele spitalului, așezând-o lângă o tufă de agrișe.

– Îți place la soare, Lili? o întrebă Anna. Îți place aici, afară?

Pe pajiște se mai aflau și alte fete. Era duminică și unele aveau vizitatori care le aduseseră reviste și cutii cu ciocolată. O femeie cu o fustă cu buline plisată îi dădea unei fete bomboane de ciocolată învelite în foiță aurie, de la magazinul din Unter den Linden.

Lili o văzu pe Frau Krebs privind din seră pajiștea, fetele și apele râului care curgea la capătul parcului. Părea mică de la distanță, scundă ca un copil. Apoi dispăru. Era după-amiaza ei liberă și toate fetele bârfeau despre ce-o fi făcând Frau Krebs în timpul liber, deși adevărul era că nu făcea altceva decât să dea cu săpăliga în grădină.

– Vrei să facem o plimbare? o întrebă Carlisle, deblocând frâna de mână și împingând căruciorul pe pajiște.

Din loc în loc, erau găuri făcute de iepuri, care făceau căruciorul să se zgâlțâie. Și, deși zdruncinăturile îi provocau niște dureri îngrozitoare, Lili era extrem de bucuroasă că se află în afara spitalului, alături de Carlisle și de Anna.

– Mergem până jos, la Elba? întrebă ea când îl văzu pe Carlisle întorcând căruciorul de pe poteca noroioasă ce ducea la râu.

– O să ajungem și acolo, spuse Anna, apoi o împinseră amândoi printr-o perdea de sălcii.

Umblau repede și Lili se ținea strâns de mânerele scaunului când acesta trecea peste bolovani și rădăcini de copaci.

– M-am gândit să te scot puțin din spital, îi zise Carlisle.

– Dar nu-i voie, spuse Lili. E împotriva regulamentului. Ce o să zică Frau Krebs?

– N-o să știe nimeni, zise Anna. Și apoi, ești femeie în toată firea. De ce n-ai avea voie să ieși dacă ai chef?

În curând trecură de poarta clinicii și ieșiră în stradă. Carlisle și Anna o împingeau prin cartier, pe lângă vilele cu ziduri de cărămidă și cupole de fier. Soarele era cald, dar sufla un vânt ușor ce răscolea frunzele ulmilor. Undeva, în depărtare, Lili auzi clopotul unui tramvai.

– Crezi că o să-mi observe lipsa? spuse ea.

– Și ce dacă o să observe?

În clipa aceea, Carlisle – cu chipul lui încordat din pricina concentrării și datorită felului în care își plesni palmele una de cealaltă – îi aminti din nou de Greta. Parcă îi și auzea clinchetul brățărilor de argint. Păstra o amintire vagă – ca dintr-o poveste auzită de la cineva – cu Greta furișându-se pe Kronprinsessegade, cu Einar în urma ei. Își amintea de mâna fierbinte a Gretei care o strângea pe a sa, de atingerea rece a brățării pe degetele sale.

În curând, Lili, Anna și Carlisle trecură podul Augustus. În fața lui Lili se întindea tot orașul: Opera, biserica catolică, Academia de Artă construită în stil italian și domul bisericii Frauenkirche ce părea că plutește. Ajunseră în Schlossplatz, la picioarele Terasei Brühl. Un negustor ambulant vindea chifle cu cârnați și turna în pahărele vin de mere. Afacerea îi mergea

bine, căci opt sau zece persoane stăteau la coadă, cu fețele rumene de la soare.

– Nu-i așa că miroase bine, Lili? zise Carlisle, împingând-o spre trepte.

Până sus, pe terasă, erau patruzeci și una de trepte și de balustradă erau sprijinite o mulțime de cărucioare, fiind o zi de duminică. Treptele erau împodobite cu statuile de bronz ale lui Schilling, reprezentând Dimineața, Amiaza, Seara și Noaptea. Pe scări era împrăștiat un nisip fin, antiderapant, și de jos, de la baza lor, Lili privi fusta lungă și galbenă și pălăria de paie a unei femei care urca în fața sa, cu brațul agățat de al unui bărbat.

– Dar cum o să urcăm? întrebă ea.

– Nu-ți face griji, zise Carlisle, întorcându-i scaunul cu spatele spre trepte.

Apoi îl smuci, ridicându-l pe prima treaptă.

– Dar piciorul tău?

– N-o să pățesc nimic, spuse el.

– Și spatele?

– Nu ți-a spus Greta niciodată despre caracterul nostru „occidental"?

După ce zise asta, Carlisle, care, din câte știa Lili, n-o învinovățise niciodată pe Greta pentru piciorul lui șubred, începu s-o tragă pe scări în sus. La fiecare treaptă o săgeta o durere sfâșietoare, așa că Anna îi dădu mâna, să i-o strângă.

De pe terasă, până dincolo de Elba, se vedeau Palatul Japonez și malul drept al fluviului. Pe râu traficul era intens: o mulțime de iahturi, de cargouri și de gondole cu capul în formă de dragon, precum și bărci cu vâsle închiriate pentru o zi. Carlisle bloca frânele scaunului lui Lili în spațiul dintre două bănci, sub un plop cu coroana tunsă pătrat de lângă balustrada terasei. Apoi se așezară amândoi, de-o parte și de cealaltă a scaunului ei. Lili le simțea mâinile pe spătarul scaunului. Pe terasă

erau cupluri de tineri care se țineau de mână, băieți care le cumpărau fetelor pungi cu bomboane cu aromă de struguri de la un vânzător ambulant. Pe celălalt mal al Elbei, acoperit cu iarbă, patru puști înălțau un zmeu alb, cu coadă.

– Uite ce sus s-a înălțat zmeul lor! zise Anna, făcând semn spre băieți. Mai sus decât tot orașul.

– Crezi că o să-l piardă? întrebă Lili.

– Ai vrea și tu un zmeu, Lili? Mâine o să-ți cumpărăm unul, dacă vrei.

– Cum e supranumit locul ăsta? zise Carlisle. „Balconul Europei"?

Nu mai spuseră nimic o vreme, apoi Carlisle zise:

– Cred că o să-mi cumpăr un cârnat de la tipul ăla sfrijit. Ție nu ți-e foame, Lili? Nu vrei să-ți cumpăr ceva?

Lui Lili nu-i era foame. Nu mai mânca decât foarte puțin în ultima vreme, lucru pe care Carlisle îl știa, bineînțeles. Vru să spună: „Nu, mulțumesc", dar nu reuși să articuleze cuvintele.

– Te deranjează dacă mergem puțin să-l găsim pe tipul ăla? spuse Anna. Nu lipsim mai mult de două-trei minute.

Lili încuviință din cap și cei doi prieteni ai ei se îndepărtară, călcând pe pietrișul care le scrâșnea sub tălpi. Lili închise ochii. Balconul întregii lumi, se gândi ea. Al lumii mele, cel puțin. Simțea soarele mângâindu-i pleoapele. Îi auzea pe tinerii așezați cu o bancă mai încolo ronțăindu-și bomboanele. Și, mai încolo, plescăitul apei care se lovea de pereții unei bărci. Răsună clopotul unui tramvai, apoi cel al catedralei. Și, pentru prima oară, Lili nu se mai gândi la trecutul ei confuz, cu două fețe, și nici la promisiunile viitorului. Nu mai conta cine fusese ea cândva sau ce avea să devină. Era, pur și simplu, domnișoara Lili Elba. O fată daneză aflată la Dresda. O tânără femeie ieșită în oraș cu prietenii ei. O tânără femeie pe care cea mai bună prietenă o părăsise, plecând în California; și, dintr-odată, se simți singură. Se gândi, pe rând, la toți prietenii ei – Henrik,

Anna, Carlisle, Hans, Greta. Fiecare dintre ei era responsabil, într-un fel sau altul, pentru nașterea lui Lili Elba. Acum știa ce voise Greta să spună: Lili trebuia să treacă singură prin restul „aventurii".

Când deschise ochii, Lili văzu că Anna și Carlisle nu se întorseseră încă. Dar nu-și făcea griji: era sigură că se vor întoarce după ea. Aveau s-o găsească în scaunul ei. Dincolo de râu, băieții alergau, cu mâinile ridicate spre cer. Zmeul lor se înălța mai sus de vârful sălciilor, mai sus chiar decât podul Augustus. Zbura deasupra Elbei, un romb alb de pânză, strălucitor în lumina soarelui, trăgând de sfoara din mâna băieților. Și, dintr-odată, sfoara se rupse, iar zmeul se eliberă. Lui Lili i se păru că aude țipetele frenetice ale băieților, înghițite de vuietul vântului; dar era imposibil, pentru că se aflau prea departe. Auzi, în schimb, un scâncet înăbușit; oare de unde venea? Băiatul care ținea vârtelnița cu funia zmeului fusese lovit cu pumnul de unul dintre tovarășii săi. Deasupra capetelor lor, zmeul tremura în bătaia vântului, legănându-se ca un liliac albinos, ca o stafie, când mai sus, când mai jos, traversând Elba și venind spre ea.

Nota autorului

Aceasta este o carte de ficțiune inspirată, în mare, de cazul lui Einar Wegener și al soției sale. Am scris romanul cu intenția de a explora spațiul intim care definea neobișnuita lor căsnicie, spațiu care putea fi adus la viață numai printr-un concurs de împrejurări, prin speculații și cu ajutorul imaginației. În paginile acestei cărți se regăsesc importante informații reale privitoare la adevărata metamorfoză a lui Einar, însă povestea în sine, așa cum a fost redată aici, cu detalii legate de spațiu, timp, limbaj și viață interioară, este produsul imaginației mele. La începutul anului 1931, când a apărut știrea că un bărbat își schimbase sexul, ziarele de pe tot cuprinsul globului relatau amănunte din viața remarcabilă a acestui ins, Einar Wegener. (E interesant de punctat faptul că însăși Lili Elba a divulgat povestea presei și a scris singură câteva povestiri despre sine, inclusiv propriul necrolog, sub pseudonim). Multe dintre acele articole m-au ajutat la scrierea romanului, în mod special cele din ziarul *Politiken* și din alte ziare daneze. O altă sursă indispensabilă au reprezentat-o jurnalele și corespondența lui Lili Elba, pe care Niels Hoyer le-a editat și publicat sub titlul „Bărbatul devenit femeie". Jurnalele și scrisorile respective mi-au furnizat informații reale de mare valoare legate de evoluția lui Einar, mai cu seamă în ceea ce privește prima vizită a lui Lili la atelierul lui Wegener, sângerarea misterioasă a lui Einar și declinul său fizic, precum și șederea sa la Spitalul Municipal pentru Femei din Dresda. Pasajele din carte care se referă la aceste întâmplări se datorează cu precădere eforturilor lui Hoyer, care a adunat la un loc informațiile originale, oferite de însăși Lili Elba. Cu toate acestea, eu am schimbat atât de multe elemente din povestea lui Einar Wegener, încât personajele romanului sunt sută la sută fictive. Cititorului îi recomand să nu caute în această carte prea multe date biografice din viața lui Einar Wegener; precizez că niciun alt personaj al romanului nu are legătură cu vreo persoană reală, fie decedată, fie în viață.

Mulțumiri

Lista celor care au contribuit la scrierea și publicarea acestui roman este lungă și aș vrea să le mulțumesc tuturor celor care m-au ajutat într-un fel sau altul.

Primilor mei cititori: Michael Lowenthal, Lee Buttala, Jennifer Marshall, Mitchell Waters, Chuck Adams. Colegilor mei de la editura Random House, foști și actuali, care nu au obiectat niciodată cu privire la prezența unui romancier în mijlocul lor: Ann Godoff, Alberto Vitale, Bruce Harris, Joy deMenil, Leah Weatherspoon, Cathy Hemming, Sacha Alper, Benjamin Dreyer, Courtney Hodell. Angajaților de la Viking, fiecare dintre ei avocat al unui scriitor: lui Jonathan Burnham, care a redactat cu multă măiestrie primele versiuni, inegalabilei mele editoare, Barbara Grossman, lui Ivan Held, Hal Fessenden, Leigh Butler, Jim Geraghty, Paul Slovak, Gretchen Koss, Amanda Patten, Paul Buckley și lui Alex Gigante, pentru sfaturile sale de natură juridică; pentru munca lor asiduă în vederea publicării, lui Lynn Goldberg și Mark Fortier. Pentru asistența oferită cu amabilitate în Copenhaga, lui Liselotte Nelson, Susanne Andersen, Mette Paludan, excelentei mele traducătoare Kirsten Nielsen, lui Luis Soria și Peter Heering. Pentru ajutorul acordat în privința publicațiilor nemțești și a întâmplărilor petrecute în Germania, lui Georg Reuchlein. De asemenea, lui Bill Contardi, Eric Price, Todd Siegal și Stephen Morrison, care au urmărit evoluția romanului cu o grijă paternă.

Și, nu în ultimul rând, lui Elaine Koster, prietena și impresara mea.

O CONVERSAȚIE CU DAVID EBERSHOFF

Cum ați descoperit povestea despre Einar, Greta și Lili?

Cu câțiva ani în urmă, un prieten de-al meu, care lucrează la editura unei universități mi-a trimis o carte despre teoria sexelor, pe care tocmai o edita. Am luat-o cu mine acasă și am început să o frunzăresc la întâmplare. Nefiind un cititor pasionat de teorii, nu mă așteptam să-mi placă lucrarea respectivă. Și am avut dreptate – prea multă polologhie și prea puține personaje, acțiune și intrigă, astea fiind de regulă elementele cele mai atractive pentru un romancier. Însă undeva, în paginile cărții cu pricina, de fapt ca o paranteză, era relatată, foarte pe scurt, povestea lui Einar Wegener, prima persoană care a trecut, cu succes, printr-o operație de schimbare de sex. Mereu crezusem că Christine Jorgensen, un soldat american din Brooklyn, a fost primul bărbat transformat pe cale chirurgicală în femeie. Ceva din paragraful respectiv – se menționa că Wegener era pictor și că soția lui îl ajutase în procesul de transformare – mi-a stârnit curiozitatea. Cum de rămăsese atât de obscur cazul acestui bărbat? Cine era el? Cine era soția lui? Cum le-o fi afectat căsnicia o schimbare atât de dramatică?

Curios, m-am dus la Biblioteca Publică din New York și am început să caut orice mențiuni referitoare la cazul lui Einar Wegener. La început n-am găsit niciuna. Atunci mi-am îndreptat atenția spre lucrările având ca temă genul uman și identitatea sexuală și am dat, pentru prima oară, de numele lui Lili Elba legat de cel al lui Einar Wegener. O serie de referințe scurte și adesea contradictorii m-au condus în cele din urmă la jurnalele și corespondența lui Lili Elba, care fuseseră publicate în anul 1933, la scurtă vreme după moartea ei. Aici a început adevărata mea documentare.

Cum ați aflat informațiile care ne-au rămas cu privire la cazul acesta?

În anumite privințe, scrierea unui roman, și mai ales a unui roman a cărui acțiune se petrece în trecut, cu personaje care au trăit demult, presupune acumularea unei cantități suficiente de informații și ordonarea lor în așa fel încât să ofere cititorului o senzație de autenticitate care să îi satisfacă interesul față de subiectul respectiv. Pe de altă parte, toate astea trebuie făcute pe un ton și într-un stil propriu autorului. Cartea *Daneza* a fost scrisă cu ajutorul personalului a cinci biblioteci, care, toate, mi-au furnizat surse valoroase de informații despre subiectul și contextul geografic al romanului meu: Biblioteca Regală Daneză și biblioteca Academiei Regale de Arte, ambele situate în Copenhaga; biblioteca Muzeului de Igienă din Dresda; Biblioteca Publică din New York și Biblioteca Publică din Pasadena.

Printre cele mai importante surse la care am apelat pentru romanul meu se numără articolele referitoare la transformarea lui Wegener, apărute în presa daneză din 1930 și 1931, în special cele din *Politiken* și *Nationaltidende*, care erau stocate pe microfilme, la Biblioteca Regală din Copenhaga. În anul 1931, Lili Elba s-a hotărât să dezvăluie publicului viața ei, cooperând în acest sens la publicarea unei serii de eseuri în ziarul *Politiken*. Avea un prieten editor la ziarul care îi îngăduise să-și conceapă articolele ca și când ar fi fost scrise de o terță persoană. Aceste eseuri relatau lumii întregi despre evoluția graduală a lui Einar de la ipostaza de bărbat căsătorit și artist proeminent la cel de tânără femeie și despre doctorul din Dresda care efectuase cele trei operații. La câteva luni după publicarea eseurilor respective, ca un deznodământ al poveștii fantastice a lui Lili Elba, ziarul *Politiken* a publicat necrologul acesteia sub numele de Fru Loulou, deși sunt multe indicii care sugerează că articolul ar fi fost scris chiar de Lili.

În concluzie, Lili, cu stilul ei caracteristic, este autoarea ultimelor cuvinte pe care lumea avea să le citească despre viața ei.

La scurtă vreme după moartea lui Lili Elba, în anul 1931, un prieten de-al ei, Niels Hoyer, a editat jurnalele și corespondența sa și le-a publicat într-o carte, sub titlul „Fra Mand Til Kvinde" („Bărbatul devenit femeie"). Jurnalele au fost o sursă neprețuită de informații despre Einar Wegener și Lili Elba, în special cu privire la metamorfoza lui, la șederea sa în Spitalul Municipal pentru Femei din Dresda și la studiile efectuate asupra lui. De asemenea, jurnalele mi-au sugerat unde să caut alte informații: la Academia Regală de Arte și în împrejurimile cartierului Nyhavns Kanal, la Institutul radiologic din Rungsted, în ținuturile mlăștinoase din Iutlanda, unde copilărise Einar și la clinicile din Paris și Dresda.

De ce considerați că povestea lui Einar și a Gretei a fost uitată?

Putem specula la nesfârșit în privința motivelor pentru care această poveste a fost dată uitării. Wegener a suferit intervențiile chirurgicale la începutul anilor 1930, când întreaga omenire trecea prin mari încercări, mai cu seamă acele zone din Europa Occidentală unde a trăit el – Copenhaga, Paris, Dresda. Amenințarea sumbră a dezastrului economic, fascismul și, în cele din urmă, nazismul se abătuseră deja asupra bătrânului continent. Prin urmare, nu mă surprinde că povestea lui s-a pierdut în noianul de evenimente îngrozitoare petrecute în următorii cincisprezece ani. Acesta ar fi un motiv. Totuși, în mod cert, alt motiv îl reprezintă însăși natura transformării suferite de Wegener. Chiar și în ziua de azi oamenii se zbat să se integreze în societate, fără niciun ajutor din partea semenilor lor. Dar în anii 1930 o astfel de poveste era aproape de neconceput: lumea afla pentru prima oară de existența unei persoane cu o identitate sexuală ambiguă și ziarele

relatau cu frenezie că schimbarea sexului unei persoane era posibilă de-acum pe cale medicală. Pe tot cuprinsul globului, ziarele descriau transformarea lui Wegener cu un amestec de stupefacție și prejudecată. Era un subiect-bombă la momentul respectiv, dar, la moartea lui Lili Elba, până și cele mai îngăduitoare ziare din Copenhaga au relatat evenimentul respectiv mai mult ca pe o notă de subsol. Însă Lili Elba a făcut tot ce i-a stat în putință ca să rămână vie în amintirea publicului, prin necrologul ei din ziarul *Politiken*.

Ce anume din această poveste v-a determinat să faceți din ea subiectul primului dumneavoastră roman?

Pe mine mă fascinează noțiunea de căsnicie: cum îi putem influența durata, schimbările pe care le suferim pe parcursul ei, felul în care se schimbă căsnicia în sine de-a lungul timpului și de ce unele relații conjugale rezistă, iar altele nu. Fiecare căsnicie, în parte, ar putea furniza suficient material pentru un roman. După cum văd eu lucrurile, esența poveștii lui Einar, Lili și Greta rezidă nu în schimbarea de sex, ci în spațiul intim care definește mariajul lor. Acești oameni s-au iubit unul pe celălalt vreme de mai mulți ani, chiar și atunci când au început să trăiască împreună ca două femei. Ce fel de relație poate să facă față unei asemenea schimbări? În cuvinte mai simple, e vorba de întrebarea care ne frământă dintotdeauna: ce este dragostea?

Alt lucru pe care l-am înțeles când am început să citesc despre Einar Wegener și Lili Elba este faptul că, într-un fel, noi toți ne naștem în corpul nepotrivit. Ne căznim toată viața să învățăm să acceptăm „învelișul" acesta care ne poartă prin lume, cât trăim. Sunt convins că orice om s-a uitat măcar o dată în oglindă și s-a gândit: „Eu nu sunt ăsta. Am fost hărăzit să fiu altcineva". Evident, majoritatea oamenilor nu recurg la măsuri atât de drastice pentru a reuși să se împace cu ceea ce

sunt, dar cred că explorarea propriei identități este o preocupare universală, nu doar a lui Einar – uită-te la sufletul meu, nu la trupul meu!

Cât de mult din romanul „Daneza" se bazează pe fapte reale? De ce ați ales să vă abateți pe alocuri de la realitate – mai ales la final?

Unele dintre elementele esențiale ale transformării lui Einar se bazează pe fapte reale – prima oară când s-a îmbrăcat în hainele lui Lili, sângerarea misterioasă, șederea la Clinica Municipală din Dresda, de pildă. Însă cea mai mare parte a romanului este rodul imaginației. Am vrut să scriu o poveste de dragoste, un roman despre căsnicia lui Einar și a Gretei. Pentru asta era necesară o doză de ficțiune și speculație, cu privire la felul în care au trăit, cum au lucrat împreună, cum s-au confruntat unul cu celălalt, cum s-au iubit. În „Daneza" am schimbat multe elemente din viața lor reală, ca să pot țese o poveste de dragoste cu dinamică proprie. Probabil că una dintre cele mai radicale schimbări e faptul că am „făcut-o" pe Greta (al cărei nume adevărat era Gerda) americancă. Ea este adevărata eroină a romanului, după părerea mea. Pentru a reda profunzimea dragostei sale față de soțul ei, și mai apoi față de Lili, am simțit nevoia să născocesc un personaj nou, cu un trecut care să îi aducă la cunoștință cititorului felul cum își privește ea căsnicia alături de Einar. Finalul romanului e urmarea firească a tuturor acestor elemente de pe parcursul povestirii. În deznodământ, trebuia ca cei doi soți să își găsească fiecare calea lui – până la urmă, despre asta este vorba în cartea de față. În realitate, Gerda Wegener și Lili Elba s-au despărțit, lucru care pare aproape imposibil și îngrozitor de trist, după ce au trecut prin atâtea împreună.

Ce provocări a presupus crearea unui personaj care începe ca bărbat și sfârșește ca femeie?

Partea cea mai interesantă a plăsmuirii unui astfel de personaj a fost să mă gândesc la trecut și la prezent. Trecutul joacă un rol important în roman, așa cum se întâmplă de obicei în cărțile de ficțiune. Însă ceea ce m-a intrigat cel mai mult a fost întrebarea: cui îi aparține acest trecut? Când Lili îi lua locul lui Einar, despre a cui copilărie era vorba, care amintiri, atât pe plan fizic, cât și emoțional, îi aparțineau lui Einar, care lui Lili și care le aparțineau amândurora? Einar Wegener s-a internat în Spitalul Municipal pentru Femei din Dresda în primăvara anului 1930 și, după câteva luni de zile, s-a externat Lili Elba. Ce s-a întâmplat cu tot trecutul lui Einar – cu dragostea, regretele, frustrările și visurile lui? Cum aș putea eu să clarific lucrul acesta?

În realitate, Einar Wegener simțea că se transformase complet din bărbat în femeie; că, printr-o simplă mișcare a bisturiului, suferise această metamorfoză, la fel de categoric și de ireversibil cum ai aprinde sau ai stinge lumina într-o încăpere. Eu însă cred că aceasta era o abordare mult prea simplistă din partea lui. Părerea mea cu privire la ceea ce se întâmplă în cazul unei asemenea metamorfoze este diferită. Eu cred, și ăsta e alt motiv pentru care am scris acest roman de ficțiune, că Einar era în același timp bărbat și femeie, nu doar bărbat sau doar femeie, și că niciuna dintre aceste identități, asumată în mod exclusiv, nu i s-ar fi potrivit perfect. E adevărat, pe plan fizic așa stăteau lucrurile – el avea atât trăsături masculine, cât și feminine. Mai important este însă faptul că pe plan psihic și emoțional, el aparținea ambelor sexe, poate că nu în mod egal, dar, chiar și după operație, Lili nu a devenit sută la sută femeie. Cum ar fi putut să fie sută la sută femeie? Ea așa credea, dar nu era adevărat. Fără îndoială, e o provocare să scrii despre o persoană care este deopotrivă femeie și bărbat,

dar o provocare în sensul bun, dată fiind paleta largă de posibilități pe care ți le oferă un asemenea subiect.

Care au fost sursele literare care v-au influențat?

E greu de spus cu precizie ce autori m-au influențat, dar unii dintre scriitorii mei preferați, mă refer la literatura contemporană, sunt Joyce Carol Oates, Joan Didion, John Updike, Alice Munro, Mavis Gallant, Eudora Welty, Kazuo Ishiguro și Doris Lessing. De asemenea, iubesc romanele lui Jane Austen, ale surorilor Brönte, E. M. Forster, D. H. Lawrence, Thomas Mann și Thomas Hardy.

Greta e un personaj fascinant. De ce îl încurajează ea pe Einar să se îmbrace în haine de femeie? Ce o motivează să procedeze așa și cum se împacă această atitudine cu durerea pe care i-o pricinuiește ea?

Greta este înzestrată cu o combinație neobișnuită de independență și fidelitate. E ambițioasă și plină de personalitate, dar în același timp nutrește un devotament profund față de cei doi bărbați cu care se căsătorește, mai ales față de Einar. Este în stare să facă orice pentru el. Îl cunoaște mai bine decât se cunoaște el însuși și își dă seama înaintea lui că îi va face plăcere să se îmbrace în haine de femeie. Greta îl încurajează pe Einar să trăiască „în pielea" lui Lili pentru că știe că asta își dorește el – iar pentru ea aceasta e o motivație suficientă. Doar că lucrurile nu sunt atât de simple. Cariera Gretei prinde aripi odată ce începe să o picteze pe Lili. Ea are nevoie de Lili la fel de mult ca de Einar. Și cred că Greta nu e niciodată absolut sinceră cu ea însăși sau cu soțul ei în ceea ce privește efectele pe care le are Lili asupra vieții ei de artistă. Einar n-ar fi putut deveni Lili fără Greta, dar, în același timp, Greta n-ar fi putut deveni artista care visa să fie fără Lili. Așadar, motivațiile și acțiunile lor se întrepătrund în mod indisolubil.

Cum v-a influențat scrierea acestui roman perspectiva asupra persoanelor transsexuale?

Scrierea acestui roman mi-a prilejuit o nouă percepție a noțiunii de curaj. După șaptezeci de ani de la decizia îndrăzneață a lui Lili Elba, încă e nevoie de un curaj supraomenesc ca să poți lua decizia de a-ți schimba sexul. Lucrul acesta se schimbă încet, treptat. E nevoie să ai o credință nestrămutată că poți să întorci lumea cu susul în jos și totuși, la final, să ieși intact din toată povestea. Câți dintre noi sunt îndeajuns de puternici ca să facă așa ceva?

„Daneza" este mult mai mult decât o simplă relatare a experienței primului transsexual. Cu ce sperați să rămână cititorii, după citirea acestei cărți?

Pe cine iubim, de ce iubim o anumită persoană, cum o iubim și ce facem în beneficiul sau în detrimentul dragostei noastre – într-un cuvânt, sper să rămână cu o înțelegere mai profundă a acestui subiect complex, după ce vor fi citit ultima pagină a romanului de față. Și, în plus, să rămână cu gândul că a fost odată un bărbat curajos, cu o soție frumoasă și o fată daneză misterioasă, și povestea lor, căsnicia lor, transformările prin care au trecut ei atât separat, cât și împreună, sunt vrednice să dăinuie veșnic în amintirea noastră.

Unde putem afla mai multe despre Lili Elba și Einar Wegener?

Website-ul meu, www.ebershoff.com, conține informații despre povestea reală a lui Lili și Einar, inclusiv fotografii și tablouri, precum și informații despre ecranizarea romanului *Daneza*.

Care este subiectul următorului dumneavoastră roman?

Am în plan o colecție de nuvele intitulată *The Rose City* și un roman cu titlul *Pasadena*.